

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Α Β Ο Υ Λ Η Σ

Θ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΜΕΝΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ)

ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΡΕ'

Παρασκευή 10 Μαρτίου 2000

Αθήνα, σήμερα στις 10 Μαρτίου 2000, ημέρα Παρασκευή και ώρα 11.47' συνήλθε στην Αίθουσα των συνεδριάσεων του Βουλευτηρίου η Βουλή σε ολομέλεια, για να συνεδριάσει υπό την προεδρία του Προέδρου αυτής κ. **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗ**.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης) : Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αρχίζει η συνεδρίαση.

(ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ: Σύμφωνα με την από 9.3.2000 εξουσιοδότηση του Σώματος, επικυρώθηκαν με ευθύνη του Προεδρείου τα Πρακτικά της ΡΔ' συνεδριάσεώς του, της 9ης Μαρτίου 2000 σε ό,τι αφορά την ψήφιση στο σύνολο του σχεδίου νόμου: "Ίδρυση Εταιρίας "ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΧΩΡΙΟ 2004 Α.Ε.", προσαρτάς Ολυμπιακών Συμβόλων και Σημάτων και άλλες διατάξεις".)

Παρακαλείται ο κύριος Γραμματέας να ανακοινώσει τις αναφορές προς το Σώμα.

(Ανακοινώνονται προς το Σώμα από το Γραμματέα της Βουλής κ. Παναγιώτη Φωτιάδη, Βουλευτή Περιφέρειας Αττικής, τα ακόλουθα:

Α. ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΑΝΑΦΟΡΩΝ

1) Ο Βουλευτής Αιτωλ/νίας κ. ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΜΥΡΛΗΣ - ΛΙΑΚΑΤΑΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Σύλλογος Ελευθεριαντών Ναυπακτίας "Η ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ" ζητεί την ασφαλτόστρωση του οδικού δικτύου της ορεινής Ναυπακτίας.

2) Ο Βουλευτής Μαγνησίας κ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΝΑΚΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων 2ου Γυμνασίου Βόλου Μαγνησίας ζητεί την ίδρυση Αθλητικού Λυκείου στο Βόλο Μαγνησίας.

3) Οι Βουλευτές κύριοι ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΜΠΟΥΤΑΣ, ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΑΝΤΑΡΤΖΗΣ και ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΙΝΤΖΕΣ κατέθεσαν αναφορά με την οποία ο Αγροτικός Σύλλογος Νέου Ικονίου - Καρδίτσας ζητεί την αποζημίωση των αγροτών της περιοχής του που οι καλλιέργειές τους επλήγησαν από χαλαζόπτωση.

4) Οι Βουλευτές κύριοι ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΟΚΟΣ και ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΙΝΤΖΕΣ κατέθεσαν αναφορά με την οποία οι Αγρότες του Νομού Άρτας ζητούν την απορρόφηση των εσπεριδοειδών του Νομού Άρτας με τιμές που θα αφήνουν περιθώρια κέρδους στους παραγωγούς.

5) Ο Βουλευτής Χανίων κ. ΙΩΣΗΦ ΜΙΧΕΛΟΓΙΑΝΝΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία η Ομοσπονδία Κωφών της Ελλάδος ζητεί να παρέχεται η δυνατότητα στους κωφούς μαθητές να αξιο-

λογούνται σε επίπεδο σχολείου για την εισαγωγή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

6) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Δήμος Διακοπτού Αχαΐας ζητεί οικονομική ενίσχυση για την ανάδειξη του μνημειακού πλούτου της περιοχής του.

7) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία η Εταιρεία Φίλων της Αρχαίας Ελίκης ζητεί χρηματοδότηση από το Τρίτο Κοινωνικό Πλαίσιο Στήριξης έργων ανάπλασης των αρχαιολογικών χώρων του Νομού Αχαΐας.

8) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία η Ένωση Συλλόγων Γονέων και Κηδεμόνων του Δήμου Ρίου του Νομού Αχαΐας ζητεί τη λήψη μέτρων βελτίωσης της λειτουργίας των σχολικών μονάδων της περιοχής.

9) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Δημοτικός Σύμβουλος Βραχατίου Κορινθίας ζητεί τη ματαίωση του έργου "Τουριστικός Λιμένας Βραχατίου".

10) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία η Ομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνικών Εμπορικών Σωματείων του Νομού Αχαΐας ζητεί να μην καταργηθούν οι εκτός Αττικής υπηρεσίες του ΕΟΜΜΕΧ.

11) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο κ. Ηλίας Κεραμίδας, γεωτεχνικός δασολόγος, ζητεί να συσταθεί σε επίπεδο Νομού Επιτροπή αρμόδια για τα περιαστικά δάση.

12) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Δήμος Τροπαίας του Νομού Αχαΐας ζητεί να επιλυθούν τα προβλήματα λειτουργίας του Κέντρου Υγείας Ερυμάνθειας.

13) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία το Σωματείο Ιδιοκτητών ΤΑΞΙ Πατρών και Περιχώρων "Ο Άγιος Χριστόφορος" ζητεί την αλλαγή άρθρων στο Πολυνομοσχέδιο του Υπουργείου Μεταφορών.

14) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία η Διαρκής Επιτροπή Οικονομικών

Υποθέσεων ζητεί την εξασφάλιση ενός υγιούς και διαφανούς συστήματος ανάθεσης των Μελετών των Δημοσίων Έργων.

15) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Εκπολιτιστικός Σύλλογος Εργατικών Κατοικιών Ανθείας ζητεί την ικανοποίηση αιτημάτων του σχετικά με την έκδοση των οριστικών παραχωρητηρίων στους δικαιούχους του Οικισμού Πάτρα VII.

16) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Δήμος Πατρέων του Νομού Αχαΐας ζητεί να ληφθούν προληπτικά μέτρα για αποφυγή ατυχημάτων στην περιοχή Άγιος Ιωάννης του δημοτικού διαμερίσματος Μοίρας.

17) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Πολιτιστικός Σύλλογος των εις το Νομό Αχαΐας Βεσιναιών "Κοίμηση της Θεοτόκου" ζητεί την αξιοποίηση των δασικών εκτάσεων στην περιοχή του.

18) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Δήμος Αιγείρας του Νομού Αχαΐας ζητεί την επάνδρωση του αστυνομικού σταθμού του.

19) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία το Πανελλήνιο Σωματείο Τουριστικών Συνοδών ζητεί την αναγνώριση του επαγγέλματος του "Τουριστικού Συνοδού".

20) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία η Νομαρχιακή Επιχείρηση Ανάπτυξης Νομού Αχαΐας ζητεί την εξέταση της Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης και Μελέτης Οργάνωσης της Διακίνησης επισκεπτών της περιοχής Χελμού - Βουραϊκού.

21) Οι Βουλευτές κύριοι ΣΤΑΥΡΟΣ ΣΚΟΠΕΛΙΤΗΣ και ΜΑΡΙΑ ΜΠΟΣΚΟΥ κατέθεσαν αναφορά με την οποία ο Δήμαρχος Μανταμάδου Λέσβου ζητεί την επισκευή του βυζαντινού ναού του Αγ. Στεφάνου Μανταμάδου.

22) Οι Βουλευτές κύριοι ΣΤΑΥΡΟΣ ΣΚΟΠΕΛΙΤΗΣ και ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ κατέθεσαν αναφορά με την οποία ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων Δημοτικού Σχολείου Μανταμάδου Λέσβου διαμαρτύρεται για τη μετεγκατάσταση του εργοστασίου της ΔΕΗ στη θέση Καράβα.

23) Οι Βουλευτές κύριοι ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΓΓΟΥΡΑΚΗΣ και ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΚΑΤΖΗΣ κατέθεσαν αναφορά με την οποία οι Διοικήσεις των Ενώσεων Μηχανικών Ε.Ν. και Κατωτέρων Πληρωμάτων Μηχανής Ε.Ν. "Ο ΣΤΕΦΕΝΣΩΝ" καταγγέλλουν τις συνθήκες εργασίας και τους όρους αμοιβής των φυλάκων σε παροπλισμένα πλοία στον κόλπο της Ελευσίνας.

24) Οι Βουλευτές κύριοι ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΓΓΟΥΡΑΚΗΣ και ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΤΑΣΟΥΛΑΣ κατέθεσαν αναφορά με την οποία το Νοσηλευτικό Προσωπικό του Εθνικού Ιδρύματος Αποκατάστασης Αναπήρων καταγγέλλει τη μεγάλη έλλειψη νοσηλευτικού και βοηθητικού προσωπικού στο Ίδρυμα.

25) Οι Βουλευτές κύριοι ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΤΑΣΟΥΛΑΣ και ΜΑΡΙΑ ΜΠΟΣΚΟΥ κατέθεσαν αναφορά με την οποία το Εργατικό Κέντρο Μεσολογγίου διαμαρτύρεται για το κλείσιμο της σχολής χειροποίητων κιλιμιών που λειτουργεί στο Αιτωλικό.

26) Οι Βουλευτές κύριοι ΣΤΑΥΡΟΣ ΣΚΟΠΕΛΙΤΗΣ και ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΜΠΟΥΤΑΣ κατέθεσαν αναφορά με την οποία ο Σύλλογος Πλοιάρχων Σπογγαλιών "Ο ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ" και ο Αλιευτικός Σύλλογος Δυτών Σπογγαλιών και Οστράκων Καλύμνου ζητούν τη χορήγηση αντιστάθμισης στους σπογγαλιείς και στους ιδιοκτήτες σπογγαλιευτικών σκαφών.

27) Οι Βουλευτές κύριοι ΟΡΕΣΤΗΣ ΚΟΛΟΖΩΦ και ΧΑΡΑΛΑ-

ΜΠΟΣ ΑΓΓΟΥΡΑΚΗΣ κατέθεσαν αναφορά με την οποία ο Σύλλογος 1ου Συγκρ/τος Σεισμοπαθών Εργατικών Πολυκατοικιών Αιγάλεω Αττικής καταγγέλλει την άθλια κατάσταση στην οποία βρίσκονται οι πολυκατοικίες με αποτέλεσμα να κινδυνεύει άμεσα η ζωή αυτών που κατοικούν εκεί.

28) Οι Βουλευτές κύριοι ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΓΓΟΥΡΑΚΗΣ και ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΑΝΤΑΡΤΖΗΣ κατέθεσαν αναφορά με την οποία ο Σύλλογος Επιμελητών Ανηλίκων Ελλάδος ζητεί να καλυφθούν οι κενές οργανικές θέσεις Επιμελητών Ανηλίκων των Δ.Α. της χώρας και να διερευνηθεί ο αριθμός των οργανικών θέσεων.

29) Οι Βουλευτές κύριοι ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΚΑΤΖΗΣ και ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΑΝΤΑΡΤΖΗΣ κατέθεσαν αναφορά με την οποία Συγγενείς των Θυμάτων του ναυαγίου του πλοίου "ΔΥΣΤΟΣ" καταγγέλλουν την "ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ" που αρνείται αδικαιολόγητα να εφαρμόσει δικαστικές αποφάσεις υπέρ της αποζημίωσής τους.

30) Οι Βουλευτές κύριοι ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΜΠΟΥΤΑΣ και ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΑΝΤΑΡΤΖΗΣ κατέθεσαν αναφορά με την οποία ο Δήμαρχος Νεβρόπολης Αγράφων Καρδίτσας διαμαρτύρεται για την παρακράτηση της επιχορήγησης των ΚΑΠ από το Ταμείο Παρακαταθήκων και Δανείων.

31) Οι Βουλευτές κύριοι ΣΤΑΥΡΟΣ ΣΚΟΠΕΛΙΤΗΣ και ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ κατέθεσαν αναφορά με την οποία ο Εκπολιτιστικός - Μορφωτικός - Αθλητικός Σύλλογος Μανταμάδου Λέσβου ζητεί να μη μετεγκατασταθεί το εργοστάσιο της ΔΕΗ στη θέση Καράβα.

32) Οι Βουλευτές κύριοι ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΓΓΟΥΡΑΚΗΣ και ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΑΝΤΑΡΤΖΗΣ κατέθεσαν αναφορά με την οποία η Ένωση Υπαλλήλων Πυροσβεστικού Σώματος Περιφ. Αττικής ζητεί την αναγνώριση του επαγγέλματος του πυροσβέστη ως ανθυγιεινού και επικίνδυνου.

33) Οι Βουλευτές κύριοι ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ και ΜΑΡΙΑ ΜΠΟΣΚΟΥ κατέθεσαν αναφορά με την οποία τα Σωματεία Εργαζομένων ΕΚΑΒ2 και Πληρωμάτων Ασθενοφόρων "Η ΠΡΟΟΔΟΣ" Θεσ/νίκης αναφέρεται στο ατύχημα στο οποίο ενεπλάκη ο εργαζόμενος στο ΕΚΑΒ Ανδρέας Γεωργιάδης.

34) Οι Βουλευτές κύριοι ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΓΓΟΥΡΑΚΗΣ και ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΚΑΤΖΗΣ κατέθεσαν αναφορά με την οποία το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Σαλαμίνας διαμαρτύρεται για τον τρόπο λειτουργίας του εργοστασίου Φυσικού Αερίου στη νησίδα Ρεβυθούσα.

35) Οι Βουλευτές κύριοι ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΚΑΤΖΗΣ και ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΑΝΤΑΡΤΖΗΣ κατέθεσαν αναφορά με την οποία ο Διευθυντής του 26ου Δημοτικού Σχολείου Βόλου Μαγνησίας ζητεί να γίνουν κατασκευαστικές εργασίες στο διδακτήριο.

36) Οι Βουλευτές κύριοι ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΚΑΤΖΗΣ και ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΜΠΟΥΤΑΣ κατέθεσαν αναφορά με την οποία ο Αγροτικός Σύλλογος Ζαγοράς Μαγνησίας ζητεί την ενίσχυση των μηλοπαραγωγών του Νομού Μαγνησίας που δεν είχαν τη δυνατότητα κατά την περίοδο εμπορίας 1992-93 να παραδώσουν τις αδιάθετες ποσότητες μήλων στην απόσυρση.

37) Οι Βουλευτές κύριοι ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΚΑΤΖΗΣ και ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΑΝΤΑΡΤΖΗΣ κατέθεσαν αναφορά με την οποία ο Δήμαρχος Βόλου Μαγνησίας ζητεί να αναλάβει η ΓΓΑ το κόστος της αποπεράτωσης του Κολυμβητηρίου Βόλου.

38) Οι Βουλευτές κύριοι ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΑΝΤΑΡΤΖΗΣ και ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΜΠΟΥΤΑΣ κατέθεσαν αναφορά με την οποία η Επιτροπή Πρωτοβουλίας Ελληνοποντίων που εδώ και επτά χρόνια έχουν εγκατασταθεί στη Φαρκαδόνα Τρικάλων ζητούν την επαγγελματική και στεγαστική τους αποκατάσταση.

39) Οι Βουλευτές κύριοι ΣΤΑΥΡΟΣ ΣΚΟΠΕΛΙΤΗΣ και ΑΠΟ-

ΣΤΟΛΟΣ ΤΑΣΟΥΛΑΣ κατέθεσαν αναφορά με την οποία ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων Δημοτικού Σχολείου και Νηπιαγωγείου Παγώνδα - Ηραίου Σάμου καθώς και άλλοι φορρείς του Νομού ζητούν να αναβαθμισθεί το 4/θέσιο Δημοτικό Σχολείο Παγώνδα σε 6/θέσιο.

40) Οι Βουλευτές κύριοι ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΓΓΟΥΡΑΚΗΣ και ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΤΑΣΟΥΛΑΣ κατέθεσαν αναφορά με την οποία η Πανελλήνια Ένωση Εργαστηριούχων Φυσικοθεραπευτών ζητεί την επίλυση φορολογικών και οικονομικών θεμάτων του κλάδου των φυσικοθεραπευτών.

41) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία το Παράρτημα Πάτρας Αχαΐας της ΠΣΑΕΕΑ ζητεί να στηθεί μνημείο της Εθνικής Αντίστασης στην Πάτρα Αχαΐας.

42) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο κ. Γ.Λιβιεράτος ζητεί την κατασκευή έργων στο στάδιο της Π.Γ.Ε..

43) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Σύλλογος Σεισμοπλήκτων Νομού Αχαΐας ζητεί την επίλυση των προβλημάτων των σεισμοπλήκτων του Νομού Αχαΐας.

44) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Σύλλογος Επιμελητών Ανηλίκων Ελλάδος ζητεί την κάλυψη των κενών οργανικών θέσεων των επιμελητών ανηλίκων των δικαστηρίων.

45) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία οι Συμβασιούχοι του Υπουργείου Γεωργίας ζητούν την μονιμοποίησή τους.

46) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία η Συντονιστική Επιτροπή Αγώνα των επαγγελματιών Αλιευτικών Σωματείων Κορινθιακού ζητεί τη λήψη μέτρων για την πάταξη της παράνομης αλιείας.

47) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία η Πανελλήνια Ομοσπονδία Συλλόγων Γεωπόνων αναφέρεται στη σύσταση του ΕΦΕΤ.

48) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία Απόφοιτοι του ΙΕΚ Αιγίου Αχαΐας ζητούν την αναγνώριση των διπλωμάτων όλων των ΙΕΚ.

49) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ κατέθεσε δημοσίευμα εφημερίδας στο οποίο ζητείται η ένταξη της ΝΕΟ Κορίνθου-Πατρών και του φράγματος Πείρου-Παραπείρου στα έργα του Γ' Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος.

50) Ο Βουλευτής Κερκύρας κ. ΕΥΤΥΧΙΟΣ ΚΟΝΤΟΜΑΡΗΣ κατέθεσε δημοσίευμα εφημερίδας στο οποίο ζητείται η πρόσληψη προσωπικού για την εύρυθμη λειτουργία των Δικαστηρίων Κερκύρας.

51) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΑΦΟΥΛΙΑΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία η Συντονιστική Επιτροπή Αγώνα για την αποκατάσταση του Δήμου Βοΐθης Μαγνησίας επισημαίνει τα προβλήματα στην περιοχή της λόγω της εφαρμογής του "Ι.Καποδίστριας".

52) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΑΦΟΥΛΙΑΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Γεωργοκτηνοτροφικός Συνεταιρισμός Λεχουρίου Καλαβρύτων Αχαΐας ζητεί μέτρα στήριξης των νέων κτηνοτρόφων στην περιοχή του.

53) Ο Βουλευτής Αθήνας κ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΗΜΑΡΑΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Δήμος Κάρλας του Ν.Μαγνησίας ζητεί την υλοποίηση του έργου της ανασύστασης της τέως λίμνης

Κάρλας.

54) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΑΦΟΥΛΙΑΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία το Εργατοϋπαλληλικό Κέντρο Πάτρας Αχαΐας ζητεί την κατασκευή του φράγματος Πείρου-Παραπείρου Αχαΐας.

55) Ο Βουλευτής Αθηνών κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΟΚΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Δήμος Αγίου Γεωργίου Ν.Φθιώτιδας ζητεί να επιλυθεί το πρόβλημα της υδροδότησης της περιοχής του.

56) Ο Βουλευτής Αθηνών κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΟΚΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Δήμος Θάσου Ν.Καβάλας ζητεί χρηματοδότηση για την ολοκλήρωση των έργων του λιμανιού Λιμενίων της νήσου Θάσου.

57) Ο Βουλευτής Θεσσαλονίκης κ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΙΝΤΖΕΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ποντιακού Ελληνισμού ζητεί την εκπροσώπησή του στις Επιτροπές Πολιτισμού που θα συγκροτηθούν ανάμεσα στην Ελλάδα και στην Τουρκία.

58) Ο Βουλευτής Θεσσαλονίκης κ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΙΝΤΖΕΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία το Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης ζητεί τη νομοθετική αναγνώριση των ΤΕΙ ως Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης.

59) Ο Βουλευτής Θεσσαλονίκης κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΟΚΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία το Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Καβάλας ζητεί τη νομοθετική αναγνώριση των ΤΕΙ ως Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.

60) Ο Βουλευτής Θεσσαλονίκης κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΟΚΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Σύλλογος Μανταμάδου "Η ΟΜΟΝΟΙΑ" ζητεί να μην ιδρυθεί το εργοστάσιο της ΔΕΗ στην Κάρβα.

61) Ο Βουλευτής Αθηνών κ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΗΜΑΡΑΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία το Ιόνιο Πανεπιστήμιο ζητεί την αυτονομία του Ιονίου Πανεπιστημίου.

62) Ο Βουλευτής Θεσσαλονίκης κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΟΚΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία η Α' ΕΛΜΕ Πέλλας, το 2ο Ενιαίο Λύκειο Έδεσσας ζητούν την επιδότηση στους εκπαιδευτικούς για την αγορά κατοικίας σε προβληματική περιοχή.

63) Ο Βουλευτής Αθηνών κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΤΑΣΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Αποστράτων Αξιωματικών ζητεί την ικανοποίηση, μισθολογικών και συνταξιοδοτικών αιτημάτων του κλάδου.

64) Ο Βουλευτής Θεσσαλονίκης κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΟΚΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία η Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου υποβάλλει προτάσεις για την εφαρμοζόμενη πολιτική στον εμπορικό τομέα της χώρας.

65) Ο Βουλευτής Αθηνών κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΤΑΣΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία η Ένωση Τεχνικών ΔΕΗ ζητεί την αναπροσαρμογή στις τιμές των ιατρικών δαπανών.

66) Ο Βουλευτής Θεσσαλονίκης κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΟΚΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Σύλλογος Παραθεριστών Κάρυνης Ν. Καβάλας "Ο Φίλιππος" ζητεί να ενταχθεί ο οικισμός του στα πολεοδομικά σχέδια.

67) Ο Πρόεδρος του Δημοκρατικού Κοινωνικού Κινήματος και Βουλευτής Αθηνών κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΣΟΒΟΛΑΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία οι Πρόεδροι των ΤΕΙ όλης της χώρας ζητούν την ένταξη των ΤΕΙ στην Ανώτατη Εκπαίδευση.

68) Ο Βουλευτής Κοζάνης κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΚΕΛΙΔΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Μορφωτικός Όμιλος Σερβίων

“Τα Κάστρα” ζητεί οικονομική ενίσχυση για τη διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων.

69) Ο Βουλευτής Κοζάνης κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΚΕΛΙΔΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία η Ομοσπονδία Οργανώσεων Εθνικής Αντίστασης ζητεί την ικανοποίηση των οικονομικών αιτημάτων των αγωνιστών της Εθνικής Αντίστασης.

70) Ο Βουλευτής Κοζάνης κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΚΕΛΙΔΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Σύλλογος για τη διαφύλαξη της Κοζανίτικης παράδοσης “ΟΙ ΚΑΣΜΙΡΤΖΙΔΙΣ” ζητεί οικονομική ενίσχυση για την αποκατάσταση των κτιριακών του εγκαταστάσεων.

71) Ο Βουλευτής Κοζάνης κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΚΕΛΙΔΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Δήμος Ασκήου Ν.Κοζάνης διαμαρτύρεται για τη συγχώνευση του Γυμνασίου Γαλατινής με το Γυμνάσιο Εράτυνας.

72) Ο Βουλευτής Κοζάνης κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΚΕΛΙΔΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο “Σύλλογος Φιλίππων Φυσιολατρών” Σιάτιστας ζητεί οικονομική ενίσχυση.

73) Ο Βουλευτής Κοζάνης κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΚΕΛΙΔΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία το Επιμελητήριο Κοζάνης ζητεί τη ρύθμιση χρεών μελών του από χρέη δανείων λόγω σεισμού.

74) Ο Βουλευτής Κοζάνης κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΚΕΛΙΔΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία το Περιφερειακό Σωματείο Ενέργειας ΔΕΗ “ΣΠΑΡΤΑΚΟΣ” διαμαρτύρεται για το Μίνι Ασφαλιστικό.

75) Ο Βουλευτής Κοζάνης κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΚΕΛΙΔΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Μορφωτικός Σύλλογος “Η Λαβάνιστα” Κοζάνης ζητεί οικονομική ενίσχυση.

76) Ο Βουλευτής Κοζάνης κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΚΕΛΙΔΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Δήμος Ασκήου Ν.Κοζάνης ζητεί να μην γίνει η συγχώνευση του Λυκείου Εράτυνας με το Λύκειο Σιάτιστας.

77) Ο Βουλευτής Κοζάνης κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΚΕΛΙΔΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Σύλλογος Ηπειρωτών Κοζάνης ζητεί οικονομική ενίσχυση.

78) Ο Βουλευτής Κοζάνης κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΚΕΛΙΔΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο κ. Α.Καρανάσιος κάτοικος Πελεκάνου Κοζάνης ζητεί την ένταξή του στο μέτρο της εφάπαξ χρηματοδότησης πρώτης εγκατάστασης νέων αγροτών.

79) Ο Βουλευτής Κοζάνης κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΚΕΛΙΔΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Δήμος Ελληνόπολης Ν.Κοζάνης υποβάλλει προτάσεις για τις προσλήψεις στη ΔΕΗ Κοζάνης.

80) Ο Βουλευτής Κοζάνης κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΚΕΛΙΔΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία το Σωματείο Συν/χων Δυτικής Μακεδονίας ζητεί νέες ρυθμίσεις συνταξιοδότησης για τις συζύγους κάτω των 40.

81) Ο Βουλευτής Κοζάνης κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΚΕΛΙΔΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Σύλλογος Διδασκόντων Ενιαίου Λυκείου και Γυμνασίου Τσοτυλίου ζητεί μέτρα για την εύρυθμη λειτουργία του σχολείου.

82) Ο Βουλευτής Κοζάνης κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΚΕΛΙΔΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Δήμος Ασκήου Ν.Κοζάνης ζητεί χρηματοδότηση για το έργο “Διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου Πνευματικού Κέντρου Γαλατινής”.

83) Ο Βουλευτής Κοζάνης κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΚΕΛΙΔΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία οι δικηγόροι του Πρωτοδικείου Κοζάνης διαμαρτύρονται για την αναστολή ισχύος της υπουργικής απόφασης περί καθαρισμού ελαχίστων αμοιβών στις δικαστη-

ριακές παραστάσεις των δικηγόρων.

84) Ο Βουλευτής Κοζάνης κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΚΕΛΙΔΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Δήμος Ελληνόπολης Ν.Κοζάνης ζητεί να μην κλείσει το Γυμνάσιο Κλείτου.

85) Ο Βουλευτής Κοζάνης κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΚΕΛΙΔΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Ιατρικός Σύλλογος Κοζάνης ζητεί την αύξηση αμοιβών των ιατρών του ΤΣΜΕΔΕ.

86) Ο Βουλευτής Κοζάνης κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΚΕΛΙΔΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Πολιτιστικός Μορφωτικός Σύλλογος Αντιφυλοεργικής Αμπέλου ζητεί την εφαρμογή νομοθεσίας για την υλοποίηση του προγράμματος εκδηλώσεων.

87) Ο Βουλευτής Κοζάνης κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΚΕΛΙΔΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Μορφωτικός Όμιλος Βελβεντού Ν.Κοζάνης “Ο ΠΙΕΡΟΣ” ζητεί χρηματοδότηση των πολιτιστικών δραστηριοτήτων του.

88) Ο Βουλευτής Κοζάνης κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΚΕΛΙΔΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Αγροτικός Συνεταιρισμός Φούφα ζητεί την απορρόφηση της τοπικής πατάτας.

89) Ο Βουλευτής Αθηνών κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΤΑΣΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Φυτωριούχων Αντιφυλοεργικής Αμπέλου ζητεί την εφαρμογή νομοθεσίας και πολλαπλασιαστικού υλικού αμπέλας.

90) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΑΦΟΥΛΙΑΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία η ΝΑ Ζακύνθου διαμαρτύρεται για το ΠΔ σχετικά με το Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου.

91) Ο Βουλευτής Αθηνών κ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΗΜΑΡΑΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία η Ομοσπονδία Οικοδόμων και Ξύλου Ελλάδας υποβάλλει προτάσεις για τη συγχώνευση του ΤΕΑΕΥΕΕ-Ο στο ΙΚΑ-TEAM.

92) Η Βουλευτής Αθηνών κ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ-ΑΡΑΠΗ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ κατέθεσε αναφορά με την οποία η Επιστημονική Ένωση Τεχνολογικής Εκπαίδευσης Μηχανικών διαμαρτύρεται για την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας σχετικά με τη διάρκεια σπουδών στα ΤΕΙ.

93) Ο Βουλευτής Θεσσαλονίκης κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΟΚΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία οι παραδοσιακοί λαχειοπώλες των υπογειών διαβάσεων Αττικής ζητούν να παραμείνουν στις υπόγειες διαβάσεις.

94) Η Βουλευτής Αθηνών κ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΑΡΑΠΗ-ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων του 26ου Παιδικού Σταθμού Δημοτικού Βρεφονηπιακού Αθηνών ζητεί την επανελειτουργία του 26ου Παιδικού Σταθμού της Κολοκυνθούς.

95) Ο Βουλευτής Πειραιά κ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΡΑΠΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Σύνδεσμος Εργαζομένων Πολεμικού Ναυτικού ζητεί την ικανοποίηση οικονομικών αιτημάτων.

96) Ο Βουλευτής Θεσσαλονίκης κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΟΚΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ειδικευμένοι πάσχοντες ιατροί (από μεσογειακή δρεπανοκυτταρική αναιμία κ.λπ.) ζητεί την επαγγελματική τους κατοχύρωση.

97) Ο Βουλευτής Θεσσαλονίκης κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΟΚΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία το Βιοτεχνικό Επιμελητήριο Θεσ/νίκης υποβάλλει προτάσεις για την ίδρυση και λειτουργία ΚΑΕ Θεσ/νίκης.

98) Ο Βουλευτής Πειραιά κ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΡΑΠΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Δήμος Ελευσίων Ν.Εύβοιας ζητεί μέτρα κατά της πλήρους αποβιομηχάνισης της ΒΙΚ Εύβοιας.

99) Ο Βουλευτής Αθηνών κ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΗΜΑΡΑΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία η ΝΑ Μεσσηνίας ζητεί χρηματοδότηση για την κατασκευή του Εθνικού δρόμου Τρίπολης-Καλαμάτας.

100) Ο Βουλευτής Θεσσαλονίκης κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΟΚΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία η Ένωση Εργαζομένων στην ΑΕΕ Βωξίται Παρνασσού ζητεί να μην μειωθούν οι θέσεις εργασίας στην επιχείρηση.

101) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΑΦΟΥΛΙΑΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία το Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Καλαμάτας ζητεί τον ορισμό των ΤΕΙ ως Ανωτάτων Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.

102) Ο Βουλευτής Θεσσαλονίκης κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΟΚΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Γεωπονικός Σύλλογος Ν.Λάρισας υποβάλλει προτάσεις για τα διοικητικά μέτρα στήριξης στις βαμβακοκαλλιέργειες.

103) Ο Βουλευτής Θεσσαλονίκης κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΟΚΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία το Σωματείο Εργαζομένων ΔΕΗ "Η ΕΝΩΣΗ" ζητεί να επιλυθούν τα προβλήματα υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων στα ορυχεία και στους σταθμούς της περιοχής.

104) Ο Βουλευτής Θεσσαλονίκης κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΟΚΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Σύνδεσμος Συνταξιούχων ΤΕΒΕ Ν.Κέρκυρας "Ο ΑΓΙΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ" ζητεί την ικανοποίηση των οικονομικών αιτημάτων των μελών του.

105) Ο Βουλευτής Θεσσαλονίκης κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΟΚΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία οι κτηνοτρόφοι Χαλκιδικής διαμαρτύρονται για τις συλλήψεις των κτηνοτρόφων και των αλλοδαπών βοθών τους.

106) Ο Βουλευτής Θεσσαλονίκης κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΟΚΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία το Σωματείο Εργατοϋπαλλήλων Ξενοδοχοϋπαλλήλων και Ειδικότητων Καζίνο "ΚΕΛΥΦΟΣ" ζητεί τη λειτουργία του συγκροτήματος Πόρτο Καρράς και την εξασφάλιση εργασίας για 450 εργαζομένους.

107) Ο Βουλευτής Θεσσαλονίκης κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΟΚΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Δήμος Μακρύς Γιαλός διαμαρτύρεται για τον τρόπο που σχεδιάστηκε το έργο της παράκαμψης Κουτσουρά-Μακρού Γιαλού.

108) Ο Βουλευτής Αθηνών κ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΗΜΑΡΑΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία η Εταιρεία Γραμμάτων και Τεχνών Ανατολικής Κρήτης ζητεί την εγκατάσταση των σχολών ΤΕΙ Κρήτης στο Νομό Λασιθίου.

109) Ο Βουλευτής Θεσσαλονίκης κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΟΚΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία η Α' ΕΛΜΕ Πέλλας, 20 Ενιαίο Λύκειο Έδεσσας ζητούν την καταβολή επιδόματος των προβληματικών και παραμεθόριων περιοχών στους δημοσίους υπαλλήλους Πέλλας, Έδεσσας, Αριδαίας, Κύρρου.

110) Ο Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής και Βουλευτής Πειραιώς κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία οι κυρίες Καλλιόπη και Μαρία Μιχαλάκη και ο κ. Ευάγγελος Μιχαλάκης ζητούν την επανεκτίμηση ακινήτων τους.

111) Ο Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής και Βουλευτής Πειραιώς κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία οι κυρίες Καλλιόπη και Μαρία Μιχαλάκη και ο κ. Ευάγγελος Μιχαλάκης ζητούν τη ρύθμιση χρεών τους προς το Δημόσιο.

112) Ο Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής και Βουλευτής Πειραιώς κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων 17ου Δημοτικού Σχολείου Νίκαιας ζητεί να μην υποβαθμισθεί το σχολείο από 12θέσιο σε 6θέσιο.

113) Ο Βουλευτής Πειραιώς κ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΡΑΠΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Δήμος Σαλαμίνας Αττικής ζητεί την κατεδάφιση αυθαίρετου κτίσματος του Υπ. Πολιτισμού σε κοινόχρηστο χώρο της Σαλαμίνας.

114) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΑΦΟΥΛΙΑΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία το Περιφερειακό Τμήμα της Ε.Ε.Τ.Ε.Μ. Αχαΐας ζητεί την κατάταξη των ΤΕΙ στην ενιαία τριτοβάθμια εκπαίδευση.

115) Ο Βουλευτής Θεσ/νίκης κ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΙΝΤΖΕΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Δικηγορικός Σύλλογος Δράμας ζητεί την ίδρυση Εφετείου Ανατ.Μακεδονίας με έδρα τη Δράμα.

116) Ο Βουλευτής Θεσ/νίκης κ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΙΝΤΕΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία το ΤΕΙ Θεσ/νίκης ζητεί την κατάταξη των ΤΕΙ στην Ανώτατη Εκπαίδευση.

117) Ο Βουλευτής Θεσ/νίκης κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΟΚΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο κ.Α. Αποστολίδης ροδακνοπαραγωγός ζητεί την εξόφληση της παραγωγής ροδακίνων εσοδείας 1999 από την ένωση γεωργικών συν/σμών Γιαννιτσών Πέλλας.

118) Η Βουλευτής Αθηνών κ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΑΡΑΠΗ-ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ κατέθεσε αναφορά με την οποία Πολιτιστικοί Φορείς εδαφικών διαμ/των Δήμου Τζουμέρκων Ιωαννίνων ζητούν τη λήψη μέτρων για την άμεση λειτουργία του Δήμου Τζουμέρκων Ιωαννίνων.

119) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΑΦΟΥΛΙΑΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Μεσσηνίας ζητεί την κατασκευή του εθνικού δρόμου Τρίπολης-Καλαμάτας.

120) Η Βουλευτής Αθηνών κ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΑΡΑΠΗ-ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ κατέθεσε αναφορά με την οποία το ΤΕΙ Καβάλας ζητεί την ένταξη των ΤΕΙ στην Ανώτατη Εκπαίδευση.

121) Ο Βουλευτής Αχαΐας κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΑΦΟΥΛΙΑΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Σύνδεσμος Πολιτικών Συν/μών Αμαλιάδας διαμαρτύρεται για τον ετεροχρονισμό των συντάξεων των πολιτικών συνταξιούχων.

122) Ο Βουλευτής Αθηνών κ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΗΜΑΡΑΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία το Εργατοϋπαλληλικό Κέντρο Σάμου ζητεί την επαναλειτουργία και στελέχωση του τμήματος κοινωνικής επιθεώρησης του Νομού Σάμου.

123) Ο Βουλευτής Αττικής κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΤΑΣΟΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο κ. Η.Σαχινίδης ζητεί να αποκατασταθεί ως αντιδικτατορικός.

124) Ο Βουλευτής Σάμου κ. ΚΩΝ/ΝΟΣ ΚΑΡΑΜΗΝΑΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Σύλλογος Υπαλλήλων Νομού Σάμου ζητεί να ανακληθούν οι μεταθέσεις υπαλλήλων των ΕΛΤΑ Σάμου.

125) Ο Βουλευτής Κέρκυρας κ. ΕΥΤΥΧΙΟΣ ΚΟΝΤΟΜΑΡΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Νομάρχης Κέρκυρας ζητεί την κατασκευή νέου ποδοσφαιρικού γηπέδου στην Κέρκυρα.

126) Ο Βουλευτής Κέρκυρας κ. ΕΥΤΥΧΙΟΣ ΚΟΝΤΟΜΑΡΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία η Ένωση Ξενοδόχων Κέρκυρας ζητεί να λειτουργήσει στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο τμήμα τουριστικών και ξενοδοχειακών επιστημών.

127) Ο Βουλευτής Κέρκυρας κ. ΕΥΤΥΧΙΟΣ ΚΟΝΤΟΜΑΡΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία το Σωματείο Ενοικιαστών Μοτοποδηλάτων και Μοτοσυκλετιστών Νομού Κέρκυρας ζητεί να επιλυθεί το θέμα της οδήγησης μοτοποδηλάτου από αλλοδαπούς.

128) Ο Βουλευτής Κέρκυρας κ. ΕΥΤΥΧΙΟΣ ΚΟΝΤΟΜΑΡΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία το Σωματείο Ενοικιαστών Μοτο-

ποδηλάτων και Μοτοσυκλετιστών Νομού Κέρκυρας ζητεί οι κάτοχοι άδειας οδήγησης αυτών να οδηγούν ελεύθερα μοτοποδήλατο.

129) Ο Βουλευτής Κέρκυρας κ. ΕΥΤΥΧΙΟΣ ΚΟΝΤΟΜΑΡΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Νομάρχης Κέρκυρας ζητεί να στηριχθεί το αλιευτικό καταφύγιο Αστράκερης Καρουσάδων Δ. Εσπερίων στο πρόγραμμα του Υπουργείου Γεωργίας "PESCA".

Β. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΩΝ ΣΕ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ

1. Στην με αριθμό 2398/6-10-99 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 7589/19-10-99 έγγραφο από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων η ακόλουθη απάντηση:

"Απαντώντας στην ερώτηση με αριθμό 2398 που κατατέθηκε στις 6-10-99 από το Βουλευτή κ. Γιάννη Δραγασάκη και για πληρέστερη ενημέρωσή σας, επισυνάπτεται φωτοαντίγραφο του α.π. 7749/18-10-99 έγγραφο Περιφέρειας Κρήτης, σε απάντηση της ενημέρωσης, που ζητήθηκε.

Ο Υπουργός
Κ. ΛΑΛΙΩΤΗΣ"

Σημ.: Τα συνημμένα σχετικά έγγραφα ευρίσκονται στο αρχείο της Δ/νσης Κοινοβουλευτικού Ελέγχου (Τμήμα Ερωτήσεων).

2. Στην με αριθμό 2399/6-10-99 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 9/29-10-99 έγγραφο από την Υπουργό Πολιτισμού η ακόλουθη απάντηση:

"Σε απάντηση της υπ' αριθμ. 2399/6.10.1999 ερώτησης του Βουλευτή κ. Γιάννη Δραγασάκη, σας γνωρίζουμε τα παρακάτω:

Στην περιοχή του φράγματος Μπραμιανών δεν υπάρχει κηρυγμένος και οριοθετημένος αρχαιολογικός χώρος και ως εκ τούτου η αρμόδια ΚΔ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων δεν εμπλέκεται σε θέματα συντήρησης του φράγματος ή του αρδευτικού δικτύου της περιοχής.

Η Υπουργός
ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΠΑΠΑΖΩΗ"

3. Στην με αριθμό 2399/6-10-99 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 382/29-10-99 έγγραφο από τον Υφυπουργό Γεωργίας η ακόλουθη απάντηση:

"Απαντώντας στην ερώτηση 2399/6-10-99, που κατέθεσε ο Βουλευτής κ. Γ. Δραγασάκης, για τα θέματα της αρμοδιότητάς μας, σας πληροφορούμε τα εξής:

Το φράγμα "Μπραμιανού" Ν. Λασιθίου κατασκευάστηκε από το ΥΠΕΧΩΔΕ και κάθε ενίσχυση της ποσότητας του νερού του ταμιευτήρα με συναφή έργα εκτροπής χειμάρρων, αποτελεί αρμοδιότητα του προαναφερόμενου Υπουργείου, το οποίο και είναι συναποδέκτης της Ερώτησης.

Στο Πρόγραμμα ΣΑΕ 081/2 του Υπουργείου Γεωργίας είναι ενταγμένο το έργο με τίτλο "Κατασκευή Διαφράγματος Πηγών Μαλαύρας Λασιθίου" με ΚΑ 9531529 με σκοπό την ενίσχυση του ταμιευτήρα Μπραμιανού από τις Πηγές Μαλαύρας και το έργο ήδη κατασκευάζεται.

Ο Υφυπουργός
ΝΤ. ΒΡΕΤΤΟΣ"

4. Στην με αριθμό 2413/7-10-99 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 385/29-10-99 έγγραφο από τον Υφυπουργό Γεωργίας η ακόλουθη απάντηση:

"Απαντώντας στην ερώτηση 2413/7.10.99, που κατέθεσε ο Βουλευτής κ. Γ. Τρυφωνίδης για τα θέματα της αρμοδιότητάς μας, σας πληροφορούμε τα εξής:

Η Δ/ση Αλιείας του Νομού Θεσσαλονίκης μαζί με τη Δ/ση Κτηνιατρικής πραγματοποίησαν αυτοψία στην περιοχή, προκειμένου να διερευνήσουν το θέμα των νεκρών ψαριών.

Από την αυτοψία προέκυψε ότι τα νεκρά ψάρια ανήκαν κυρίως σε βενθικά είδη (ψάρια του βυθού).

Προκειμένου να γίνει εργαστηριακός έλεγχος ελήφθησαν

δείγματα νερού και φυτοπλακτονικών οργανισμών (ενδεικτικών οργανικής ρύπανσης), για τοξικολογική εξέταση. Τα αποτελέσματα των εξετάσεων δεν είναι ακόμη γνωστά.

Ωστόσο πρέπει να σημειωθεί ότι το φαινόμενο εμφάνισης νεκρών ψαριών στον Θερμαϊκό Κόλπο, έχει παρατηρηθεί ξανά και συνδέεται με τις κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν. Η άνοδος της θερμοκρασίας, έχει σαν συνέπεια τη μείωση της διαλυτότητας των αερίων στο νερό και επομένως και του οξυγόνου. Η αύξηση παγκτονικών οργανισμών κλπ. λόγω της επιβάρυνσης των νερών κατά την περίοδο αυτή από την αυξημένη χρήση λιπασμάτων και η σήψη οργανικών ουσιών στο βυθό αυξάνει την απορρόφηση του οξυγόνου στα νερά και μειώνει τη συγκέντρωσή του, δημιουργώντας συνθήκες ανοξίας, σε βάρος των βενθικών κυρίως οργανισμών.

Σε αναμονή και των τοξικολογικών εξετάσεων, η Δ/ση Αλιείας του Υπουργείου Γεωργίας, παρακολουθεί το θέμα και εφόσον κριθεί σκόπιμο, σύμφωνα και με τα αποτελέσματα των σχετικών εξετάσεων, θα εισηγηθεί σχετικά, για τη λήψη σχετικών μέτρων, με τη σύμφωνη γνώμη άλλων συναρμόδιων Υπηρεσιών (ΥΠΕΧΩΔΕ, ΥΕΝ).

Ο Υφυπουργός
ΝΤ. ΒΡΕΤΤΟΣ"

5. Στην με αριθμό 2414/7-10-99 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 10/29-10-99 έγγραφο από την Υπουργό Πολιτισμού η ακόλουθη απάντηση:

"Σε απάντηση της 2414/7-10-99 ερώτησης του Βουλευτή κ. Λεωνίδα Κουρή, σας γνωρίζουμε τα παρακάτω:

Από τα κτήρια που στεγάζουν υπηρεσίες του ΥΠ.ΠΟ., ιδιαίτερο πρόβλημα δημιουργήθηκε στο κτήριο της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαιοτήτων, στην οδό Διοσκούρων 2, το οποίο σχεδόν κατέρρευσε και στο κτήριο της 1ης ΕΒΑ, στην οδό Πολυγνώτου 2, που παρουσιάζει εκτεταμένες ρωγμές. Και για τα δύο κτήρια το κόστος αποκατάστασης ανέρχεται σε περίπου 800 εκ. δρχ., ενώ έχουν ξεκινήσει και οι διαδικασίες μετεγκατάστασης των παραπάνω υπηρεσιών.

Εκτεταμένες ζημιές υπέστησαν το κτήριο Weiler, το κτήριο της Ερεχθείου 59, της Εφορείας Εναλίων, το κτήριο της Πολυγνώτου 6 της Επιτροπής Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης, το κτήριο Πειραιώς 81, όπου φιλοξενούνται εργαστήρια συντήρησης αρχαιοτήτων, το κτήριο Θρασύλλου 20, όπου φιλοξενείται η τεχνική υπηρεσία του ΥΠ.ΠΟ. Οι επισκευές των παραπάνω κτηρίων απαιτούν περί το 1 δισ. δρχ.

Για τα κτήρια της Εθνικής Λυρικής Σκηνής, του Εθνικού Θεάτρου και του κινηματογράφου ΠΑΛΛΑΣ, που υπέστησαν περιορισμένες ζημιές απαιτούνται περί τα 100 εκ. δρχ.

Η Υπουργός
ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΠΑΠΑΖΩΗ"

6. Στην με αριθμό 2419/7-10-99 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 11/29-10-99 έγγραφο από την Υπουργό Πολιτισμού η ακόλουθη απάντηση:

"Σε απάντηση της 2419/7-10-99 ερώτησης του Βουλευτή κ. Πέτρου Κουνάλη, σας γνωρίζουμε τα παρακάτω:

Η αρμόδια ΙΒ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων προχώρησε τον παρελθόντα Ιούνιο στην απαγόρευση χρήσης του θεάτρου το οποίο είναι επισκέψιμο μόνο μέχρι την ορχήστρα. Οι λόγοι που οδήγησαν στην επιβεβλημένη αυτή απόφαση σχετίζονται με την ανάγκη προστασίας του μνημείου το οποίο έχει φθάσει σε οριακά σημεία φθοράς.

Στα πλαίσια της Προγραμματικής Σύμβασης μεταξύ ΥΠΠΟ., ΤΑΠΑ και Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ιωαννίνων, έχουν ξεκινήσει τα πρώτα έργα βασικής υποδομής, όπως καθαρισμοί, τοπογράφηση του χώρου, δημιουργία οδών προσπέλασης, υδροδότηση και ηλεκτροδότηση καθώς και άμεσες στερεωτικές επεμβάσεις στα πλέον επικίνδυνα σημεία. Για την οριστική βέβαια αντιστάθμιση του προβλήματος απαιτείται η συνολική στερήωση και αποκατάστασή του, η οποία άλλωστε αποτελεί στόχο του ΥΠΠΟ. Στα πλαίσια αυτού του στόχου υπεγράφη και η παραπά-

νω προγραμματική σύμβαση. Αξίζει εδώ να σημειωθεί πως η αποκατάσταση αρχαίων θεάτρων εγείρει σημαντικά επιστημολογικά ζητήματα, όπως η ταύτιση του αρχαίου υλικού, το οποίο στην περίπτωση του αρχαίου θεάτρου της Δωδώνης έχει, σύμφωνα με τις απόψεις ειδικών, υποστεί εκτεταμένες παραπονο-θετήσεις. Η προοπτική ένταξης του έργου στο Γ' ΚΠΣ, η οποία υποστηρίζεται και από τους τοπικούς φορείς, θα δώσει τη δυνατότητα να υλοποιηθεί το μεγάλο έργο που απαιτείται.

Πέρα από το συνολικότερο πρόβλημα για τη σκοπιμότητα ίδρυσης τοπικών μουσείων πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι από το 1992 έχει θεσμοθετηθεί Ζώνη Α' Προστασίας του αρχαιολογικού χώρου της Δωδώνης στην οποία απαγορεύεται εντελώς η δόμηση. Η βελτίωση του υφιστάμενου επαρχιακού δρόμου δεν αποτελεί αρμοδιότητα της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, η οποία όμως παρεμβαίνει προς τους αρμόδιους φορείς.

Η Υπουργός
ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΠΑΠΑΖΩΗ

7. Στην με αριθμό 2427/7-10-99 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 12/29-10-99 έγγραφο από την Υπουργό Πολιτισμού η ακόλουθη απάντηση:

“Σε απάντηση της 2427/7-10-99 ερώτησης του Βουλευτή κ. Γ. Καρατζαφέρη, σας γνωρίζουμε τα παρακάτω:

Από την πρώτη στιγμή μετά το σεισμό υπήρξε άμεση κινητοποίηση του ΥΠΠΟ για την καταγραφή των ζημιών και τις πρώτες άμεσες ενέργειες αποκατάστασης. Διενεργήθηκαν άμεσα αυτοψίες σε αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία, Μουσεία και στα κτίρια που στεγάζουν υπηρεσίες του ΥΠΠΟ και στα κτίρια ιδιοκτησίας του Υπουργείου. Συγκροτήθηκαν ομάδες εργασίας από μηχανικούς, αρχαιολόγους και συντηρητές των Κεντρικών Διευθύνσεων και των Εφορειών οι οποίες προχώρησαν στην τεκμηριωμένη καταγραφή των ζημιών.

Ειδικότερα σημειώνεται ότι σημαντικές ζημιές υπέστη η Ιερά Μονή Δαφνίου, στην οποία ξεκίνησαν άμεσα εργασίες υποστή-λωσης και στερέωσης, το συνολικό κόστος των οποίων με την ολοκλήρωση των μέτρων προστασίας του μνημείου θα ανέλθει στα 450 εκ. δρχ. με την πρώτη φάση κόστους 250 εκ. δρχ. να εκτελείται ήδη. Σοβαρές ζημιές υπέστη και το Φρούριο Φυλής για την αποκατάσταση των οποίων απαιτούνται περί τα 100 εκ. δρχ. Η αποκατάσταση των ζημιών στο τείχος της Ελευσίνας απαιτεί περί τα 50 εκ. δρχ. ενώ για τα υπόλοιπα μνημεία του Ν. Αττικής, τα οποία υπέστησαν μικρότερες ή μεγαλύτερες βλάβες απαιτούνται περί τα 400 εκ. δρχ.

Από τα Μουσεία σημαντικές ζημιές υπέστη το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, ο 2ος όροφος του οποίου χαρακτηρίστηκε ακατάλληλος για χρήση ενώ ζημιές υπέστησαν 220 αγγεία και τα 4 πηλίνα αγάλματα που κοσμούσαν την πρόσοψη. Το κόστος αποκατάστασης ανέρχεται στα 100 εκ. δρχ. Το Ιλίου Μέλαθρον, στο οποίο εγκαταστάθηκε άμεσα συνεργείο συντηρητών, υπέστη ζημιές η αποκατάσταση των οποίων ανέρχεται σε 70 εκ. δρχ. Για τα υπόλοιπα Μουσεία (Κανελλοπούλου, Αρχαίας Αγοράς, Ελευσίνος και Πειραιώς) απαιτούνται περί τα 150 εκ. δρχ. Σημειώνεται πως έχει ήδη ξεκινήσει μελέτη αντισεισμικής προστασίας των εκθεμάτων των Μουσείων από τις αρμόδιες Διευθύνσεις του ΥΠΠΟ σε συνεργασία με το ΕΜΠ.

Το ΥΠΠΟ έχει συντάξει και υποβάλλει τον προϋπολογισμό ά-μεσων μέτρων για μνημεία, μουσεία και κτίρια αρμοδιότητάς του που ανέρχεται σε 2,9 δις δρχ. ενώ η συνολική επισκευή θα απαιτήσει περί τα 8,3 δις.

Σημειώνεται πως ο Ιερός Ναός Αγ. Μαρίας Περιστερίου ως σύγχρονο και μη κηρυγμένο ως διατηρητέο μνημείο κτίσμα, δεν υπάγεται στην αρμοδιότητα του ΥΠΠΟ.

Η Υπουργός
ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΠΑΠΑΖΩΗ

8. Στην με αριθμό 2429/7-10-99 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 13/29-10-99 έγγραφο από την Υπουργό Πολιτισμού η ακό-λουθη απάντηση:

“Σε απάντηση της 2429/7-10-99 ερώτησης των Βουλευτών

κυρίων Π. Κουναλάκη και Σπ. Δανέλλη, σας γνωρίζουμε τα πα-ρακάτω:

Στην 70152/8-4-98 Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΥΠΕΧΩΔΕ - Γεωργίας ΥΠ.ΠΟ.) με την οποία εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι του έργου “Εθνική Οδός Τρίπολης Καλαμάτας. Σήραγγα Ραψομάτη και τμήμα Ραψομάτη Λεύκτρο” εμπεριέχονται περιο-ριστικοί όροι για την εκτέλεση του έργου.

Σύμφωνα με τους όρους ο φορέας κατασκευής οφείλει να ει-δοποιεί την αρμόδια Ε ΕΠΚΑ πριν την έναρξη κατασκευής κάθε τμήματος, σε περιοχές αρχαιολογικού ενδιαφέροντος οι εργα-σίες να γίνονται υπό την εποπτεία και σύμφωνα με τις υποδεί-ξεις της. Ορίζεται ακόμη ότι ο φορέας κατασκευής θα αναλάβει το κόστος ενδεχόμενης αρχαιολογικής έρευνας.

Η Υπουργός
ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΠΑΠΑΖΩΗ

9. Στην με αριθμό 2423/7-10-99 ερώτηση δόθηκε με το υπ' α-ριθμ. 34678/29-10-99 έγγραφο από τον Υπουργό Εθνικής Οικο-νομίας και Οικονομικών η ακόλουθη απάντηση:

“Σε απάντηση της ερώτησης 2423/7-10-1999 που κατατέθηκε στη Βουλή των Ελλήνων από το Βουλευτή κ. Γεώργιο Κаланτζή σχετικά με την υπαγωγή των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων της νήσου Θάσου στην υπ' αριθμό 11991/Β.598/31-3-1999 Κ.Υ.Α. ό-πως ισχύει με την οποία ρυθμίζονται οι οφειλές των ξενοδο-χειακών επιχειρήσεων των νήσων Ανατ. Αιγαίου, ήτοι των Νο-μών Λέσβου, Σάμου, Χίου καθώς και του νομού Δωδεκανήσου με δυναμικότητα μέχρι 150 κλίνες, σας γνωρίζουμε ότι η νήσος Θάσος, ως ανήκουσα στο Νομό Καβάλας υπήχθη στις ρυθμί-σεις της Κ.Υ.Α. υπ' αριθμό 33272/Β.1276/4-8-1994 όπως ισχύει με την οποία ρυθμίστηκαν οι οφειλές των Ξενοδοχειακών επιχει-ρήσεων της Περιφέρειας Μακεδονίας συνολικά. Η ρύθμιση συ-νίστατο στη σύναψη νέου δεκαπενταετούς δανείου με βάση τις οφειλές της 31-12-1993, περίοδο χάριτος 2 ετών, διαγραφή των υφισταμένων την 31-12-1993 τόκων υπερημερίας και κατ' ανώ-τατο όριο μέχρι του ποσού των 200 εκατ. δρχ. κατά επιχείρηση. Η ανωτέρω ρύθμιση είναι ενεργή και λήγει το 2007 (πλήρης α-ποληρωμή των δανείων). Η εν λόγω ρύθμιση έχει πολύ ευνοϊκό-τερος όρους από αυτή των ξενοδοχείων Ανατ. Αιγαίου.

Εξάλλου η ρύθμιση των οφειλών των ξενοδοχειακών επιχει-ρήσεων Ανατ. Αιγαίου έγινε κυρίως αφ' ενός μεν για εθνικούς λόγους (άμεση γειτνίαση με την Τουρκία) αφ' ετέρου δε οι ξε-νοδοχειακές επιχειρήσεις των νησιών αυτών είχαν τα δυσμενέ-στερα στοιχεία δανεισμού σε σχέση με τις ξενοδοχειακές επι-χειρήσεις των υπολοίπων νησιών του Αιγαίου.

Ο Υπουργός
ΓΙΑΝΝΟΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

10. Στην με αριθμό 2431/7-10-99 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 14/29-10-99 έγγραφο από την Υπουργό Πολιτισμού η α-κόλουθη απάντηση:

“Σε απάντηση της υπ' αριθμ. 2431/7-10-1999 ερώτησης του Βουλευτή κ. Αναστασίου Καραμάρου, σας γνωρίζουμε τα πα-ρακάτω:

Η αποκατάσταση του Ενετικού Κάστρου Αστυπάλαιας απαι-τεί την εκπόνηση μιας συνολικής μελέτης για ολοκληρωμένες παρεμβάσεις. Λόγω της κλίμακας των απαιτούμενων παρεμβά-σεων, το έργο στερέωσης και ανάδειξης μπορεί να αντιμετωπι-στεί στα πλαίσια του ΓΚΠΣ.

Η Υπουργός
ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΠΑΠΑΖΩΗ

11. Στην με αριθμό 2480/8-10-99 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 16/29-10-99 έγγραφο από την Υπουργό Πολιτισμού η α-κόλουθη απάντηση:

“Σε απάντηση της υπ' αριθμό 2480/8-10-1999 ερώτησης της Βουλευτού κ. Βασιλικής Αράπη-Καραγιάννη, σας γνωρίζουμε τα παρακάτω:

Η στήριξη των αγαλμάτων του Ερμή του Πραξιτέλη και της Νίκης του Παιωνίου είχε λάβει υπόψη της τους κινδύνους από

τους σεισμούς. Οι βάσεις που είχαν τοποθετηθεί έχουν μέχρι σήμερα εκπληρώσει το σκοπό τους δεδομένου ότι το Μουσείο Ολυμπίας έχει επανειλημμένα δοκιμαστεί από σεισμούς, πολλές φορές μεγάλης ισχύος, χωρίς τα αγάλματα να υποστούν φθορές.

Παρ' όλα τα παραπάνω και με βάση τα νέα δεδομένα στη Συνεδρίαση της 1-6-1999 που είχε θέμα την κατάρτιση επιχειρησιακού σχεδίου έργων Αρχαίας Ολυμπίας, το ΚΑΣ αποφάσισε

να ανατεθεί στην Επιτροπή για το Νέο Μουσείο Ολυμπίας, η διαμόρφωση πρότασης αντισεισμικής προστασίας των δύο ανωτέρω εκθεμάτων, προκειμένου το έργο να ενταχθεί στο συνολικό προγραμματισμό του νέου Μουσείου.

Η Υπουργός
ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΠΑΠΑΖΩΗ")

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι εισερχόμαστε στην

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΕΙΔΙΚΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ

Λήψη απόφασης σύμφωνα με το άρθρο 62 του Συντάγματος, για την αίτηση άρσεως της ασυλίας του Βουλευτή κ. Παναγιώτη Καμμένου.

Καλούνται επί του καταλόγου οι Βουλευτές κύριοι Παναγιώτης Φωτιάδης από το ΠΑΣΟΚ και Γεώργιος Καλός από τη Νέα Δημοκρατία.

Επί της ψηφοδόχου καλούνται οι κύριοι Κανέλλος Λάλος από το ΠΑΣΟΚ και Ελευθέριος Παπαγεωργόπουλος από τη Νέα Δημοκρατία.

Πρόεδρος της εφορευτικής επιτροπής ορίζεται ο Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. Παναγιώτης Σγουρίδης.

Όποιος συνάδελφος ψηφίζει υπέρ της χορηγήσεως αδείας δώξης θα σημειώσει στο ψηφοδέλτιο δίπλα από το όνομα του Βουλευτή τη λέξη "ΝΑΙ".

Όποιος ψηφίζει κατά της χορηγήσεως αδείας δώξης θα σημειώσει στο ψηφοδέλτιο τη λέξη "ΟΧΙ".

Όποιος αρνείται ψήφο θα σημειώσει τη λέξη "ΠΑΡΩΝ".

Επίσης έχουν διανεμηθεί λευκά ψηφοδέλτια.

Παρακαλώ να αρχίσει η ανάγνωση του καταλόγου. Αμέσως μετά την ολοκλήρωση της αναγνώσεως του καταλόγου θα εισέλθει η Βουλή στην προ ημερησίας διατάξεως συζήτηση σε επίπεδο Πρωθυπουργού και Αρχηγών των κομμάτων.

(Ψ Η Φ Ο Φ Ο Ρ Ι Α)

(ΜΕΤΑ ΚΑΙ ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Υπάρχει κάποιος κύριος συνάδελφος, ο οποίος δεν άκουσε το όνομά του; Κανείς.

Κηρύσσεται περαιωμένη η ψηφοφορία και παρακαλώ τους κυρίους ψηφολέκτες να προβούν στην καταμέτρηση και διαλογή των ψηφοδελτίων.

(ΔΙΑΛΟΓΗ)

Κύριοι συνάδελφοι, τη συνεδρίασή μας παρακολουθούν από τα δυτικά γενικά θεωρεία, αφού προηγουμένως ξεναγήθηκαν στην αίθουσα "ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ", σαράντα δύο μαθητές και δύο συνοδοί καθηγητές από το 3ο Γυμνάσιο Αμαρουσίου Αθηνών.

Τους καλωσορίζουμε.

(Χειροκροτήματα απ' όλες τις πτέρυγες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Κύριοι συνάδελφοι, εισερχόμαστε στην

ΕΙΔΙΚΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ

Συζήτηση προ ημερησίας διατάξεως, σύμφωνα με το άρθρο 143 του Κανονισμού της Βουλής, με πρωτοβουλία του Προέδρου της Κοινοβουλευτικής Ομάδας της Νέας Δημοκρατίας, κ. Κώστα Καραμανλή, σε επίπεδο Αρχηγών Κομμάτων, με θέμα “Τους όρους και τις προϋποθέσεις της προεκλογικής πολιτικής αντιπαράθεσης των Κομμάτων”.

Οι Υπουργοί έχουν το δικαίωμα να συμμετάσχουν στη συζήτηση κατά την παράγραφο 4 του άρθρου 143 και τους ορισμούς του άρθρου 97 παρ. 1 έως 3 του Κανονισμού.

Ο Πρόεδρος της Κυβερνήσεως κ. Κωνσταντίνος Σημίτης έχει το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΗΜΙΤΗΣ (Πρόεδρος της Κυβέρνησης):

Κυρίες και κύριοι, μία εκλογική αναμέτρηση αποτελεί κορυφαία στιγμή της κοινοβουλευτικής διαδικασίας. Μια συζήτηση στο επίπεδο Αρχηγών προ ημερησίας διατάξεως και μάλιστα για το θέμα των εκλογών αποτελεί επομένως διπλή κορυφαία στιγμή. Όμως, λυπάμαι που θα το πω, βρισκόμαστε αυτήν εδώ τη στιγμή όχι για ουσιαστικούς λόγους, σε σχέση με πραγματικά ζητήματα των εκλογών. Ο Αρχηγός της Νέας Δημοκρατίας για λόγους προφανείς, για λόγους εντυπώσεων, προκάλεσε μία προσημαστική συζήτηση. Έτσι το Κοινοβούλιο μετατρέπεται σε πεδίο μικροκομματικών πολιτικών χειρισμών και τα εκλογικά ζητούμενα, τα θέματα τα οποία είναι αντικείμενο της εκλογικής αναμέτρησης γίνονται μέσα από αυτή τη διαδικασία κοινοβουλευτικά ζητήματα.

Είναι πιστεύω μία κακή τακτική αυτή της Νέας Δημοκρατίας. Είναι μία τακτική υποβάθμισης της λειτουργίας και του κύρους του Κοινοβουλίου, διότι το Κοινοβούλιο δεν είναι πρόσχημα, δεν είναι αφορμή για να υπάρξουν μία ή δύο τηλεοπτικές ατάκες, δεν είναι αφορμή για να δημιουργηθούν εντυπώσεις. Για κορυφαίες στιγμές, όπως είναι οι εκλογές και κορυφαίες διαδικασίες, όπως σύμφωνα με τον Κανονισμό μας είναι η συζήτηση αυτή, χρειάζονται ισχυροί λόγοι και αιτιολογημένες προτάσεις. Πρέπει να υπάρχει ένας ουσιαστικός και συγκεκριμένος λόγος για να γίνει αυτή η συζήτηση.

Η Νέα Δημοκρατία κατέθεσε ένα κείμενο πέντε σημείων. Ούτε ένα δεν εισάγει, ένα σημαντικό θέμα, το οποίο αξίζει να απασχολήσει τη Βουλή. Ούτε ένα δεν αποσκοπεί στην ανάδειξη κάποιου νέου ζητήματος, το οποίο ήταν άγνωστο. Και τα πέντε αυτά σημεία αποτελούν πρόσχημα, σκηνικό, όπως έγινε την περασμένη Παρασκευή πρόσχημα για να καταστήσει η Νέα Δημοκρατία αισθητή την παρουσία της, δημιουργώντας εντυπώσεις. Η ουσία δεν ενδιαφέρει, οι εντυπώσεις ενδιαφέρουν, διότι πέντε ημέρες πριν από την επίσημη έναρξη των εκλογών η Νέα Δημοκρατία δεν έχει κατορθώσει να αρθρώσει ούτε ένα συντονισμένο προγραμματικό λόγο ούτε να παρουσιάσει οικονομικά υποστηρίξιμες θέσεις. Οικονομικά υποστηρίξιμες θέσεις!

Το ξέρουμε όλοι οι Έλληνες από την εμπειρία που έχουμε από τη ζωή. Όταν κανείς δεν μπορεί να μιλήσει επί της ουσίας, μιλάει συνεχώς επί της διαδικασίας. Και εδώ κληθήκαμε να μιλήσουμε επί της διαδικασίας.

Έτσι προσπαθεί η Νέα Δημοκρατία να καλύψει την ένδεια των θέσεων της, την ένδεια προτάσεων επί της ουσίας.

Κυρίες και κύριοι, πιστεύω ότι ο ελληνικός λαός θέλει προτάσεις επί της ουσίας. Θέλει συζήτηση γι' αυτά τα θέματα, τα οποία τον απασχολούν πραγματικά και όχι γι' αυτά τα οποία καλούμαστε σήμερα να συζητήσουμε. Εμείς αυτήν τη συζήτηση ουσίας επιδιώκουμε και καλούμε τη Νέα Δημοκρατία να προσέλθει επιτέλους σε ένα διάλογο σε αυτά τα ουσιαστικά θέματα. Για παράδειγμα να προσέλθει με κοστολογήσεις για όσα ισχυρίζεται ότι θα κάνει. Να προσέλθει με αναλύσεις πώς θα καλύψει όλους αυτούς τους πόρους, τους οποίους επικαλείται ότι έχει στη διάθεσή της για να πραγματοποιήσει τα όσα υπόσχεται. Να μας πει με σαφήνεια ποιες δαπάνες του κράτους θα καταργήσει, ποιες υπηρεσίες και ποια είναι αυτή η περίφημη κατάλυση του κράτους την οποία “επαγγέλλεται”.

Ο αγώνας των εκλογών γίνεται με θέσεις, δεν γίνεται με διαδικαστικά τεχνάσματα, δεν γίνεται με επικοινωνιακές προσπάθειες, με τρικ.

Μπαίνω, λοιπόν, στα πέντε σημεία, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, τα οποία θέτει η Νέα Δημοκρατία. Το πρώτο που ζητάει είναι να υπάρξει σεβασμός στον πολίτη και να μην υπάρχουν ανοιχτές συγκεντρώσεις των κομμάτων. Πρώτα απ' όλα θέλει προσεκτική εξέταση το τι θα σημάνει κατάργηση της δυνατότητας των μεγάλων λαϊκών συγκεντρώσεων κατά τη διάρκεια των εκλογών. Πρέπει να είμαστε όλοι μας επιφυλακτικοί στους περιορισμούς που γίνονται σήμερα, με επίκληση του σεβασμού του πολίτη, γιατί αυτοί οι περιορισμοί όταν καθιερωθούν μπορεί να είναι αντίθετοι με αυτό που απαιτεί ο πολίτης και ο σεβασμός του πολίτη.

Η Νέα Δημοκρατία που έβλεπε τα στελέχη να κλείνουν τους δρόμους και να κόβουν τη χώρα στα δύο, κατά τις λεγόμενες αγροτικές κινητοποιήσεις, πιστεύω ότι κάπως ετεροχρονισμένα προσέρχεται με προτάσεις για σεβασμό του πολίτη. Άλλα έκανε τότε. Τότε βεβαίως υπήρχε και άλλη σκοπιμότητα. Και τώρα υπάρχει άλλη. Αλλά θα το πω και πάλι, στα ζητήματα των αρχών δεν μπορεί να είμαστε ελαστικοί.

Η εκλογική διαδικασία δεν μπορεί να περιστείλει το δικαίωμα των μεγάλων ανοιχτών συγκεντρώσεων. Η πείρα δείχνει πως αυτή η κοινωνική ενεργοποίηση περιφρουρεί τα κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα των πολιτών. Αλλά και κάτι επιπλέον. Ο σεβασμός του πολίτη είναι ένα διαρκές φαινόμενο. Όταν τον επικαλείται κάποιος, τον έχει σαν αρχή του σε όλη τη διάρκεια της δικής του δραστηριότητας.

Επί μήνες τώρα ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης περιοδεύει ολόκληρη την Ελλάδα και πραγματοποιεί και ανοιχτές και κλειστές συγκεντρώσεις. Τώρα ανακάλυψε ότι πρέπει να αποφεύγονται οι συγκεντρώσεις; Και γιατί άραγε το ανακάλυψε τώρα; Προφανώς με εγκαλεί γιατί επισκέπτομαι διάφορες περιοχές της Ελλάδας, αλλά εγώ θέλω να σας θυμίσω ότι δεν έχω την άνεση χρόνου που έχουν οι αρχηγοί της αντιπολίτευσης.

Η Κυβέρνηση βέβαια σ' αυτήν τη συγκυρία έχει ένα έργο να επιτελέσει, δεν μπορεί να σταματήσει τη λειτουργία της. Τα καθήκοντά μου προσδιορίζουν το χρόνο μου. Θα λείπω για παράδειγμα τρεις μέρες αυτού του μήνα στη Λισαβόνα για τη Σύνοδο Κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Νομίζω, λοιπόν, ότι έχω το δικαίωμα επικοινωνίας σε όσο το δυνατό περισσότερες περιοχές της Ελλάδος.

Δεν μου είναι κατανοητό γιατί είναι οι ανοιχτές συγκεντρώσεις εκείνες, που δημιουργούν πρόβλημα στους πολίτες.

Οποσδήποτε οι επιλογές της Νέας Δημοκρατίας μπορούν να οφείλονται στα προβλήματά της, δεν μπορούν όμως να δεσμεύσουν τις επιλογές των άλλων κομμάτων ούτε την πολιτική συμπεριφορά και τα δικαιώματα του ελληνικού λαού.

Εμείς πιστεύουμε ότι τα κόμματα οφείλουν να έχουν την ευχέρεια να οργανώσουν είτε ανοιχτές, είτε κλειστές συγκεντρώσεις, όπως κρίνουν σκόπιμα. Αυτό το δικαίωμα είναι ένα δικαίωμα το οποίο εξασφαλίζει μια ομαλή λειτουργία της δημοκρατίας. Ο καθένας κάνει αυτό το οποίο θεωρεί επιβεβλημένο μέσα στα πλαίσια του Συντάγματος.

Έρχομαι, κυρίες και κύριοι, στο δεύτερο σημείο. Ο διάλογος αποτελεί συστατικό στοιχείο της δημοκρατίας και της πολιτικής αντιπαράθεσης. Ο προεκλογικός διάλογος έχει δύο προϋποθέσεις για να είναι γόνιμος, γιατί θέλουμε να είναι γόνιμος.

Πρώτον, να γίνεται σε θέματα που απασχολούν τη χώρα και τον πολίτη.

Δεύτερον, να γίνεται με όρους ουσιαστικούς, ώστε να υπάρχει κρίση και σύγκριση επί των θέσεων και προτάσεων.

Ο διάλογος για να προσφέρει για να βοηθήσει την κρίση των πολιτών, δεν είναι επικοινωνιακό τεχνάσμα, ούτε ισχύει το παρόδοξο ορισμένων, οι οποίοι θεωρούν ότι η πρότάσή τους για διάλογο συνεπάγεται οποσδήποτε και την αποδοχή της πολιτικής τους.

Υπάρχει ένα γενικότερο πλαίσιο, το οποίο καθιερώθηκε από τη διακομματική επιτροπή τις προηγούμενες ημέρες και πιστεύω ότι αυτό το γενικότερο πλαίσιο καλύπτει τις ανάγκες των κομ-

μάτων και των στελεχών τους για την παρουσίαση των θέσέων τους και το διάλογο μέσω των Μαζικών Μέσων Επικοινωνίας.

Η Νέα Δημοκρατία, όμως, επινόησε μία νέα μορφή αντιπαράθεσης "τον ισότιμο διάλογο", η έκφρασή τους, "με τη συμμετοχή όλων των Αρχηγών", η έκφρασή τους, "με ίσους όρους", η έκφρασή τους. Αν ο κ. Καραμανλής πίσω από το νεφέλωμα ενός διαλόγου με όλους τους Αρχηγούς των κομμάτων ταυτόχρονα θέλει να κρύψει τη φυγομαχία του στο δικό μας διάλογο, αυτή είναι δική του επιλογή. Θα ήταν όμως πιο πιστευτό το αίτημα αυτού του διαλόγου όλων των Αρχηγών με ίσους όρους, αν ο κ. Καραμανλής είχε κάνει, έστω τα προηγούμενα χρόνια ένα διάλογο με κάποιον από τους άλλους αρχηγούς. Εγώ δεν ξέρω να έκανε τέτοιο διάλογο, δεν θυμάμαι να έκανε κάτι παρόμοιο και γι' αυτό απορώ πώς αυτήν τη στιγμή έχει αυτήν την εμπνευση.

Εγώ καλώ τον κ. Καραμανλή σε διάλογο στην τηλεόραση, ώστε ο ελληνικός λαός να κρίνει και να συγκρίνει τις θέσεις των κομμάτων μας για τα μεγάλα ζητήματα της χώρας.

Υπάρχει το πλαίσιο του 1996, το οποίο από κοινού συμφωνήθηκε με τον κ. Έβερτ. Και ο κ. Έβερτ δεν είχε τότε το φόβο ή την άρνηση για την κοινή παρουσία των δυο μας, τη δική του και τη δική μου. Δεν είχε ανάγκη ο κ. Έβερτ τους άλλους αρχηγούς, όπως προτείνεται τώρα. Το πλαίσιο που είχε εφαρμοστεί το 1996 θέτει ταυτοχρόνως υπό την κρίση των πολιτών και τους δύο συνομιλητές και αυτά τα οποία στηρίζουν. Αν τώρα η Νέα Δημοκρατία επιδιώκει μία γενικευμένη σύγχυση είτε μια κοκορομαχία δύο Αρχηγών, θα επαναλάβω; Πρώτον, πρέπει να φροντίζουμε το κύρος του πολιτικού συστήματος και δεύτερον, ο λαός χρειάζεται και θέλει ηγεσίες στις οποίες να πιστεύει, να έχει εμπιστοσύνη, να μπορεί να εξακολουθεί και όχι ηγεσίες για τις οποίες να γελά, ηγεσίες για τις οποίες μπορεί να κάνει επικριτικά ή επιτιμητικά σχόλια.

Θα έλεγα και εδώ επιγραμματικά ότι όποιος δεν έχει θέσεις, φοβάται το διάλογο. Όποιος δεν έχει απαντήσεις, προσφεύγει πάλι στις διαδικασίες και αποφεύγει το διάλογο ουσίας. Εμείς θέλουμε διάλογο ουσίας.

Τρίτον, ζητάει η Νέα Δημοκρατία να υπάρχει ουσιαστικός έλεγχος του συνόλου των προεκλογικών δαπανών. Κρούει όμως μεγαλοπρεπείς ανοικτές θύρες.

Πολύ έγκαιρα, πριν από τις γιορτές των Χριστουγέννων, η Κυβέρνηση άνοιξε το διακομματικό διάλογο για τη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου που αφορά τις εκλογικές δαπάνες και των κομμάτων και των υποψηφίων. Την περασμένη εβδομάδα ο διάλογος αυτός οδήγησε στην τροποποίηση της νομοθεσίας. Δεν θα επαναλάβω τις γνωστές ρυθμίσεις σε όλους, θα ξεκαθαρίσω όμως ορισμένα πράγματα, ώστε ο πολίτης να γνωρίζει αναντίρρητες πραγματικότητες.

Η πολιτική διαφήμιση στα Μαζικά Μέσα Ενημέρωσης, η διαφήμιση στην τηλεόραση και στις εφημερίδες, είναι μία διαφήμιση της οποίας το ύψος της δαπάνης ελέγχεται απόλυτα. Τα προβαλλόμενα μηνύματα καταμετρώνται από ανεξάρτητες ειδικευμένες εταιρείες και το κόστος αυτών των μηνυμάτων είναι επίσης προσδιορισμένο και γνωστό. Μπορείς, λοιπόν, να βρεις πολύ συγκεκριμένα τι κοστίζει η διαφήμιση στην τηλεόραση και στα άλλα Μαζικά Μέσα Ενημέρωσης. Δεν μπορεί κανείς να ισχυριστεί όμως ότι είναι το ίδιο εύκολος ο έλεγχος για άλλες δραστηριότητες, όπως για παράδειγμα για συγκεντρώσεις, περιοδείες, όπου το κόστος εκεί δεν μπορεί να ελεγχθεί απολύτως.

Εμείς πρώτοι επιθυμούμε -και το αποδείξαμε στην πράξη- τον ουσιαστικό έλεγχο, όχι μόνο των προεκλογικών δαπανών, αλλά των δαπανών των πολιτικών κομμάτων στο σύνολο της δραστηριότητάς τους. Άλλωστε εμείς πήραμε την απόφαση για την ενίσχυση των πολιτικών κομμάτων από τον κρατικό προϋπολογισμό, η οποία είχε ένα μόνο στόχο, να θωρακίσει την αυτονομία των κομμάτων, να μην εξαρτώνται τα κόμματα από τρίτους, από διάφορους, να έχουν τους πόρους τους από τον κρατικό προϋπολογισμό, ώστε να είναι πιο αυτόνομα και πιο ελεύθερα. Το πώς θα γίνει τώρα αυτό, δεν είναι πάντα τόσο εύκολο, γιατί υπάρχουν διαφορετικές απόψεις.

Ορισμένοι λένε ότι πρέπει να υπάρχει έλεγχος ορκωτών λογι-

στών, δικαστών κλπ. Άλλοι λένε, όπως το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος, ότι τέτοιος έλεγχος δεν πρέπει να υπάρχει γιατί περιορίζει την αυτονομία και την ελευθερία των κομμάτων. Σε αυτό το σημείο δεν υπάρχει συμφωνία.

Η Νέα Δημοκρατία ζητά να θεωρείται προεκλογική περίοδος η προαναγγελία των εκλογών. Πότε γίνεται, όμως, η προαναγγελία των εκλογών; Η προαναγγελία των εκλογών, στη διαδικασία του κοινοβουλευτικού συστήματος, υπάρχει ήδη από την ημέρα που πραγματοποιήθηκαν οι εκλογές, για τις επόμενες εκλογές. Δηλαδή εδώ, στην περίπτωση μας, στις 10 Απριλίου, υπάρχει προαναγγελία των εκλογών για τον Απρίλιο του 2004. Πώς μπαίνει, λοιπόν, η γραμμή; Γι' αυτό δεν κατανοώ την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας και δεν κατανοώ τη γενικότερη υποκρισία της γύρω από το θέμα των δαπανών.

Έχω μπροστά μου τα στοιχεία της εταιρείας μετρήσεων "OPEN MEDIA", για τη διαφημιστική δαπάνη των κομμάτων από το Σεπτέμβριο του 1999 ως τον Ιανουάριο του 2000, που προβλήθηκαν αυτά τα αιτήματα. Τι λένε τα στοιχεία;

Στο διάστημα αυτό η Νέα Δημοκρατία και η ΟΝΝΕΔ είχαν διαφημιστική δαπάνη ύψους τετρακοσίων δέκα εκατομμυρίων (410.000.000) δραχμών. Το ΔΗ.Κ.ΚΙ. επίσης, είχε δαπάνη εκατόν εξήντα εκατομμυρίων (160.000.000) δραχμών. Στο διάστημα αυτό το ΠΑ.ΣΟ.Κ. είχε δαπάνη εκατόν δύο εκατομμυρίων (102.000.000) δραχμών.

(Γέλια και θόρυβος από την πλευρά της Νέας Δημοκρατίας)
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΟΝΤΑΞΗΣ : Μήπως παραλείπετε κάποιο μηδενικό;

(Κωδωνοκρουσίες στην Αίθουσα)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΗΜΙΤΗΣ (Πρόεδρος της Κυβέρνησης) : Εσείς μπορείτε να γελάτε διότι δεν θέλετε να έχετε συνείδηση των πραγμάτων. Άλλη πραγματικότητα θέλετε να παρουσιάζετε. Αυτά όμως είναι τα στοιχεία, όπως είναι μετρήσιμα για τηλεόραση και Τύπο και δεν αναφέρω τις διάφορες περιοδείες, τις οποίες πραγματοποιήσε ο κ. Καραμανλής και τις άλλες διαφημιστικές ενέργειες, οι οποίες έγιναν.

Γελάτε...

(Θόρυβος από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης) : Σας παρακαλώ ησυχία, αν θέλετε να σας ευχηθώ να επανέλθετε όσοι θορυβείτε. Και η ευχή μου εμένα θα πιάσει τόπο.

Ορίστε, κύριε Πρόεδρε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΗΜΙΤΗΣ (Πρόεδρος της Κυβέρνησης) : Όλοι οι παρόντες, αν πήραν το δρόμο προς την Κόρινθο, θα είδαν τον κ. Ζαγορίτη, υποψήφιο της Νέας Δημοκρατίας, προτού καν ανακοινωθεί το όνομά του, να χαμογελά πλατιά προς το κοινό σε γιγαντοαφίσες, οι οποίες -ως γνωστόν- δεν επιτρέπονται.

Γελάτε. Αν πάτε στην πλατεία της οδού Σταδίου, μπορείτε να δείτε την κ. Καρρά, υποψήφια της Νέας Δημοκρατίας, η οποία δεν έχει ανακοινωθεί ακόμη ως υποψήφια, σε φωτεινή γιγαντοαφίσσα να απευθύνεται στο αθηναϊκό κοινό.

Εγώ θα έλεγα, από τις εμπειρίες που έχουμε, ότι μονάχα οι διαφημίσεις αυτών των υποψηφίων της Νέας Δημοκρατίας ξεπερνούν αυτά που ξόδεψε το ΠΑ.ΣΟ.Κ. για διαφήμιση για την πανελλαδική συνδιάσκεψη το Φεβρουάριο. Θα έλεγα ότι η Νέα Δημοκρατία λησμονεί ότι στη ζωή υπάρχουν στοιχεία, γεγονότα. Πιστεύει ότι υπάρχουν μόνο λέξεις και εντυπώσεις, αλλά υπάρχουν και αριθμοί. Υπάρχουν στοιχεία για να καταμετρήσουν...

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ : Αυτό λέμε και εμείς και ο λαός...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΗΜΙΤΗΣ (Πρόεδρος της Κυβέρνησης) : Και ο λαός, κύριε Κεφαλογιάννη, θα κρίνει. Εγώ ρωτώ τι νόημα, λοιπόν, έχει η παρέμβαση για τις εκλογικές δαπάνες.

Έρχομαι τώρα στην τέταρτη πρόταση της Νέας Δημοκρατίας, να υπάρξει αγορά τηλεοπτικού χρόνου από το κράτος και να κατανεμηθεί στα διάφορα κόμματα.

ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΕΒΕΡΤ : Το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. πόσα χρήματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ξόδεψε για να διαφημίσει το κυβερνητικό έργο;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης) : Μη γράφετε τις διακοπές, σας παρακαλώ. Ησυχία σας παρακαλώ, κύριοι συνάδελ-

φοι.

Συνεχίστε, κύριε Πρόεδρε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΗΜΙΤΗΣ (Πρόεδρος της Κυβέρνησης):

Κύριε Έμπερτ, εγώ μιλάω εδώ για τις προτάσεις, οι οποίες έγιναν από εσάς. Τώρα, αυτό το οποίο ρωτάτε, το ρωτήσατε και σας απάντησα στη συζήτηση, η οποία έγινε στη διάρκεια των ερωτήσεων. Αν θέλετε κάθε τόσο να αλλάζετε το θέμα της συζήτησης, γιατί δεν σας βολεύει, εγώ δεν θα σας παρακολουθήσω σε αυτό.

Εγώ απαντώ στα θέματα συζήτησης, τα οποία θέσατε. Δεν κάνουμε συζήτηση επί παντός επιστητού και επί παντός θέματος. Κάνουμε συζήτηση στο πλαίσιο, που εσείς καθορίσατε. Μπορώ να σας δώσω και πάλι το γράμμα του Αρχηγού σας να το διαβάσετε, γιατί φαίνεται ότι το ξεχάσατε.

Έρχομαι τώρα στην πρόταση της Νέας Δημοκρατίας για την αγορά τηλεοπτικού χρόνου από το κράτος, για να κατανεμηθεί στα κόμματα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η σχετική πρόταση νόμου είχε συζητηθεί εδώ στη Βουλή και οι αγορητές της Νέας Δημοκρατίας αναγνώρισαν τις αδυναμίες της πρότασης. Υπήρχαν συμπεράσματα, τα οποία συμπυκνώνω.

Ήταν μία πρόταση πρόχειρη, ατεκμηρίωτη και παλαιοκομματική.

Πρόχειρη, γιατί επαναλαμβάνει και μάλιστα κατά σελή τροπο το νομικό πλαίσιο -δεν αναφέρομαι στους νόμους- και το πλαίσιο αυτό ενισχύθηκε από τις διατάξεις, που ψηφίσαμε τις προηγούμενες μέρες.

Ατεκμηρίωτη, γιατί ενώ προβλέπει την αγορά χρόνου διώρης διάρκειας καθημερινά από κάθε ραδιοφωνικό και τηλεοπτικό σταθμό καθ' όλη τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου, αγνοεί -όπως συμβαίνει και σε όλες τις προτάσεις, τις οποίες παρουσιάζει στον ελληνικό λαό- το κόστος της. Το κόστος της πρότασης αυτής είναι εκατό δισεκατομμύρια (100.000.000.000) δραχμές.

Μας καλεί, λοιπόν, η Νέα Δημοκρατία να μειώσουμε την επιχορήγηση των πολιτικών κομμάτων για την αντιμετώπιση αυτού του κόστους, αλλά τι χορηγείται στα κόμματα εν όψει των εκλογών; Περίπου πέντε δισεκατομμύρια (5.000.000.000), ενώ το κόστος του μέτρου που προτείνει, είναι εκατό δισεκατομμύρια (100.000.000.000). Πώς θα γίνει, λοιπόν, αυτό; Πώς θα αφαιρέσουμε εκατό από πέντε; Τέτοια είναι η προετοιμασία και η τεκμηρίωση. Υποκριτική είναι επίσης και η πρόταση αυτή.

Εγώ αναφέρομαι στην εισηγητική έκθεση που λέει: "Η συμμετοχή στην πολιτική διαδικασία των Μαζικών Μέσων Ενημέρωσης και η εφαρμογή των κανόνων της προπαγάνδας και της ψυχολογίας της μάζας οδηγεί σε έξαρση και το θλιβερό φαινόμενο της αρνητικής προεκλογικής προπαγάνδας". Αυτά λέει επί λέξει.

Θέλει να αποφύγει την αρνητική προεκλογική προπαγάνδα και σας θυμίζω ότι η πρόταση αυτή είχε κατατεθεί πριν από τις ευρωεκλογές.

Και σας ερωτώ: Δεν ξέρετε όλοι ένα ωραίο παράδειγμα αρνητικής προπαγάνδας; Δεν έχουμε υπόψη μας που συμπυκνώθηκε αυτή η άποψη ότι πρέπει να μειώσουμε και να γελοιοποιήσουμε τον αντίπαλο, για να επικρατήσουμε; Στη διαφήμιση της Νέας Δημοκρατίας για το πρόσωπό μου, για το γυάλινο πρόσωπο.

Αυτήν την αρνητική προεκλογική προπαγάνδα, την οποία εξορκίζει και καταγγέλλει, οι ίδιοι την εφάρμοσαν σε βαθμό πρωτοφανή στη χώρα και δεν είχαν και το θάρρος να βάλουν την υπογραφή τους σε αυτήν την προπαγάνδα. Λοιπόν, δεν είναι υποκρισία, δεν είναι κοροϊδία όλο αυτό, το οποίο μας παρουσιάζει;

Παλαιοκομματική είναι επίσης η πρόταση, γιατί η πρόταση αυτή ανακοινώνεται πομπωδώς. Όλοι νομίζουμε ότι κάτι καινούριο έγινε.

Λοιπόν, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θα σας πω απλά -όπως σας το είπα και πριν- ότι ανακοινώθηκε πριν από τις ευρωεκλογές. Στη διακομματική επιτροπή για τις ευρωεκλογές η σημαντική αυτή πρόταση δεν προβλήθηκε καν από τη Νέα Δημοκρατία. Δεν συζητήθηκε με αίτηση της Νέας Δημοκρατίας, απλού-

στατα την ξεχάσανε, ενώ θέλει να συζητηθεί σήμερα εδώ στη Βουλή. Μήπως η Νέα Δημοκρατία ζήτησε τώρα να συζητήσουμε στη διακομματική επιτροπή αυτό το σχέδιο; Την ξεχάσε τελείως, την άφησε στα αχρεία και τη φέρνει εδώ να τη συζητήσουμε σήμερα. Δεν δείχνει αυτό ότι είναι μία πρόταση μόνο για το θεαθήναι;

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πιστεύω ότι ο χρόνος που έχουν στη διάθεσή τους τα πολιτικά κόμματα να προβάλλουν τις απόψεις τους από ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις και τους περιορισμούς που συμφωνήθηκαν και ορίζονται από την κοινή υπουργική απόφαση, είναι αρκετός και ο χρόνος αυτός διατίθεται δωρεάν και πολύ σωστά. Τα Μαζικά Μέσα Ενημέρωσης, οι τηλεοράσεις ασκούν μία κατά παραχώρηση δημόσια υπηρεσία και γι' αυτό έχουν υποχρέωση, ιδιαίτε- ρως εν όψει των εκλογών, να συμβάλουν στην ανάδειξη των θέσεων των κομμάτων για πληροφόρηση των πολιτών.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έρχομαι τώρα σε ένα προσφι- λές θέμα, το οποίο ακούσαμε κατά κόρον την περασμένη Παρα- σκευή, τη δημόσια τηλεόραση, η οποία επικεντρώνει την κριτι- κή της Αξιοματικής Αντιπολίτευσης.

Η ΕΡΤ δεν είναι ούτε κομματικό ούτε διακομματικό όργανο. Είναι δημόσιος φορέας, με συγκεκριμένη κοινωνική αποστολή. Οι δημοσιογράφοι δεν είναι υπάλληλοι των πολιτικών κομμά- των. Το δημοσιογραφικό κριτήριο, η δημοσιογραφική δεοντο- λογία και η επικαιρότητα πρέπει να καθορίζουν τις επιλογές τους.

Η επίθεση της Νέας Δημοκρατίας κατά της ΕΡΤ γίνεται προ- φανώς για δύο λόγους. Πρώτα θέλει να απαξιώσει τη δημόσια τηλεόραση, που ιδίως στην περίοδο των τελευταίων ετών κατά- φερε να δώσει προγράμματα υψηλής ποιότητας. Δεύτερον, α- ποσκοπεί στην πρόκληση φόβου και στον επηρεασμό των δημο- σιογράφων στη δουλειά τους.

Επειδή, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δεν ξεχνά κανείς τη μονοκομματική εποχή της ΕΡΤ, εξέτασα προσεκτικά τα στοιχεί- α.

Τα στοιχεία είναι συντριπτικά σε βάρος των ισχυρισμών του κ. Καραμανλή σε όλα τα επίπεδα.

Ξεκινώ από τις καλύψεις, δηλαδή την παρακολούθηση περιο- δειών και δραστηριοτήτων σε όλη τη χώρα, που καλύπτονται με σχετικές μονάδες. Στην κατάσταση, από 1ης Ιανουαρίου αυτού του χρόνου μέχρι 5 Μαρτίου, έχουμε: Πρωθυπουργός και Κυ- βέρνηση είκοσι τέσσερις καλύψεις, Αξιοματική Αντιπολίτευση, Νέα Δημοκρατία είκοσι τέσσερις καλύψεις, Κομμουνιστικό Κόμ- μα Ελλάδος, ΔΗ.Κ.ΚΙ., Συνασπισμός δέκα καλύψεις. Η Κυβέρνη- ση δηλαδή, έχει είκοσι τέσσερις, η Αντιπολίτευση συνολικά έχει τριάντα τέσσερις καλύψεις.

Θα μου πείτε "ναι, αλλά ο χρόνος που φιλοξενήθηκαν τα κόμ- ματα στα κανάλια, μήπως είναι διαφορετικός;"

Παίρνω τα στοιχεία από τις 5 Φεβρουαρίου έως τις 29 Φε- βρουαρίου 2000, τον προεκλογικό μήνα κατά τη Νέα Δημοκρα- τία στα κεντρικά δελτία της ΝΕΤ και της ΕΤ1: Κυβέρνηση και κομματική δραστηριότητα του ΠΑΣΟΚ εκατόν εξήντα οκτώ λε- πτά, δραστηριότητες της Νέας Δημοκρατίας εκατόν είκοσι ένα λεπτά, ΚΚΕ σαράντα δύο λεπτά, Συνασπισμός σαράντα επτά λεπτά, ΔΗ.Κ.ΚΙ. τριάντα οκτώ λεπτά. Είναι φανερό ότι η Αντιπο- λίτευση είχε πολύ περισσότερο χρόνο στη διάθεσή της, απ' ό,τι είχε η Κυβέρνηση.

Τέλος, έχω τον κατάλογο -είναι ένας μακρύς κατάλογος- ό- λων των φιλοξενιών στις εκπομπές και τα δελτία από τον Οκτώ- βριο του 1999. Δεν υπάρχει δελτίο ούτε εκπομπή, χωρίς πλου- ραλισμό στους καλεσμένους απ' όλο το φάσμα της Βουλής.

Αυτά είναι τα στοιχεία και γι' αυτό ζητώ να σταματήσει αυτή η σπέκουλα για τη δημόσια τηλεόραση. Ζητώ κάτι παραπάνω απ' όλα τα κόμματα. Ζητώ να προασπίσουν τη δημόσια τηλεό- ραση, να σεβασθούν το γεγονός ότι εκεί γίνεται θετικό έργο. Σήμερα η ΕΡΤ αποτελεί μια δημόσια επιχείρηση, που η οικονο- μική και διοικητική της κατάσταση δεν θυμίζει σε τίποτα το πα- ρελθόν. Πάνω απ' όλα η ΕΡΤ έχει κερδίσει σε αξιοπιστία, αντα- ποκρινόμενη στη γενικότερη κοινωνική και εθνική αποστολή της.

Χρειάζεται να σεβασθούμε την ΕΡΤ, γιατί αυτή σηκώνει το

βάρος της ενημέρωσης των πολιτών για πρωτοβουλίες και τις θέσεις των πολιτικών κομμάτων, όπως άλλωστε φαίνεται από τις ρυθμίσεις της διακομματικής επιτροπής.

Σε μια εποχή που πολύ εύκολα συγκεντρώνεται η προσοχή σ' αυτά τα οποία προκαλούν δέος, συγκινούν, έχουν το χαρακτήρα του δράματος, χρειάζεται η δημόσια τηλεόραση για να δίνει το μέτρο, για να δίνει μια πλήρη και ουσιαστική πληροφόρηση στους πολίτες.

Η ΕΡΤ διαθέτει όλα τα τεχνικά μέσα και το ανθρώπινο δυναμικό για την υποστήριξη και μετάδοση των θέσεων των κομμάτων. Δεν κατανοώ, λοιπόν, αυτήν την έντονη κριτική, η οποία γίνεται από μέρους της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης. Η ανυπαρξία των θέσεων της μάλλον φταίει και όχι ο καθρέφτης των θέσεων, τις οποίες βλέπει.

Τελευταίο θέμα, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης. Το ΕΣΡ είναι ανεξάρτητη αρχή, δεν είναι διακομματική επιτροπή. Το ΕΣΡ έχει επιφορτισθεί μ' ένα σημαντικό ρόλο και δεν μπορεί να μετατραπεί σε πεδίο μικροκομματικών επιδιώξεων. Η βούλησή μας για την ενίσχυση του ΕΣΡ φαίνεται τόσο από τη διεύρυνση των αρμοδιοτήτων του όσο και με την επιλογή μας για την περαιτέρω αναβάθμισή του. Όπως και στις ευρωεκλογές έτσι και στις εκλογές που έρχονται έχει την ευθύνη να ελέγξει την ανταπόκριση των Μαζικών Μέσων Ενημέρωσης στις υποχρεώσεις τους, όπως προβλέπονται από το Σύνταγμα και τους νόμους. Έχει το ίδιο εκδώσει οδηγίες και πρέπει να εξετάζει, αν εφαρμόζονται αυτές οι οδηγίες. Σ' αυτό το έργο πρέπει να είναι απερίσπαστο.

Θεωρώ ότι ο τρόπος με τον οποίο γίνεται η κριτική από τα κόμματα της Αντιπολίτευσης, δείχνει ότι επιδιώκεται κάποια προσπάθεια επηρεασμού. Αυτό δεν είναι σωστό.

Πολύς λόγος γίνεται για τις παρεμβάσεις της Κυβέρνησης, αλλά ας ξεκαθαρίσουμε ορισμένα πράγματα. Στο παρελθόν η Αντιπολίτευση συχνά αλλάζει στάση. Όταν δεν γίνονται αυτά τα οποία πιστεύει σωστά, τότε οι αποφάσεις, οι οποίες παίρνονται από το συμβούλιο δεν είναι αρεστές και κατακρίνονται. Όταν οι αποφάσεις ανταποκρίνονται σε ό,τι υποστηρίζει, τότε εκθειάζει το ρόλο του.

Νομίζω ότι χρειάζεται μια αντικειμενική θεώρηση και δεν πρέπει κανένας από εμάς να βλέπει το συμβούλιο, ως ένα μέσο πραγματοποίησης κάποιων επιδιώξεών του που έχουν σχέση με την πολιτική. Πρέπει να βλέπει το συμβούλιο ως ένα πολύ σημαντικό θεσμό για να μπορέσει η τηλεόραση να λειτουργήσει με κανόνες αντικειμενικότητας, ποιότητας και προστασίας του πολίτη. Υπήρχε ένα νομικό θέμα, αν μπορούν να επιβληθούν από το συμβούλιο αναδρομικά ποινές. Και υπήρχε μια διάσταση απόψεων ανάμεσα στο συμβούλιο και την Κυβέρνηση. Αυτό είναι ένα υπαρκτό θέμα γιατί κανένας από εμάς εδώ δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι ισχυρίστηκε μετά βεβαιότητας ότι μπορεί να επιβάλλονται ποινές με αναδρομική ισχύ. Και σε καμία περίπτωση το θέμα αυτό δεν δικαιολογούσε μια θεσμική κρίση.

Θέλω επίσης να θυμίσω ότι υπάρχει μια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, η οποία καθιερώνει και την ευθύνη του αρμόδιου Υπουργού για τις αποφάσεις του συμβουλίου, γιατί ο αρμόδιος Υπουργός προσυπογράφει ή υπογράφει. Η αλλαγή της νομοθεσίας προτάθηκε από εμένα προσωπικά και είναι μέσα στα θέματα, τα οποία θέλουμε να δούμε αμέσως μετά τις εκλογές για να δούμε τα πράγματα πιο σαφή για το ποιος είναι υπεύθυνος και ποιες είναι οι αρμοδιότητες του υπευθύνου. Αλλά όσο υπάρχει αυτή η νομοθεσία δεν είναι δυνατόν ο Υπουργός, που σύμφωνα με τη νομοθεσία και το Συμβούλιο της Επικρατείας είναι υπεύθυνος απλώς να βάζει την υπογραφή του χωρίς να εξετάζει τις προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος.

Όπως ξέρετε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, τα μέλη του συμβουλίου ορίζονται από τα κόμματα. Δεν ορίζονται όμως εκπρόσωποι των κομμάτων. Ορίζονται πρόσωπα ευρύτερης αποδοχής για να υπάρξει μια αντιπροσώπευση των απόψεων που υπάρχουν στην κοινωνία. Είναι επομένως λάθος, όπως έχω παρατηρήσει, ορισμένα μέλη του συμβουλίου να λένε ότι εκπροσωπεί το τάδε κόμμα. Δεν εκπροσωπεί κανένα κόμμα. Και δεν είναι αυτός ο ρόλος του και δεν μπορεί να λειτουργήσει το συμβούλιο με αυτήν τη νοοτροπία. Χρειάζόμαστε ένα συμβούλιο

που να έχει προπαντός άποψη για την ποιότητα της τηλεόρασης. Την ποιότητα της Κυβέρνησης θα την κρίνει ο λαός.

Οι πέντε λόγοι που πρόβαλε ο Αρχηγός της Νέας Δημοκρατίας για την πρόκληση της σημερινής συζήτησης καταπίπτουν με το βάσανο πιστεύω και ενός απλού ελέγχου. Αν υποθέσουμε ότι το κύριο ζητούμενο είναι οι συνθήκες και οι όροι του εκλογικού αγώνα, προκύπτει αβίαστα ότι οι κατεκτημένες διαδικασίες που έχουν εξασφαλίσει τόσες αδιάβλητες εκλογές στην Ελλάδα είναι σήμερα ενισχυμένες. Δεν πραγματοποιούμε τις εκλογές χωρίς να έχουν γίνει εκλογές άλλοτε. Έχουν γίνει εκλογές πολλές μετά τη Μεταπολίτευση. Και αυτές οι επανειλημμένες εκλογές έχουν καθιερώσει ένα θεσμικό πλαίσιο που επιτρέπουν στον ελληνικό λαό να εκφράσει τη θέλησή του χωρίς κωλύματα, αδιάβλητα.

Εύχομαι και ελπίζω ότι, κατόπιν τούτου, οι διαυγείς διαδικασίες και όροι του εκλογικού αγώνα να συνοδεύονται από μια ανάλογη συμπεριφορά των κομμάτων. Είναι στο χέρι όλων μας να εξασφαλίσουμε υψηλή ποιότητα εκλογικού αγώνα αντάξια των προσδοκιών της ελληνικής κοινωνίας απ' όλους μας. Αυτό περιμένει από μας η ελληνική κοινωνία. Ο εκλογικός αγώνας να έχει ένα υψηλό επίπεδο.

Χρέος επίσης, όλων των κομμάτων, είναι να υπάρξει ένα ήπιο και ευπρεπές κλίμα στην εκλογική αναμέτρηση. Να υπάρξει σεβασμός σε όλες τις απόψεις. Οι εκλογές της 9ης Απριλίου θα είναι κρίσιμες. Ο ελληνικός λαός καλείται να αποφασίσει για την τύχη του σε μία ιδιαίτερα ευαίσθητη στιγμή. Κάθε πολίτης αποφασίζει το μέλλον της χώρας, το μέλλον των δικών του, το μέλλον των παιδιών του.

Μηρυστά σε αυτήν την κορυφαία επιλογή τα κόμματα πρέπει να προσέλθουν με θέσεις και επιχειρήματα, όχι με κραυγές, όχι με συνθήματα. Εμείς έχουμε ένα μεγάλο κυβερνητικό έργο. Καταθέσαμε ήδη το πρόγραμμά μας για την περίοδο 2000-2004. Καταθέσαμε πριν από μία εβδομάδα περίπου τους εκλογικούς μας συνδυασμούς. Ολοκληρώσαμε, όπως είχαμε υποσχεθεί το 1996, την οικονομική και πραγματική σύγκλιση με τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Γι' αυτό καταθέσαμε χθες την αίτηση ένταξης.

Καταστήσαμε την Ελλάδα χώρα ισχυρή με φωνή και κύρος και στα Βαλκάνια και στην Ευρώπη. Δεσμευόμαστε ενώπιον του ελληνικού λαού, όπως το 1996 με το 2000 προωθήσαμε την οικονομική σύγκλιση προς την Ευρώπη, έτσι και το 2000 με το 2004 θα προωθήσουμε και την κοινωνική σύγκλιση προς τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η ισχυρή Ελλάδα, αλλά και η κοινωνικά δίκαιη Ελλάδα, είναι η δέσμευσή μας. Από το έργο αυτό, από τις θέσεις αυτές, ξεκινάμε και θέτουμε τις δεσμεύσεις μας στην κρίση του ελληνικού λαού. Ο ελληνικός λαός κυρίαρχα στις 9 Απριλίου θα κρίνει και θα δώσει την εντολή σε εκείνη την παράταξη για την οποία πιστεύει ότι μπορεί να την οδηγήσει στο μέλλον, σε ένα μέλλον το οποίο εγγυάται περισσότερη ευημερία και περισσότερη κοινωνική δικαιοσύνη, σε ένα μέλλον μιας ισχυρής Ελλάδας.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑ.ΣΟ.Κ.)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα το αποτέλεσμα της διεξαχθείσης ψηφοφορίας.

Ψήφισαν συνολικά 131 Βουλευτές.

Υπέρ της αίτησης άρσεως ασυλίας, δηλαδή "ΝΑΙ" ψήφισαν 9 Βουλευτές.

Κατά της αίτησης άρσεως ασυλίας, δηλαδή "ΟΧΙ" ψήφισαν 111 Βουλευτές.

Ψήφισαν "ΠΑΡΩΝ" 5 Βουλευτές και ευρέθηκαν 6 λευκά ψηφοδέλτια.

Συνεπώς η αίτηση άρσεως ασυλίας του κ. Καμμένου απορρίπτεται.

Ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολιτεύσεως και Πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας κ. Κωνσταντίνος Καραμανλής έχει το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ (Πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αισθάνομαι υποχρεωμένος, πριν από όλα, να κάνω δύο εισαγωγικά σχόλια για κά-

ποια πράγματα, που είπε ο Πρωθυπουργός.

Προσφιλής αποστροφή στους λόγους του είναι να κατηγορεί τη Νέα Δημοκρατία για ένδεια και ανυπαρξία θέσεων. 'Αποψη σας. Ξέρω ότι δεν την πιστεύετε, αλλά αισθάνεσθε την ανάγκη να τα λέτε έτσι. Τουλάχιστον όμως, μάθετε να μην αντιγράφετε τα προγράμματά μας, γιατί το κάνετε κατά κόρον αυτό.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

Και σας θυμίζω -το έχετε πρόσφατο- τη θέση σας στο αγροτικό, σας θυμίζω ένα λίγο πιο παλιό, ολίγων μηνών, τα φορολογικά. Δεν θέλω να πάω στα προηγούμενα ότι σας επιβόλαμε τελικά να συρθείτε προς τον ευρωπαϊκό προσανατολισμό, ότι σας επιβόλαμε εμείς, αλλά και οι παγκόσμιες εξελίξεις να δεχθείτε κάποιες αλήθειες για τη λειτουργία της οικονομίας της αγοράς.

Το δεύτερο σχόλιο έχει να κάνει με το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης. 'Ο,τι και να λέτε, δεν μπορείτε να κρύβεστε πίσω από την πραγματικότητα. Ένας πολύ ευαίσθητος θεσμός, γιατί οφείλουμε να δεχθούμε όλοι...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Η Β' περιφέρεια να κάνει ησυχία.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ (Πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας): Γιατί σε αυτούς ειδικά, κύριε Πρόεδρε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Γιατί αυτοί θορυβούν. Ο κ. Γείτονας και ο κ. Βαρβιτσιώτης.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ (Πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας): Αναφέρομαι, λοιπόν, στο Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης γιατί πρόκειται για έναν πολύ ευαίσθητο θεσμό. 'Ολοι συμφωνούν ότι η Ραδιοφωνία και η Τηλεόραση είναι κλειδί για τη λειτουργία της δημοκρατίας.

Κατά συνέπεια, ο θεσμός εκείνος που εποπτεύει και τηρεί, αν θέλετε, τους κανόνες του παιχνιδιού, πρέπει να αντιμετωπίζεται με τη δέουσα ευαισθησία και προσοχή από όλους μας.

Και είναι πασιφανές ότι τραυματίζεται -και τραυματίζεται μάλιστα βαρύντως- όχι μόνο διότι δεν έχει το πλαίσιο των αρμοδιοτήτων, που θα έπρεπε να έχει, αλλά και διότι δεν του επιτρέπεται να ασκήσει και αυτές που έχει.

Για να μη σας κουράζω με θεωρητικές αναφορές, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, το γεγονός ότι εξανάγκασε η Κυβέρνηση σε παραίτηση δύο προέδρους του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, τον κ. Κασμάτη και τον κ. Σούρλα επιλεγμένους από την ίδια, αξιοπρεπέστατους ανθρώπους, αλλά πάντως εκλεκτούς της Κυβέρνησης, τα λέει όλα. Ο κ. Μανιτάκης, ο μέχρι πρόσφατα Αντιπρόεδρος του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, απηχεί απόψεις φιλικές προς τη Νέα Δημοκρατία, όταν εξανέστη ο άνθρωπος και κατήγγειλε την Κυβέρνηση και τον αρμόδιο Υπουργό για μεθοδεύσεις, που ξεπέρναγαν κάθε όριο; Επιχειρείτε να ποδηγετήσετε τον ευαίσθητο χώρο της Ραδιοτηλεόρασης. Αυτή είναι η αλήθεια και φαίνεται απ' όλες τις επιλογές και πρακτικές σας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, όταν καταθέταμε την αίτηση για τη σημερινή συζήτηση, πιστεύαμε ότι θα δίναμε στη Βουλή μια ευκαιρία να συνεισφέρει κάτι σημαντικό, όχι μόνο στην προεκλογική περίοδο, αλλά και στο δημόσιο βίο γενικότερα. Αναμφισβήτητο, η προεκλογική περίοδος είναι πιο φορτισμένη, πιο ευαίσθητη. Αλλά αναφερόμαστε, γενικότερα, ότι θα μπορούσαμε να διαμορφώσουμε από κοινού ένα άλλο επίπεδο πολιτικής αντιπαράθεσης. Ένα επίπεδο, που δεν θα αφαιρεί, αλλά θα προσθέτει. Ένα επίπεδο, που δεν θα διαιρεί, αλλά θα συνθέτει. Αυτός υπήρξε ο σκοπός μας. Και σ' αυτόν το σκοπό παραμένουμε σταθεροί, παρ' ότι δεν βλέπουμε -και δεν είδαμε και σήμερα στην ομιλία του Πρωθυπουργού- ανάλογη διάθεση. Παρ' ότι είχαμε, στο διάστημα που μεσολάβησε, πολύ σοβαρές κυβερνητικές εκτροπές, πιστεύαμε, πρώτα απ' όλα, ότι οι όροι και οι προϋποθέσεις της εκλογικής αντιπαράθεσης, θα έπρεπε να αφορούν ολόκληρο το δίλημο, δηλαδή από την προαναγγελία των εκλογών ως τη διεξαγωγή τους.

Δυστυχώς η Κυβέρνηση, σκόπιμα βεβαίως, άφησε να παρέλθει ένας ολόκληρος μήνας και έβαλε τη συζήτηση αυτή στις τελευταίες ημέρες λειτουργίας της Βουλής. Επί της ουσίας δηλαδή την τελευταία ημέρα. Απλά και μόνο ο συγκεκριμένος αυτός χειρισμός αποτελεί σαφή ένδειξη της κυβερνητικής νοοτροπίας και οφείλω να πω ότι οι σοφιστίες του τύπου "10 Απριλίου γί-

νονται εκλογές", άρα η προαναγγελία των επομένων είναι για τις 10 Απριλίου του 2004, δεν πρέπει να λέγονται, κύριε Πρωθυπουργέ. Υποτιμούν τη νοημοσύνη όχι των μελών του Κοινοβουλίου, αλλά υποτιμούν τη νοημοσύνη του κάθε πολίτη.

Τυπικά, κύριε Πρωθυπουργέ, οχυρώσεσθε πίσω από μία θέση ότι η επίσημη έναρξη της προεκλογικής περιόδου γίνεται στις 14 Μαρτίου. Όταν όμως εσείς ο ίδιος τις έχετε προαναγγείλει από τις 5 Φεβρουαρίου, δεν είμαστε σε προεκλογική περίοδο; Είναι δυνατόν να επιχειρείτε να εξαπατήσετε τον οποιονδήποτε; Μα, ούτε τον εαυτό σας δεν πείθετε. Πιστεύαμε ότι αυτή η προεκλογική περίοδος αποτελούσε μια καλή ευκαιρία να δείξουμε όλοι ότι περάσαμε στον 21ο αιώνα, έτσι ώστε να αρχίσουμε να καλύπτουμε το κενό, που έχει δημιουργηθεί μεταξύ κομμάτων και κοινωνίας. Να γεφυρώσουμε το χάσμα ανάμεσα στον πολίτη και στην πολιτική, γιατί υπάρχει και το ομολογούμε όλοι.

Οι προτάσεις, που καταθέσαμε για την ποιοτική αναβάθμιση της πολιτικής προεκλογικής αντιπαράθεσης, πιστεύουμε ότι παρέχουν μια καλή βάση διαλόγου, μια φόρμουλα διακομματικής συμφωνίας.

Είπαμε πολλές φορές -και θα το επαναλάβω και σήμερα- ότι εμείς δεν ισχυριστήκαμε ότι αυτά που λέμε είναι θέσφατα, ότι δεν επιδέχονται βελτιώσεις, διορθώσεις, συμπληρώσεις, προσθέσεις, αλλά ότι κάτι πρέπει να γίνει.

Ξεκινάμε, πριν απ' όλα, από την υποχρέωση να επιδείξουμε όλοι σεβασμό στον πολίτη, να αποφύγουμε δηλαδή τις συχνές ανοικτές συγκεντρώσεις, τις μετακινήσεις πολιτών, το κλείσιμο δρόμων. Αρκετά υποφέρουν οι κάτοικοι των πόλεων από τα συγχρονιστικά προβλήματα. Να μην προσθέσουμε και άλλα. Εμείς κάναμε την αρχή και βλέπουμε ότι μέχρι τώρα τουλάχιστον υπάρχει ανάλογη ανταπόκριση από τα κόμματα της Αντιπολίτευσης. Καλύπτεσθε πίσω από τη θέση ότι ο καθένας διαλέγει τον τρόπο, με τον οποίο θα επικοινωνήσει με τους πολίτες. Βεβαίως είναι αναφαίρετο δικαίωμα. Εμείς δεν πάμε να βάλουμε απαγόρευση. Εμείς κάνουμε μία πρόταση.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Δ' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. **ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ**)

Θέλετε να κάνουμε ένα βήμα προς τα εμπρός; Θέλετε, επειδή σας αρέσει πολύ η λέξη "εκσυγχρονισμός" -αλλά δυστυχώς μόνο η λέξη- θέλετε να κάνουμε ένα πράγματι εκσυγχρονιστικό βήμα; Να αποδείξουμε στους πολίτες ότι τους σεβόμαστε και ότι μετά από μακρά εμπειρία κάνουμε ένα νέο ξεκίνημα μαζί; Δεν θέλετε; Προβλήμά σας.

Εμείς δεν έχουμε κανένα πρόβλημα να επικοινωνούμε με τους πολίτες, αλλά θεωρούμε ότι αυτό θα μπορούσε να προσθέσει στη σοβαρότητα και την αξιοπιστία του δημόσιου βίου και των κομμάτων.

Η δεύτερη από τις προτάσεις μας. Και πρέπει να πω ότι ανάλογη προσπάθεια ανελήφθη και από άλλα κόμματα. Για παράδειγμα ο κ. Τσοβόλας μου έστειλε σχετική επιστολή. Αφορά την πραγματοποίηση ανοιχτής συζήτησης για όλα τα προβλήματα, που αφορούν τον τόπο μας. Να συζητήσουμε όλοι για όλα και με ίσους όρους. Αυτό άλλωστε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι εκείνο που επιβάλλεται από το δημοκρατικό πολίτευμα και σαφώς υποδεικνύεται και από το Σύνταγμα.

Υπενθυμίζω ότι όλοι οι πολιτικοί Αρχηγοί συμμετέχουμε, όπως άλλωστε γίνεται αυτήν τη στιγμή ακριβώς, σε όλες τις συζητήσεις της Βουλής με ίσους όρους. Αυτό το δημοκρατικό πνεύμα υποχρεούμαστε να επιδείξουμε και έξω από τη Βουλή. Να προχωρήσουμε σε διάλογο, δηλαδή, χωρίς αποκλεισμούς και εξαιρέσεις.

Αν το Σύνταγμα που, στο κάτω-κάτω της γραφής, φτιάχτηκε πριν από 1/4 του αιώνα, πριν από είκοσι πέντε χρόνια, επιβάλλει να συμμετέχουμε στη σημερινή συζήτηση όλοι οι πολιτικοί Αρχηγοί, ειλικρινά δεν αντιλαμβάνομαι για ποιο λόγο μπορεί να αποκρούεται η εφαρμογή της ίδιας δημοκρατικής αρχής και σε συζητήσεις έξω από τη Βουλή. Τόσο δημοκρατικοί και τόσο προοδευτικοί είμαστε, που δεν μπορούμε να ανταποκριθούμε ούτε καν σε εκείνα, που επέβαλε το Σύνταγμα πριν από είκοσι πέντε ολόκληρα χρόνια;

Επιμένουμε ότι τα πράγματα δεν είναι έτσι, όπως τα παρουσιάζει η Κυβέρνηση. Επιμένουμε ότι υπάρχουν σοβαρότατα

προβλήματα, τα οποία πρέπει να συζητήσουμε και όχι να τα ξεπεράσουμε με εύκολους μονολόγους, μονολόγους είτε του μπαλκονιού είτε τηλεοπτικούς.

Επιμένουμε ότι η νέα εποχή απαιτεί μια νέα πολιτική, με νέες ιδέες, με νέες προτάσεις, με καινούρια αντίληψη και συγκροτημένο κυβερνητικό πρόγραμμα. Επιμένουμε ότι στις δημοκρατίες όλοι έχουμε δικαίωμα λόγου. Και αξιώνουμε ξεκάθαρη τοποθέτηση σ' αυτό.

Έθεσα το θέμα αυτό και στην προηγούμενη συζήτηση προ ημερησίας διατάξεως, πριν από μία εβδομάδα. Σας ρώτησα δύο φορές, κύριε Πρωθυπουργέ, ποια είναι η απάντησή σας, ποια είναι η πρόθεσή σας. Απάντηση δεν ακούσαμε. Προσποιηθήκατε ότι δεν ακούσατε. Σας επεσήμανα ότι η στάση σας μπορεί να ερμηνευτεί ως περιφρόνηση, ως αλαζονεία, αλλά και ως δειλία. Αλλά και πάλι σιωπήσατε. Σήμερα μας είπατε το μόνο, που δέχεσθε.

Πρέπει, λοιπόν, να σας ξεκαθαρίσω πώς έχουν τα πράγματα. Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι αυτό που προτείνετε είναι ελλειπές. Είναι κολοβός διάλογος. Κατά βάση είναι παράλληλοι μονόλογοι. Και το γνωρίζετε. Το δημοκρατικό, το σωστό θα ήταν συζήτηση όλων των πολιτικών Αρχηγών. Εγώ δεν έχω κανένα πρόβλημα να συζητήσω μαζί σας. Αν θέλετε, είναι ευχερέστερη η συζήτηση δύο ατόμων παρά πέντε. Σαφώς. Αλλά το ζήτημα είναι: Τα υπόλοιπα κόμματα δεν εκπροσωπούν τον ελληνικό λαό; Οι υπόλοιποι πολιτικοί Αρχηγοί είναι παρίες;

Εν πάση περιπτώσει, θέλετε να κάνουμε συζήτηση, εσείς κι εγώ. Ευχαρίστως. Να κάνουμε συζήτηση όμως ή να μιλάει ο καθένας μόνος του με ένα δημοσιογράφο, σαν να έχει γίνει μοντάζ δύο μονολόγων; Εγώ λέγω ότι μπορούμε να συζητήσουμε ανοιχτά και ελεύθερα.

Εγώ σας εμπιστεύομαι ότι δεν θα ξεπεράσετε τα όρια της ευπρέπειας. Φαντάζομαι ότι μια ανάλογη αξίωση θα πρέπει να έχω κι εγώ για το πώς σκέφτεστε εσείς για μένα. Μπορεί να διαφωνούμε, μπορεί κατά περίπτωση να είμαστε αυστηροί με τις θέσεις ο ένας του άλλου, αλλά μη μου πείτε ότι σήμερα, στις αρχές του 21ου αιώνα, ο Πρωθυπουργός με τον Αρχηγό της Αξωματικής Αντιπολίτευσης, σε μια κρίσιμη εκλογική αναμέτρηση, που κρίνονται -ορθώς το είπατε- πάρα πολλά, δεν μπορούν να συζητήσουν; Αλίμονο! Άλλωστε νομίζω ότι έχουμε πάνω από δεκαπέντε προηγούμενες συζητήσεις στο Κοινοβούλιο, κατά περίπτωση με αυστηρότητα, αλλά δεν νομίζω ότι κανένας ξεπέρασε ποτέ τα όρια, τα στοιχειώδη όρια της ευπρέπειας. Γιατί το φοβάστε, λοιπόν;

Σε κάθε περίπτωση, για να μη σας κουράζω, εάν θέλετε να γίνει όπως έγινε το 1996, μετά χαράς.

Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι δεν πρέπει να σας υπογραμμίσω ότι, στην ουσία, πρόκειται για κολοβό διάλογο, πρόκειται για άρνηση πραγματικού διαλόγου, πρόκειται για περιφρόνηση των άλλων πολιτικών Αρχηγών, πρόκειται στην ουσία για φυγομαχία. Έτσι θέλετε; Έτσι θα γίνει. Αλλά να θυμόσαστε ότι δεν είναι βήμα προς το μέλλον. Είναι βήμα σημειωτόν στο παρελθόν.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ζητήσαμε ακόμα να υπάρξει ουσιαστικός έλεγχος του συνόλου των προεκλογικών δαπανών, αρχής γενομένης από την ημέρα της προαναγγελίας των εκλογών. Τυπικά -το είπαμε άλλωστε- η προεκλογική περίοδος αρχίζει μεθαύριο με την απόφαση διάλυσης της Βουλής. Ουσιαστικά όμως έχει ήδη αρχίσει εδώ και περισσότερο από ένα μήνα.

Είναι δυνατόν, λοιπόν, να αγνοούνται οι δαπάνες, που έγιναν στο διάστημα αυτό, με τον ισχυρισμό ότι τυπικά δεν έχει αρχίσει η προεκλογική περίοδος;

Αντιλαμβάνεσθε, βέβαια, ότι αυτό αδικεί κατάφωρα τα μικρά κόμματα και προκλητικά υπηρετεί το ΠΑΣΟΚ, που έχει στη διάθεσή του το χρήμα. Προφανώς, όμως, αυτό επιδιώκετε. Και αυτό που επιδιώκετε δεν είναι ούτε δημοκρατικό ούτε προοδευτικό, αλλά ούτε υπεύθυνο. Είναι γνωστό, το ξέρουμε όλοι και έχει αποδειχθεί, ότι στην περίοδο των ευρωεκλογών το ΠΑΣΟΚ ήταν το δεύτερο διαφημιζόμενο προϊόν ανάμεσα σε δύο κέντρα αδυνατίσματος. Τα ερωτήματα που εγείρονται είναι πάρα πολλά. Και τα ερωτήματα αυτά πρέπει να απαντώνται.

Πρώτον, δημιουργεί η πρακτική αυτή άνισους όρους, ναι ή όχι; Και δεύτερον από πού βρίσκονται αυτά τα τεράστια ποσά,

πόθεν διοχετεύονται και γιατί; Υπενθυμίζω ότι μόνο για τηλεοπτική διαφήμιση στις ευρωεκλογές το κυβερνών κόμμα διέθεσε εννέα δισεκατομμύρια (9.000.000.000). Και παράλληλα -γιατί και αυτό έχει πολύ μεγάλη σημασία- διέθεσε στο πρώτο εξάμηνο του 1999 περισσότερα από δώδεκα δισεκατομμύρια (12.000.000.000) δραχμές προερχόμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Πρόεδρος της Βουλής κ. **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ**.)

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αποτελεί κοινή διαπίστωση, έστω και αν δεν ομολογείται από την κυβερνητική πλευρά, ότι στις εκλογές του 1996 υπήρξε προφανής καταστρατήγηση του νόμου για τις εκλογικές δαπάνες, μόνο για διαφήμιση. Οι φανερές δαπάνες, που έγιναν από τα κόμματα, υπερέβαιναν κατά ένα δισεκατομμύριο το συνολικό όριο, που έθεσε ο νόμος. Το θεσμικό πλαίσιο αποδείχθηκε ανεπαρκές. Και αυτό έχει ομολογηθεί απ' όλες τις πλευρές. Και είναι προς τιμήν του ότι πρώτος το έθεσε ο Πρόεδρος της Βουλής. Και η κοινή γνώμη κατέληγε στη δυσμενέστατη για όλους μας, για όλους ανεξαιρέτως, εντύπωση ότι οι νόμοι μπορεί να ισχύουν για όλους, αλλά όχι για εθνικούς, που τους ψηφίζουν.

Ετέθη, λοιπόν, ζήτημα σεβασμού των νόμων, αλλά και της προέλευσης των τεράστιων αυτών ποσών. Ζήτημα ενός φραγμού για όλους μας, αλλά και κάποιων ορίων, τα οποία πρέπει να συμφωνήσουμε και να σεβαστούμε. Και αυτό θα σήμαινε μεταξυ των άλλων και σοβαρές κυρώσεις για τις όποιες παραβάσεις.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η τέταρτη από τις προτάσεις μας, αφορούσε και αφορά μία κοινή αποδεκτή ρύθμιση για τη ραδιοτηλεοπτική διαφήμιση. Προτείναμε πράγματι να υπάρξει αγορά ραδιοτηλεοπτικού χρόνου από το κράτος και κατανομή του στα κόμματα για την προβολή των μηνυμάτων τους. Είχαμε βέβαια ακούσει τα επιχειρήματα όλων κατά τη συζήτηση της δικής μας σχετικής πρότασης νόμου. Μη λέτε, λοιπόν, ότι δεν τα έχουμε πει. Πολύ καιρό τώρα τα έχουμε πει και τα έχουμε φέρει -και με πρόταση νόμου- στη Βουλή. Πιστεύαμε όμως ότι μπορούσε και πιστεύουμε ακόμα και τώρα ότι μπορεί να υπάρξει σύνθεση απόψεων και συναίνεση σε κοινή φόρμουλα.

Το ερώτημα, στο οποίο απαιτείται απάντηση, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι: υπάρχει ή δεν υπάρχει πολιτική βούληση και ουσιαστική προσήλωση σε βασικές δημοκρατικές αρχές; Περιμένουμε έστω και τώρα, καταφατική απάντηση. Εάν υπάρχει πρόθεση, εάν υπάρχει βούληση, λύση μπορεί να βρεθεί.

Πρώτα απ' όλα είναι αυθαίρετο το νούμερο που είπατε, για τα εκατό δισεκατομμύρια. Δεύτερον, δεν είναι ανάγκη να είναι ο χρόνος τόσο μεγάλος κάθε μέρα. Μπορεί να συμφωνηθεί ένα ποσό, να περιοριστεί ακόμα περισσότερο με περικοπές των επιχορηγήσεων των κομμάτων. Αλλά επιτέλους να δείξουμε ότι ο πολιτικός κόσμος είναι διαυγής, καθαρός, κρυστάλλινος.

(Χειροκροτήματα απο την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

Εάν εσείς έχετε άλλες εξαρτήσεις με βασικές δημοκρατικές αρχές τις προφάσεις. Δεν σας ωφελούν και δεν ωφελούν κανέναν.

Εάν επιμένετε να αρνείστε ρυθμίσεις διαφάνειας, σημαίνει ότι διαπλέκεστε. Δεν σας το λέω ως κατηγορία. Είναι προφανές. Μα, γιατί δεν ομολογούμε όλοι κάτι που ξέρουμε όλοι; Πού πάνε τα πολλά χρήματα; Στην τηλεοπτική διαφήμιση. Όποιος έχει κάνει εκλογές το ξέρει καλά αυτό. Το 80%, το 90% της προεκλογικής δαπάνης είναι σε τηλεοπτική διαφήμιση.

Τι σημαίνει αυτό; Ότι ο πολιτικός κόσμος είναι οιονεί αιχμάλωτος χρήματος, οργανωμένων τελικά συμφερόντων. Γιατί μη μου πείτε ότι αυτά τα ποσά είναι δυνατόν να τα μαζέψει κανείς από τις εισφορές των μελών του, από το χιλιάριο ή το πεντοχίλιario ή το δεκαχίλιario, που θα δώσει το μέλος του κόμματος.

Είναι, λοιπόν, άμεση η σχέση, ο ομφάλιος λώρος ανάμεσα στη σκιά -δεν σας λέω τη σιγουριά, άντε να είμαι πολύ επιεικής σήμερα- της σύνδεσης οργανωμένων συμφερόντων και μεγάλου οικονομικού πλούτου με επιρροή στην πολιτική; Είναι ή δεν είναι; Υπάρχει κανείς, που να μπορεί να το αρνηθεί αυτό, όποιος και αν είναι, από όποιο πολιτικό χώρο και αν προέρχεται;

Υπενθυμίζω ότι η πρότασή μας αυτή συνδύαζε την κρατική επιχορήγηση με την ανάληψη μέρους του κόστους λειτουργίας των κομμάτων από τα μέλη και τους πολιτικούς φίλους τους, αλλά υπό άπλετο φως. Η ανωνυμία των εισφορών είναι υπηρε-

σία στις δυνάμεις της αδιαφάνειας και της διαπλοκής. Αυτή είναι η αλήθεια και το ξέρουμε όλοι.

Είπαμε ότι το ποιοι αντιπασσάσαμε -και εδώ κρίνεται, γιατί μας παρακολουθούν όλοι και μας κρίνουν όλοι- εδώ κρίνεται. Στην ποδηγέτηση της πολιτικής από οργανωμένα συμφέροντα πρέπει κάτι να κάνουμε. Και σε αυτό δεν συμφωνείτε. Δεν συμφωνεί η Κυβέρνηση. Έχετε προφανώς τους δικούς σας λόγους. Και βέβαια τώρα πλέον είναι αργά για νόμους, για νομοθετικές ρυθμίσεις. Υπάρχουν ωστόσο περιθώρια για μία διακομματική συμφωνία, θα σας έλεγα, απεκδυόμενος πλήρως του οποιουδήποτε κομματικού ή προσωπικού εγωισμού. Σας κάνω έκκληση να το κάνουμε, γιατί δεν είναι υπηρεσία ούτε σε εσάς ούτε σε εμάς. Είναι υπηρεσία στον τόπο.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η τελευταία από τις προτάσεις μας αφορά την κρατική τηλεόραση. Ζητούσαμε να υπάρξει άμεση συμμόρφωση της κρατικής τηλεόρασης στη συνταγματική επιταγή για μετάδοση πληροφοριών και ειδήσεων με αμεροληψία και ίσους όρους. Και καλούσαμε ταυτόχρονα το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης να ανταποκριθεί στην αποστολή του και να ασκήσει αποτελεσματικά τον έλεγχο που επιβάλλεται από το Σύνταγμα και από το νόμο, που τον εισήγαγε ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή.

Για μεν το Συμβούλιο τα είπαμε στην αρχή. Αποτελεί κοινή διαπίστωση -δεν υπάρχει Έλληνας που να μην το ξέρει και να μην το βλέπει αυτό- ότι έχετε μεταβάλει την κρατική ραδιοτηλεόραση σε παραμάγαζο της Χαριλάου Τρικούπη. Αυτή είναι η αλήθεια. Έχει αναπτυχθεί στους εκεί υπευθύνους μία φεουδαρχική αντίληψη, που μεταβάλλεται τώρα σε συμπεριφορά κομματικού στρατού ταγμένους να υπηρετεί το κατεστημένο. Πρωτανεύει η άσθηση -το διακηρύττουν άλλωστε μέλη της κυβέρνησής σας- ότι είστε καθεστώς. Σας υπενθυμίζουμε, βέβαια, ότι και τα καθεστώτα καταρρέουν. Η σύγχρονη εποχή δεν αντέχει καθεστωτικές αντιλήψεις.

Αυτό που κάνει η κρατική ραδιοτηλεόραση, και κυρίως η τηλεόραση, δεν είναι πληροφόρηση. Είναι αποπληροφόρηση και παραπληροφόρηση. Είναι κομματική προπαγάνδα. Εξαφανίζει σχεδόν καθετί που προέρχεται από τα αντιπολιτευόμενα κόμματα. Υποβαθμίζει συστηματικά τις πρωτοβουλίες μας. Αγνοεί προκλητικά υποθέσεις μεζήκων εθνικής και κοινωνικής σημασίας, επειδή προφανώς η γνώση και ο προβληματισμός βλάπτει την Κυβέρνηση. Πρώτη στις φιέστες, πρώτη στις μακέτες, πρώτη στα φιλάκια. Τελευταία στην ενημέρωση για την ανεργία, για την παιδεία, την κατάσταση στην υγεία, την προκλητικότητα των γειτόνων μας, την εγκληματικότητα.

Το Σύνταγμα ορίζει ρητά στο άρθρο 15 ότι η ραδιοφωνία και η τηλεόραση έχουν σκοπό την αντικειμενική και με ίσους όρους μετάδοση πληροφοριών και ειδήσεων. Ευθέως καθορίζει το σκοπό της ραδιοτηλεόρασης και ρητά επιβάλλει στο κράτος να ελέγχει την ανταπόκρισή της στο σκοπό αυτό.

Είναι, λοιπόν, περισσότερο από προφανές ότι η ραδιοτηλεόραση υποχρεούται να ανταποκρίνεται στη συνταγματική επιταγή για αντικειμενικότητα, που σημαίνει αμεροληψία, πληρότητα στην κάλυψη των σπουδαίων γεγονότων και απόδοση της πραγματικής σημασίας τους. Υποχρεούται, παράλληλα, στη μετάδοση πληροφοριών και ειδήσεων με ίσους όρους, πράγμα που σημαίνει ότι απαγορεύεται η μονοπώληση, απαγορεύεται ο αποκλεισμός, απαγορεύεται η δυσανάλογη προβολή.

Παρ' όλα αυτά, η έννοια προς το ΠΑ.ΣΟ.Κ. έχει ξεπεράσει κάθε προηγούμενο. Η ανισότητα εις βάρος της Νέας Δημοκρατίας είναι προφανής. Τα μικρά Κόμματα έχουν εξαφανιστεί από τα δελτία.

Μην μας παρουσιάζετε ψεύτικα στοιχεία. Γιατί είναι ψεύτικα τα στοιχεία αυτά και το ξέρετε. Εκτός εάν ο ίδιος δεν παρακολουθείτε κρατική τηλεόραση.

Σας ζητώ λοιπόν, ένα-δύο βράδια να παρακολουθήσετε κρατική τηλεόραση στο δελτίο ειδήσεων. Και αν επιμένετε σε αυτά που είπατε σήμερα, σημαίνει ότι έρχεσθε με προφανή πρόθεση να μην πείτε τα σωστά, αλλά να πείτε ανακρίβειες.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σοβαρό ζήτημα τίθεται και με τους ετεροδημότες. Προτείνουμε να καλυφθούν κατά ένα τουλάχιστον μέρος, τα έξοδα των ετεροδημοτών στους τόπους που

ψηφίζουν. Και το προτείνουμε για δύο λόγους. Πρώτον, για να μειωθεί η δικαιολογημένη σε μεγάλο βαθμό αποχή εκείνων που βρίσκονται σε μεγάλες αποστάσεις και δεν τους είναι καθόλου εύκολο να σηκώνουν και αυτό το οικονομικό βάρος.

Επιμένουμε όμως πολύ περισσότερο, διότι την ευθύνη για τον εξαναγκασμό τους σ' αυτήν τη μετακίνηση την έχει το κράτος. Ψηφίστηκε από το 1998 ο ν. 2623, που υποτίθεται ότι θα ρύθμιζε το θέμα. Δύο χρόνια από τότε η Κυβέρνησή σας δεν έκανε τίποτε. Ό,τι συνέβαινε πριν την ψήφιση του νόμου, συμβαίνει και τώρα. Ψηφίζετε νόμους δηλαδή και μετά τους βάζετε στο συρτάρι. Τίποτα δεν προχωράει, τίποτα δεν αλλάζει. Ο εκσυγχρονισμός είναι χαρτιά κλειδωμένα στα συρτάρια. Και αυτό είναι περιφρόνηση στο Κοινοβούλιο, είναι απόδειξη ανεπάρκειας, αναληγσίας, αδιαφορίας.

Εν πάση περιπτώσει, το κράτος είναι ο υπεύθυνος για τον εξαναγκασμό δεκάδων χιλιάδων ανθρώπων σε ταλαιπωρία. Και το λιγότερο που μπορεί να κάνει είναι να τους καλύψει ή έστω να καλύψει εν μέρει τα έξοδά τους.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, παρήλθε από την ημέρα που ζητήσαμε τη συζήτηση αυτή ένας μήνας. Πέρασε δηλαδή ουσιαστικά η μισή προεκλογική περίοδος. Στα πρώτα αρνητικά σημάδια προστέθηκαν από την πλευρά της Κυβέρνησης πολύ σοβαρότερα, πολύ χειρότερα, άλλα.

Είχαμε στην αρχή την απόπειρα του Πρωθυπουργού να καταφύγει σε κινδυνολογίες και εκβιαστικά διλήμματα, σε καταστροφολογία και ιδεολογική τρομοκρατία. Ακούσαμε, κύριοι της Κυβέρνησης, ότι μόνο εσείς μπορείτε να κυβερνάτε, γιατί τάχατες μόνο εσείς έχετε την εμπειρία. Σας παραπέμπω πριν απ' όλα στο 1981. Αλλά πέρα απ' αυτό, δεν πρέπει να σας διαφεύγει ότι αυτός και μόνο ο ισχυρισμός αποτελεί απόδειξη καθεστωτικής νοστορπίας. Επιβεβαιώνει και αναδεικνύει αλαζονεία, ετισθεισμό, την καθεστωτική αντίληψη που αποκτήσατε μετά από σχεδόν εικοσαετή παραμονή στην εξουσία. Και ερωτώ: εάν τώρα ισχυρίζεστε ότι μόνο εσείς ξέρετε και μόνο εσείς πρέπει να κυβερνάτε, ποια θα είναι η συμπεριφορά σας, εάν συμπληρώσετε ένα τέταρτο του αιώνα; Τι σημαίνει ο ισχυρισμός ότι μόνο εσείς ξέρετε και μόνο εσείς πρέπει να κυβερνάτε; Αντισταθμίζεται η κοινή γνώμη ποια είναι αυτά που μάθατε και ποια δεν μπορέσατε ποτέ να καταλάβετε.

Κατανοείτε και οι ίδιοι ότι η νέα εποχή δεν μπορεί να κατακτηθεί με παλιά υλικά, που απλώς ανακυκλώνονται από θέση σε θέση. Επιτέλους, όμως, δεν μπορεί να ισχυρίζεσθε ότι πρέπει να κυβερνούν μόνο αυτοί που μοιράζονται την εξουσία ως τα σήμερα. Είναι καθεστωτική αυτή η αντίληψη, δεν ταιριάζει σε δημοκρατίες, δεν πάει στους Έλληνες.

Επιχειρείτε, κύριοι της Κυβέρνησης -και δεν έχετε καταλήξει ακόμη την απόπειρά σας- να κατασκευάσετε εκβιαστικά διλήμματα σε ανυπόστατες βάσεις. Ακόμη και χθες, ο Πρωθυπουργός προσπάθησε να δημιουργήσει την υπόνοια ότι κινδυνεύει η ΟΝΕ από ποιους; Από τους αυθεντικούς εκφραστές της!

Τη μια εμφανίζεσθε να κλειδώνετε και την άλλη παρουσιάζεσθε να μουνιμυρίζετε ότι την αφήσατε ξεκλειδωτή. Αρχίζοντας την ομιλία σας είπατε ότι κλειδώσε η ΟΝΕ. Λίγο πριν τελειώσετε, ισχυρισθήκατε ότι ακολουθεί μία δύσκολη περίοδος διαπραγματεύσεων. Εάν ήταν έτσι, στο χέρι σας ήταν να χειριστείτε τα πάντα, όπως θέλατε. Η αλήθεια όμως -και την ξέρετε καλά- είναι ότι δεν υπάρχει καμία, μα απολύτως καμία διαπραγματεύση.

Τα ίδια εκβιαστικά διλήμματα είχατε επιστρατεύσει και στις ευρωεκλογές. Διαθέσατε δεκάδες εκατομμύρια για αφίσσες και τηλεοπτικά σποτ, για να δημιουργήσετε την εντύπωση ότι το χρηματιστήριο είναι συνώνυμο με το ΠΑ.ΣΟ.Κ., ότι είναι το κόμμα Σημίτη. Ο ίδιος ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας δήλωνε ότι το κόμμα του χρηματιστηρίου ψηφίζει ΠΑ.ΣΟ.Κ.

Καλλιεργήσατε την άποψη ότι η Σοφοκλέους είναι τζόγος. Τροφοδοτήσατε προσδοκίες με συστηματικές διαρροές και αμέσως μετά βγήκατε οι ίδιοι, ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας, οι επικεφαλής των κρατικών τραπεζών με απαράδεκτες παρεμβάσεις, με δημόσιες δηλώσεις, που ανέκοψαν την ανοδική πορεία του γενικού δείκτη και οδήγησαν στην απότομη πτώση του. Είναι γνωστά και χρωστάτε εξηγήσεις.

Ήταν παλαιοκομματικό, ήταν τρομοκρατικό, ήταν εκβιαστικό αυτό που κάνατε στις ευρωεκλογές. Απειλούσατε τον κόσμο ότι θα χάσει τα λεφτά του, αν ψηφίσει Νέα Δημοκρατία. Έχασαν τα λεφτά τους χιλιάδες μικροεπενδυτές εξαιτίας των χειρισμών σας και των σκοπιμοτήτων, οι οποίες καθοδηγούσαν τις μεθοδεύσεις.

Παίζετε με τα πάντα. Η προπαγάνδα σας δεν σέβεται τίποτα. Οι προπαγανδιστικοί μηχανισμοί σας παραμένουν αγκυλωμένοι στις πρακτικές και τις νοοτροπίες του παρελθόντος. Η "μαύρη" προπαγάνδα ξεπερνά κάθε όριο.

Κυρίες Πρωθυπουργέ, ειδικά στο σημείο αυτό τα πράγματα είναι σοβαρά. Αφορούν επιείκοντα και ταυτόχρονα γελοία σενάρια, που εκπορεύονται από την Κυβέρνηση, αφορούν κόσμο που καταστρέφεται. Πρέπει να λέμε τα πράγματα με το όνομά τους, ευθέως και ευθαρσώς. Κανένας δεν δικαιούται να "κρύβεται πίσω από το δάκτυλό του". Χθες το απόγευμα παράγοντες του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας επικοινωνούσαν με συγκεκριμένα μέσα και υπαγόρευαν σενάρια με πρωτοφανείς γελοιοτήτες, σύμφωνα με τα οποία η Νέα Δημοκρατία βρισκόταν πίσω από την πτώση του χρηματιστηρίου, την ώρα που μιλούσατε στο Ζάππειο. Ανάλογα κατασκευάσματα εκπέμπονταν λίγη ώρα αργότερα από τη Χαριλάου Τρικούπη.

Σας προκαλώ, εδώ και τώρα, να δώσετε μία απάντηση. Υιοθετείτε αυτήν τη "μαύρη" προπαγάνδα;

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

Είναι φαιδρό, είναι άθλιο, είναι ανόητο να διατείνεται ο οποιοσδήποτε ότι ένα αντιπολιτευτικό κόμμα μπορεί να ελέγχει τη διακυβέρνηση του χρηματιστηρίου. Εάν υπάρχουν πολιτικές ευθύνες -και βεβαίως υπάρχουν- ανήκουν σε σας, στην προπαγάνδα σας και τις μεθοδεύσεις σας. Εάν το χρηματιστήριο εξακολουθεί να είναι ευάλωτο σε φημολογίες η ευθύνη ανήκει στην Κυβέρνηση. Χειριστήκατε αυτόν τον τόσο σημαντικό, αλλά και τόσο ευαίσθητο θεσμό με τρόπο απαράδεκτο, ερασιτεχνικό και προσαρμοσμένο στις ανάγκες και τις σκοπιμότητες της προπαγάνδας σας.

Υπάρχουν γεγονότα και τα γεγονότα πρέπει να λέγονται. Δεν μπορείτε να κάνετε το μαύρο άσπρο, ούτε το αντίστροφο. Το Μάιο του 1999, εν όψει των ευρωεκλογών, κυκλοφορούσατε τις αφίσες και προβάλλατε τα τηλεοπτικά σποτ, με τα οποία εμφανίζατε το χρηματιστήριο σαν κόμμα συνώνυμο με το ΠΑ.ΣΟ.Κ. Τον Ιούνιο ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας δήλωνε ότι το κόμμα του χρηματιστηρίου ψηφίζει ΠΑ.ΣΟ.Κ. και επιχειρούσε να εκπέμψει εκβιαστικά διλήμματα, για να ανακόψει την πρωτιά της Νέας Δημοκρατίας.

Το Σεπτέμβριο υπήρξαν οι γνωστές δημόσιες παρεμβάσεις του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και των επικεφαλής των κρατικών τραπεζών με τα γνωστά αρνητικά αποτελέσματα. Ακολούθησαν οι συσκέψεις στο Μέγαρο Μαξίμου με το διοικητή κρατικής τράπεζας, μετά τις οποίες υπήρξαν δημοσιεύματα για προσπάθεια χειραγώγησης της Σοφοκλέους. Τίποτα δεν διαψεύσατε. Αντιθέτως και πάλι με διαρροές από κυβερνητικά στελέχη δημιουργήθηκε η πεποίθηση ότι το χρηματιστήριο θα ανέβει λίγο πριν τις εκλογές. Σας ερωτώ: Υπάρχει έστω και ένας Έλληνας, που να μην τα έμαθε, να μην τα άκουσε αυτά;

Ζητήσατε μόλις χθες, διά στόματος του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας, ελέγχους χρηματιστηριακών εταιρειών που χειραγωγούν, όπως λέτε, τις τιμές των μετοχών. Καλά κάνατε. Το χρηματιστήριο, όμως, πέφτει εδώ και πέντε μήνες, κυρίες Σημίτη. Τώρα ανησυχήσατε, ένα μήνα πριν τις εκλογές;

Ρωτώ ευθέως: τι είναι αυτά τα πράγματα που γίνονται; Πόση "λάσπη" θα πέσει ακόμα; Ως πού θα φθάσει η "μαύρη" προπαγάνδα; Πόσο κόσμο θα καταστρέψετε, πριν φύγετε; Πόσο ακόμα θα εξακολουθείτε να υπονομεύετε την τύχη των πολιτών; (Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι προφανές ότι όλες αυτές οι πρακτικές αποβλέπουν στην πρόκληση τεχνητής οξύτητας, φανατισμού και πόλωσης. Όπως φαίνεται, έχουν επιστρατευθεί "λυτοί και δεμένοι". Το καθεστώς, όπως το αποκαλεί ο αρμόδιος για τους θεσμούς Υπουργός, επέλεξε ακόμα και τις ύβρεις. Λυπούμαι, να παρατηρήσω ότι το σύνθημα το έδωσε, εμμέσως πλην σαφώς, ο ίδιος ο Πρωθυπουργός με τις γνωστές αναφο-

ρές του. Ομολογώ ότι αυτό δεν το περίμενα.

Η σκυτάλη έχει περάσει, βέβαια, τώρα σε δεύτερα χέρια. Οι ρόλοι έχουν μοιραστεί. Ο Υπουργός Δικαιοσύνης ανέλαβε ήδη εργολαβία ύβρεων σε βάρος κορυφαίων παραγόντων της παρτάξής μας. Περιορίζομαι να επισημάνω ότι, αν τολμούσε να πει παρόμοιες φράσεις οποιοσδήποτε πολιτικός της Αντιπολίτευσης, θα "χαλούσε ο κόσμος".

Παρ' όλα αυτά, ο Πρωθυπουργός φαίνεται να απολαμβάνει τις επιδόσεις των εκλεκτών του.

Ο Υπουργός Δημοσίων Έργων με έκτακτη συνέντευξη του στα γραφεία της Χαριλάου Τρικούπη αποκάλυψε ποιοι πραγματικά βρίσκονται πίσω από τη μαύρη προπαγάνδα και τις προσωπικές επιθέσεις εναντίον μου. Επιχείρησε ο ίδιος την αναπαραγωγή του κτηνισμού. Κατέδειξε τα μέσα και τις μεθοδεύσεις της κυβερνητικής προπαγάνδας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είχα προβλέψει πριν από αρκετό καιρό ότι το καθεστώς, όπως οι ίδιοι θέλετε να το αποκαλείτε, μόλις αισθανθεί αδύναμο, θα επιχειρήσει χτυπήματα κάτω από τη ζώνη. Είχα πει μάλιστα ότι η επίθεση θα δρομολογηθεί από φερέφωνα οργανωμένων συμπερόντων. Τώρα έχουμε την επιβεβαίωση. Και πρέπει να επισημάνω δύο στοιχεία.

Το πρώτο είναι ότι το καθεστώς αισθάνεται ήδη αδύναμο. Νιώθει το έδαφος να φεύγει κάτω από τα πόδια του.

Το δεύτερο αφορά τη φορά των πραγμάτων, που δείχνει ότι το καθεστώς, όσο θα αισθάνεται εγγύτερα το τέλος του, τόσο περισσότερο θα διολισθαίνει.

Δεν θέλω να προσθέσω τίποτα παραπάνω. Περιορίζομαι να επαναλάβω για μια ακόμη φορά ότι δεν πρόκειται να ακολουθήσουμε την Κυβέρνηση στο μοναχικό δρόμο που έχει διαλέξει. Δεν πρόκειται να απαντήσουμε σε ανάλογο ύφος και περιεχόμενο. Δεν πρόκειται σε καμία περίπτωση να χρησιμοποιήσουμε ύβρεις και διχαστικές κραυγές. Είμαι κατηγορηματικός στο σημείο αυτό.

Απορρίπτουμε την πρακτική της Κυβέρνησης, που επιδιώκει το φανατισμό και την πόλωση. Αντιτασσόμαστε στις μεθόδους που επιχειρούν να καλλιεργήσουν, γιατί δυστυχώς τελικά αυτό συμβαίνει, το σύνδρομο της αγέλης.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, οι κινδυνολογίες, η πολιτική τρομοκρατία, η απόπειρα εξαγοράς συνειδήσεων, τα εκβιαστικά διλήμματα δεν ταιριάζουν στην Ελλάδα του 21ου αιώνα. Άξονας της δικής μας προεκλογικής τακτικής είναι η προβολή της δικής μας εναλλακτικής πρότασης, των δικών μας σκέψεων για την Ελλάδα του αύριο. Το πρόγραμμα που έχουμε σχεδιάσει, το πρόγραμμα που δεσμευόμαστε να εφαρμόσουμε, σας παροτρύνω στο λίγο χρόνο, που σας έχει μείνει, υιοθετήστε όσα περισσότερα απ' αυτά που σας προτείνουμε μπορείτε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, κατάφωρη παραβίαση της αρχής για ισότητα στους όρους και τις προϋποθέσεις του εκλογικού αγώνα, αποτελεί η χρήση εθνικών και κοινοτικών πόρων για καθαρά κομματικούς σκοπούς. Μας είπε ο Πρωθυπουργός, όταν κλήθηκε για το σκοπό αυτό στη Βουλή, ότι προβλέπεται αυτό από την ίδια την Κοινότητα. Εκείνο όμως που προβλέπεται είναι η προβολή των έργων που γίνονται στη χώρα χάρη στην κοινοτική χρηματοδότηση και όχι η κομματική προπαγάνδα και η προβολή των κυρίων Υπουργών σε βάρος όλων των άλλων. Και όμως ορισμένοι από τους κυρίους Υπουργούς έφθασαν στο έσχατο όριο να προβάλλουν αντί οιοδήποτε έργου τη φωτογραφία τους.

Εάν λοιπόν σκοπός της Κυβέρνησης ήταν η προβολή της πραγματικότητας, τότε η διαφήμιση αυτή δεν θα γινόταν αποκλειστικά και μόνο στις προεκλογικές περιόδους ή στις περιόδους κοντά στις εκλογές.

Το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγκάστηκε να παρέμβει και να επισημάνει διπλή παρανομία, αποτελεί έμπρακτη απάντηση στον ίδιο τον Πρωθυπουργό, ο οποίος, λίγες μέρες νωρίτερα, διαβεβαίωνε τη Βουλή ότι τα πάντα γίνονται όπως πρέπει. Ήδη ο αρμόδιος κοινοτικός επίτροπος μετά την πρώτη παρέμβασή του, που σκοπό είχε τη διακοπή της σχετικής προπαγάνδας, προχωράει τώρα σε έρευνα με σκοπό την επιβολή κυρώσεων. Υπογραμμίζει -και μεταφέρω τις λέξεις του: "Υπάρχουν κανόνες, για να εξασφαλίζεται ότι κάθε διαφήμιση, που

συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, θα σέβεται την αρχή της ουδετερότητας”. Και προσθέτει: “Στην περίπτωση που οι διαφημίσεις αυτές δεν σέβονται τους κοινοτικούς κανόνες, οι δαπάνες που έγιναν δεν μπορούν να θεωρηθούν επιλέξιμες και κατά συνέπεια δεν μπορεί να συγχρηματοδοτηθούν”. Με απλά λόγια, δεν θα πληρώσει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Θα πέσει δηλαδή το κόστος και αυτής της προπαγάνδας στις πλάτες των Ελλήνων φορολογουμένων.

Και ρωτούμε: γιατί να πληρώνουμε εμείς, επειδή προπαγανδίζει και παρανομεί ο οποιοσδήποτε Υπουργός; Γιατί να πληρώσει το κόστος ο φορολογούμενος, επειδή έρχεται εδώ ο Πρωθυπουργός, παραπλανά στην ουσία τη Βουλή, βεβαιώνει ότι όλα αυτά είναι εντάξει και αφήνει να συνεχίζεται αυτή η κατάσταση;

Και κάτι ακόμη: η Ευρωπαϊκή Ένωση λέει ότι, αν υπάρχει παράβαση των κανόνων της, θα γυρίσει το λογαριασμό στο ελληνικό κράτος. Το ελληνικό κράτος τι θα κάνει; Παρακάμπτω το νέο ζήτημα, που εγείρεται για την αξιοπιστία του Πρωθυπουργού. Δεν μπορούμε όμως να αγνοήσουμε τον ετοιμολογισμό, που επιδεικνύει και σ’ αυτήν την περίπτωση η Κυβέρνηση.

Πολύ περισσότερο, όταν, αμέσως μετά την ευρωπαϊκή καταγγελία, η Κυβέρνηση στρέφεται στη χρησιμοποίηση πόρων του δημοσίου, των επιχειρήσεων και των οργανισμών του για τη συνέχιση της προπαγάνδας της.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δείγμα αυταρχισμού, που δεν χωρά σε δημοκρατικά πολιτεύματα, θεωρούμε την εγκύκλιο της Υπουργού Εσωτερικών, με την οποία ακυρώνονται αποφάσεις των δήμων και υπαγορεύονται εντολές υποταγής στη βούληση και στις επιλογές του ΠΑ.ΣΟ.Κ. Η εγκύκλιος, όπως είναι γνωστό, αφορά την απόφαση του Δήμου Αθηναίων, με την οποία κατανέμονται στα κόμματα κεντρικοί χώροι της πρωτεύουσας για την προεκλογική περίοδο. Είναι προφανές ότι η απόφαση αυτή του Δημοτικού Συμβουλίου δεν άρεσε στο ΠΑ.ΣΟ.Κ., το οποίο αποφάσισε να προσφύγει στα δικαστήρια. Θεωρούμε ακραία και αυτήν την εξέλιξη, αλλά εν πάση περιπτώσει αναγνωρίζουμε ότι κινείται στο πλαίσιο της νομιμότητας. Το εκπληκτικό όμως και το άκρως απαράδεκτο ήρθε λίγες μέρες αργότερα από την ίδια την Κυβέρνηση. Ενώ δηλαδή το ΠΑ.ΣΟ.Κ. οδηγούσε την υπόθεση στα δικαστήρια, έπεσε ο κεραυνός της κυρίας Υπουργού των Εσωτερικών. Η γνωστή εγκύκλιός της, η οποία τι λέει: “Ότι οι σχετικές αποφάσεις των δήμων είναι άκυρες και δεύτερον, ότι θα πρέπει να ληφθούν νέες αποφάσεις, που θα έχουν το περιεχόμενο που θέλει το ΠΑ.ΣΟ.Κ. Με άλλα λόγια, αποφασίζουμε και διατάζουμε, ακυρώνουμε και επιβάλλουμε.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

Πιο συγκεκριμένα. Η εγκύκλιος της κυρίας Υπουργού ορίζει ότι οι αποφάσεις, που θα ληφθούν από τους δήμους, πρέπει να ικανοποιούν τις προτιμήσεις των κομμάτων κατά την ιεραρχία της κατάταξης τους στις τελευταίες βουλευτικές εκλογές. “Ότι, δηλαδή, οι δήμοι δικαιούνται να αποφασίζουν, αλλά μόνο όπως έχει αποφασίσει το ΠΑΣΟΚ!

ΒΑΣΩ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ (Υπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης): Όπως λέει ο νόμος.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ (Πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας): Και βέβαια τα ερωτήματα που προκαλεί το συγκεκριμένο περιεχόμενο της εγκυκλίου είναι πολλά: γιατί για παράδειγμα να μη ληφθεί υπόψη η δύναμη των κομμάτων, όπως καταγράφεται στην πιο πρόσφατη εκλογική αναμέτρηση, που είναι οι ευρωεκλογές; Γιατί να πάμε στις προ-προ προηγούμενες εκλογές;

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

Γιατί αυτή η νέα αφαίρεση αρμοδιοτήτων από την Τοπική Αυτοδιοίκηση; Το ζήτημα που εγείρεται δεν αφορά στη διεκδίκηση μιας πλατείας. Καμία σημασία δεν έχει αυτό. Είναι όμως πολύ ευρύτερο και πολύ σοβαρότερο. Αποκαλύπτει έλλειψη σεβασμού προς την Τοπική Αυτοδιοίκηση, αναδεικνύει τη νοοτροπία, την αντίληψη, τις πρακτικές της Κυβέρνησης. Είναι μία απόφαση, επαναλαμβάνω, που μπορεί να συμπυκνώνεται στη φράση “αποφασίζουμε και διατάσσουμε”. Είναι πράξη ετοιμολογισμού και καθεστωτικής νοοτροπίας, που δεν χωρά σε κανένα δημοκρατικό πλαίσιο.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, στοιχειώδης δημοκρατική ευαισθησία θα επέβαλλε στην κυρία Υπουργό όχι μόνο να αποφύγει μία τέτοια πράξη αυταρχισμού σε βάρος της Αυτοδιοίκησης, αλλά αντιθέτως να απέχει από κάθε δραστηριότητα, που αφορά τη διαμόρφωση των όρων και των προϋποθέσεων διεξαγωγής του προεκλογικού αγώνα. Βεβαίως μια δημοκρατικά ευαίσθητη Κυβέρνηση, από τη στιγμή που η ίδια αποφάσισε να κηρύξει την έναρξη της προεκλογικής περιόδου, όφειλε να προχωρήσει ταυτόχρονα στην αντικατάσταση των Υπουργών, που εμπλέκονται στην εκλογική διαδικασία. Δεν περιμέναμε τέτοια ευαισθησία και δεν την είδαμε. Θεωρώ όμως αναγκαίο να υπενθυμίσω ότι, αμέσως μετά τη διάλυση της Βουλής, ο Πρωθυπουργός υποχρεούται να προχωρήσει χωρίς καμία απολύτως καθυστέρηση στην αντικατάσταση των Υπουργών Εσωτερικών, Τύπου, Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης. Υποχρεούται να επιδιώξει συνεννόηση για τον ορισμό υπηρεσιακών Υπουργών κοινής αποδοχής και βεβαίως να μην επιχειρήσει καμία, μα απολύτως καμία λοξοδρόμηση. Το τονίζω αυτό, επειδή διαρρέουν διάφορα και προφανώς δεν διαρρέουν τυχαίًا.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, τα δείγματα συμπεριφοράς και νοοτροπίας, που έχουμε από την πλευρά του κατεστημένου, δεν ταιριάζουν σε δημοκρατίες και ώριμους λαούς, όπως ο ελληνικός. Οι τάσεις είναι ευδιάκριτες και το ενδεχόμενο ταχείας διολίσθησης είναι ήδη ορατό. Τα καθεστώτα, όταν καταρρέουν, συνηθίζουν να προκαλούν βοή. Έχουμε σταθερή και ακλόνητη απόφαση να μείνουμε μακριά από τις κυβερνητικές πρακτικές. Και επιμένουμε να υπάρξει ουσιαστικός ανοιχτός διάλογος για όλα τα προβλήματα του τόπου. Μπορούμε να έχουμε όσες συζητήσεις θέλουμε, από εμάς εξαρτάται. Όλοι μαζί για όλα τα ζητήματα της χώρας. Είμαστε έτοιμοι να αποδεχούμε βελτιωτικές τροποποιήσεις και συμπληρώσεις στις προτάσεις που καταθέσαμε. Αλλά βελτιώσεις, όχι άρνηση και απόρριψη. Είμαστε έτοιμοι να δεχθούμε καινούριες, πρόσθετες ιδέες, η υλοποίηση των οποίων μπορεί να ικανοποιήσει την αξίωση της κοινής γνώμης για περισσότερη πληροφόρηση. Όλα τα κόμματα, με εξαίρεση το κυβερνών, πιστεύω ότι ανταποκρινόμαστε στην απαίτηση της τεράστιας πλειοψηφίας των Ελληνίδων και των Ελλήνων για περισσότερη και πιο ουσιαστική ενημέρωση.

Απομένει η δική σας απάντηση και αυτήν την απάντηση περιμένουμε. Υπάρχουν περιθώρια, ακόμα και τώρα, να κάνουμε μαζί ένα νέο ξεκίνημα. Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Ο κύριος Πρωθυπουργός έχει το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΗΜΙΤΗΣ (Πρόεδρος της Κυβέρνησης): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, στην αρχή της εισήγησής μου είχα αναφέρει ότι τα πέντε περίφημα σημεία της Νέας Δημοκρατίας ήταν ένα πρόσχημα για συζήτηση.

Ο κ. Καραμανλής μίλησε πενήντα λεπτά για τα πέντα σημεία και κατανάλωσε το υπόλοιπο της ομιλίας του για να δημιουργήσει εντυπώσεις σε άλλα θέματα, όπως μία γενική επισκόπηση των καταγγελιών που προβάλλει η Νέα Δημοκρατία, μία γενική επισκόπηση των όσων καταμαρτυρεί και στους λόγους τους οποίους εκφωνεί ανά την Ελλάδα κατά της Κυβέρνησης. Πιστεύω ότι ήταν ο ίδιος περίπου λόγος που ακούγεται στην υπόλοιπη Ελλάδα.

Θα σχολιάσω μερικά από τα θέματα. Πρώτα απ’ όλα μας είπε χαριτολογώντας ότι χαιρέται για την αντιγραφή την οποία κάνει η Κυβέρνηση των θέσων του. Για να υπάρχει αντιγραφή πρέπει να υπάρχει πρώτα γραφή. Και το πρόγραμμα της Νέας Δημοκρατίας δεν έχει γραφεί ακόμα.

Το συνέδριο θέσων απ’ ό,τι ξέρω, κύριοι της Νέας Δημοκρατίας, πρόκειται να συνέλθει 17, 18 και 19 Μαρτίου. Τότε πρόκειται να παρουσιάσετε το πρόγραμμά μας. Αυτό που κάνετε τώρα είναι πλίνθοι και κέραμοι τους οποίους πετάτε από εδώ και από εκεί όπως εκατόν πενήντα χιλιάδες στους συνταξιούχους, το οποίο δεν έχετε κοστολογήσει ή αύξηση κατά είκοσι μία χιλιάδες του ΕΚΑΣ, γιατί αυτό τραβεί. Μία συνολική πρόταση για τη δημοσιονομική και οικονομική πολιτική η οποία να εγγυάται την πορεία της Ελλάδος μέσα στην ΟΝΕ δεν έχει παρουσιαστεί από εσάς.

Θέλω να τονίσω το εξής γιατί έχετε κάποια απλοποιημένη αντίληψη μιας προγραμματικής διαδικασίας. Μία προγραμματική διαδικασία δεν είναι να συνέλεθε δέκα, εκατό, χίλιοι ή δύο χιλιάδες και να πείτε αυτή είναι η άποψή μας. Μία προγραμματική διαδικασία δεν γίνεται δέκα μέρες πριν από τις εκλογές. Αυτό είναι μία επίφαση προγράμματος. Είναι ένα πρόσχημα το οποίο τηρείτε για να έχετε κάποιο χαρτί το οποίο να περιφέρεται και να λέτε ότι εδώ είναι το πρόγραμμά μας. Τα προγράμματα χρειάζονται επεξεργασία επί μήνες, επί χρόνια. Υπάρχουν προγραμματικά όργανα στα κόμματα τα οποία τα επεξεργάζονται. Γίνονται δημόσιες συζητήσεις με πολλούς άλλους για να καταλήξει κανείς σε θέσεις.

Από όλα αυτά δεν είδαμε τίποτα από εσάς. Διαπιστώσαμε μονάχα πως όπως αλλάξατε την τακτική σας στο θέμα των προσωπικών επιθέσεων εναντίον τους και τις ξεχάσατε, έτσι ξαφνικά ανακαλύψατε και το θέμα του προγράμματος και βάλατε μπροστά τις διάφορες συνδιασκέψεις και με αποκορύφωση μία συνδιάσκεψη λίγες μέρες πριν από τις εκλογές. Αυτά είναι παρωδία.

Χαίρομαι, κύριε Καραμανλή, ότι αποδεχθήκατε μέσα από πολλές φραστικές περικοκλάδες, ας μου επιτραπεί η έκφραση, να γίνει μία συζήτηση υπό τις προϋποθέσεις που είχε γίνει το 1996 με τον κ. Έμπερτ, με όλη αυτήν την επιχειρηματολογία σας. Βεβαίως αδικείτε τον κ. Έμπερτ ο οποίος το 1996 θέλησε να κάνει διάλογο και φαίνεται ούτε είχε υπόψη το Σύνταγμα ούτε είχε υπόψη του τους νόμους ούτε είχε υπόψη του την ισοτιμία των κομμάτων ούτε είχε υπόψη του τις πρακτικές της Βουλής. Είχε όμως υπόψη του πολλά και λογικά τα οποία εσείς δεν θέλετε να λάβετε υπόψη σας.

Μας είπατε ότι τα στοιχεία που σας ανέφερα εδώ είναι ψεύτικα. Τώρα έχετε κάποιο θέμα με τα στοιχεία, κύριε Καραμανλή και η Νέα Δημοκρατία. Τα στοιχεία για σας είναι πάντα ψεύτικα, γιατί δεν θέλετε να έχετε στοιχεία. Τραβεστί οικονομία ήταν η ελληνική οικονομία, δεν μπαίνουμε στην ΟΝΕ ήταν η θέση σας, αποτυχαίνουμε σε όλα τα κριτήρια και ξαφνικά πετυχαίνουμε τα κριτήρια και τότε είναι ο αυτόματος πιλότος γιατί δεν σας πάνε τα στοιχεία.

Και πριν λίγες μέρες κάποιος υπάλληλος μιας ξένης εταιρείας, της "MORGAN STANLEY", κάνει μια συζήτηση με ένα δημοσιογράφο, λέει κάποια πράγματα μεταξύ τυρού και αχλαδιού και ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης στην Ελλάδα, εκείνος ο οποίος τώρα στην προεκλογική περίοδο θέλει να οδηγήσει τη χώρα στη διαπραγμάτευση, θέλει με σοβαρότητα να προβάλει επιχειρήματα απέναντι στους υπόλοιπους εταίρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανασύρει αυτήν τη δήλωση, την αποσπάξει πλήρως, τη διαβάξει και μ'αυτόν τον τρόπο επιχειρηματολογεί.

Είναι σοβαρός αυτός ο τρόπος; Είναι ένας τρόπος που δείχνει ότι πάση θυσία με οποιονδήποτε τρόπο θέλετε να αρνηθείτε το οποιοδήποτε επίτευγμα ή την οποιαδήποτε πρόοδο της χώρας.

Και εγώ θέλω να σας ρωτήσω στην υποθετική περίπτωση που θα βρεθείτε αντιμέτωπος να κάνετε τη διαπραγμάτευση: Δεν φοβόσαστε ότι θα σας ανασύρουν όλες αυτές τις δηλώσεις από την τραβεστί οικονομία, από την αλχημεία για τα στοιχεία από τα λογιστικά, από τη "MORGAN STANLEY"; Θα σας πουν, μα, πώς έρχεσθε να κάνετε τη διαπραγμάτευση; Δεν μπορείτε να κάνετε τη διαπραγμάτευση. Πιστεύω ότι θα έπρεπε να έχετε περισσότερη ευθύνη απέναντι στη χώρα.

Και τέλος, θέλω να σας ενημερώσω να συζητήσετε με κάποιον οικονομολόγο, επειδή αποδεχθήκατε έτσι αυτές τις αιτιάσεις, να σας εξηγήσει γιατί τα στοιχεία σχετικά με το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν τα οποία επικαλεσθήκατε δεν είναι ακριβή. Η αλήθεια είναι, με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ότι η Ελλάδα αύξησε το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της και ο μέσος όρος του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος πλησίασε το μέσο όρο του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Βρίσκεται τώρα περίπου στο 70%.

Βέβαια, πρέπει να σας πω ότι ανησυχούσα πολύ όταν σας άκουσα ότι δεν πρόκειται να γίνει καμία απολύτως διαπραγμάτευση -έτσι είπατε- με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Πώς δεν θα γίνει

καμία διαπραγμάτευση; Όλοι ξέρουμε ότι εκεί τίθεται επί τάπητος η λεγόμενη διατηρησιμότητα. Πάρτε τη συνθήκη να διαβάσετε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: Μα, θα έχουμε ήδη μπει. **ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης):** Παρακαλώ, να μη σημειώνεται καμία διακοπή.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΗΜΙΤΗΣ (Πρόεδρος της Κυβέρνησης): Αυτό είναι το κύριο θέμα, η πολιτική, πώς θα επιτευχθεί η διατηρησιμότητα, ποια μέτρα θα παρθούν και πώς θα μπορέσει η όποια κυβέρνηση συμμετέχει στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση να ακολουθήσει την πορεία. Τη μελλοντική οικονομική πολιτική συζητάμε και γι'αυτό λέμε εμείς και δε νομίζω ότι πρέπει να έχετε αντίρρηση ότι τη μελλοντική οικονομική πολιτική πρέπει να πάει εκείνος να την παρουσιάσει ο οποίος και θα την εφαρμόσει. Γι'αυτό χρειάζεται λαϊκή εντολή, γι'αυτό χρειάζεται μια κυβέρνηση η οποία θα κατευθύνει τον τόπο τα επόμενα χρόνια. Γιατί αυτή η Κυβέρνηση θα πει τι θα γίνει και αυτή θα αναλάβει τις ευθύνες. Όχι ότι δεν θα υπάρχει καμία διαπραγμάτευση!

Αναφερθήκατε, κύριε Καραμανλή, κατά κόρον στη λέξη "καθεστώς". Πρώτα απ'όλα, θέλω να σας πω ότι υπάρχουν πολλοί σ'αυτήν την Αίθουσα οι οποίοι έχουν ακούσει αυτές τις ορολογίες στις δεκαετίες του '40...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: ...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΗΜΙΤΗΣ (Πρόεδρος της Κυβέρνησης): Αφήστε τον κ. Γιαννόπουλο. Ο κ. Γιαννόπουλος το χρησιμοποίησε σε μια στιγμή με αφορμή αυτά που λέτε εσείς. Εσείς είσθε εκείνοι οι οποίοι ξεκινήσατε την καθεστωτολογία.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ: ...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΗΜΙΤΗΣ (Πρόεδρος της Κυβέρνησης): Την καθεστωτολογία την ξεκινήσατε εσείς διότι από τη δεκαετία του '50 και το τέλος του '40 όλοι οι άλλοι ήταν οι αντίπαλοι της καθεστηκυίας τάξης και τότε οι αντίπαλοι της καθεστηκυίας τάξης πήγαιναν στα δικαστήρια και δεν μπορούσαν να έχουν άποψη.

Τι θα πει καθεστώς; Καθεστώς θα πει μια αυταρχική διακυβέρνηση.

(Θόρυβος από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Παρακαλώ, αφήστε τον Πρωθυπουργό να μιλήσει επιτέλους!

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΗΜΙΤΗΣ (Πρόεδρος της Κυβέρνησης): Και εδώ ασκούμε αυταρχική διακυβέρνηση επειδή μας ψήφισε ο ελληνικός λαός! Επειδή κερδίσαμε τις εκλογές το '93! Επειδή κερδίσαμε τις εκλογές το '96! Επειδή κερδίσαμε και τις εκλογές στη δεκαετία του '80!

Δηλαδή ο κ. Έρλαντερ και το σοσιαλδημοκρατικό κόμμα της Σουηδίας που ήταν είκοσι οκτώ συναπτά χρόνια στην εξουσία ήταν καθεστώς; Ήταν το συντηρητικό κόμμα της Αγγλίας που ήταν δεκαέξι - δεκαοκτώ συναπτά χρόνια καθεστώς και δεν ήταν έκφραση η διακυβέρνησή του της βούλησης του βρετανικού λαού; Το σοσιαλιστικό κόμμα της Ισπανίας που ήταν δεκατέσσερα συνεχή χρόνια στην εξουσία ήταν καθεστώς; Αυτοί είναι πολύ περιέργοι ισχυρισμοί γιατί έτσι στην ουσία αμφισβητείτε τη λαϊκή κυριαρχία, αμφισβητείτε ότι ο ελληνικός λαός έχει το δικαίωμα να καθορίζει ποιος είναι κυβέρνηση και ποιος είναι αντιπολίτευση. Εισάγετε μέσα στην συνταγματική συζήτηση και στην έννοια της δημοκρατίας μια έννοια παραμονής ζετίας, σαν να πρόκειται για διευθυντές οι οποίοι αλλάζουν με τις ζετίες. Ε, δεν είναι αυτό. Η δημοκρατία είναι κάτι διαφορετικό. Η δημοκρατία βασιζείται στην απόφαση του λαού και επιτέλους να σεβασθείτε τις αποφάσεις του λαού το 1993 και το 1996!

Είπατε πάλι τα περί αλαζονείας. Όσον αφορά την αλαζονεία, κύριε Καραμανλή, εμείς επικαλούμαστε τις επιτυχίες της οικονομικής μας πολιτικής. Κάναμε αυτά, πετύχαμε τους στόχους μας, στην εξωτερική πολιτική οδηγήσαμε τη χώρα προς το Ελσίνκι... Δεν θα μιλάμε για τη δική μας δουλειά, την επιτυχία των στόχων μας; Είναι αυτό αλαζονεία; Είναι αλαζονεία το να επικαλείται κανείς και να παρουσιάζει αυτά τα οποία έκανε; Αλαζονεία θα έλεγα μάλλον είναι άλλοι τύποι συμπεριφοράς, είναι αυταρχικές συμπεριφορές, οι συμπεριφορές που αγνοείς τον άλλον, δεν του δίνεις σημασία, που διαγράφεις όσους είναι στο

κόμμα ενάντια σε σένα και τους θυμάσαι μετά από τρία χρόνια με λέξεις όπως “πανστρατιά” για να τους εντάξεις. Αυτές είναι οι αλαζονείες και όχι η επίκληση του έργου και η πραγματοποίηση του έργου.

Μας είπατε ότι υπάρχει αυθαιρεσία, διότι η Υπουργός Εσωτερικών εξέδωσε μια εγκύκλιο η οποία καθορίζει πώς γίνονται αυτές οι διαδικασίες για την επιλογή των εκλογικών κέντρων κλπ. Μα, η εγκύκλιος αυτή, αν σας είχαν ενημερώσει, θα ξέρατε ότι είναι μια επαναλαμβανόμενη εδώ και χρόνια εγκύκλιος. Έγινε και πάλι φέτος και βέβαια όταν υπάρχει νόμος, πρέπει να εφαρμόζεται ο νόμος. Φαίνεται ότι ο νόμος κατά τη δική σας άποψη, δεν ισχύει για σας. Ισχύει ο νόμος και για σας, και για τη Νέα Δημοκρατία.

Εγώ στο τέλος, θέλω να σας πω επειδή αναφέρατε αυτό το θέμα των υπηρεσιακών Υπουργών το εξής: Η Ελλάδα είναι μια χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι μια χώρα που λειτουργεί η δημοκρατία πλήρως, δεν είναι μια μετεμφυλιακή χώρα, δεν είναι η χώρα του 1961 με τη βία και τη νοθεία, δεν είναι η χώρα όπου υπήρχε αμφισβήτηση εάν εφαρμόζεται το δίκαιο ή όχι. Εμείς, θα εφαρμόσουμε εκείνο το οποίο αρμόζει στη δημοκρατία και στη χώρα, το οποίο οι πολίτες αισθάνονται ότι είναι αναγκαίο για να εφαρμοστούν άσφα οι διαδικασίες, αλλά δεν δεχόμαστε ότι αυτή η χώρα δεν μπορεί να διενεργήσει σωστά εκλογές. Δεν δεχόμαστε ότι η δημοκρατία στην Ελλάδα έχει ελλείμματα. Και θέλω να σας ρωτήσω: Αμφισβητείτε ότι στην Ελλάδα μπορούν να γίνουν άσφα οι εκλογές; Αμφισβητείτε ότι οι εκλογικές διαδικασίες στη χώρα μας μπορούν να γίνουν σύμφωνα με τους νόμους και το Σύνταγμα; Δεν την δέχομαι αυτήν την αμφισβήτησή σας. Δεν την δέχομαι καθόλου.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος του Συνασπισμού, της Αριστεράς και της Προόδου) : ...

(Κωδωνοκρουσίες)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης) : Παρακαλώ, μη διακόπτετε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΗΜΙΤΗΣ (Πρόεδρος της Κυβέρνησης):

Κύριε Κωνσταντόπουλε, θα αλλάξουν οι Υπουργοί. Όμως αυτό δεν μπορεί να τίθεται ως θέμα δημοκρατικής διαδικασίας. Διότι η δημοκρατική διαδικασία υπάρχει εδώ στην Ελλάδα και εκλογές διεξάγονται και θα διεξαχθούν με τρόπο αδιάβλητο. Τη δημοκρατία την κατακτήσαμε εμείς μαζί με άλλους κι εμείς θα την προσπίσουμε.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Ο Πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας κ. Κωνσταντίνος Καραμανλής έχει το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ (Πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας): Δύο-τρία σχόλια γι' αυτά, που είπε ο Πρωθυπουργός.

Το πρόγραμμά μας έχει γραφτεί. Τώρα, αν εσείς δεν μπορείτε να καταλάβετε την ευαισθησία, λίγο πριν αναλάβουμε την κυβέρνηση του τόπου, να θέλουμε να συζητήσουμε με τους παραγωγικούς φορείς όλης της χώρας για τελευταίες συμπληρώσεις και βελτιώσεις, αυτό είναι δικό σας πρόβλημα. Εμείς αισθανόμαστε πάρα πολύ υπερήφανοι, που το πρόγραμμά μας, επεξεργασμένο επί μία σχεδόν τριετία, τίθεται στην τελική βάση χιλιάδων ανθρώπων, που δεν είναι μόνο κομματικά στελέχη. Δικοί σας φίλα προσκείμενοι, εννοώ νομάρχες, οι πρόεδροι, οι εκπρόσωποι φορέων και οργανισμών έρχονται και συνεισφέρουν σημαντικά στις δικές μας προσυνεδριακές διαδικασίες. Εγώ θα έλεγα ότι γι' αυτό δικαιούται να είναι υπερήφανος κάθε Έλληνας, χωρίς καμία εξαίρεση, αν ψηφίζει άλλο κόμμα. Και θα οφείλατε κι εσείς να ήσασταν υπερήφανος. Εν πάση περιπτώσει, όμως, επειδή επιμένετε να θέτετε ζήτημα προγράμματος, αύριο το πρωί θα σας το στείλω. Εύχομαι να βρείτε το χρόνο να το διαβάσετε,

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ώστε τουλάχιστον να μην το αντιγράφετε λάθος. Γιατί το ότι το αντιγράφετε είναι βέβαιο.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

Σας λέμε τρία χρόνια, “Καταργήστε τα αντικειμενικά κριτήρια, και εμφανίστε, μόλις αρχίζουν να πλησιάζουν οι εκλογές, και δήθεν τα καταργείτε και εισάγετε χειρότερα.

Με μεμφθήκατε για μία ακόμη φορά σήμερα περί κάποιων τοποθετήσεων και δεσμεύσεων, που έχουμε αναλάβει σε ό,τι αφορά τις αγροτικές συντάξεις. Μα, εσείς κάνατε την πρώτη δεσμευση το Σεπτέμβριο και τώρα, επειδή σας έπιασε ο πόνος, εμφανισθήκατε στη Νάουσα πριν μια εβδομάδα και ήρθατε να καλύψετε το κενό που είχατε.

Κύριε Πρωθυπουργέ, να ξεκαθαρίσουμε κάτι. Ένας Πρωθυπουργός, ο οποίος στη μακρά τελικά προεκλογική περίοδο που έχουμε μπει, σε δύο σπαστές δόσεις έχει μοιράσει πάνω από ένα τρισεκατομμύριο και το ομολογεί, δεν δικαιούται να κατηγορεί άλλους για λαϊκισμό και υποσχесоλογία.

Δεύτερο σημείο, για το διάλογο.

Είπατε τις απόψεις. Ξέρετε γιατί θα έρθω; Θα έρθω, γιατί είμαι βέβαιος ότι δεν δέχεσθε κανενός άλλου είδους διάλογο, γιατί κατά βάθος δεν θέλετε να κάνετε διάλογο και οχυρώνεσθε πίσω από τους παράλληλους μονολόγους. Να μιλάει ο Αρχηγός της Αντιπολίτευσης με το δημοσιογράφο, να μιλάτε εσείς με τον άλλο δημοσιογράφο και να τελειώσετε έτσι η ιστορία. Γιατί κατά βάση δεν αντέχετε το διάλογο. Γι' αυτό θα έρθω και όχι για κανέναν άλλο λόγο. Από το τίποτα, κάτι είναι κι αυτό. Αλλά αγνοείτε ότι οι Έλληνες είναι πολύ ώριμοι, για να καταλαβαίνουν ότι αυτό δεν είναι το καλύτερο, που θα μπορούσαμε να τους προσφέρουμε και οι δυο μας, αλλά και οι άλλοι πολιτικοί αρχηγοί. Εγώ αισθάνομαι την ανάγκη, αποδεχόμενος τη δική σας πρόσκληση αυτού του κολοβού διαλόγου, εν πάση περιπτώσει να ζητήσω συγγνώμη από τα υπόλοιπα κόμματα και όχι τόσο πολύ από τα πρόσωπα, αλλά από τις κοινωνικές δυνάμεις που εκφράζουν. Δηλαδή δεύτερης κατηγορίας πολίτες είναι αυτοί οι Έλληνες, που δεν θα ακουστούν οι απόψεις τους;

Το τρίτο σημείο. Επανήλθατε στο θέμα της κρατικής τηλεόρασης και μου λέτε ότι αμφισβητώ τα στοιχεία. Μα, είναι να μην τα αμφισβητώ, κύριε Σημίτη; Ανοίξετε σήμερα το βράδυ την τηλεόραση. Είκοσι πέντε λεπτά θα βλέπετε τον εαυτό σας.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

Και μπορεί για τα μάτια του κόσμου είκοσι δευτερόλεπτα να δείξει κάτι και από Νέα Δημοκρατία, συνήθως επιλεγμένες αποστροφές, που είναι δευτερευούσης σημασίας. Θέλω να πω ότι γίνεται πια με χειρουργικό και επιστημονικό τρόπο, αλλά δεν κοροϊδεύει κανέναν. Δεν σας το λέμε από φοβία, σας το έχω πει πολλές φορές. Όλο το εικοσιτετράωρο να σας παίζουν, πάλι θα τις κερδίσουμε τις εκλογές.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

Αλλά, εν πάση περιπτώσει, είναι ντροπή στον 21ο αιώνα να συμβαίνει αυτό. Και είναι ακόμη πιο ντροπή μια κυβέρνηση να φέρνει ως αντεπιχείρημα για κάποιες, λέει, υπερβολές των παραγόντων, που ελέγχουν την κρατική τηλεόραση, ότι, ξέρετε, υπάρχει και η νοσοτροπία του βασιλικότερου του βασιλέως. Ε, αυτό δεν είναι καθεστωτική νοσοτροπία; Τι είναι; Και το λέω, γιατί σας έθιξε πριν η λέξη που είπα περί καθεστώτος.

Μας μέφεστε εμάς για ελλειμματική δημοκρατική αντίληψη; Είναι δυνατόν αυτό; Είμαστε η παράταξη, η οποία πρωταγωνίστησε στο να επανέλθει η δημοκρατία και η ομαλότητα στον τόπο, που ψήφισε το Σύνταγμα και που με τη συνεισφορά όλων - εγώ δεν μειώνω την συνεισφορά καμιάς πολιτικής δύναμης - καταφέραμε στα είκοσι πέντε χρόνια πράγματι να έχουμε ένα δημοκρατικό πολίτευμα, που όμοιό του δεν είχαμε σε προηγούμενες περιόδους. Αυτό όμως δεν έχει καμία σχέση με την καθεστωτική νοσοτροπία που εκπέμπεται και την αλαζονεία που εκπέμπεται, ακόμη και στο θέμα του διαλόγου.

Δεν είναι αλαζονεία αυτό, κύριε Σημίτη; Λέτε “Τους άλλους έξω. Εσένα, μόνο άμα θέλεις, μόνο άμα δέχεται να μιλάμε ο καθένας με δημοσιογράφο”. Και να δούμε πώς θα επιλέξουμε τους δημοσιογράφους, γιατί την προηγούμενη φορά εκείνον που είχατε επιλέξει για συντονιστή, τον κάνατε Ευρωβουλευτή. Να ξέρουμε και τι λέμε.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

Όμως, επειδή θέσατε ζήτημα για τις αντικαταστάσεις των Υπουργών, εμείς δεν είπαμε ότι δεν λειτουργεί η δημοκρατία. Πιστεύουμε όμως ότι υπάρχουν πολλά περιθώρια για ποιοτική αναβάθμιση του είδους της δημοκρατίας που έχουμε. Αλλά εδώ

αντιφάσκετε: λέτε ότι όλα είναι τέλεια, άρα δεν χρειάζονται οι αντικαταστάσεις Υπουργών και μετά από λίγο είπατε ότι θα αντικατασταθούν οι Υπουργοί.

Εν πάση περιπτώσει, για την αξιοπιστία του πολιτικού μας συστήματος, για την αξιοπιστία της πολιτικής, αλλά και για την ομαλότητα της εκλογικής περιόδου, εμείς επιμένουμε σ' αυτήν τη θέση. Πάντα γινόταν, πάντα γίνεται και πρέπει να γίνει και τώρα. Και δεν έχετε κανέναν λόγο να μην το δεχθείτε αυτό. Αν δεν το δεχθείτε, αυτό πάλι είναι απόδειξη αλαζονείας και καθεστωτικής νοοτροπίας.

Όμως, θέλω να θέσω δύο ακόμη ζητήματα, γιατί αυτά τα αποφύγατε επιμελώς. Το ένα είναι αν υιοθετείτε τη λάσπη, που εκπέμπεται σε βάρος της Νέας Δημοκρατίας, για δήθεν αρνητική επιρροή στο χρηματιστήριο. Αυτό οφείλετε, με συγχωρείτε για τη βαρύτητα της έκφρασης, να το καταδικάσετε τώρα. Ούτε θέλουμε ούτε μπορούμε να κάνουμε τέτοια πράγματα. Αλλά αυτός είναι βρόμικος τρόπος προπαγάνδας, μαύρης προπαγάνδας.

Και το τελευταίο σημείο: κύριε Πρωθυπουργέ, σας έθεσα και πριν το ζήτημα -και θα το επαναλάβω και τώρα- της κατανομής του τηλεοπτικού χρόνου. Μην κάνουμε ότι κρυβόμαστε πίσω από το δάχτυλό μας. Όλοι ξέρουμε και όλοι ξέρουν ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των εκλογικών δαπανών πηγαίνει στην εξασφάλιση τηλεοπτικού διαφημιστικού χρόνου. Αυτό είναι δεδομένο.

Είμαι βέβαιος ότι το ξέρετε κι εσείς.

Και το ερώτημα, που προκύπτει είναι: γιατί δεν συμφωνούμε σε μια ρύθμιση, έστω με διακομματική συμφωνία, χωρίς νόμο, ώστε να εξασφαλιστεί η απειμπλοκή του πολιτικού συστήματος από πιέσεις, επιρροές, εκβιασμούς και εξαρτήσεις; Είναι πεντακάθαρο αυτό που σας λέω. Δεν επιδέχεται "μα", δεν επιδέχεται "ίσως". Είναι καταφανές. Ή κάνουμε ένα βήμα προς τα εμπρός και απειμπλοκόμαστε απ' όλη αυτήν τη δυσωδία ή δεν το κάνουμε και θα πάρете αποκλειστικά και προσωπικά την ευθύνη. Αποκλειστικά και προσωπικά θα την πάρετε.

Με άλλα λόγια είστε μπροστά σε ένα μεγάλο "ναι" ή σε ένα μεγάλο "όχι". Το μεγάλο "ναι" είναι ότι θα βρούμε τις επιμέρους ρυθμίσεις. Είναι πολύ ακριβό να αγοραστεί χρόνος δυο ωρών την ημέρα; Ωραία, ας πάμε στη μια ώρα, ας πάμε στη μισή ώρα, ας πάμε στις τρεις ώρες την εβδομάδα. Δεν είναι εκεί το πρόβλημα. Και ας κατανεμηθεί ο χρόνος αναλογικά ή έστω με κάποια κλιμάκωση. Θα τα βρούμε αυτά.

Στο ζήτημα αρχής, συμφωνούμε ότι ήρθε η ώρα με το μαχαίρι να κόψουμε αυτό το δεσμό, που είτε υπάρχει είτε αφήνεται να εννοείται ότι υπάρχει μεταξύ οργανωμένων συμφερόντων μεγάλου πακτωλού χρημάτων και πολιτικής; Πώς θα γίνει αλλιώς;

Μου λέτε ότι γίνονται ρυθμίσεις για τον έλεγχο των εκλογικών δαπανών. Κατ' αρχήν, το '96 αυτό απέτυχε παντελώς. Τώρα έγιναν κάποιες τροποποιήσεις. Είμαι βέβαιος ότι καταλαβαίνετε και σεις ότι σπουδαία πράγματα δεν θα δούμε και αυτήν τη φορά. Μην το ψάχνουμε όμως με επιμέρους ρυθμίσεις, ειδικά όταν δεν έχει αποδειχθεί η πολιτική βούληση για βαριές κυρώσεις.

Εκείνο, που σας λέω εγώ, είναι προληπτικό. Και το προληπτικό είναι να κόψουμε τον ομφάλιο λώρο. Γιατί δεν το δέχεστε αυτό; Όχι μόνο είναι βαρύτατο ατόπημα για τη δημοκρατία μας, αλλά σας μιλά ευθέως, χωρίς καμία διάθεση προσβολής, ότι ρίχνει σκιές στις προθέσεις σας. Γιατί δεν το κάνουμε αυτό; Να απαλλαγούμε όλοι απ' αυτήν τη σκιά μιας δια παντός.

Εγώ λέω το εξής: πείτε ότι το συνολικό κόστος είναι τριάντα δισεκατομμύρια, γιατί εκατό δισεκατομμύρια δεν είναι με τίποτα. Αλλά σας έκανα ήδη τη βελτιωτική πρόταση να μειώσουμε το χρόνο που χρειάζεται. Δεν χρειαζόμαστε έξι, επτά, οκτώ κόμματα, τα πέντε είναι στη Βουλή, περισσότερο από τρεις ώρες την εβδομάδα, για να εκπέμψουμε τα βασικά μας μηνύματα, πέρα από τις συζητήσεις, που έτσι κι αλλιώς γίνονται.

Λέω, λοιπόν, ότι μπορεί να είναι ένα κόστος, που να φθάνει τα είκοσι, είκοσι πέντε, τριάντα δισεκατομμύρια. Κόψτε όσο γίνεται από τις κομματικές επιχορηγήσεις, που άλλωστε έτσι κι αλλιώς πηγαίνουν κυρίως στην αγορά τηλεοπτικού χρόνου και θα έχου-

με ένα κόστος είκοσι δισεκατομμυρίων. Μεγάλο θα μου πείτε. Εντάξει, βεβαίως, δεν είναι μικρό, αλλά όχι για μια κυβέρνηση, η οποία εύκολα πέταξε ένα τρισεκατομμύριο για τις αστικές συγκοινωνίες, αλλά, εν πάση περιπτώσει, μην πάμε σε αυτήν την κουβέντα.

Είναι ένα κόστος, το οποίο είναι πάρα πολύ μικρό να το αναλάβουμε σε σχέση με το όφελος για την Ελλάδα, για τη δημοκρατία, για τη διαύγεια της πολιτικής μας ζωής. Είναι τεράστιο αυτό το όφελος και σας κάνω έκκληση να το δεχθείτε. Εάν δεν το δεχθείτε, οφείλετε να γνωρίζετε ότι αφήνουμε τον πολιτικό κόσμο κάτω από τη βαριά σκιά της εξάρτησης και της διαπλοκής.

Το χρωστάμε όλοι και πριν απ' όλους εσείς, ως Πρωθυπουργός, χρωστάτε στους πολίτες να κάνετε αυτό το βήμα προς ταμπρός.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Ο κύριος Πρωθυπουργός, έχει το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΗΜΙΤΗΣ (Πρόεδρος της Κυβέρνησης): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η Νέα Δημοκρατία προσπαθεί πάλι να δημιουργήσει σύγχυση.

Θέλω πρώτα να υπενθυμίσω ότι όλες αυτές οι προτάσεις συζητήθηκαν εδώ στη Βουλή και υπήρξε απόφαση.

Το δεύτερο είναι ότι συζητήθηκαν και υπήρξε απόφαση στις διαδικασίες της διακομματικής επιτροπής, για το πόσο μπορεί να δαπανήσει κάθε κόμμα σε σχέση με το τηλεοπτικό χρόνο. Υπάρχει ένα πλαφόν. Αν θυμάμαι καλά το πλαφόν αυτό είναι τα 2.200.000.000 δραχμές. Αυτό είναι το πλαφόν για κάθε κόμμα. Ακούμε τώρα για είκοσι δισεκατομμύρια, τριάντα, δέκα δισεκατομμύρια. Όχι, δεν είναι έτσι. Είναι 2.200.000.000 δραχμές από το σύνολο της δαπάνης, η οποία διατίθεται από τον κρατικό προϋπολογισμό.

Ένα κόμμα μπορεί να θέλει να χρηματοδοτήσει έντυπα, μια εφημερίδα, συγκεντρώσεις. Άλλο κόμμα μπορεί να θέλει να χρηματοδοτήσει τηλεοπτική καμπάνια. Η τηλεοπτική καμπάνια έχει ένα όριο.

Για να μην υπάρχει καμία αμφιβολία, θέλω πάλι να επαναλάβω αυτό που είπα και στην ομιλία μου, ότι η μόνη δαπάνη η οποία μπορεί να ελέγχεται επακριβώς, είναι η τηλεοπτική δαπάνη και η δαπάνη των διαφημίσεων στον Τύπο. Διότι υπάρχουν τυποποιημένες τιμές, ανάλογα με το χρόνο, την έκταση κλπ. και η δαπάνη λοιπόν, είναι ελέγξιμη και το ύψος της έχει ένα ορισμένο όριο.

Άρα όλα αυτά τα οποία λέχθηκαν με τόση περισσή ανάπτυξη, δεν έχουν θέση. Υπάρχει έλεγχος, υπάρχει όριο, υπάρχουν και ποινές.

Όσον αφορά τώρα το θέμα του χρηματιστηρίου, το ιδιαίτερο ενδιαφέρον το οποίο επέδειξε ο κ. Καραμανλής για το θέμα του χρηματιστηρίου, είναι προφανές ένα ενδιαφέρον το οποίο έχει σκοπό να αναμοχλεύσει την όλη υπόθεση.

Εμείς έχουμε ξεκαθαρίσει τη θέση μας και εγώ τη θέση αυτήν την ανέπτυξα πριν λίγες μέρες στο Ζάππειο, κατά την συνέντευξη που έδωσα για το πρόγραμμα του ΠΑ.ΣΟ.Κ.

Το χρηματιστήριο είναι ένας χρήσιμος θεσμός για τις επενδύσεις. Το χρηματιστήριο είναι μια αγορά. Τα κόμματα, η κυβέρνηση, δεν πρέπει να κάνουν παρεμβάσεις στην αγορά. Για το χρηματιστήριο υπάρχουν κανόνες, υπάρχουν νόμοι, υπάρχουν θεσμοί οι οποίοι ελέγχουν.

Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, όταν υπάρχουν αυξομειώσεις των τιμών, οι οποίες φαντάζουν παράδοξες, έχει υποχρέωση να ελέγξει και τα πορίσματά της θα πρέπει να δοθούν στη δημοσιότητα για να κρίνει ο ελληνικός λαός.

Κατά τα άλλα ο κανόνας είναι ότι σε μια οικονομία η οποία αναπτύσσεται, η οποία είναι υγιής, μακροπρόθεσμα και το χρηματιστήριο λειτουργεί ανοδικά, λειτουργεί με τρόπο που να εξυπηρετεί τους επενδυτές.

Δεν έχουμε κανένα λόγο να κάνουμε εδώ συζητήσεις γι' αυτά τα θέματα, γιατί η συζήτηση γι' αυτά τα θέματα ακριβώς οδηγεί σε μία κατεύθυνση, η οποία δεν συμβιβάζεται με την όλη λειτουργία μιας αγοράς, τη δικιά μας παρέμβαση στην αγορά, που δεν πρέπει να υπάρχει.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι η τελευταία συνεδρίαση αυτής της Βουλής και γι' αυτό εγώ κλείνοντας θα ήθελα να το-νίσω και πάλι το εξής:

Εμείς έχουμε ένα έργο και το έργο αυτό θα το κρίνει ο ελλη-νικός λαός. Η Αξιωματική Αντιπολίτευση έχει παρουσιάσει κά-ποιες θέσεις και την αλήθεια των λόγων της θα την κρίνει ο ελ-ληνικός λαός. Τα έργα μας, τα λόγια τους. Στις 9 και 10 Απριλί-ου θα έχουμε την απάντηση.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑ.ΣΟ.Κ.)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Ο Πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας έχει το λόγο.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΡΗΓΑ (Γενική Γραμματέας της Κεντρι- κής Επιτροπής του Κ.Κ.Ε.): Εμείς, κύριε Πρόεδρε, πότε θα μι-λήσουμε; Πήγε δυόμιση η ώρα, έχουμε και άλλες δουλειές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Θα μιλήσετε. Σε λί-γο θα σας καλέσω.

Ορίστε, κύριε Πρόεδρε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ (Πρόεδρος της Νέας Δη- μοκρατίας): Να με συγχωρείτε, κυρία Παπαρήγα, αλλά εδώ έ-χουν τεθεί δύο ζητήματα.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΡΗΓΑ (Γενική Γραμματέας της Κεντρι- κής Επιτροπής Κ.Κ.Ε.): Είμαστε από τις δέκα και μισή εδώ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ (Πρόεδρος της Νέας Δη- μοκρατίας): Δεν απάντησε ο Πρωθυπουργός σε δύο ερωτήμα-τα καίρια.

Το πρώτο είναι αν υιοθετεί τη λάσπη που εκπέμπεται ότι η Νέ-α Δημοκρατία είναι δήθεν πίσω από τις προσπάθειες για πτωτι-κές τάσεις στο χρηματιστήριο και πρέπει να το απαντήσετε τώ-ρα. Μαξέψτε δηλαδή αυτούς τους λασπολόγους, με άλλα λό-για.

Και το δεύτερο είναι ότι πάλι υπεκφύγατε σε ό,τι αφορά το ζήτημα του τηλεοπτικού χρόνου. Το να μου λέτε ότι υπάρχουν όρια, όρια υπήρχαν και το 1996 και έγινε υπέρβαση και σοβαρή υπέρβαση, όπως έγινε και στις ευρωεκλογές.

Εάν επιμένετε σε αυτήν την άρνηση, κύριε Σημίτη, να ξέρετε ότι θα βρεθείτε στο στόχαστρο αυστηρότατης κριτικής: ότι εί-στε υπεύθυνος για τη συνεχιζόμενη σκιά πάνω από το δημόσιο βίο, σκιά εξάρτησης και διαπλοκής.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Η Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελ-λάδας, κ. Αλεξάνδρα Παπαρήγα, έχει το λόγο.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΡΗΓΑ (Γενική Γραμματέας της Κεντρι- κής Επιτροπής του Κ.Κ.Ε.): Κύριε Πρόεδρε, κύριοι Βουλευτές, για πολλοστή φορά σήμερα ακούσαμε από τον Πρωθυπουργό μία φράση κλισέ, που την εγκαίνιασε πιο συστηματικά αμέσως μετά τις εκλογές του 1996: Ο λαός ψήφισε, έβγαλε κυβέρνηση, η Βουλή αποφάσισε, οι επιτροπές αποφάσισαν, τα Υπουργεία αποφάσισαν και όποιος επικρίνει μία απόφαση ή έχει την αυτα-πάτη ή ασκεί μία πίεση για να την αλλάξει, τότε θεωρείται ότι δεν σέβεται τη λαϊκή κυριαρχία.

Μα, και προεκλογικά, κύριε Πρωθυπουργέ, αρνείστε, έστω και μέσα από αυτήν τη συζήτηση που δεν οδηγεί σε κάποιο α-ποτέλεσμα, να υπάρχει μία βελτίωση στους κανόνες λειτουργί-ας που αποφάσισε η διακομματική επιτροπή και που κατά τη γνώμη μας μπορεί να υπάρχει δημοκρατική απόφαση με την έν-νοια της πλειοψηφίας, αλλά επί της ουσίας δεν είναι δημοκρα-τικοί οι κανόνες της προεκλογικής περιόδου.

Τι θα πει δηλαδή "αποφάσισε η επιτροπή και τελείωσε"; Δεν μπορεί η συζήτηση να οδηγήσει σε κάποια θετική αλλαγή, έστω επιμέρους, έστω στην αλλαγή κάποιας νοοτροπίας; Υπάρχει δη-λαδή ένα θέμα.

Η καινούρια Βουλή που θα προκύψει, θα προκύψει από την ψήφο του λαού. Πάλι έτσι θα πάμε τα επόμενα χρόνια; Δηλαδή, αποφάσισε ο λαός στις εκλογές; Δηλαδή κάθε τριάμισι, κάθε τέσσερα χρόνια έχει δικαίωμα κάποιος να εκφράζει την επιλογή του και από και πέρα οι κρίσεις είναι περιττές; Μιλώ για τη νοοτροπία.

Τυπικά βεβαίως έχετε το δικαίωμα να το πείτε, αν και πρέπει να πάρετε υπόψη -και με την τυπική έννοια- ότι η πλειοψηφία που είχε το ΠΑ.ΣΟ.Κ. το 1996 δεν είναι λαϊκή πλειοψηφία, είναι

κοινοβουλευτική πλειοψηφία λόγω εκλογικού νόμου -αυτό να μην το ξεχνάμε- ενός εκλογικού νόμου που παραμένει και πάμε με τον ίδιο νόμο και σε αυτές στις εκλογές. Και βέβαια, δεν υ-πήρχε η ευαισθησία να συζητηθεί έστω και εκείνη η πρόταση νόμου για την απλή αναλογική στην Ολομέλεια της Βουλής και ας την απορρίπτате εν πάση περιπτώσει, αλλά τουλάχιστον να φθάσει να συζητηθεί. Και ας μην πούμε ότι δεν υπήρχε χρόνος.

Θέλουμε να ξεκαθαρίσουμε το εξής: Εμείς θεωρούμε ότι οι κανόνες που αποφασίστηκαν τυπικά με κάποια πλειοψηφία, με την πλειοψηφία της Κυβέρνησης, δηλαδή, αλλά οπωσδήποτε και με τη συνηγορία της Νέας Δημοκρατίας, δεν είναι δημοκρα-τικοί, όσον αφορά τους όρους διεξαγωγής του προεκλογικού α-γώνα και λειτουργούν σε ένα περιβάλλον, όπου γίνονται ακόμη περισσότερο αντιδημοκρατικοί, αφού ξέρουμε ότι αυτοί οι κα-νόνες έχουν κάποια πέραση τυπική στα πλαίσια της ΕΡΤ. Η με-γάλη πλειοψηφία των ιδιωτικών μέσων ενημέρωσης, αν θέλει ε-φαρμόζει τους κανόνες, αν δεν θέλει δεν τους εφαρμόζει.

Πρέπει επίσης να παρατηρήσουμε ότι για πρώτη φορά στην ιστορία από το 1974 και μετά, συμβαίνει το εξής γεγονός: Ένα απερχόμενο κυβερνητικό κόμμα -και λέω απερχόμενο με την έν-νοια ότι διαλύεται η Βουλή- έχει καταφέρει να έχει την συντρι-πτική πλειοψηφία των ισχυρών μέσων ενημέρωσης με το μέρος του. Αυτό δεν έχει ξανασυμβεί. Αυτό θα πρέπει κανείς να το πά-ρει υπόψη του, μιλώντας για τους κανόνες που αποφάσισε η διακομματική επιτροπή και για το περιβάλλον μέσα στο οποίο λειτουργούν οι κανόνες.

Είπα στην αρχή ότι η Νέα Δημοκρατία έχει ευθύνη για τις α-ποφάσεις της διακομματικής επιτροπής. Και λέω ότι έχει ευθύ-νη, γιατί και η Νέα Δημοκρατία τη συνέφερε να υπάρχει η αρ-χή της λεγόμενης αναλογικότητας ανάμεσα στα κόμματα, μια αρχή που τυπικά είναι δημοκρατική. Η αρχή, λοιπόν, της αναλο-γικότητας προβλέπει τη μερίδα του λέοντος να την απολαμβάνουν τα δύο κόμματα. Αυτή η αρχή συμφέρει τη Νέα Δημοκρα-τία, αλλά και το ΠΑ.ΣΟ.Κ. και τους ιδιοκτήτες των μέσων ενημέ-ρωσης και το Σύνδεσμο Ελλήνων Βιομηχάνων, συμφέρει τους πάντες, διότι πάνω από όλα τους ενδιαφέρει να μην υπάρχει κά-ποια ρωγμή στο κλασικό σύστημα του δικομματισμού.

Με αυτήν την έννοια, λοιπόν, λέω ότι έχει ευθύνη και η Νέα Δημοκρατία. Γιατί εδώ που τα λέμε ο Πρόεδρος της Αξιωματι-κής Αντιπολίτευσης -έφυγε, αλλά δεν τον επικρίνω γι' αυτό- δεν αρκεί να διεκδικεί τη συμμετοχή και του Κομμουνιστικού Κόμμα-τος Ελλάδας και των άλλων κομμάτων σε ένα γενικευμένο τηλε-οπτικό διάλογο. Δεν δείχνει αυτό ευαισθησία απέναντι σε όλα τα κόμματα. Ευαισθησία θα ήταν να μη δεχθεί την αρχή αυτής της λεγόμενης αναλογικότητας που δίνει τη μερίδα του λέοντος σε δύο κόμματα. Και οι μειοψηφούσες απόψεις, τις παραμονές τουλάχιστον των εκλογών, έχουν δικαίωμα να διεκδικήσουν πε-ρισσότερο χρόνο για να γίνουν πλειοψηφούσες. Θα μπορούσε αυτή η αρχή της αναλογικότητας να ισχύσει προεκλογικά, αν τριακόσιες εξήντα πέντε ημέρες το χρόνο υπήρχε μία ελεύθερη διακίνηση και αντιπαράθεση ιδεών μπροστά στην κοινωνία που θα περνούσε και μέσα από τα μέσα ενημέρωσης, αλλά και από αλλού.

Δεν πρέπει να θυμόμαστε την αρχή της αναλογικότητας στις τριάντα ή είκοσι πέντε ημέρες πριν τις εκλογές. Έπρεπε να υ-πάρχει μεγαλύτερη ευαισθησία, γιατί ξαναλέω ότι οι μειοψη-φούσες απόψεις έχουν το δικαίωμα να διεκδικήσουν να γίνουν πλειοψηφούσες. Αν πάμε με την αρχή της αναλογικότητας, ο-πωσδήποτε στενεύουν αυτά τα περιθώρια.

Θέλω όμως να ξεκαθαρίσω και ένα άλλο ζήτημα και θα πρέ-πει αυτό να το πω από το Βήμα της Βουλής. Εμείς ως κόμμα δεν θεωρούμε ότι το τελικό εκλογικό ποσοστό του κάθε κόμματος και ο συσχετισμός εξαρτάται αποκλειστικά και κύρια από τους προεκλογικούς κανόνες, από τα διάφορα debate και από τις διάφορες τηλεοπτικές ή άλλες συζητήσεις. Το λέω αυτό, γιατί θα είμαστε οι τελευταίοι που θα πούμε ότι το α ή το β εκλογικό ποσοστό του Κ.Κ.Ε. καθορίστηκε κυρίως από τη διάθεση του τηλεοπτικού χρόνου. Όχι ότι αυτό δεν παίζει ένα ρόλο, αλλά παίζει ένα μικρό ρόλο.

Για μας το θέμα είναι πολύ ουσιαστικότερο. Είναι αυτό που και άλλες φορές έχουμε πει. Μιλάμε για την καθημερινή δημο-

κρατία, όχι μόνο ή τόσο μέσω των μέσων ενημέρωσης, αλλά την καθημερινή δημοκρατία στο χώρο δουλειάς, στο χώρο κατοικίας, στο χώρο της παιδείας.

Σε τελική ανάλυση, εμείς βάζαμε και βάζουμε το ερώτημα, πόσο ελεύθερος είναι ο κάθε ψηφοφόρος να αποφασίσει τι θέλει. Εμείς λέμε ότι δεν είναι ελεύθερος να διαμορφώσει ολοκληρωμένη και πλήρη συνείδηση. Αυτό το ζήτημα δεν αφορά τους τηλεοπτικούς κανόνες, που εύκολα μπορούμε να συζητάμε εδώ.

Να φέρω ένα παράδειγμα. Ας πούμε ότι έχουμε πλήρη χρόνο και σε επίπεδο επικεφαλής κομμάτων και σε επίπεδο στελεχών κομμάτων να οργανώσουμε διάφορες συλλογικές τηλεοπτικές συζητήσεις και οι πέντε και οι επτά και με γενικά θέματα και με εξειδικευμένα θέματα. Κατ' αρχήν αρκούν οι είκοσι πέντε ημέρες για να διαμορφώσει πλήρη γνώση ο ελληνικός λαός για μια σειρά ζητήματα, όταν έχουν περάσει χρόνια και χρόνια που κρατιέται στο περιθώριο της πραγματικής και της έγκαιρης ενημέρωσης; Μήπως όμως και όλοι μας θα ενημερώσουμε με πλήρη ειλικρίνεια τον ελληνικό λαό για το τι προγράμματα έχουμε και τι στάση θα κρατήσουμε, για το τι σημαίνει το κάθε σύνθημα και τι υποκρύπτεται πίσω από κάθε σύνθημα; Εμείς λέμε όχι και αυτή είναι η καθημερινότητα, που ζει ο απλός εργαζόμενος.

Παραδείγματος χάρι πόσο έγκαιρα έχουν ενημερωθεί οι εργαζόμενοι για τις ανατροπές του ασφαλιστικού συστήματος όπου ως πλαίσιο ισχύουν από το 1992; Ενημερώθηκαν; Ή ενημερώνονται όταν γίνουν σχέδια νόμων στη Βουλή, δηλαδή στο "και πέντε"; Διότι, όταν έρχεται στη Βουλή σχέδιο νόμου, είναι στο "και πέντε", όταν υπάρχει μια συγκεκριμένη κοινοβουλευτική πλειοψηφία, ακόμη και αν όλα τα κόμματα βρεθούν. Δεν λέω ότι εμείς δεν αποδεχόμαστε μια τέτοια πρόταση, την αποδεχόμαστε, ξέροντας ότι είναι ένα βήμα, κάτι καλύτερο θα είναι από το τίποτα, αλλά δεν θα είναι το άπαν.

Ας πάρουμε ένα παράδειγμα. Έγινε μία αναμέτρηση ανάμεσα στον κύριο Πρωθυπουργό και στον Πρόεδρο της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, γύρω από το θέμα των προγραμμάτων και του κόστους των προεκλογικών προτάσεων. Ο Πρωθυπουργός λέει και ξαναλέει, πόσο κοστίζουν οι προτάσεις σας; Να εδώ μια μεγάλη διαφορά. Διότι για εμάς το πρώτο πρόβλημα είναι πόσος πλούτος παράγεται μέσα στην ελληνική κοινωνία, πού συγκεντρώνεται αυτός ο πλούτος και ας αποτιμηθεί ο πραγματικός πλούτος που παράγεται σήμερα στην ελληνική κοινωνία από τους εργαζόμενους.

Γιατί, κύριε Πρωθυπουργέ, είμαστε εμείς υποχρεωμένοι να κάνουμε μία πλήρη και λεπτομερειακή κοστολόγηση των προτάσεων του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδος όσον αφορά τα εισοδήματα, την κοινωνική ασφάλιση, το σύστημα παιδείας, υγείας κλπ. Θα την κάνουμε ή θα την προσεγγίσουμε. Αλλά εκεί είναι το ζήτημα; Το πόσο κοστίζει σήμερα η παρουσία με όρους πλούτους ασυδοσίας του μεγάλου κεφαλαίου, ελληνικού και ξένου, στην πατρίδα μας, το έχετε αποτιμήσει; Οι ιδιωτικοποιήσεις του Ο.Τ.Ε., της Δ.Ε.Η. και μια σειρά άλλων επιχειρήσεων στρατηγικής σημασίας πόσο πραγματικά κοστίζουν στον ελληνικό λαό, έχει αποτιμηθεί;

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Β' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΓΟΥΡΙΔΗΣ**)

Δεν θα κάνω γενικευμένη συζήτηση στα θέματα της προεκλογικής περιόδου. Απλώς θέλω να πω, ας μην έχει αυταπάτες ο ελληνικός λαός ότι από ένα debate των δύο, των πέντε, επτά, πρόκειται να μάθει την αλήθεια. Η αλήθεια προσεγγίζεται καθημερινά, βεβαίως παρακολουθώντας τη δράση των κομμάτων, ελέγχοντας τα κόμματα, αλλά εμείς θεωρούμε ότι ο κύριος δρόμος για τον ελληνικό λαό, για να διαμορφώσει συνείδηση του τι θέλει και πώς το θέλει, είναι η συμμετοχή του στους αγώνες, στη συνδικαλιστική δράση και στην πολιτική πάλη. Δεν υπάρχει άλλος δρόμος. Εκεί θα δει τα κόμματα, εκεί θα μας καταλάβει, εκεί θα μας κρίνει και θα μας επικρίνει. Όλα τα άλλα είναι και αυτά συμπληρωματικά μέσα διαμόρφωσης συνείδησης, αλλά δεν είναι τα κύρια και με αυτήν την έννοια το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας θα ξοδέψει τα ελάχιστα, όσον αφορά την πολιτική διαφήμιση. Σαράντα πέντε εκατομμύρια είχαμε ξοδέψει στις ευρωεκλογές, σε σχέση με τα δισεκατομμύρια που

ξοδέψαν το Π.Α.Σ.Ο.Κ. και η Νέα Δημοκρατία, αλλά και σε σχέση με τα χρήματα που ξοδέψαν τα άλλα κόμματα. Και αυτό, όχι γιατί δεν έχουμε σαράντα πέντε εκατομμύρια ή τριάντα ή τριανταπέντε για να ξοδέψουμε, έχουμε. Δεν είναι αυτό. Είναι επειδή πραγματικά έχουμε συνειδητοποιήσει κι εμείς ότι η αλήθεια στον ελληνικό λαό πρέπει να λέγεται εκεί που δουλεύει ο ελληνικός λαός, στον τόπο δουλειάς και στον τόπο κατοικίας, γιατί μόνο εκεί μπορεί να μας κρίνει.

Με την ευκαιρία θα ήθελα να πω το εξής: Έξω απ' αυτόν το χώρο υπάρχουν οι εργαζόμενοι της ΒΙΟΜΑΓΝ του Μαντουδίου, οι οποίοι αναγκάστηκαν, όπως λένε στο ψήφισμά τους, να βγουν στο δρόμο, γιατί η Κυβέρνηση όχι μόνο τους εμπαίζει, αλλά και επιτρέπει την καταστροφή μιας δραστηριότητας που είναι συνυφασμένη με τη ζωή τους. Και μιλάμε για μία δημόσια περιουσία, την οποία βέβαια τη χρεοκοπούν. Αφού τη χρεοκόπησε το κρατικό δημόσιο, τη χρεοκοπούν τώρα και οι ιδιώτες. Και οι άνθρωποι ζητάνε καταβολή δεδουλευμένων, σταμάτημα της πτωχευτικής διαδικασίας κλπ.

Και αναρωτιέμαι: Αυτοί οι εργαζόμενοι της ΒΙΟΜΑΓΝ είχαν ελεύθερη και πραγματική ενημέρωση απ' όλα τα κόμματα έγκαιρα;

Αυτό είναι που μας απασχολεί, αυτό είναι που βλέπουμε. Και μ' αυτήν την έννοια, θεωρούμε πάρα πολύ περιορισμένη τη συζήτηση σήμερα που γίνεται για τους όρους διεξαγωγής της προεκλογικής δράσης των κομμάτων. Κατά τη γνώμη μας και ελεύθερη να ήταν ένα μήνα η προεκλογική δράση των κομμάτων και να είχαμε πλήρη αξιοποίηση του τηλεοπτικού και του άλλου χρόνου, ο ελληνικός λαός πάλι δεν θα μάθαινε την πλήρη αλήθεια. Και το θέμα για μας είναι, πόσο ελεύθερα μπορεί να ψηφίσει ο απλός εργαζόμενος.

Βεβαίως, στην κάλη θα φθάσει ελεύθερα. Δεν υπάρχουν κάποια εμπόδια, ή φράγματα. Στο παραβάν θα είναι εξασφαλισμένη η μυστική ψήφος. Δεν χρειάζονται ούτε τρύπες ούτε τίποτε. Υπάρχει όμως ένα θέμα. Μέχρι να φθάσει εκεί, πόσο ελεύθερα διαμορφώνει την άποψή του. Και θα πω ένα παράδειγμα.

Χιλιάδες άνθρωποι σήμερα είναι όμηροι υποσχέσεων με τη μορφή του ρουσφετιού και με τη μορφή του ψέματος. Όχι μόνο με τη μορφή του συγκεκριμένου ρουσφετιού, αλλά και του ψέματος. Όπως λέει η Κυβέρνηση, έχει διαμορφωθεί τώρα ένα πλεόνασμα και αυτό το πλεόνασμα θα μοιραστεί, όταν ξέρουμε ότι υπάρχει πλεόνασμα αλλά αυτό το πλεόνασμα, δεν πρόκειται να μοιραστεί στο λαό, αν θέλετε και για τυπικούς ακόμα λόγους που είναι πολιτικοί. Δεν θα μοιραστεί ούτε από το Π.Α.Σ.Ο.Κ. ούτε από τη Νέα Δημοκρατία, διότι η διανομή του πλεονάσματος σημαίνει σύγκρουση με γενικότερες επιλογές και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και με τα συμφέροντα της πλουτοκρατίας. Εκτός και αν μιλάμε για ψίχουλα, για τα ταμεία της Αρχιεπισκοπής, τύπου Αρχιεπισκοπής! Τέτοιες διανομές μπορεί να γίνονται. Εκτός και αν μιλάμε για την κοινωνική πολιτική της λαμαρίνας που γίνεται στη Μεγάλη Βρετανία. Αλλά το πλεόνασμα δεν μπορεί να μοιραστεί. Το ίδιο το σύμφωνο σταθερότητας λέγει ότι το πλεόνασμα πρέπει να παραμείνει, αν θέλετε, και σαν ασφάλεια στο έλλειμμα. Χώρια που εδώ που τα λέμε η Κυβέρνηση και με το πρόγραμμα που καταθέτει στο λαό με μισόλογα αναγνωρίζει ότι το μόνο πλεόνασμα που μπορεί να μοιραστεί είναι το πλεόνασμα εκείνο που δίδεται σε ένα τμήμα της φτωχολογίας των πλήρως εξαθλιωμένων, έτσι για να συντηρείται με επιδόματα απορίας.

Επομένως, μια σειρά από άνθρωποι που είναι στο έλεος της ρουσφετολογίας, στην ομηρία των υποσχέσεων, στην τρομοκρατία την ατομική -και υπάρχει ένα τέτοιο ζήτημα και βεβαίως το ασκεί πάντα ένα κόμμα που είναι ήδη στην εξουσία- αυτοί οι άνθρωποι θα αποφασίσουν ελεύθερα; Όταν ολόκληρος ο ελληνικός λαός βομβαρδίζεται με τις θεωρίες ότι εάν ξεφυγούμε από το μονόδρομο καίκαμε, θα βρεθούμε απομονωμένοι, σε κίνδυνο, σε τραγωδίες και όταν όλα αυτά τα πράγματα λέγονται τριακόσιες εξήντα πέντε μέρες το χρόνο και δεν λέγονται μόνο από την Κυβέρνηση, αλλά λέγονται και από τον ΣΕΒ, λέγονται από όλους τους πληρωμένους επικοινωνιολόγους, καλοπληρωμένους διάφορων μηχανισμών, όταν είναι αυτή η κυρίαρχη ιδεολογία και συντηρείται και στηρίζεται και από άλλα κόμματα, ε-

λεύθερα πάει να αποφασίσει ο εργαζόμενος; Θα μου πείτε έχει και αυτός την ευθύνη του. Και εμείς θεωρούμε ακριβώς, ότι όσο και αν ελεύθερη να είναι σήμερα η επιλογή, σε μια τυπική δημοκρατία που ζούμε, έχει τη δυνατότητα ο εργαζόμενος να κάνει ένα μεγάλο βήμα στην κατάκτηση της ελεύθερης συνειδητής μετέχοντας στη δράση, προσπαθώντας να γενικεύσει την πείρα του και από αυτήν την άποψη υπάρχει και η ευθύνη σε ένα μεγάλο μέρος των εργαζομένων να σταθμίσουν τα πράγματα. Ωστόσο, μέσα σε πραγματικά ανελεύθερες συνθήκες ζει ο ελληνικός λαός, όχι με την έννοια ότι είναι πάντα αλυσοδεμένος με αλυσίδες ορατές, αλλά και με αόρατες. Γι' αυτό, θεωρούμε πολύ περιορισμένης αξίας τη σημερινή συζήτηση, όσο και αν το θέμα που έθεσε η Νέα Δημοκρατία είναι υπαρκτό, να εξασφαλίσουμε τους ισότιμους όρους της προεκλογικής πάλης.

Εμείς θεωρούμε ότι ο ελληνικός λαός πραγματικά πρέπει να παλεύει τριακόσιες εξήντα πέντε μέρες το χρόνο, να διεκδικεί την πραγματική δημοκρατία στην πληροφόρηση, στην ενημέρωση και ταυτόχρονα να κάνει και την προσπάθεια με τις δικές του δυνάμεις να προσεγγίζει την αλήθεια. Διότι την αλήθεια, δεν πρόκειται να του την προσφέρουν απλόχερα. Και να ξέρεi ότι και σε συνθήκες προεκλογικής περιόδου δεν θα ακούσει κατ' ανάγκη πάντα την αλήθεια. Θα είναι ντυμένη περίτεχνα, με τέτοιες φράσεις και με τέτοιες προσεγγίσεις έτσι που λίγα να καταλάβει και σε πολλά πράγματα να έχει την αυταπάτη ότι μπορεί να πάει και καλύτερα, χωρίς να χρειαστεί και ο ίδιος να καταβάλει τις πολύ μεγάλες δυνάμεις.

Θέλω να σταθώ σε ένα ζήτημα που έχει κατά τη γνώμη μας μεγάλη σημασία. Αφορά αυτό το ζήτημα του Εθνικού Ραδιοηλεκτρικού Συμβουλίου, όχι γιατί εμείς θεωρούμε το μοναδικό όργανο θεσμικό, το οποίο μπορεί να διασφαλίζει τον έλεγχο στα μέσα ενημέρωσης. Ο έλεγχος στα μέσα ενημέρωσης, σχετίζεται με τη σχέση που έχει η εκάστοτε κυβέρνηση με το μεγάλο κεφάλαιο και με τους επιχειρηματίες και όχι κατ' ανάγκη πάντα με συγκεκριμένους επιχειρηματίες. Σήμερα είναι εκείνοι αύριο θα είναι οι άλλοι.

Μίλησε ο Πρωθυπουργός για την ευθύνη των κομμάτων στον τρόπο που αξιοποιούν ή προβάλλουν τα προβλήματα του Εθνικού Ραδιοηλεκτρικού Συμβουλίου.

Κατ' αρχήν εμείς για άλλη μία φορά θα πούμε ότι η Κυβέρνηση έφτιαξε το Εθνικό Ραδιοηλεκτρικό Συμβούλιο ως άλλοθι και τίποτα παραπάνω. Πρώτα πρώτα δεν του έχει δώσει ουσιαστικές αρμοδιότητες. Έχει θεσπίσει η ίδια το λεγόμενο έλεγχο νομιμότητας στις αποφάσεις του Εθνικού Ραδιοηλεκτρικού Συμβουλίου και με αυτό το πρόσχημα, μπορεί να παρεμβαίνει σε κάθε απόφασή του, να την ελέγξει εάν είναι νόμιμη να περάσει και κανένα εξάμηνο μέχρι να αποφασιστεί και να μην αποφασιστεί τίποτα ή και να ανατρέψει τις αποφάσεις. Είναι τυχαίο ότι έχουμε διαδοχικές παρατηρήσεις του κ. Σούρλα και του κ. Μανιτάκη; Έκανε υποτίθεται ένα ανεξάρτητο όργανο και μέσω του Υπουργού Τύπου ελέγχει τη νομιμότητα των αποφάσεών του.

Να πάρουμε την περίπτωση της σύνθεσης; Η σύνθεση του Ραδιοηλεκτρικού Συμβουλίου είναι κομμένη και ραμμένη στα μέτρα της Κυβέρνησης. Ελέγχει η Κυβέρνηση την πλειοψηφία, αφού διορίζει τους πέντε σε σύνολο εννέα τακτικών μελών και αφήνει έξω από το Εθνικό Ραδιοηλεκτρικό Συμβούλιο φορείς αρμόδιους, όπως είναι η ΕΣΗΕΑ. Για να διατηρήσει την πλειοψηφία η Κυβέρνηση χρησιμοποιεί διάφορα τερτίπια και αποκλείει κοινοβουλευτικά κόμματα όπως είναι το ΔΗ.Κ.ΚΙ. Γιατί δεν μπορούμε να βρούμε άλλη εξήγηση. Διότι ελέγχει τους πέντε στους εννέα ή επιδιώκει να ελέγξει, αφού διορίζει, άμα μπει κανένας δέκατος τα πράγματα γίνονται πενήντα - πενήντα. Και εμείς για άλλη μία φορά θεωρούμε ότι η Κυβέρνηση επιδιώκει - δεν σημαίνει ότι το πετυχαίνει πάντα εύκολα, διότι υπάρχουν και αντιστάσεις από ανθρώπους που προέρχονται από τον κυβερνητικό χώρο - να τον μετατρέψει σε ένα κυριολεκτικά κυβερνητικό παραμάγαζο.

Ας πάρουμε τις άλλες προεκλογικές ρυθμίσεις, οι οποίες έχουν βεβαίως το χάρισμα της πλειοψηφίας. Δεν λέμε ότι είναι μειοψηφούσες οι αποφάσεις. Εάν έλθει κάποιος από το εξωτερικό στην Ελλάδα και παρακολουθήσει το σύνολο των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης θα διαμορφώσει την άποψη ότι στις εκλο-

γές κατεβαίνουν δύο κομματα, το ΠΑΣΟΚ και η Νέα Δημοκρατία. Αναμφισβήτητα η κρατική ραδιοηλεκτρονία δεν μπορεί να κάνει και αλλιώς είναι σχετικά καλύτερη από τα περισσότερα ιδιωτικά μέσα ενημέρωσης. Αλλά και πώς η κρατική τηλεόραση παραδείγματος χάρι προβάλλει τη δραστηριότητα των τριών κομμάτων, αφού ξεκινάει με ΠΑΣΟΚ, Νέα Δημοκρατία; Παρεμβάλει πάρα πολλές ειδήσεις μέχρι και τις πλημμύρες της Μοζαμβίκης, όχι ότι δεν μας αφορά, και οι πλημμύρες μας αφορούν και ο λαός της Μοζαμβίκης πώς ζει μας αφορά. Αφού, λοιπόν, τελειώσουμε με όλα αυτά, αφού μέχρι ανακοινώσεις για θέματα οικολογίας, έρευνα για τις ασθένειες, πάμε στα άλλα τρία κόμματα, όταν ο τηλεθεατής ενδεχομένως έχει κάτσει 3/4 και λίγο πριν τον καιρό μαθαίνουμε ότι υπάρχουν και άλλα τρία κόμματα που έχουν κάποιες δραστηριότητες. Τα δε ιδιωτικά μεγαλύτερα μέσα ενημέρωσης μέχρι τουλάχιστον χθες, προχθές σιγή. Είπαν ότι δεν έχουμε ακόμα τυπική προεκλογική περίοδο. Αν δείτε συζητήσεις στα διάφορα τραπέζια, αναμφισβήτητα ο Πρωθυπουργός έφερε ορισμένα στοιχεία, αλλά έφερε στοιχεία μόνο για την κρατική ραδιοηλεκτρονία. Όταν μιλάμε για τους όρους διεξαγωγής της προεκλογικής μάχης, πρέπει να πάρουμε το σύνολο των μέσων τα οποία έχουν ευθύνη να ενημερώσουν τον ελληνικό λαό και μη μου πείτε ότι αυτά είναι ιδιωτικά και δεν μπορούμε να τα ελέγξουμε. Να τα ελέγξετε. Δεν μας ενδιαφέρει εμάς αυτό και να το ελέγξουμε όλοι μαζί. Τι θα πει δεν μπορούμε να τα ελέγξουμε. Κατ' αρχήν οι συχνότητες το έχουμε πει και άλλη φορά, ιδιωτική τους υπόθεση είναι;

Μας φέρατε μία σειρά στοιχείων. Δεν τα αμφισβητώ, ούτε έκανα τσεκάρισμα, αλλά δεν έχει καμιά σημασία. Όμως τα κρατικά μέσα έχουν ένα ορισμένο ακροατήριο, καλώς ή κακώς. Επομένως, δεν μπορούμε να μιλάμε ότι τηρούνται οι κανόνες.

Αναφέρατε και το ζήτημα της έντυπης ή άλλης ενημέρωσης. Κατ' αρχήν εδώ υπάρχει ένα θέμα. Είναι φυσικό ότι θα προβάλλει τις δραστηριότητές της ως Κυβέρνηση - δεν θα υπάρξει κυβερνητικό κενό - και μετά θα προβάλλει τις δραστηριότητές της ως ΠΑ.ΣΟ.Κ. που ζητά την ψήφο του λαού. Έτσι και αλλιώς θα είναι διπλάσιος ο χρόνος και από το κόμμα της Αξιοματικής Αντιπολίτευσης. Όμως, είμαστε σε θέση να ξεχωρίσουμε θέματα τα οποία είναι του τρέχοντος κυβερνητικού έργου και θέματα τα οποία είναι καθαρά προεκλογική δραστηριότητα.

Ήταν ανάγκη, κύριε Πρωθυπουργέ, να βραβεύσετε τους αθλητές των Ολυμπιακών Αγώνων, τώρα προεκλογικά; Δεν μπορούσε αυτό να γίνει μετά από οποιαδήποτε κυβέρνηση προκύψει;

Επίσης έχουμε τα εγκαίνια και κυρίως τα εγκαίνια ημιτελών έργων και τα προεγκαίνια. Δηλαδή, τα προεγκαίνια των εγκαίνιων. Είναι κυβερνητικό έργο αυτό; Βεβαίως θα πάτε αύριο στην Πορτογαλία και οι τοποθετήσεις που θα κάνετε, ανεξάρτητα αν διαφωνούμε, θα μπουν μέσα στην τρέχουσα πολιτική προπαγάνδα. Είμαστε σε θέση να ξεχωρίζουμε το τρέχον, που ενημερώνετε το λαό και αυτό που είναι προεκλογικό και θα έλεγα φθινό προεκλογικό.

Δεν θα ήθελα να σταθώ πιο αναλυτικά σε αυτό το θέμα, γιατί πολλές φορές, απ' όλα τα κόμματα της Βουλής έχει σημειωθεί το γεγονός ότι ορισμένα υπουργεία και ιδιαίτερα το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. χρησιμοποίησαν κοινοτικά κονδύλια για να προβάλλουν τα έργα αυτά ως έργα της Κυβέρνησης.

Κάποτε θα πρέπει να σταματήσει αυτή η κατάσταση. Δεν τη φοβόμαστε εμείς ως κόμμα. Και δεν τη φοβόμαστε με την εξής έννοια. Αυτοί οι οποίοι θα προβληματοθούν να ψηφίσουν το Κομμουνιστικό Κόμμα θα έχουν άλλα κριτήρια για να το κάνουν και δεν θα επηρεαστούν από τις μακέτες και όλες τις άλλες προεκλογικές φέστες που γίνονται. Έχει, όμως, μεγάλη σημασία εσείς πώς βλέπετε αυτά τα ζητήματα. Και επειδή η Βουλή κλείνει και μπαίνουμε στην προεκλογική περίοδο αναρωτιέμαι το εξής: Η Κυβέρνηση - και ο Πρωθυπουργός μάλιστα λέει ότι θα πρέπει να διατηρηθούν οι περισσότεροι Υπουργοί και θα τοποθετηθούμε σε αυτό, γιατί δεν κατάλαβα αν θα μείνουν ή όχι - έχει την ευαισθησία, έστω αν θέλετε και σε άτυπη συνεννόηση με τα κόμματα να κάνει τέτοιες παρεμβάσεις που να δείξει πραγματικά, έστω την τελευταία στιγμή ένα στοιχειώδη σεβασμό - όχι τόσο απέναντι στο ΠΑ.ΣΟ.Κ. και στη Νέα Δημοκρατία,

διότι το ΠΑ.ΣΟ.Κ. βεβαίως η Κυβέρνηση απόλυτα και τη Νέα Δημοκρατία επίσης τη σέβεται, διότι θέλουν να παίξουν οι δυο τους το παγνίδι- απέναντι στα υπόλοιπα κόμματα.

Θα θέσω εδώ ορισμένα ζητήματα που τα ζήσαμε στις ευρωεκλογές και δεν ξερούμε τι θα γίνει σε αυτήν την περίοδο. Παραδείγματος χάρι όλα τα ιδιωτικά κανάλια λένε ότι εμείς θα σεβαστούμε τις προεκλογικές ρυθμίσεις και θα προβάλουμε συνευθεύξεις ή συγκεντρώσεις που εντάσσονται στις ρυθμίσεις αυτές. Κα ρωτάμε, τι ώρα θα γίνει αυτό, στη 1.00', στις 2.00' ή στις 3.00' το πρωί μαζί με τα άλλα τα γνωστά που προβάλλονται αυτές τις ώρες; Είναι άνθρωποι που θα θελήσουν ανεξαρτήτως αν έχουν αποφασίσει τι θα ψηφίσουν να ενημερωθούν για το τι λένε όλα τα κόμματα. Είναι άνθρωποι κατά τη γνώμη μας της δουλειάς κυρίως. Θα σηκωθούν το πρωί και θα πρέπει να δουν πολύ πιο έγκαιρα τέτοιες εκπομπές. Και ας μην πει πάλι η Κυβέρνηση ότι αυτό αφορά τα ιδιωτικά κανάλια. Οι ιδιοκτήτες των ιδιωτικών μέσων είναι φίλοι σας και έχουν επωφεληθεί από πάρα πολλά πράγματα και τους υπηρετείτε πάρα πολύ καλά. Μπορείτε, λοιπόν, να παρεμβείτε, όχι με την έννοια του φίλου, αλλά με την έννοια της Κυβέρνησης και της απαίτησης να υπάρχει ό- σο γίνεται μία φυσιολογική μεταχείριση.

Τα διεκδικούμε αυτά, παρά το γεγονός ότι θα επαναλάβουμε και πάλι ότι για μας, οι παράγοντες που συνεισφέρουν στην επιλογή της ψήφου διαμορφώνονται καθημερινά στους τόπους δουλειάς, στους αγώνες, στη δράση και όχι παθητική παρακολούθηση αποκλειστικά των εκπομπών.

Παρ' όλα αυτά, ο ελληνικός λαός, έχει δικαίωμα, έστω και από μια χαραμάδα, να προσπαθήσει να διαμορφώσει μια άποψη και να κρίνει ο ίδιος όπως νομίζει.

Κάνατε μια νύξη, κύριε Πρωθυπουργέ, για τα οικονομικά της εκλογικής μάχης. Πρέπει να σας πω ότι όλη η συζήτηση που έγινε για τα εκλογικά έξοδα, τα έξοδα των κομμάτων σε περίοδο εκλογών, τουλάχιστον εμάς μας θύμισε μια συζήτηση που είχε και πάρα πολλά περιθώρια υποκρισίας. Αυτό βεβαίως δεν αφορά μόνο το ΠΑΣΟΚ. Αυτό είναι η αλήθεια. Συζήτηση, συζήτηση, να μην ξεδευτούν πολλά χρήματα και τελικά αποφασίστηκε αύξηση των εκλογικών δαπανών. Η Κυβέρνηση προώθησε νομοθετική ρύθμιση για άμεση αύξηση του πλαφόν των εξόδων των κομμάτων, να μη συνυπολογίζεται μάλιστα ο ΦΠΑ, ο ειδικός φόρος και το αγγελιόσημο στα έξοδα. Αυτό κατά τους δικούς μας υπολογισμούς σημαίνει αύξηση του πλαφόν για Νέα Δημοκρατία και ΠΑΣΟΚ, μέχρι ένα δισεκατομμύριο με βάση τα έξοδά τους στις ευρωεκλογές. Αυξήθηκε και το πλαφόν των εξόδων των Βουλευτών 100%.

Και βέβαια η υπόθεση του πλαφόν των εξόδων των Βουλευτών έχει να κάνει με αυτήν την όχι τόσο, δυστυχώς για μας, σοβαρή υπόθεση του σταυρού. Εμείς δεν συμφωνήσαμε. Όμως ορισμένα πράγματα δεν τα ανακεφαλαιώσατε ή αν θέλετε δεν ενημερώσατε. Και η Νέα Δημοκρατία δεν έβαλε βεβαίως ζήτημα γιατί δεν τη συμφέρει να βάλει. Εμείς επιμείναμε στη δωρεάν μετακίνηση των ψηφοφόρων, των ετεροδημοτών. Και δωρεάν μετακίνηση δεν θα ζητήσει αυτός που έχει την τσέπη του γεμάτη. Δωρεάν μετακίνηση έχει ανάγκη αυτός που δεν μπορεί ή αν θέλετε δυσκολεύεται. Κάπου μπορεί να μπορεί και κάπου μπορεί να δυσκολεύεται. Μιλήσαμε για σοβαρές εκπώσεις στην Ολυμπιακή Αεροπορία. Αυτά τα πράγματα έμειναν απ' έξω. Και αυτό γιατί και το ΠΑΣΟΚ και η Νέα Δημοκρατία έχουν την οικονομική δυνατότητα να βάζουν πούλμαν και να μεταφέρουν τον κόσμο με το αζημίωτο.

Εδώ δεν υπήρχε ευαισθησία για τη στήριξη των μικρότερων κομμάτων όσον αφορά τους ετεροδημότες. Και εδώ δεν είναι θέμα η στήριξη των μικρότερων κομμάτων. Εμείς δεν το λέμε με την έννοια αυτή. Το λέμε με την έννοια, τη δυνατότητα που πρέπει να έχουν τα λαϊκά στρώματα, άσχετα τι ψηφίζουν και άσχετα τι πιστεύουν, να μπορούν να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα μια που στην Ελλάδα έχουμε και συχνές εκλογές, πότε δημοτικές, πότε ευρωεκλογές, διάφορες και οπωσδήποτε το πρόβλημα παρουσιάζει ιδιαίτερες δυσκολίες.

Κάνετε μια νύξη, κύριε Πρωθυπουργέ, ότι το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας είναι αντίθετο στον έλεγχο των οικονομικών των κομμάτων.

Είμαστε αντίθετοι και θα το επαναλάβω για μια άλλη φορά, γιατί δεν πρόκειται αυτός ο έλεγχος να βγάλει τίποτα, όπως δεν έβγαλε πουθενά.

Αυτή η τοποθέτηση να ελέγχονται από τους ορκωτούς λογιστές τα κόμματα, μας θυμίζει την τοποθέτηση που γίνεται περί ελέγχου και διαφάνειας στη λειτουργία του χρηματιστηρίου. Όσο μπορεί να ελέγχεται το χρηματιστήριο και όση διαφάνεια μπορεί να υπάρχει, άλλο τόσο μπορεί να γίνεται στα κόμματα.

Και το λέω αυτό, όχι γιατί κατ' ανάγκη τα κόμματα κάνουν βρώμικες δουλειές και κρύβονται, αλλά γιατί δεν μπορεί να γίνει πραγματικός έλεγχος. Με ποια έννοια; Αν παραδείγματος χάρι ένα κόμμα -και συνήθως τα κόμματα εξουσίας είναι αυτά που μπορούν να έχουν τέτοιες διασυνδέσεις- ένα κόμμα εξουσίας ή κόμματα εξουσίας ή κόμματα του μεγάλου κεφαλαίου, τα οποία ρυθμίζουν και πλειοψηφία στο Κοινοβούλιο, παίρνουν χρήματα προκειμένου να ψηφίσουν ένα νόμο ή κάτι άλλο, αυτό δεν πρόκειται να βρεθεί από κανέναν ορκωτό λογιστή. Διότι υπάρχουν οι ίδιοι τρόποι της οικονομίας της αγοράς που να παρεμποδίσουν μια τέτοια ανάδειξη ενός τέτοιου προβλήματος. Και άλλωστε έχουμε δοκιμάσει πάρα πολλές φορές και εδώ στη Βουλή, με τις διάφορες διακομματικές επιτροπές που στο τέλος δεν βγήκε τίποτα. Αυτό που φοβόμαστε εμείς είναι ότι ακριβώς με πρόσχημα τον οικονομικό έλεγχο των κομμάτων, κατά περιόδους ή και μόνιμα, μπορεί να ελέγχεται η πολιτική λειτουργία των κομμάτων και να χρησιμοποιείται αυτός ο νόμος για δίωξη των κομμάτων με άλλους στόχους. Και από τέτοια πράγματα έχει χορτάσει ο τόπος μας.

Και μη νομίζετε ότι αναφέρομαι κατ' ανάγκη στο ότι μπορεί να γίνει δίωξη κατά του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδος, γιατί εμείς δεν έχουμε κανένα πρόβλημα με τα οικονομικά μας. Και στο κάτω-κάτω ποιος βιομήχανος θα μας δώσει εμάς μαύρο χρήμα ή άσπρο χρήμα ή γιατί θα μας χρηματοδοτεί το μεγάλο κεφάλαιο όταν ξέρουν ότι μέσα στο Κοινοβούλιο δεν θα υπάρξει ούτε ένας νόμος που θα λειτουργήσει υπέρ της πλουτοκρατίας ή υπέρ -αν θέλετε- και συγκεκριμένων βιομηχάνων; Δεν έχουμε κανένα τέτοιο πρόβλημα.

Πέρα, όμως, από το πολιτικό ζήτημα που εγείρεται για κόμματα που είναι εναντίον ενός τέτοιου συστήματος που ζούμε, θα υπάρξει πρόβλημα και ανάμεσα σε κόμματα που έχουν κοινή γραμμή. Ο ένας θα караδοκεί εναντίον του άλλου. Μήπως η διαμάχη Κολ Σρέντερ στη Γερμανία δεν οδήγησε σε τέτοιες αποκαλύψεις που κατά τη γνώμη μας στην πορεία θα συγκαλυφθούν και θα συμψηφιστούν;

Σαφώς υπάρχει θέμα. Υπάρχουν σοβαρά θέματα τέτοιου τύπου, αλλά εμείς πιστεύουμε ότι ο καλύτερος καθρέφτης είναι η λειτουργία της Βουλής όπου φαίνεται τι ο καθένας αποφασίζει και τι δεν αποφασίζει. Και από αυτήν την άποψη δεν θα ήθελα να μείνει στο μυαλό σας ότι έχουμε λόγους να κρύψουμε κάτι όσον αφορά τον έλεγχο. Βεβαίως, δεν έχουμε να κρύψουμε τίποτα. Πάνω από όλα, όμως, μας ενδιαφέρει να μην υπάρχουν προσχήματα είτε για αποκοίμιση του λαού, ότι όλα πάνε καλά, είτε -αν θέλετε- προσχήματα αυριανά, το ένα κόμμα να караδοκεί να πιάσει το άλλο προκειμένου με αυτόν τον τρόπο να μειώσει την πολιτική του επιρροή και την εκλογική του δύναμη και όχι μέσα από μία πραγματική αντιπαράθεση.

Θα ήθελα να τελειώσω υπογραμμίζοντας το εξής: Είναι βέβαιο ότι και από τις ομιλίες των άλλων κομμάτων θα βγουν τα προβλήματα της αντιδημοκρατικότητας των προεκλογικών συνθηκών. Θα βγουν γιατί ήδη καταγγέλλονται καθημερινά.

Πιστεύω ότι η Κυβέρνηση μετά το τέλος της συζήτησης, παρό το γεγονός ότι δεν τη δεσμεύει η συζήτηση αυτή τυπικά, πρέπει να πάρει μέτρα όσον αφορά την αλλαγή της κατάστασης στα μέσα ενημέρωσης, όσον αφορά -αν θέλετε- τις δυνατότητες που έχουν τα κόμματα ανεμπόδιστα να δράσουν. Η Κυβέρνηση ξέρει τι μπορεί να κάνει. Να το κάνει. Και ορισμένα πράγματα δεν λέω ότι μπορούν να αναθεωρηθούν, αλλά εν πάση περιπτώσει είναι ζήτημα κλίματος που διαμορφώνει η Κυβέρνηση.

Υπάρχουν εντολές της Κυβέρνησης οι οποίες μπορεί να είναι σε βάρος του προεκλογικού κλίματος. Μπορεί, όμως, να υπάρχουν και εντολές της Κυβέρνησης που να είναι υπέρ ενός προ-

εκλογικού κλίματος που δίνει τη δυνατότητα, έστω, να ανοίξει μία χαραμάδα στην ελεύθερη πληροφόρηση. Δεν είμαστε πάρα πολύ αισιόδοξοι, αλλά ορισμένα πράγματα μπορούν να αλλάξουν κυρίως όσον αφορά τις τηλεοπτικές συζητήσεις.

Επιπλέον, μπορεί να υπάρξει και μία ανοχή σε κόμματα, όπως το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας, το οποίο δεν πρόκειται ούτε γιγαντοαφίσες να βάλει ούτε φωτεινές επιγραφές. Ακόμα προβληματιζόμαστε και για το αν θα αξιοποιήσουμε και την πολιτική διαφήμιση τις τελευταίες είκοσι ημέρες δίνοντας είκοσι εκατομμύρια (20.000.000) δραχμές, τριάντα εκατομμύρια (30.000.000) δραχμές, όχι παραπάνω. Την αφήσα, όμως, θα τη βάλουμε. Βεβαίως, πάντα προσέχουμε η αφισκοκόλληση να μη δημιουργεί προβλήματα, να μη γίνεται σε χώρους που στο κάτω-κάτω μπορεί να δημιουργήσουν προβλήματα στους δήμους και μετά τις εκλογές να τις κατεβάσουμε. Όλα αυτά θα τα δούμε. Εν πάση περιπτώσει, όμως, να μην υπάρξουν προσχήματα παρεμπόδισης κομμάτων, που δεν πρόκειται να νοικιάσουν μεγάλες επιφάνειες, να ενημερώσουν και συμβολικά τον ελληνικό λαό για το κεντρικό τους σύνθημα ή για την κεντρική συγκέντρωση.

Το λέω ότι εμείς θα κάνουμε ανοιχτές συγκεντρώσεις, θα κολλήσουμε αφίσες. Και τις αφίσες, όπως ξέρετε, τις κολλάνε οι κομμουνιστές. Δεν τις δίνουμε ούτε σε ιδιωτικά γραφεία ούτε σε Αλβανούς ούτε σε ειδικευμένα συνεργεία. Επομένως, ως μας συγχωρήσουν οι κάτοικοι της Αθήνας και των άλλων πόλεων γιατί θα υπάρξει μία αφισκοκόλληση. Δεν είναι ρύπανση για εμάς μπροστά στη ρύπανση άλλων αφισών που έχουμε. Στο κάτω-κάτω και αυτοί που διαφωνούν με αυτά τα μέσα, αν ανεχθούν είκοσι ημέρες, ένα μήνα και τις συγκεντρώσεις στις πλατείες και τις ντουντούκες, διότι αυτά τα οποία κρίνονται αυτήν τη στιγμή είναι η δουλειά, είναι το μεροκάματο, είναι η σύνταξη. Κρίνονται πολύ περισσότερα. Αν ανεχθεί κανείς και τη βοή και τις ιδιαιτερότητες μιας εκλογικής μάχης. Δεν είναι τόσο σοβαρό μπροστά σε αυτά που υποφέρει ο ελληνικός λαός καθημερινά.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο Πρόεδρος του Συνασπισμού, της Αριστεράς και της Προόδου, κ. Νικόλαος Κωνσταντόπουλος, έχει το λόγο.

Τη συνεδρίασή μας παρακολουθούν από τα δυτικά θεωρεία, αφού προηγουμένως ξεναγήθηκαν στην έκθεση της αίθουσας “ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ”, “Πεντακόσια Χρόνια Έντυπης Παράδοσης του Νεοελληνισμού”, είκοσι μαθητές και δύο συνοδοί καθηγητές από τη σχολή ΣΒΙΕ Ι.Ε.Κ. Αθηνών.

Η Βουλή τους καλωσορίζει.

(Χειροκροτήματα απ’ όλες τις πτέρυγες)

Ορίστε, κύριε Κωνσταντόπουλε.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος του Συνασπισμού, της Αριστεράς και της Προόδου): Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, συζητάμε σήμερα για το πώς πρέπει να πηγαίνει ο ελληνικός λαός στις εκλογές, για το πώς πρέπει να φτάνει στις κάλπες. Πώς πρέπει, δηλαδή, να οδηγείται μέσα σε συνθήκες αντικειμενικής πληροφόρησης, ισότιμης προβολής όλων των απόψεων, δημοκρατικού διαλόγου επί της ουσίας των προβλημάτων και όχι επί της διαδικασίας, αλλά και διαφάνειας στον τρόπο με τον οποίο χρηματοδοτείται η πολιτική προβολή, η πολιτική διαφήμιση, η πολιτική επικοινωνία. Είναι σοβαρότατο το θέμα.

Είναι σοβαρότατο το θέμα, γιατί και ο τρόπος με τον οποίο γίνονται οι εκλογές και ο τρόπος με τον οποίο οδηγείται ο πολίτης στην κάλπη έχει και αυτός τη σημασία του. Επηρεάζει την ψυχολογία, διαμορφώνει το κλίμα, διαμορφώνει τις τάσεις, τις προτιμήσεις. Είναι, λοιπόν, σοβαρότατο το θέμα και δυστυχώς, αδικείται, γιατί συζητιέται, ενώ ήδη βρισκόμαστε στο μέσον της προεκλογικής περιόδου, με έναν τρόπο ο οποίος για μία ακόμη φορά επιβεβαιώνει το δικομματικό μονοπώλιο. Επίσης, συζητιέται στον αέρα, ερήμην της πραγματικότητας και των προβλημάτων που έχουν προκύψει.

Εγώ είμαι υποχρεωμένος να επισημάνω αυτό το σοβαρό, πια, έλλειμμα δημοκρατικής αποτελεσματικότητας και δημοκρατικής ειλικρίνειας. Γιατί το κουβεντιάζουμε σήμερα το θέμα; Γιατί επί τέσσερα χρόνια, κατά τη διάρκεια της κυβερνητικής θητείας,

δεν ήρθαν νομοθετικές πρωτοβουλίες από την Κυβέρνηση για να εξομαλύνουν όλα τα προβλήματα, που έχουν δημιουργηθεί στην προεκλογική διαδικασία; Γιατί, ακόμη, η Κυβέρνηση και όταν ήρθαν πρωτοβουλίες από το Συνασπισμό και από άλλα κόμματα τις αρνήθηκε, τις περιφρόνησε, τις ειρωνεύτηκε, δεν τις υιοθέτησε, με αποτέλεσμα, σήμερα, να πηγαίνουμε στις εκλογές και το πολιτικό κλίμα το οποίο υπάρχει να είναι το γνωστό από παλιά και ακόμη χειρότερο. Αφού φορτίζεται ακόμα πιο αρνητικά, από τη στιγμή που όλην αυτήν την παλαιοκομματική μεθοδολογία της προεκλογικής διαδικασίας την ενισχύουν και σύγχρονα μέσα.

Υπάρχει, λοιπόν, ανάγκη να καταγραφεί αυτή η ανειλικρίνεια. Έπρεπε να έχει βελτιωθεί το πολιτικό κλίμα, έπρεπε να έχουν γίνει θεσμικές και πολιτικές ρυθμίσεις εξυγίανσης της προεκλογικής διαδικασίας, συμπλήρωσης και διόρθωσης και όλα τα άλλα είναι ασκήσεις κομματικής υποκρισίας, την τελευταία στιγμή, για τα μάτια του κόσμου.

Ήρθαν προτάσεις νόμων, κύριε Πρωθυπουργέ, κύριοι της Κυβέρνησης και τις αρνηθήκατε. Γιατί τις αρνηθήκατε; Με την κουτοπονηριά ότι, όλα αυτά που υπάρχουν, ως ελλείψεις ή ως αδυναμίες, μπορείτε να τα αξιοποιήσετε επ’ωφέλειά σας και σε βάρος των άλλων. Αυτή είναι η πραγματικότητα, με αποτέλεσμα, τώρα και αυτή η συζήτηση που γίνεται να έχει ακαδημαϊκό χαρακτήρα. Γιατί η συζήτηση γίνεται μετά από τις οδηγίες του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης που δεν τηρούνται, μετά την ψήφιση της τροπολογίας που έφερε η κυρία Υπουργός Εσωτερικών, η οποία όμως δεν ισχύει από τότε που ψηφίστηκε αλλά θα ισχύσει από τις 14 του μηνός, μετά από όλα εκείνα τα οποία έχει αποφασίσει η διακομματική επιτροπή, τα οποία πάλι τελούν εν αναστολή, μέχρις ότου, λέει, τυπικά αρχίσει η προεκλογική περίοδος. Δηλαδή, σήμερα, τι θα πούμε κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, στον ελληνικό λαό; Ότι δεν είμαστε σε προεκλογική περίοδο;

Ας το πληροφορηθεί, λοιπόν, ο πολίτης. Δεν είμαστε σε προεκλογική περίοδο, Ελληνίδες, Έλληνες! Προχθές έδωσε ο κύριος Πρωθυπουργός μια συνέντευξη όχι γιατί είμαστε σε προεκλογική περίοδο, αλλά γιατί ήθελε να μιλήσει γενικώς και αορίστως για κάποια θέματα!!

Αυτό είναι αδημοκρατική ειλικρίνεια; Εμείς, από την πλευρά του Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου λέμε ότι δεν μπορεί να λειτουργεί έτσι το πολιτικό σύστημα της χώρας, το 2000 και εν όψει του 21ου αιώνα, με προσχήματα, με κατά συνθήκη ψεύδη, με υπεκφυγές, με άλλοθι, με κουτοπονηρίες, με κόλπα.

Έπρεπε να έχουν γίνει στον τομέα των εκλογών θεσμικές αλλαγές, νομοθετικές ρυθμίσεις και τεχνικές ρυθμίσεις, ώστε να μην παρατηρούνται αυτά τα φαινόμενα που εμφανίζονται με τρόπο ενοχλητικό πια. Γιατί ξέρετε,

πολλά απ’αυτά που συντελούνται στην προεκλογική περίοδο, για τις 9 Απριλίου, εμπεριέχονται με πολύ καυστικό τρόπο στις παραδοσιακές ταινίες του ελληνικού κινηματογράφου, όπως είναι η νοστορπία της κορδέλας, η πρακτική του μυστηρίου, τα εγκαίνια, οι υποσχέσεις, όλο αυτό το τελετουργικό, το χτύπημα στην πλάτη και το γύρισμα της πλάτης αμέσως μετά, τα στομφώδη λόγια μπροστά στα μάτια του κόσμου και τα δηλητηριώδη υπονοούμενα στο σιγανό και στο δίπλα, όταν είναι να συνεννοηθούν μεταξύ τους, όλοι εκείνοι που βλέπουν την ψήφο ως εμπόρευμα ή -επιτρέψτε μου να πω- ως μια λευκή εντολή για παραλογισμό εξουσίας.

Οι εκλογές ανακοινώθηκαν από τον κύριο Πρωθυπουργό. Ο κύριος Πρωθυπουργός κήρυξε την προεκλογική περίοδο και είπε ότι οι πρόωρες εκλογές επιβάλλονται, χωρίς πάλι να τις δικαιολογήσει, ως θα ώφειλε.

Χθες πανηγύρισε η Κυβέρνηση την κατάθεση της αίτησης της χώρας μας, για την ένταξή μας στη Νομισματική Ένωση. Δεν νομίζω ότι καμιά άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης πανηγύρισε με την υποβολή ενός χαρτιού. Τα έχετε εντάξει όλα σ’ αυτό το προεκλογικό οπλοστάσιο. Εάν η είσοδος είναι δεδομένη και πανηγυρίζει εκ προίμιου ο κύριος Πρωθυπουργός για την ένταξη της χώρας μας, τότε δεν έχουν νόημα όλα τα επιχειρήματα που είπε για τις πρόωρες εκλογές και την ανάγκη δια-

πραγμάτευσης. Εάν η είσοδος δεν είναι δεδομένη και χρειάζονται σκληρές διαπραγματεύσεις, τότε επί ένα και πλέον μήνα η χώρα, με ευθύνη του κυρίου Πρωθυπουργού, δεν θα είναι σε θέση να κάνει αυτήν τη διαπραγμάτευση, διότι θα κάνει ασκήσεις προεκλογικής τακτικής.

Κατά τη συζήτηση που έκανε ο κύριος Πρωθυπουργός με τον Πρόεδρο της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, μιλώντας εκτός χειρογράφου, είπε το μυστικό και αυτό θέλω να επισημάνω. Ο κύριος Πρωθυπουργός είπε "μα, δεν ξέρετε, κύριε Πρόεδρε της Νέας Δημοκρατίας ότι χρειάζεται η διατηρησιμότητα των δεικτών της ονομαστικής σύγκλισης;". Η ουσία είναι ότι εκείνο το οποίο η Κυβέρνηση έχει ετοιμάσει σε περίπτωση επανεκλογής της και η Νέα Δημοκρατία αποδέχεται ως επιδίωξή της είναι το νέο πρόγραμμα σύγκλισης για την περίοδο μέχρι το 2002, το οποίο υποβλήθηκε χωρίς ενημέρωση κανενός, χωρίς συζήτηση, αξιολογήθηκε και εγκρίθηκε από το ΕΚΟΦΙΝ, συνοδεύτηκε και πλαισιώθηκε από συγκεκριμένες δεσμευτικές οδηγίες, οι οποίες και αποτελούν τον άξονα της πολιτικής, που θα ακολουθηθεί για τη διατηρησιμότητα αυτών των δεικτών.

Αυτό σημαίνει, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ότι όλα όσα τάζει η Κυβέρνηση, ότι όλα όσα προσφέρει η Νέα Δημοκρατία, δεν χωράνε σε αυτό που έχουν αποφασίσει ότι αποτελεί το πλαίσιο της κοινής πολιτικής, με όποιες διαφορετικές επιλογές ή διαφορετικές παραλλαγές.

Άκουσα, επίσης, ένα διαξιφισμό για το ποιος έχει ολοκληρωμένο πρόγραμμα, ποιος γράφει και ποιος αντιγράφει, ποιος συγγράφει και ποιος υπογράφει.

Τα κυβερνητικά και πολιτικά προγράμματα δεν είναι εκθέσεις ιδεών. Απορρέουν από συγκεκριμένες επιλογές με κοινωνικό περιεχόμενο. Δεν αναθέτεις σε κάποιον να σου γράψει ένα πρόγραμμα. Κάτι τέτοιο μπορεί να το κάνει ο διαφημιστής. Τα κυβερνητικά και πολιτικά προγράμματα έχουν φιλοσοφία, έχουν πολιτική ταυτότητα, έχουν δυναμική, έχουν προσανατολισμό.

Διακρίσεις εξήντα σελίδες χρειάστηκε η Κυβέρνηση για να εξηγήσει όσα δεν έκανε. Αυτό είναι το κυβερνητικό σας πρόγραμμα. Και διακρίσεις εξήντα σελίδες χρειάστηκε η Κυβέρνηση για να κατασκευάσει επιχειρήματα για το τι σκοπεύει να κάνει, που δεν έκανε μέχρι τώρα. Αυτό δεν είναι κυβερνητικό πρόγραμμα. Είναι η απολογία μιας πολιτικής αποτυχίας και επιτρέψτε μου να πω και μιας πολιτικής ανακολουθίας. Γιατί άλλα είχατε πει το 1996 και άλλα εφαρμόσατε μετά τις εκλογές.

Η Νέα Δημοκρατία συμμετέχοντας σ' αυτό το γνωστό πρωτάθλημα της παροχολογίας της προεκλογικής, σπεύδει να πλειοδοτήσει, γνωρίζοντας ότι αυτά τα οποία εξαγγέλλει δεν πρόκειται να τα κάνει. Γιατί είναι δοκιμασμένη και η συγκεκριμένη ασυνέπεια στο κυβερνητικό επίπεδο των δύο μεγάλων κομμάτων.

Η διατηρησιμότητα, λοιπόν, των δεικτών που κρύβεται πίσω απ' αυτό το σκηνικό της προεκλογικής περιόδου, τι σημαίνει; Σημαίνει διατηρησιμότητα των πολιτικών που παράγουν ανεργία; Διατηρησιμότητα των πολιτικών, που παράγουν αποκλεισμούς; Διατηρησιμότητα των πολιτικών που εκποιούν υποδομές άσκησης κοινωνικής πολιτικής; Διατηρησιμότητα των πολιτικών, οι οποίες παράγουν περιφερειακές ανισότητες; Διατηρησιμότητα των πολιτικών, οι οποίες βάζουν τον αγρότη στην τρίτη ταχύτητα; Διατηρησιμότητα των πολιτικών, οι οποίες καλλιεργούν αδιαφάνεια στη διαχείριση των πόρων; Διατηρησιμότητα της λειτουργίας των θεσμών, που παράγουν διαπλοκή και διαφθορά; Διατηρησιμότητα της μονομέρειας και της μονόπλευρης νοοτροπίας, που θέλει τον αναγκαστικό φιλελεύθερο, νεοφιλελεύθερο, κεντροδεξιό μονόδρομο; Διατηρησιμότητα όλου αυτού του σκηνικού, που τάζει και υπόσχεται χωρίς ουσιαστικά να εξασφαλίζει τις προϋποθέσεις της κοινωνικής συνοχής και της ισορροπίας ανάπτυξης; Διατηρησιμότητα της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης; Διατηρησιμότητα των οικολογικών καταστροφών; Διατηρησιμότητα της πολιτικής δημαγωγίας;

Γι' αυτό, λοιπόν, είναι ουσιαστικά τα ζητήματα και επ' αυτών θα έπρεπε να συζητήσουμε. Και βεβαίως, να επισημάνουμε ότι όπως έχει σημασία ο τρόπος με τον οποίο αναπτύσσεται η προεκλογική περίοδος, το ίδιο έχει μεγάλη σημασία και ο εκλογικός νόμος και το εκλογικό σύστημα, με το οποίο γίνονται οι εκλογές.

Κύριε Πρωθυπουργέ και κύριοι της Κυβέρνησης, το βασικό πλαίσιο που διαμορφώνει τις πολιτικές εξελίξεις, το βασικό πλαίσιο μέσα στο οποίο διεξάγονται οι εκλογές, είναι ο εκλογικός νόμος. Αυτός φτιάχνει τους αντιπροσωπευτικούς ή λιγότερο αντιπροσωπευτικούς συσχετισμούς. Αυτός φτιάχνει το ισορροπημένο ή το μη ισορροπημένο πολιτικό σύστημα. Αυτός φτιάχνει τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν οι θεσμοί, τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί η διακυβέρνηση αλλά και το κράτος.

Έχετε ευθύνη, κύριοι της Κυβέρνησης και εσείς κύριε Πρωθυπουργέ, διότι διατηρήσατε τον ίδιο εκλογικό νόμο, το νόμο που είχε ψηφίσει η Νέα Δημοκρατία. Το νόμο που κατασκευάζει τεχνικές κοινοβουλευτικές πλειοψηφίες. Το νόμο που κατασκευάζει ανισορροπίες και αδιέξοδα στο πολιτικό σκηνικό. Το νόμο ο οποίος δίνει την παντοδυναμία στην οποιαδήποτε αυτοδυναμία να λειτουργεί ως ο εξουσιαστής των πάντων, της νομοθετικής εξουσίας, της Βουλής, του ταμείου του κράτους, της κοινωνίας, της ανάπτυξης και όλων των πλευρών του δημόσιου βίου της χώρας.

Απ' αυτές τις εκλογές με το συγκεκριμένο νόμο, και πάλι θα προκύψει μια Βουλή, στην οποία θα κυριαρχούν τα δύο μεγάλα κόμματα.

Άλλωστε γι' αυτόν το λόγο τον κρατάτε αυτόν τον εκλογικό νόμο. Τον έχουν καταγγείλει οι πάντες, ως αντιδημοκρατικό, ως ανέντιμο, ως ληστρικό, ως σχιζοφρενικό εκλογικό νόμο. Παρά ταύτα παραμένει αυτός, σε πείσμα όλης της πολιτικής κατακρίτικης που γίνεται. Παραμένει ακριβώς, γιατί έχει τη δική του τρέλα αυτός ο εκλογικός νόμος. Έχει την τρέλα να φτιάχνει τις αυτοδυναμίες και τις παντοδυναμίες των δύο μεγάλων κομμάτων. Γι' αυτό δεν τολμήσατε να κάνετε την ουσιαστική αλλαγή στην εκλογική νομοθεσία. Θα προκύψει, λοιπόν, και η επόμενη Βουλή με την παντοδυναμία των δύο κομμάτων, με τη μοναρχία των δυο σας. Και είναι χαρακτηριστικός ο τρόπος με τον οποίο πραγματικά συμπεριφέρεσθε, όταν ψάχνετε να βρείτε μεταξύ σας τις διαδικασίες της αντιπαράθεσης, για τις ανάγκες της εκλογικής και ψηφοθηρικής σκοπιμότητας και αγνοείτε την ισότιμη λειτουργία των θεσμών.

Λέω για τη μοναρχία των δύο μεγάλων κομμάτων, γιατί τα δύο μεγάλα κόμματα σήμερα μοιάζουν πάρα πολύ και υποστηρίζουν χονδρικά την ίδια πολιτική κατεύθυνση σε όλα τα μεγάλα ζητήματα.

Πιστεύω ότι το κεντρικό πρόβλημα των εκλογών είναι αυτό. Ότι δηλαδή, ανταγωνίζονται τα δύο μεγάλα κόμματα για την εξουσία, ανταγωνίζονται δύο κόμματα για το ποιο θα είναι κατεστημένο στη θέση του κατεστημένου της κυβερνητικής πολιτικής, δύο κόμματα που προτείνουν την ίδια πολιτική, δύο κόμματα που λόγω του εκλογικού νόμου δεν μπορούν τούτη την ώρα παρά να συμπεριφερθούν μ' αυτήν τη νοοτροπία σε σχέση με όλα τα άλλα κόμματα που έχουν διαφορετικές πολιτικές και βρίσκονται σε μειονεκτική εξ αρχής θέση.

Δεν είναι κυβερνητική φιλανθρωπία η αναγνώριση της ισότιμης λειτουργίας όλων των κομμάτων, ούτε είναι γαλαντομία της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, να μιλήσει για λογαριασμό των υπολοίπων κομμάτων. Αναλογικά συγκροτούνται οι θεσμοί, στελεχώνονται οι δομές της εξουσίας και της διακυβέρνησης, αλλά λειτουργούν ισότιμα στο εσωτερικό τους. Ισότιμα, με την αναλογικότητα βεβαίως της εκπροσώπησης.

Αυτά είναι λυμένα ζητήματα και στη θεωρία και στην πρακτική. Η αναλογία που έχει την αξία της για τη συγκρότηση και τη στελέχωση των θεσμών και η ισοτιμία που έχει τη σημασία της για την ποιότητα της λειτουργίας των θεσμών, για το επίπεδο της παραγόμενης πολιτικής.

Οι αψιμαχίες, λοιπόν, για τα δευτερεύοντα, είναι άνευ σημασίας. Όλο το σκηνικό των εκλογών πάσχει απ' αυτό το αδιέξοδο και η συζήτηση που έγινε ενώπιόν μας, είναι χαρακτηριστική.

Γι' αυτό, λοιπόν, και εμείς από την πλευρά του Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου, πέρα απ' όλα τα άλλα θέματα, ζητάμε από τον ελληνικό λαό να τοποθετηθεί σ' αυτό το κεντρικό πρόβλημα. Το προεκλογικό, το πραγματικό δίλημμα των εκλογών δεν είναι αυτό που κατασκευάζει ο εκλογικός νόμος. Το πραγματικό δίλημμα είναι, αν θα σπάσει ή όχι το καθεστώς της παντοδυναμίας των δύο μεγάλων κομμάτων, το καθεστώς της

μοναρχίας των δύο μεγάλων κομμάτων. Εάν θα υπάρξει ή όχι, στην επόμενη Βουλή, με βάση τον εκλογικό νόμο που προμοδοτεί αυτήν τη μοναρχία των δύο κομμάτων, ισχυρή Αντιπολίτευση, εάν θα υπάρχει ισχυρή Αριστερά, εάν θα υπάρχει ισχυρός Συνασπισμός. Και θέλουμε να το πούμε ευθέως, γιατί, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, χαρακτηριστικό γνώρισμα του πολιτικού μας συστήματος, που φαίνεται πιο κραυγαλέα εν όψει εκλογών, είναι αυτή η αναντιστοιχία σε σχέση με την πραγματικότητα. Είναι ξεκομμένο το πολιτικό μας σύστημα σε σχέση με την πραγματικότητα. Πολλές φορές λειτουργεί ερήμην της κοινωνίας, εναντίον της κοινωνίας, εναντίον των θεσμών, εκ των υστέρων, για τα μάτια του κόσμου, σε ανεπίκαιρο χρόνο, με μη αποτελεσματικό και αξιόπιστο τρόπο. Χαρακτηριστικό δείγμα, η σημερινή συζήτηση. Αυτά τα ζητήματα έπρεπε να έχουν λυθεί από την επομένη των εκλογών, όταν όλοι διαπιστώσαμε ότι στις εκλογές του 1996 έγιναν υπερβάσεις, έγινε περιγραφή των νόμων, υπήρξαν καταχρηστικές συμπεριφορές, υπήρξε αδιαφάνεια, υπήρξε χρήμα πολιτικό που κυκλοφόρησε χωρίς κυρώσεις, υπήρξαν όλα αυτά τα ανεπίτρεπτα φαινόμενα, που δηλητηριάζουν το πολιτικό κλίμα.

Ακούγοντας την ομιλία του κυρίου Πρωθυπουργού, αποκόμισα την εντύπωση ότι όλα έχουν καλώς. Δηλαδή δεν υπάρχει σήμερα πρόβλημα περιορισμού των εκλογικών δαπανών και πέραν ακόμη αυτών των αποφάσεων της διακομματικής, όπως εμείς θα θέλαμε; Δεν υπάρχει σήμερα πρόβλημα ότι οι όποιες κυρώσεις της υπάρχουσας νομοθεσίας, είναι λευκές και δεν έχουν αποτελέσματα; Δεν απασχολεί την Κυβέρνηση ότι το πολιτικό χρήμα ρέει, με τρόπο ο οποίος προκαλεί τη δημοκρατία και την κοινωνία. Διαβρώνει και διαφθείρει πολλά πράγματα το πολιτικό μας σύστημα. Δεν σας ενδιαφέρει ο έλεγχος των οικονομικών των κομμάτων;

Δεν αντιλαμβάνομαι την άποψη που άκουσα από τη Γραμματέα του ΚΚΕ να μην ελέγχονται οι οικονομικά των κομμάτων. Κανένα κόμμα δεν έχει να κρύψει τίποτα, από εκείνα τα κόμματα, που πράγματι στηρίζονται στη δύναμη των μελών τους και στην αγάπη των φίλων τους. Να ελέγχονται και μάλιστα από μικτές επιτροπές και με δικαστικούς, για να μη δημιουργείται και η συντηχία των πολιτικών, που προσπαζόμαστε με επιχειρήματα τρέχουσας σκοπιμότητας την έλλειψη ουσιαστικού ελέγχου.

Επίσης δεν έχετε ακούσει τίποτε, κύριοι της Κυβέρνησης, για την ορατή διαπλοκή που βγάζει μάτι; Τότε, πώς εξηγείται το φαινόμενο, διευθυντικά στελέχη μεγάλων συγκροτημάτων, και όχι ενός μονάχα, να διορίζονται σε καίριες κρατικές θέσεις και σε τομείς που έχουν πολύ μεγάλη σημασία για οικονομικές και πολιτικές επιχειρήσεις; Πώς εξηγείται το φαινόμενο, άλλα διευθυντικά στελέχη συγκροτημάτων διαπλεκομένων με τα συμφέροντα του δημοσίου να στολίζουν ευρωψηφοδέλτια ή ψηφοδέλτια του κυβερνητικού κόμματος και να εμφανίζονται ως η νέα φρουρά του κατεστημένου στη διακυβέρνηση της χώρας;

Πρέπει να σοβαρευτούμε και να μιλήσουμε με ειλικρίνεια. Δεν βλέπετε τι έγινε στη Γαλλία, τι έγινε στην Αγγλία; Στη Γαλλία ακόμη και σήμερα με τον Ζιπé δεν είδατε τι γίνεται; Στη Γερμανία δεν ακούτε τον ορυμαγδό από την κατάρρευση ολόκληρου του Χριστιανοδημοκρατικού κόμματος και του πολιτικού συστήματος; Δεν ακούσατε τίποτε απ' αυτά που έγιναν στην ΚΟΜΙΣΙΟΝ, με δυο επιτρόπους των οποίων ζητείται η άρση της ασυλίας; Δεν ακούσατε τίποτε, για όλα αυτά τα οποία σήμερα αποτελούν το κεντρικό πρόβλημα της δημοκρατίας; Δεν υπάρχει ανάγκη ελέγχου του πολιτικού χρήματος, διαφάνειας στις εκλογικές δαπάνες, περιορισμού της πολιτικής προβολής και διαφήμισης, διαφάνειας στον τρόπο με τον οποίο γίνεται η διαμεσολάβηση των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και διαφόρων άλλων συγκροτημάτων, κύριε Υπουργέ;

Σήμερα, σε όλο τον κόσμο υπάρχει μια νέα διεθνής, η διεθνής της διαφθοράς. Υπάρχει ένα νέο καθεστώς, η επικυριαρχία της διαπλοκής. Υπάρχει ένα νέο πολιτικό σύστημα, η υπερεξουσία των εξωθεσμικών κέντρων. Εδώ δεν είμαστε κάπου στο γυάλινο πύργο, μακριά των όσων συμβαίνουν σε όλο τον κόσμο; Έχετε, λοιπόν, την ευθύνη, γιατί ως Κυβέρνηση, ισχυρή, με αυτοδύναμη πλειοψηφία, δεν θελήσατε, δεν τολμήσατε να εξυγιάνετε αυτόν τον κρίσιμο χώρο του πολιτικού μας συστήματος.

Υπάρχει και ένα ακόμη ζήτημα το οποίο έχει σημασία, ένα ακόμη αρνητικό χαρακτηριστικό γνώρισμα του πολιτικού μας συστήματος. Η αναξιοπιστία. Άλλα λέγονται, άλλα γίνονται. Υπάρχει ένα σοβαρό πρόβλημα στο οποίο πρέπει να συνεννοηθούμε. Η αξιολογία του πολιτικού συστήματος καθορίζεται από τη συμπεριφορά των προσώπων, από τη συμπεριφορά των φορέων. Όταν, λοιπόν, οι φορείς και τα πρόσωπα, που στελεχώνουν τους θεσμούς, συμπεριφέρονται με τη λογική ότι στην πολιτική όλα επιτρέπονται, τότε το πολιτικό σύστημα βαθμιαία χάνει την αξιολογία του. Και είμαστε σε περίοδο, που έναντι της κοινωνίας, το πολιτικό σύστημα έχει χάσει την αξιολογία του.

Δεν μπορεί όλα να δικαιολογούνται με τη λογική της στιγμής, "σήμερα αυτά αύριο τα αντίθετα" με την ίδια ευκολία και τον ίδιο ενθουσιασμό, με την ίδια επιχειρηματολογία, που εμφανίζονται ως η μόνη σωτηρία για τον τόπο! Δεν διαμορφώσατε κλίμα αξιοπιστίας και ιδιαίτερα ο κύριος Πρωθυπουργός υπέστη ένα προσωπικό πλήγμα στην αξιοπιστία του, όταν άλλα έλεγε πριν από τις εκλογές του '96, και με διαφορετικό τρόπο οδήγησε τη χώρα στις εκλογές του '96 αλλά και προσφάτως, όταν έλεγε ότι οι πρόωρες εκλογές είναι επιζήμιες και μετά από λίγο εμφανίστηκε να λέει ότι οι πρόωρες εκλογές είναι σωτηρίες.

Αυτά, λοιπόν, είναι εκείνα τα οποία πρέπει να αντιμετωπιστούν, γιατί διαμορφώνουν και μια άλλη λογική, τη λογική του να μιλάμε με τη γλώσσα των συνθημάτων, να μη μιλάμε με τη γλώσσα των προβλημάτων, τη λογική ότι οι αξίες και οι αρχές είναι για τους πτωχούς το πνεύματι ιδεολόγητους, ενώ για τους ξύπνιους είναι ο κυνισμός και ο ωφελιμιστικός τρόπος μεταχείρισης των θεσμών. Γίνεται ένα ατέλειωτο πάρε-δώσε, ένα ατέλειωτο σούρτα-φέρτα, ένα ατέλειωτο τάξε-πάρε, που τελικά φθείρει και τα πρόσωπα, φθείρει και τους θεσμούς και δημιουργεί αρνητικό ήθος και ύφος στην πολιτική μας ζωή, απομακρύνει και εκτοπίζει την αισθητική, τον πολιτισμό, τη συνέπεια και την ευθύνη, για τη λειτουργία του πολιτικού συστήματος.

Θα ήθελα να αναφερθώ σε ένα τρίτο χαρακτηριστικό, που βλέπουμε όλοι μπροστά στα μάτια μας πηγαίνοντας προς τις εκλογές, την έντονη υποκρισία. Το "δεν είμαστε κατ' αρχήν σε προεκλογική περίοδο", είναι η μία πλευρά αυτής της υποκρισίας.

Μία άλλη πλευρά είναι η υιοθέτηση και η εφαρμογή όλης της παραδοσιακής προεκλογικής συνταγής. Και τι περιλαμβάνει αυτή η συνταγή; Πόλωση. Πόλωση με κάθε τρόπο, έτσι ώστε να περιχαρακωθούν οι Έλληνες πολίτες. Τι άλλο περιλαμβάνει; Κινδυνολογία. Κινδυνολογία, για να εμφανισθεί ο καθένας ως ο μόνος σωτήρας και όλοι οι άλλοι ως οι καταστροφείς αυτού του τόπου.

Περιλαμβάνει σκηνοθετημένες μονομαχίες. Η Ελλάδα δεν είναι οι δύο μεγάλες παρατάξεις. Είσατε δύο μεγάλα κόμματα και με την απλή αναλογική θα παίρνατε ποσοστά μεγαλύτερα, ενδεχομένως, από οποιαδήποτε άλλα κόμματα έμειναν στη Βουλή, αλλά η Ελλάδα δεν είναι στα μέτρα τα δικά σας και μόνο. Δεν μπορεί, ό,τι περισσεύει από τα μέτρα των δικών σας παρατάξεων, να θεωρείται περιθώριο. Είμαστε που είμαστε σε μία περίοδο κοινωνικών αποκλεισμών. Μη φτάσουμε μπαίνοντας στον 21ο αιώνα να θεσμοθετούμε και την πολιτική περιθωριοποίηση υπαρκτών δυνάμεων, απόψεων, ρευμάτων και ιδεών μέσα στην ελληνική κοινωνία.

Μια άλλη πλευρά αυτής της υποκρισίας είναι οι παροχολογίες. Υποσχέσεις, εμπόριο προσδοκίας, προκαταβολές μελλοντικής ευτυχίας. Μέχρι χθες οι αγρότες ήταν εκείνοι οι οποίοι ενοχλούσαν. "Δεν γίνεται αλλιώς", έλεγε εδώ η Κυβέρνηση, "όποιος αντέξει, όποιος δεν αντέξει, ας κόψει το λαιμό του". Σήμερα, πακέτα δισεκατομμυρίων, τρισεκατομμυρίων. Πακέτα μετοχών της Αγροτικής Τράπεζας, ο Πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας. Αλλά οι δυο σας, ΠΑ.ΣΟ.Κ. και Νέα Δημοκρατία, δεν αποδέχαστε την πρόταση, η Αγροτική Τράπεζα να είναι αγροτοσυνεταιριστική τράπεζα. Δεν αποδέχαστε την πρόταση του Συνασπισμού, να υπάρχει τράπεζα γης. Δεν αποδέχαστε την πρόταση του Συνασπισμού, να υπάρξουν διαρθρωτικές αλλαγές σε όλη τον τομέα της αγροτικής οικονομίας, για να μην αντιμετωπίζει ο Έλληνας αγρότης, αυτήν τη στιγμή την ανυμπόρια με την πλάτη στον τοίχο.

Επίσης, μια άλλη πλευρά αυτής της πολιτικής προεκλογικής υποκρισίας είναι οι δημαγωγίες και τα συνθήματα, για να κρυφτούν οι πραγματικές αιτίες που παράγουν τα προβλήματα σήμερα. Και οι πραγματικές αιτίες που έχουν δημιουργήσει όλα προβλήματα παραμένουν ανοικτά και δεν λύνονται, είναι οι πολιτικές επιλογές. Είναι οι κυβερνητικές πολιτικές επιλογές, σε όλη την περίοδο από τη Μεταπολίτευση μέχρι σήμερα, που δεν μπόρεσαν να λύσουν στην ώρα τους με τους σωστούς ρυθμούς και με το σωστό τρόπο τα προβλήματα, ώστε να μη δημιουργούνται οι σημερινές αποκλίσεις.

Σκιαμαχείτε για το χρηματιστήριο. Και αυτή, λοιπόν, η σκίαμαχία της Κυβέρνησης και της Νέας Δημοκρατίας για το χρηματιστήριο, αποδεικνύει ότι και στο χρηματιστήριο ο προεκλογικός κομματικός αγώνας έχει εμπλακεί. Αποδεικνύει ότι η αγορά δεν είναι αυτόνομη στη λειτουργία της, αλλά επηρεάζεται από την ένταξη των σκοπιμοτήτων της στις προεκλογικές επιδιώξεις.

Και οφείλω να το πω από την πλευρά μου: αν επιθυμούσε η Κυβέρνηση να εξυγιάνει τον τρόπο λειτουργίας του χρηματιστηρίου, να θωρακίσει τους μικροεπενδυτές, έπρεπε σε όλη αυτήν την περίοδο να έχει θεσπίσει μέτρα. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς να μην είναι νομικό πρόσωπο, υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, να είναι ανεξάρτητη αρχή. Να υπάρχουν απαγορεύσεις που να κατοχυρώνουν από το εμπόριο της εσωτερικής πληροφόρησης. Να υπάρχουν θεσμικές εγγυήσεις ότι το χρηματιστήριο θα λειτουργεί ως οικονομικός θεσμός, με προτεραιότητες επενδυτικές και αναπτυξιακές. Γιατί, σήμερα, πράγματι είναι απροστάτευτοι οι μικροεπενδυτές από τους υπάρχοντες μηχανισμούς διαφάνειας, ελέγχων, ενημέρωσης και αποτελεσματικότητας. Οι υπάρχοντες δεν επαρκούν και το βλέπετε το πρόβλημα εδώ και καιρό, αλλά δεν θέλετε να κάnete τίποτε.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Πρόεδρος της Βουλής κ. **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ**)

Και στο χρηματιστήριο, λοιπόν, διαφωνείτε στα επουσιώδη, αλλά στα ουσιώδη δεν θέλετε να αντιμετωπίσετε τις πραγματικές πολιτικές αιτίες, οι οποίες δημιουργούν το πρόβλημα. Σήμερα, πηγαίνοντας προς τις εκλογές, και στο χρηματιστήριο εγκλωβίζεται το πολιτικό μας σύστημα και στο χρηματιστήριο εγκλωβίζονται τα δύο μεγάλα κόμματα, γιατί ακριβώς έτσι όπως μέχρι σήμερα εξελίχθηκαν τα πράγματα, δεν αντιμετωπίστηκαν στην ώρα τους και με τις θεσμικές εκείνες αλλαγές που έπρεπε να γίνουν.

Εμείς από την πλευρά του Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου σας τις υποδείξαμε. Κάναμε δύο ημερίδες για την εξυγίανση όλου αυτού του τομέα. Σας υποδείξαμε συγκεκριμένα μέτρα και προτάσεις. Τα βήματα που έχουν γίνει, σας είπαμε, ότι δεν αρκούν, χρειάζονται πρόσθετα. Αντί γι' αυτό, κυβερνητικοί παράγοντες βγαίνουν και αποφαινόμενοι περί της μελλοντικής πορείας του χρηματιστηρίου, παράγοντες της Αξιοματικής Αντιπολίτευσης βγαίνουν και αποφαινόμενοι περί της καταστροφικής πορείας του Χρηματιστηρίου. Και εκείνος που πληρώνει τα σπασμένα είναι ο μικροεπενδυτής, η ελληνική οικονομία, η ανάπτυξη αυτού του τόπου, το πολιτικό σύστημα, αν θέλουμε να συνεννοηθούμε και να πούμε τα πράγματα με το όνομά τους.

Είναι μία περίοδος στην οποία έχει ειπωθεί από πολλούς ότι κυριαρχεί η εικονολογία, ότι υπάρχει η προτεραιότητα στα συνθήματα και όχι στα επιχειρήματα. Θα έλεγα ότι κυριαρχεί η "τιποτολογία". Γι' αυτό και εκείνοι οι οποίοι σήμερα επιστρατεύονται σε αυτό το σκηνικό, που στήνεται στην Ελλάδα του 2000, είναι οι επικοινωνιολόγοι, οι ενδυματολόγοι, οι μακιγιέρ, οι κειμενογράφοι, οι παρασκευαστές εικόνων, που νεοελληνιστί λέγονται και "image makers" και οι συνθηματολόγοι, οι προπαγανδιστές και οι διάφοροι ντερμπεντέρηδες, οι οποίοι αναλαμβάνουν κατ' αποκοπή να λιοδορούν τα κόμματα, από ημερήσια φύλλα, και στη συνέχεια να εμφανίζονται ως αντικειμενικοί δημοσιογράφοι, που παίρνουν συνέντευξη από τον κύριο Πρωθυπουργό, να καθυβρίζουν τους Αρχηγούς των κομμάτων καθημερινώς και η Κυβέρνηση να κρυφογελάει, γιατί αυτό τη βολεύει!

Ήκουσα έκπληκτος προηγουμένως να λέει ο κύριος Πρωθυ-

πουργός ορισμένα ζητήματα που σχετίζονται με τη διαφήμιση και με το Εθνικό Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο. Ο Ευρωβουλευτής του Συνασπισμού, ο Αλέκος ο Αλαβάνος, απευθύνθηκε στον αρμόδιο Επίτροπο και ο αρμόδιος επίτροπος παρενέβη και σας είπε ότι αυτό που κάνετε ως Κυβέρνηση, δεν είναι σύμφωνο με τους κοινοτικούς κανονισμούς, είναι καταχρηστικό και σας είπε να το σταματήσετε. Και όχι μόνο σας είπε να το σταματήσετε, αλλά ξέρετε ότι με επιστολή που πήρατε, με επιστολή που έστειλε στον αρμόδιο Υπουργό της ελληνικής Κυβέρνησης, όπως λέει στην απάντησή του, και είναι ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας, ζητάει εξέταση "για να διερευνηθεί η συμβατότητα των εν λόγω διαφημίσεων με τους κοινοτικούς κανόνες". Και αν διαπιστωθεί ότι η μορφή και ενδεχομένως το περιεχόμενο αυτών των διαφημίσεων δεν σέβεται τους κοινοτικούς κανόνες κατά την αρχή της ουδετερότητας, κάτι που είναι ιδιαίτερα ευαίσθητο και σημαντικό σε προεκλογικές περιόδους- τα χρήματα θα επιστραφούν στα Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η απαίτηση για επιστροφή χρημάτων στον κοινοτικό προϋπολογισμό, ξέρετε από την εμπειρία σας, ότι χρησιμοποιείται συνήθως όταν αποκαλύπτονται απατηλές διαδικασίες σε βάρος των ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ποιος, λοιπόν, θα πληρώσει αυτήν τη διαφήμιση που με αθέμιτο τρόπο προωθήσατε; Ο ελληνικός λαός και η ελληνική οικονομία.

Επίσης άκουσα τον κύριο Πρωθυπουργό να αναφέρεται στο Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης. Μα το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης η Κυβέρνηση δεν το θέλησε ως ανεξάρτητη αρχή ελέγχου και διαφάνειας, η Κυβέρνηση παρενέβη με πρωτοφανή μάλιστα τρόπο.

Ήκουσα να γίνεται επίκληση νομολογίας του Συμβουλίου Επικρατείας και να λέγονται επιχειρήματα, τα οποία ξέρει ο κύριος Πρωθυπουργός, ότι δεν ευσταθούν, γιατί είναι και νομικός, έχει και συμβούλους επί των συνταγματικών και νομικών θεμάτων. Όταν ο Υπουργός σας ασκεί έλεγχο νομιμότητας, αν διαπιστώσει πταίσμα στη σχετική απόφαση, επιστρέφει την απόφαση στην αρχή που την εξέδωσε, προκειμένου η αρχή αυτή να συμμορφωθεί και να διορθώσει το λάθος. Από πού κι ως πού έχουμε ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, όταν ασκεί έλεγχο νομιμότητας ο Υπουργός διαπιστώνει κατά την κρίση του ότι υπάρχει ελάττωμα και επί τόπου παίρνει τη σβηστήρα, σβήνει την απόφαση της ανεξάρτητης διοικητικής αρχής- τώρα βεβαίως έχει το "blanco"- βάζει το "blanco", τραβάει μία υποσημείωση και γίνεται δικαστής. Και βγάζει ο Υπουργός, το κυβερνητικό όργανο, το όργανο της εκτελεστικής εξουσίας, απόφαση δικαιοδοτική ανεξάρτητης διοικητικής αρχής. Τέτοια σύγχυση εξουσιών δεν επιτρέπεται να γίνεται σε καθεστώς δημοκρατικής νομιμότητας.

Τα λέω αυτά, γιατί είναι γνωστός ο τρόπος με τον οποίο στον τομέα της πληροφόρησης έχει αλωθεί όλος ο χώρος από την κυβερνητική τακτική. Και είναι φανερό ότι πρώτα ακυρώσατε και αποδυναμώσατε το Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο, στη συνέχεια αναπτύξατε ένα σύστημα πελατειακών σχέσεων με τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, νομιμοποιήσατε όλους τους λειτουργούντες ραδιοσταθμούς, που έπρεπε να το είχατε κάνει με τη διαδικασία όπως την προβλέπει ο νόμος και η λειτουργία του Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου. Με μια μεταβατική διάταξη στο νόμο περί συνδρομητικών υπηρεσιών του ν. 2644/1998 νομιμοποιήθηκαν προσωρινά και χωρίς τους ενοχλητικούς ελέγχους διαφάνειας του ασυμβίβαστου, του "πόθεν έσχες", όλοι οι τηλεοπτικοί σταθμοί και στη συνέχεια αρχίσατε και τα παιχνίδια πελατειακών σχέσεων με τη διαφήμιση του δημοσίου και την προβολή του κυβερνητικού έργου. Το Φεβρουάριο 3,2 δισεκατομμύρια η κυβερνητική διαφήμιση. Ιανουάριο και Φεβρουάριο 4,8 δισεκατομμύρια η διαφήμιση του κυβερνητικού έργου. Απ' αυτά η μερίδα του λεόντος, η διαφήμιση για το Μετρό και για την Εγνατία.

Θα ήθελα επίσης να πω ότι και στον τομέα των διαφημίσεων, με τις διαφημιστικές δαπάνες για το δημόσιο, δεν κάνετε μονάχα προπαγάνδα αλλά και κυβερνητική πελατειακή πολιτική. Και αυτό επίσης σας το έχουν επιστημονεί όλοι εκείνοι οι οποίοι θέλουν υγιείς ανταγωνισμούς και στον τομέα της διαφήμισης.

Θα δώσω κι εγώ δείκτες, από τους οποίους προκύπτει για την

εβδομάδα από 21/27.2.2000 η παρακάτω εικόνα:

NET: 50,2% ΠΑ.ΣΟ.Κ., 24,4% Νέα Δημοκρατία, 10,3% Κ.Κ.Ε., 5,5% Συνασπισμός, 9,3% ΔΙ.Κ.ΚΙ.

ΑΛΦΑ: 39,7% ΠΑ.ΣΟ.Κ., 45,1% Νέα Δημοκρατία, 2,8% Κ.Κ.Ε., 8,6% Συνασπισμός, 3,5% ΔΙ.Κ.ΚΙ.

ANTENNA: 42,8% ΠΑ.ΣΟ.Κ., 51,2% Νέα Δημοκρατία, 3,9% Κ.Κ.Ε., 0,6% Συνασπισμός, 1,3% ΔΙ.Κ.ΚΙ.

STAR: 47,3% ΠΑ.ΣΟ.Κ., 46,2% Νέα Δημοκρατία, 3,4% Κ.Κ.Ε., 3,5% Συνασπισμός, 1,3% ΔΙ.Κ.ΚΙ.

MEGA: 49,9% ΠΑ.ΣΟ.Κ., 43,2% Νέα Δημοκρατία, 4,2% Κ.Κ.Ε., 1,4% Συνασπισμός, 1,1% ΔΙ.Κ.ΚΙ.

Δεν είναι αριθμητικό το πρόβλημα. Το πρόβλημα είναι πολιτικό. Δεν υπάρχει καμία ισοτιμία, ούτε κατ' αναλογία. Και το πρόβλημα είναι πολιτικό και ως προς τον τρόπο, με τον οποίο γίνεται η μετάδοση της ενημέρωσης και της πληροφόρησης. Αναφέρθηκαν και άλλοι προηγούμενως για τις "φέτες", για τις ζώνες που κόβετε. Πρώτα η Κυβέρνηση, μετά το ΠΑ.ΣΟ.Κ. και η Νέα Δημοκρατία, μετά διεθνής ειδησεογραφία, μετά αστυνομικό δελτίο, μετά κοσμικοκοινωνικές δραστηριότητες και μετά τα τρία κόμματα, για να "δικαιωθεί" εκείνος που είπε ότι πέραν των δύο μεγάλων κομμάτων, οι άλλοι είναι τα υπολείμματα της πολιτικής ζωής, τα υπολείμματα του ελληνικού λαού.

Θα ήθελα να τελειώσω επισημαίνοντας ακόμη ότι υπάρχει και πρόβλημα δημοκρατικού διαλόγου.

Ο κύριος Πρωθυπουργός αποδέχεται, με όποιους όρους, μια ανταλλαγή απόψεων με τον Πρόεδρο της Νέας Δημοκρατίας. Εμείς λέμε όλοι με όλους.

Το έχουμε πει και παλαιότερα και στις προηγούμενες εκλογές και με την ευκαιρία της επιστολής που έστειλε ο Πρόεδρος του ΔΗ.Κ.ΚΙ., ο κ. Τσοβόλας, εμείς συμφωνούμε. Όλοι με όλους, με οργανωμένη διαδικασία, σε τρεις ενότητες. Κοινωνικά και οικονομικά θέματα μετά την ΟΝΕ, θέματα εξωτερικής πολιτικής μετά τον πόλεμο στο Κόσσοβο και μετά την απόφαση στο Ελσίνκι, ζητήματα αναμόρφωσης του πολιτικού συστήματος εν όψει του χαρακτήρα της αναθεωρητικής Βουλής που έχει η επόμενη Βουλή.

Τρεις συγκεκριμένες ενότητες με οργανωμένη διαδικασία, έστω και σε αυτό το ελάχιστο περιθώριο, που απομένει ακόμη μέχρι τις εκλογές.

Συνεχίζει ο κύριος Πρωθυπουργός να λέει ότι η Αντιπολίτευση διακατέχεται από "άρνηση, από άγνοια και από παλαιοκομματισμό", γι' αυτό και αμφισβητεί το έργο της Κυβερνήσεώς του. Θα ήθελα λοιπόν, σε ό,τι αφορά το Συνασπισμό, να ρωτήσω: Είναι άγνοια, είναι άρνηση και είναι παλαιοκομματισμός η πρόταση νόμου που σας φέραμε για το τριανταπεντάωρο, χωρίς μείωση των αποδοχών και την καταψήφισατε;

Είναι άγνοια, είναι άρνηση και παλαιοκομματισμός, η πρόταση που σας φέραμε για τους ανέργους μακράς διάρκειας και την καταψήφισατε;

Είναι άγνοια, είναι άρνηση και παλαιοκομματισμός, η πρόταση την οποία σας φέραμε για εγγυημένο κατώτατο εθνικό εισόδημα και μια κατώτατη σύνταξη, ώστε να συνταξιούχοι να μην έχουν αυτά τα προβλήματα διαβίωσης;

Είναι άγνοια, είναι άρνηση και παλαιοκομματισμός, οι προτάσεις που σας φέραμε για τη διαφάνεια στα οικονομικά των κομμάτων και στις εκλογικές δαπάνες για τον έλεγχο των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, για την αλλαγή του εκλογικού νόμου και την υιοθέτηση της απλής αναλογικής;

Τις προγραμματικές σας διακηρύξεις που τις έχετε κλεισμένες για την απλή αναλογική και τον εκδημοκρατισμό του πολιτικού συστήματος;

Είναι άγνοια, άρνηση και παλαιοκομματισμός, η πρόταση που σας φέραμε για περιφερειακή αποκέντρωση, η πρόταση που σας φέραμε για ρήτρα αναθεώρησης, ώστε να διορθωθούν ορισμένα παράδοξα στο νόμο περί "Καποδίστρια", για τις συνενώσεις;

Είναι άγνοια, άρνηση και παλαιοκομματισμός, η πρόταση στην οποία επιμένει ο Συνασπισμός, με συνέπεια και με κόστος, για χωρισμό Εκκλησίας και κράτους, έτσι ώστε να μην αντιμετωπίζει η Κυβέρνηση και το κράτος με εκλογικές σκοπιμότητες το εκκλησιαστικό κοινό; Ούτε οι δομές και οι ηγεσίες της Εκκλη-

σίας να σκανδαλίζονται και να αντιμετωπίζουν το δημόσιο βίο, ως πεδίο άσκησης κοσμικής εξουσίας;

Είναι άγνοια, άρνηση και παλαιοκομματισμός, η πρόταση που σας φέραμε για κοινοβουλευτική εποπτεία στη διαχείριση του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης;

Είναι άγνοια, άρνηση και παλαιοκομματισμός, η πρόταση που σας φέραμε για θεσμική κατοχύρωση των Ολυμπιακών Αγώνων, με διακομματική κοινοβουλευτική εποπτεία και με φορείς οργάνωσης και υλοποίησης αυτής της μεγάλης επιχείρησης, διαφορετικούς από αυτούς που επιλέξατε και συνεχώς αλλάζετε;

Είναι άγνοια, άρνηση και παλαιοκομματισμός, η πρόταση την οποία σας φέραμε για Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής, για συνεννόηση πολιτική στα μεγάλα θέματα της εξωτερικής πολιτικής;

Να λοιπόν ποιος συνθηματολογεί, να λοιπόν ποιος αφορίζει, να λοιπόν, ποιος δημαγωγεί.

Επί της ουσίας αρνείστε τη συζήτηση. Αλλά μεθαύριο θα έρθουν τα προβλήματα, που ξέρετε ότι περιμένουν τη σειρά τους, να μπουν κατά προτεραιότητα στην ημερήσια διάταξη της επόμενης Βουλής.

Είναι το ασφαλιστικό, η ανεργία, η απασχόληση, η φορολογική πολιτική, η πολιτική για τα εισοδήματα. Θα είναι η δημοσιονομική πειθαρχία, θα είναι το νέο πακέτο λιτότητας, θα είναι η εισοδηματική καθήλωση, θα είναι σε δεύτερη μοίρα οι κοινωνικές δαπάνες;

Είναι τα μεγάλα ζητήματα, που έρχονται μετά το Κόσσοβο, ενώ μεγαλώνει η ζώνη ρευστότητας στα Βαλκάνια. Μεγάλα ζητήματα που εκκρεμούν στην αποκλιμάκωση της έντασης μεταξύ Ελλάδας, Τουρκίας, στην πορεία του Κυπριακού. Σοβαρά ζητήματα για το προς ποια κατεύθυνση θα γίνει η Αναθεώρηση του Συντάγματος και οι σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις.

Αρνείσθε τη συζήτηση επ' αυτών, προτιμάτε τα συνθήματα, γι' αυτό και εγώ, από την πλευρά του Συνασπισμού, καλώ για μια ακόμη φορά τον κύριο Πρωθυπουργό σε έναν οργανωμένο διάλογο όλων με όλους.

Τον έχει προτείνει η Νέα Δημοκρατία, τον έχει προτείνει το ΔΗ.Κ.ΚΙ., τον έχει προτείνει ο Συνασπισμός, τον αποδέχεται το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας. Ιδού, να δώσουμε ένα δείγμα υπευθυνότητας, εν όψει εκλογών, προς τον ελληνικό λαό.

Καλώ, λοιπόν, τον κύριο Πρωθυπουργό, να αποδεχθεί αυτόν το διάλογο όλων με όλους με οργανωμένο τρόπο και κατά ενότητες.

Σε αυτήν τη συζήτηση το κρίσιμο θέμα είναι ποιος μπορεί καλύτερα να τεκμηριώσει τις απόψεις του. Η συζήτηση την οποία αποδέχεται ο κ. Σημίτης με τον κ. Καραμανλή έχει ένα εντελώς συγκεκριμένο περιεχόμενο, ποιος από τους δύο μπορεί καλύτερα να εφαρμόσει την ίδια πολιτική. Το ερώτημα είναι εάν ο κύριος Πρωθυπουργός τολμά ένα ανοιχτό τηλεοπτικό διάλογο, από την πλευρά μας ένα διάλογο και μία αντιπαράθεση με τις ιδέες της σύγχρονης αριστεράς, των κοινωνικών κινημάτων και της ιδεολογίας. Γιατί, ως είμαστε ρεαλιστές, με τον ισχύοντα εκλογικό νόμο θα υπάρχει και πάλι η παντοδυναμία των δύο μεγάλων κομμάτων και θα προκύψει αυτοδυναμία. Εμείς θέλουμε με σαφήνεια να θέσουμε ένα κεντρικό δίλημμα ενώπιον των πολιτών όλης της χώρας, ενώπιον των αριστερών πολιτών, ενώπιον των νέων, αλλά και των μεγαλύτερων.

Θέλει ο καθένας από τους Έλληνες ή κάθε μία από τις Ελληνίδες την πολιτική ζωή με τις αρθρίτιδες και τις εξιδανικεύσεις ενός δικομματισμού, που έχει γίνει πια ένα μοντέλο γερασμένο και ανακυκλώνει τα ίδια και τα ίδια, ή θέλει την πολιτική ζωή με ισχυρή την παρουσία της σύγχρονης ανανεωτικής αριστεράς, των κοινωνικών κινημάτων και της οικολογίας;

Θέλει τη μοναρχία των δύο ή θέλει ισχυρή στην επόμενη Βουλή την παρουσία της Αντιπολίτευσης πέραν των δύο, της Αριστεράς και ειδικότερα του Συνασπισμού;

Εμείς από την πλευρά του Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου έχουμε καταθέσει το δείγμα γραφής, τις προτάσεις μας, την πολιτική μας παρέμβαση. Η παρουσία μας τα προηγούμενα χρόνια βοήθησε ή έβλαψε το πολιτικό σύστημα; Αυτό ως σκεφθεί ο κάθε πολίτης. Εμείς θεωρούμε ότι οι επόμενες εκλογές έχουν πολύ μεγαλύτερη σημασία από τη σημασία που

της αποδίδουν οι σκηνοθετημένες παραστάσεις εκλογικής νίκης και αντιπαράθεσης, μεταξύ της ηγεσίας του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και της ηγεσίας της Νέας Δημοκρατίας. Αυτά είναι τα ζητήματα που έπρεπε προ πολλού να έχουν λυθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης) : Ο Πρόεδρος του Δημοκρατικού Κοινωνικού Κινήματος κ. Δημήτριος Τσοβόλας έχει το λόγο.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΣΟΒΟΛΑΣ (Πρόεδρος του ΔΗ.Κ.ΚΙ.) : Συμπωματικά κλείνω επί της ουσίας τη βουλευτική περίοδο, που κράτησε τριάντι χρόνια, με την ομιλία μου σήμερα στη Βουλή. Και πράγματι αναμέναμε ως ΔΗ.Κ.ΚΙ., όπως πιστεύω και η πλειοψηφία της νεολαίας και του ελληνικού λαού σήμερα, συμβολικά να υπάρξει κάποιος σεβασμός στην ουσία της δημοκρατίας, στο διάλογο μέσα σε αυτόν το ναό της δημοκρατίας από την πλευρά του κυρίου Πρωθυπουργού αλλά και του Αρχηγού της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, έστω για τα μάτια του κόσμου.

Δυστυχώς παρατήρησα και σήμερα αυτό που είχα παρατηρήσει πολλές φορές από αυτό εδώ το Βήμα της Βουλής κατά τη συζήτηση επί άλλων θεμάτων με τη διαδικασία της προ ημερησίας διατάξεως στη Βουλή, ότι ο μονόλογος κυριάρχησε τα τελευταία χρόνια και μέσα στο ναό της δημοκρατίας. Εδώ πρέπει να γίνεται ουσιαστικός διάλογος και όχι μονόλογοι.

Ο κύριος Πρωθυπουργός, που στο όνομα του εκσυγχρονισμού εκμεταλλεύθηκε την αναγκαιότητα του εκσυγχρονισμού και οπισθοδρομεί συνεχώς τη δημοκρατία, την πολιτική, αλλά και την κοινωνία, απέδειξε πολλές φορές αλλά και σήμερα πανηγυρικά ότι δεν θέλει τον ουσιαστικό πολιτικό διάλογο να γίνεται μέσα σε αυτόν το ναό της δημοκρατίας.

Αποφεύγει σαν ο διάβολος το λιβάνι το διάλογο, γιατί διακατέχεται πέρα από όλα τα άλλα και από μία περισσή αλαζονεία.

Νομίζω, επειδή έχει διαπλακεί κατά τρόπο πρωτόγνωρο, γιατί δεν υπάρχει προηγούμενο τέτοιας στήριξης κυβέρνησης από τόσα πολλά Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και οικονομικά συγκροτήματα, ότι μπορεί μέσα από αυτήν τη διαπλοκή, που την έχει πληρώσει πολύ ακριβά με χρήμα ο κρατικός προϋπολογισμός αλλά και ο απλός Έλληνας πολίτης, μπορεί με συνθήματα, με αφορισμούς, να παρασείρει τους απλούς ανθρώπους τους οποίους και αυτός και οι διαπλεκόμενοι με αυτόν θεωρούν ότι τους έχουν στην τσέπη τους απλούς πολίτες.

Σήμερα κυριάρχησε και πάλι η υποκρισία από την πλευρά και του κ. Σημίτη και του κ. Καραμανλή που μας τιμούν -αφού έριξαν ένα μονόλογο- με την απουσία τους. Όταν ξεκίνησε να μιλάει η κ. Παπαρήγα, έφυγε ο κ. Σημίτης, έφυγε ο κ. Καραμανλής και ήθελα να τους πω, μη μας πουν ότι είναι προεκλογική περίοδος, γιατί και εγώ μετά αφού τελειώσω εδώ η συνεδρίαση της Βουλής θα φύγω με το αυτοκίνητο πέντε ώρες δρόμο για να μιλήσω και θα είμαι το πρωί εδώ στη Βουλή, για να τιμήσω τη θεσμική διαδικασία της ορκωμοσίας του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Υποκριτικά, λοιπόν, ο κ. Σημίτης είπε και σήμερα αποφεύγοντας το διάλογο επί λέξει: "Εμείς, κύριοι συνάδελφοι, θέλουμε το διάλογο επί της ουσίας". Πού τον θέλετε, κύριε Σημίτη; Έξω από τη Βουλή; Αφού όλα αυτά τα τριάντι χρόνια σας καλούμε για διάλογο. Εμείς τουλάχιστον από την πλευρά μας έχουμε κάποιον παρουσία των Βουλευτών και ενώπιον του ελληνικού λαού βαθιές αναλύσεις πάνω σε όλα τα κορυφαία και καθημερινά προβλήματα που απασχολούν την Ελλάδα, τον Ελληνισμό, το ελληνικό έθνος, τον αγρότη, τον εργάτη, το μικρομεσαίο, τους νέους ανθρώπους. Εδώ εμείς σ' αυτήν την Αίθουσα κατ' επανάληψη σας έχουμε δώσει ολοκληρωμένα προγράμματα, τα έχουμε καταθέσει για να τα πάρετε και σεις και όλα τα κόμματα για την παιδεία, την έρευνα, την τεχνολογία, την πληροφορική, για τον αγροτικό τομέα σημαντικές προτάσεις, όχι αφορισμούς, όχι συνθήματα.

Σας έχουμε καταθέσει εδώ, σταματήστε, επιτέλους, έτσι περιφρονητικά να φέρεσθε απέναντι στη Βουλή, στα κόμματα, λέγοντας ότι δεν σας κατέθεσαν προτάσεις, για να κρύψετε τη δική σας έλλειψη πέρα από συνθήματα προγραμμάτων συγκεκριμένων και θέσεων. Σας καταθέσαμε ολοκληρωμένες θέσεις με σοβαρές αναλύσεις για την οικονομία, για μια άλλη ανάπτυξη

της χώρας, ανάπτυξη παραγωγική με απασχόληση και κοινωνική δικαιοσύνη και κοινωνική προστασία.

Σας καταθέσαμε ολοκληρωμένες θέσεις για την εξωτερική πολιτική, για τα εθνικά θέματα. Ή μήπως ξεχνάτε ότι στις 15 Δεκεμβρίου με δική μας πρωτοβουλία του ΔΗ.Κ.ΚΙ. έγινε ολόκληρη τεκμηριωμένη με επιχειρήματα συζήτηση. Για το Ελσίνκι, που το επικαλεστήκατε σήμερα και υπερηφανεύεσθε γι' αυτές τις ουσιαστικές νέες υποχωρήσεις, ουδέποτε καταδεχτήκατε εσείς ο "εκσυγχρονιστής" να ανοίξετε διάλογο στη Βουλή. Ουδέποτε θελήσατε, γιατί δεν πιστώσατε στη δημοκρατία, ούτε πιστεύετε στη δημοκρατία, να αναβαθμίσετε το διάλογο εδώ μέσα κάνοντας αντιπαράθεση ιδεών, προγραμμάτων και πολιτικών θέσεων. Και έχετε το θράσος σ' αυτόν εδώ το ναό της δημοκρατίας παραπλανώντας τον ελληνικό λαό και υποτιμώντας τον κατά τρόπο απαράδεκτο για μια χώρα δημοκρατική να λέτε ότι εσείς θέλετε διάλογο επί της ουσίας ή ότι εσείς έχετε θέσεις που δεν παρουσιάσατε ποτέ πέρα από αφορισμούς, πέρα από συνθήματα.

Για ποιο διάλογο επίσης μπορείτε να μιλάτε, όταν ακόμα και σ' αυτήν την προεκλογική περίοδο τον αρνείστε επί της ουσίας, όχι μόνο στη Βουλή αλλά και έξω από αυτήν, από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης που δεν είναι τσιφλίκι σας ούτε τσιφλίκι των ιδιοκτητών αυτών των μέσων. Οι συχνότητες κατά το Σύνταγμα και τους νόμους είναι περιουσία του δημοσίου, του ελληνικού λαού που τους παραχωρήθηκε δωρεάν και είναι αξίας δεκάτομμυριών. Ιδού η διαπλοκή και η δική σας και της Νέας Δημοκρατίας.

Σας έστειλα επιστολή στα πλαίσια του θεσμικού μου ρόλου, που αναγνωρίζεται από το Σύνταγμα, τη δημοκρατία και τους νόμους, εδώ και δεκαπέντε μέρες, για να σας αποκαλύψω ότι δεν θέλετε διάλογο και στο όνομα του εκσυγχρονισμού οδηγείτε προς τα πίσω δεκαετίες, με τις τακτικές που ακολουθείτε, τη χώρα και τους θεσμούς.

Έστειλα επιστολή και σε σας, κύριε Πρωθυπουργέ, και στους Αρχηγούς των άλλων κομμάτων και εσείς είστε ο μόνος που δεν απαντήσατε καθόλου. Δεν μπήκατε καν στον κόπο από στοιχειώδη ευγένεια και ευαισθησία, εσείς ο καθηγητής Πανεπιστημίου, που βρίσκεστε επίσης πίσω απ' όλες τις μεθοδεύσεις τις αντιδημοκρατικές και δεν είχατε ποτέ το θάρρος να αναλάβετε τις ευθύνες αυτών των άθλιων μεθοδεύσεων. Και μάλιστα καλύψατε σήμερα τις αθλιότητες τις πολύμορφες του Υπουργού Δικαιοσύνης.

Εσείς δεν είχατε τη στοιχειώδη ευαισθησία και ευγένεια απέναντι στους θεσμικούς παράγοντες, έστω μια τυπική επιστολή να στείλετε, να βρείτε έστω έναν τυπικό λόγο να πείτε. Αυτό κάνουν εκείνοι που έστω θέλουν να κρατούν τα προσχήματα.

Αρνείστε λοιπόν το διάλογο, κύριε Σημίτη, απόντα και σήμερα όπως και την προηγούμενη Παρασκευή, όπως και συνήθως κάνετε στις προ ημερησίας διατάξεως συζητήσεις.

Σας παραδίδουμε λοιπόν στην κρίση του ελληνικού λαού και σας τα λάβει αυτά σοβαρά υπόψη στις 9 του Απριλίου που θα πάει να ψηφίσει. Δεν θέλει; Με γεια του με χαρά του. Δικαίωμά του αλλά και πρόβλημά του. Αλλά να μην έρχεται μετά, την επομένη ημέρα, αν δώσει αυτοδυναμία πάλης σε ΠΑΣΟΚ και Νέα Δημοκρατία, να βρίσκει εμάς και να μας λέει "κτυπήστε όσο μπορείτε, γιατί δεν αντέχουμε άλλα βάρη".

Ε, όχι, φίλε και φίλη, Έλληνα αγρότη, μικρομεσαίο, νεολαίο. Ε, όχι. Δεν μπορεί εσύ να ξεχνάς τα δεινά που σου φέρνουν επί έντεκα συνεχή χρόνια ΠΑΣΟΚ και Νέα Δημοκρατία και μετά να κάνεις τον κοψοχέρη και να ζητάς μόνο από άλλους να αγωνίζονται για σένα. Πεντακάθαρες κουβέντες.

Για ποια συζήτηση επί της ουσίας, κύριε Πρωθυπουργέ, μπορείτε να μιλάτε, όταν εσείς πραγματικά με τη διαπλοκή που έχετε κάνει, με τα μεγάλα εκδοτικά συγκροτήματα, για να εξασφαλίσετε τη στήριξή τους σε βάρος του δημόσιου χρήματος, σε βάρος του μόχθου και του ιδρώτα του απλού Έλληνα πολίτη, τον οποίο στέλνετε συνεχώς στο περιθώριο με ανεργία, εξαθλίωση, περιθωριοποίηση και ανασφάλεια λόγω της εγκληματικότητας;

Σχετικά με αυτές τις διαπλοκές σας είπε ο κ. Κωνσταντόπουλος τα νούμερα και δεν θα τα επαναλάβω και εγώ. Αλλά κάνα-

τε μία απρέπεια, κύριε Πρωθυπουργέ, όπου και αν είστε και ακούτε από μακριά, εσείς ο δημόκρατης, ο εκσυγχρονιστής, τη συζήτηση σε επίπεδο Αρχηγών.

(Στο σημείο αυτό την Προεδριική Έδρα καταλαμβάνει ο Β' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΓΟΥΡΙΔΗΣ)

Κάνετε, λοιπόν, μια απρέπεια μεγάλη ρίχνοντας λάσπη, όπως είναι η τακτική σας. Έτσι είναι τα καθεστώτα. Το ότι είσθε καθεστώς, το είπε πρώτα ο ομιλών και μετά το πήρε ο κ. Καραμανλής μετά πάροδο πολλών μηνών. Επί τριάντισι χρόνια έχετε αποκλείσει τα μικρά κόμματα και ιδίως το ΔΗ.Κ.ΚΙ. συνειδητά, αξιοποιώντας κατά τρόπο αντιδημοκρατικό, που αγγίζει και τα όρια ποινικού αδικήματος, τα ληξiproθέσμο χρέη που είχαν αυτά τα μεγάλα κανάλια προς το ελληνικό δημόσιο και το δημόσιο τομέα, πράγμα που τόνισα κατ'επανάληψη αυτά τα τριάντισι χρόνια και σας κάλεσα να απαντήσετε, αλλά ουδέποτε απαντήσατε, όπως συνηθίζετε. Και είχατε σήμερα το σθένος τόσο προκλητικά να αναφέρετε πόσα δαπάνησαν τα κόμματα της Αντιπολίτευσης μετά τις ευρωεκλογές μέχρι σήμερα;

Εγώ σας καλώ, κύριε Πρωθυπουργέ, φυγομαχώντας Πρωθυπουργέ, να μας πείτε: Επί τριάντισι συνολικά χρόνια, πόσος χρόνος διατέθηκε για το ΔΗ.Κ.ΚΙ. από τα κρατικά κανάλια και από τα μεγάλα ιδιωτικά κανάλια; Θα διαπιστώσετε, όπως το ξέρει και ο ελληνικός λαός, ότι στα κρατικά κανάλια και κυρίως στις πολιτικές εκπομπές, ήταν συνειδητά, με ευθύνη της Κυβέρνησης και της διοίκησης της ΕΡΤ, από το ΔΗ.Κ.ΚΙ., μέχρι που αναγκαστήκαμε πριν από ένα, δύο μήνες και κάναμε αυτό που ποτέ δεν είχε ξαναγίνει, με δικαστικό επιμελητή να κάνουμε εξώδικη πρόσκληση διαμαρτυρίας και προς τη διοίκηση της ΕΡΤ και προς τις διοικήσεις των μεγάλων ιδιωτικών καναλιών, με κοινοποίηση προς τον κύριο Πρωθυπουργό και τον Υπουργό Τύπου, αλλά και το Εθνικό Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο, επισημαίνοντας τις ρητές και κατηγορηματικές υποχρεώσεις που πηγάζουν από το άρθρο 15 του Συντάγματος, αλλά και από το νόμο που ψήφισε η Βουλή το 1995, που διέπει τη λειτουργία και των κρατικών και των ιδιωτικών καναλιών, όπου εκεί ρητά αναφέρεται ότι σε όλες τις πολιτικές εκπομπές κρατικών και ιδιωτικών καναλιών -είναι υποχρεωμένοι οι εκδότες και οι διοικήσεις και η Κυβέρνηση έχει υποχρέωση επίσης να το εξασφαλίζει αυτό- πρέπει, κύριοι συνάδελφοι, να εκπροσωπούνται όλα τα κόμματα που βρίσκονται στη Βουλή.

Ελάτε, κύριε Πρωθυπουργέ, δώστε μας, επί τριάντισι χρόνια πόσος συνολικά χρόνος διατέθηκε στο ΔΗ.Κ.ΚΙ.; Ούτε όσος διατίθεται σε εσάς σε μία ή δύο μέρες. Αυτή είναι η δημοκρατία σας. Να τη χαιρέσετε και μαζί με εσάς να τη χαίρονται και εκείνοι που εξακολουθούν να σας στηρίζουν, που ξεκίνησαν από το 1974, το 1975, το 1980, το 1985, γιατί πραγματικά τους ερέθισαν τα συνθήματα "δημοκρατία", "κοινωνική δικαιοσύνη", "εθνική αξιοπρέπεια", "ειρήνη" και άλλα, που εκφράζουν τις πανανθρώπινες αξίες που είναι και οι βασικοί άξονες του ελληνικού πολιτισμού. Και ήρθε εδώ σήμερα ο κύριος Πρωθυπουργός, υποτιμώντας τη νοημοσύνη και του λαού και των Βουλευτών και όλων εμάς, να μας πει ούτε λίγο ούτε πολύ, ανάλογα με το τι τον βόλευε, άλλοτε χρησιμοποιώντας στοιχεία του Οκτώβρη του 1999 και άλλοτε του Γενάρη του 2000, ότι όλα πάνε καλά. Αυτά είναι θλιβερά φαινόμενα.

Κύριε Πρωθυπουργέ, κύριε απόντα Πρωθυπουργέ της χώρας, κύριε μεγάλε εκσυγχρονιστή, που χρησιμοποιείς τον εκσυγχρονισμό μαζί με την Κυβέρνησή σου και την ηγεσία τη σημερινή του ΠΑ.ΣΟ.Κ., για να επιβάλεις τις πιο σκληρές αντιλαϊκές πολιτικές οι οποίες ερήμωσαν την ύπαιθρο, απογοήτευσαν τους αγρότες, οδήγησαν σε αγανάκτηση τη νεολαία, τους μικρομεσαίους αλλά και τους ανθρώπους των γραμμάτων και της τέχνης. Για ποια δημοκρατία μπορείτε να μας μιλάτε, κύριοι της Κυβέρνησης του ΠΑ.ΣΟ.Κ., όταν αυτά τα τριάντισι χρόνια επίσης κατ'επανάληψη ως ΔΗ.Κ.ΚΙ., πάλι στα πλαίσια του θεσμικού ρόλου και με σοβαρότητα και υπευθυνότητα έστειλα στον Πρωθυπουργό, πριν παρθούν αποφάσεις πάνω σε κορυφαία εθνικά, οικονομικά και κοινωνικά ζητήματα, από τα οποία εξαρτάται το μέλλον της νεολαίας της πλειοψηφίας του λαού της χώρας και του έθνους, να καθήσουμε να κουβεντιάσουμε, πριν δεσμεύσετε τη χώρα.

Κι εσείς, κύριε Πρωθυπουργέ, άλλοτε δεν μπήκατε ούτε καν στον κόπο να μας απαντήσετε τυπικά στις ελάχιστες φορές, που απαντήσατε δε, ήταν αστείες οι απαντήσεις, αρνούμενος τελείως κάθε προσπάθεια που κάναμε εμείς για εθνική συνεννόηση, που είναι αναγκαία να υπάρξει σε αυτές τις κρίσιμες για το έθνος, για την Ελλάδα, την ελληνική πραγματική οικονομία και το λαό, στιγμές.

Όταν εσείς επίσης λέτε ότι οι συνθήκες είναι τέτοιες, κύριε Πρωθυπουργέ, που χρειάζεται εθνική συνεννόηση, δεν αντιλαμβάνεσθε ότι είσθε αντιφατικός και υποκρίνεσθε, όταν σας καταθέτουν τα τρία κόμματα της Βουλής, Κ.Κ.Ε., Συνασπισμός και ΔΗ.Κ.ΚΙ., μια κοινή πρόταση νόμου για την καθιέρωση της απλής αναλογικής, που την οφείλει η πολιτεία στη δημοκρατία, πολύ περισσότερο ακόμα και μια κυβέρνηση που λείει στα λόγια, σε αντίθεση με την πράξη, ότι θέλει να ονομάζεται προοδευτικό κόμμα, που δεν έχει καμιά σχέση. Είναι υποχρέωση απέναντι στους αγωνιζόμενους δημοκράτες Έλληνες πολίτες διαχρονικά. Κι εσείς μεθοδεύετε ούτε καν να έρθει για συζήτηση στη Βουλή. Και κλείνει η Βουλή χωρίς να έρθει για συζήτηση, ενώ θα έπρεπε μόνοι σας να το κάνετε αυτό. Και όταν δέχεσθε το νόμο που ψήφισε, τον αντιδημοκρατικό, τον προκλητικό, η Νέα Δημοκρατία, και με βάση τον οποίον έγιναν εκλογές του 1993, να τον κρατάτε έκτοτε και μέχρι σήμερα, προκαλώντας τη δημοκρατία, το περί δικαίου αίτημα του πολίτη λόγω της αναντιστοιχίας βούλησης, ψήφου και εδρών στη Βουλή και μεθοδεύετε, επαναλαμβάνω, να μη συζητηθεί καν, για ποια δημοκρατία μας μιλάτε και για ποια βούληση για εθνική συνεννόηση; Η εθνική συνεννόηση γίνεται πότε; Όταν αυτό κατοχυρώνεται θεσμικά. Και κατοχυρώνεται θεσμικά πότε; Όταν υπάρχει η απλή αναλογική, οπότε, θέλουν δεν θέλουν, τα μεγάλα κόμματα οδηγούνται σε κυβερνήσεις συνεργασίας στη βάση προγραμμάτων, στη βάση θέσεων. Όταν δεν το κάνετε αυτό, είσθε υποκριτές. Άλλα λέτε και άλλα κάνετε στην ουσία.

Και επειδή όσο θα περνάνε οι μέρες, το ξέρουμε, το έχουμε πληροφορηθεί, μπράβο σας, να χαιρέσετε και εδώ τη δημοκρατία σας και τον εκσυγχρονισμό, επιδίδεσθε σε μεθόδους που θυμίζουν τη δεκαετία του '50, του '60, και του '70, της σκληρής δεξιάς, όσο περνάνε οι μέρες, λοιπόν, πραγματικά αρχίζετε να πιέζετε. Ξέρουμε το φόβο που μας έχετε και χαίρομαστε γι' αυτό, γιατί έτσι πέφτουν και οι τελευταίες μάσκες σας.

Χρησιμοποιείτε το δέλεαρ της εξουσίας για να αποδεικνύετε ότι από κίνημα της αλλαγής που ήταν το ΠΑ.ΣΟ.Κ., το μετατρέψατε εσείς σε κόμμα της πιο θλιβεράς παρασκηνακής συναλλαγής δυναμιτίζοντας την ίδια τη δημοκρατία και βασικούς κανόνες στη λειτουργία της δημοκρατίας.

Άλλοτε δε, όσο περνάνε οι ημέρες, χρησιμοποιείτε εκβιαστικά διλήμματα. Και είμαστε βέβαιοι ότι θα χρησιμοποιήσετε και πάλι το ίδιο ψευτοδίλημμα, το ίδιο εκβιαστικό δίλημμα που πλήττει ευθέως τη δημοκρατία και τους δημοκρατικούς θεσμούς, που το χρησιμοποιήσατε και το 1996 και στις ευρωεκλογές, μην ψηφίζετε ΔΗ.Κ.ΚΙ., μην ψηφίζετε Συνασπισμό, μην ψηφίζετε Κ.Κ.Ε., γιατί θα έλθει η δεξιά. Τι χειρότερο θα κάνει η δεξιά από αυτά που κάνατε εσείς, αφού εσείς είστε η νέα δεξιά, η οποία με τις διαπλοκές που έχετε, έχετε περάσει τις πιο σκληρές αντιλαϊκές επιλογές εξαπατώντας πολιτικά το λαό που νομίζει ότι κυβερνάται η χώρα από προοδευτικό κόμμα, που χρησιμοποιεί απατηλά το όνομα Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα χωρίς να έχει καμία μα καμία σχέση με σοσιαλισμό; Και περνάτε αυτά που δεν θα μπορούσε να περάσει λόγω των αντιστάσεων των εργαζομένων, των μαζικών κινημάτων των πολιτών, η γνωστή στο λαό Νέα Δημοκρατία συντηρητική παράταξη.

Επειδή θα χρησιμοποιήσετε το ίδιο, μαζί και με τις άλλες αθλιότητες που χρησιμοποιείτε εν γνώσει του κ. Σημίτη -και αποδείχθηκε σήμερα σε πολλά σημεία ότι είναι εν γνώσει και είναι πίσω απ'όλες τις μεθοδεύσεις- σας απαντάμε -και εμείς απαντήσαμε έγκαιρα, εδώ και έξι με οκτώ μήνες, που εκφράστηκε αυτό και μέσα από την αφίσα μας- το εξής: Όχι στη δεξιά πολιτική. Απλή αναλογική για κυβέρνηση πραγματικά προοδευτική, που να υπηρετεί την ουσιαστική δημοκρατία -πολιτική και οικονομική- αλλά και να υπηρετεί και τα συμφέροντα των σύγχρονων μη προνομιούχων Ελλήνων.

Εάν δεν θέλατε την επομένη μέρα των εκλογών, αλλά και στο μέλλον, οπότεδήποτε γίνουν και άλλες εκλογές, μετά από τέσσερα, οκτώ, δώδεκα χρόνια, τη δεξιά πολιτική που πλήττει σαφώς τα συμφέροντα των λαϊκών στρωμάτων και της νεολαίας μας, τότε στο χέρι σας ήταν, αποκλειστικά αρμόδιος ήσασταν εσείς, να θεσμοθετήσετε, αφού το ζητούσαν και τα τρία προοδευτικά κόμματα της Βουλής, την απλή αναλογική. Οπότε, δεν υπήρχε ποτέ περίπτωση όχι στις 9 του Απριλίου του 2000 αλλά ούτε και το 3000 να ξαναβγεί αυτοδύναμο κόμμα που κρυφά ή φανερά θέλει να προωθήσει τη δεξιά πολιτική, την αντιλαϊκή πολιτική, τη βάρβαρη νεοφιλελεύθερη πολιτική.

Ήρα, αυτά τα λέτε όχι γιατί ενδιαφέρεσθε να μην εφαρμοσθεί η δεξιά πολιτική, αντιλαϊκή πολιτική, αλλά γιατί θέλετε να συνεχίσετε την πολιτική εξαπάτησης του λαού. Να σας ψηφίσει στις 9 του Απριλίου αποδυναμώνοντας τα μικρότερα κόμματα, ώστε να συνεχίσετε από τη μια μεριά την αλαζονεία της εξουσίας, που την έζησε ο ελληνικός λαός -και σήμερα τη ζήσαμε- και από την άλλη μεριά, να συνεχίσετε πιο σκληρή, απ'ότι μέχρι σήμερα, αντιαγορευτική, αντιεργατική, αντιλαϊκή και αντιδημοκρατική πολιτική.

Και αυτό, άλλωστε, προκύπτει σαφώς, επειδή μιλήσατε, κύριε Πρωθυπουργέ, απόλυτα, για ΟΝΕ και πετύχατε τα κριτήρια, που περιέχονται αυτά στις δεσμεύσεις που εσείς υποσχεθήκατε ότι θα ολοκληρώσετε, αν πάρете την ψήφο του λαού στις 9 του Απριλίου, κατά τη Σύνοδο Κορυφής στην Ευρώπη στις 20 Ιουνίου, μέσα από το αναθεωρημένο, επικαιροποιημένο, όπως το λέτε με το νεολογισμό σας, πρόγραμμα σύγκλισης, που το υποβάλατε χωρίς να το καταθέσετε στη Βουλή, χωρίς να συζητηθεί στη Βουλή, χωρίς να ψηφιστεί από τη Βουλή, δεσμεύοντας αντιδημοκρατικά τις κυβερνήσεις της επόμενης της 9ης Απριλίου ημέρας. Όποιους αποφασίσει ο ελληνικός λαός.

Γι'αυτό αποφεύγετε τη συζήτηση επί της ουσίας, γι'αυτό και δεν απαντάτε στην επιστολή που σας έστειλα, να κάνουμε σε επίπεδο Αρχηγών πέντε τουλάχιστον -μια σε κάθε μεγάλο κανάλι- συζητήσεις επί προγραμμάτων.

Και σας έβαλα το πρώτο θέμα, κύριε Πρωθυπουργέ, να συζητήσουμε ενώπιον του ελληνικού λαού, όχι μονολογώντας, την μετά ΟΝΕ εποχή. Οπότε εκεί, θέλατε δεν θέλατε, θα παίρνατε θέση, αφού αποφεύγετε να πάρετε θέση εδώ στο ναό της δημοκρατίας, τι θα κάνετε με το ασφαλιστικό, το συνταξιοδοτικό, τις εργασιακές σχέσεις. Εκεί θα αποδεικνυόταν επίσης ότι σε αντίθεση με αυτά τα ψεύτικα μεγάλα λόγια, τις υποσχέσεις τις προεκλογικές που δίνετε και εσείς και η Νέα Δημοκρατία -που και αυτή έχει την ίδια πολιτική με εσάς- έχετε πει στους Ευρωπαίους ότι από την επόμενη ημέρα θα εφαρμόσετε, όπως το λέει ακριβώς το πρόγραμμα που στείλατε στην Ευρώπη, πάγωμα μισθών, ημερομισθίων και συντάξεων. Και, μάλιστα, σε άλλη παράγραφο αυτού του προγράμματος τι λέτε επί λέξει; Λέτε ότι οι αυξήσεις στους μισθούς, στα ημερομίσθια και στις συντάξεις, το 2001 και το 2002 θα είναι 2,1% και 2,2%.

Εκεί θα διαπιστωνόταν -όπως και εδώ θα διαπιστωνόταν, εάν θα κάναμε ουσιαστικό διάλογο- ότι επίσης αυτά που υπόσχεσθε περί φορολογικών ελαφρύνσεων είναι τελείως αντίθετα από εκείνα που έχετε περιλάβει με την υπογραφή του κ. Παπαντωνίου στο αναθεωρημένο πρόγραμμα σύγκλισης που στείλατε ερήμην της Βουλής και του λαού με κρυφά αποκόμματα, όπου εκεί αναφέρεται ως τρίτη δέσμευση ότι θα συνεχισθεί η δημοσιονομική πειθαρχία.

Τι σημαίνει δημοσιονομική πειθαρχία; Επιτέλους, ας σεβαστούμε λίγο τον απλό πολίτη. Ας σεβαστούμε κάποια στιγμή, αν υπάρχει συνείδηση ακόμη, τον ελληνικό λαό. Σημαίνει από τη μία μεριά αύξηση των φορολογικών εσόδων. Ήρα, αντί για ελαφρύνσεις, έχετε στείλει στην Ευρώπη -και τους είπατε: καθίστε πρώτα να πάρω την ψήφο του κόσμου, χωρίς να ξέρετε τι δεσμεύσεις έχω πάρει- ότι θα βάλετε φορολογικές επιβαρύνσεις στους μικρομεσαίους, στους αγρότες, στους εργαζόμενους, στους συνταξιούχους. Από την άλλη μεριά των δαπανών, τι σημαίνει δημοσιονομική πειθαρχία; Εάν θέλετε να μιλήσουμε σοβαρά και υπεύθυνα, σημαίνει περαιτέρω μείωση των κρατικών δαπανών, άρα περαιτέρω μείωση των κοινωνικών δαπανών, άρα περαιτέρω μείωση των κοινωνικών παροχών και αύξηση της α-

νεργίας, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι.

Μα αυτός είναι και ο λόγος που πάτε πρόωρα στις εκλογές, γελοιοποιώντας και το Σύνταγμα αλλά και την ίδια τη δημοκρατία, που άκουσα σήμερα τον κύριο Πρωθυπουργό εδώ να λέει ότι πρέπει να βγει κυβέρνηση με νωπή την εντολή, για να διαπραγματευθεί μέχρι τις 20 Ιουνίου τους ευνοϊκούς όρους για την ένταξη της δραχμής έναντι του ευρώ. Σοβαρά συζητάτε; Σε ποιους τα λέτε αυτά; Λίγο ντροπή δεν υπάρχει;

Μα από τη στιγμή που υποβάλατε, γιατί σας το ζήτησαν οι Ευρωπαίοι, το αναθεωρημένο ή επικαιροποιημένο πρόγραμμα σύγκλισης το Δεκέμβριο του '99, όπως λέει και η λέξη αναθεωρημένο ή εκσυγχρονισμένο, σημαίνει ότι το προηγούμενο πρόγραμμα σύγκλισης, που το είχατε υποβάλει και που ήταν να ισχύσει μέχρι και το 2000, απέτυχε. Απέτυχε ακόμα και στους αριθμούς σε σχέση με τον πληθωρισμό. Γι' αυτό σας υποχρέωσε, αφού τους δώσατε τα πάντα με το Ελσίνκι στα εθνικά θέματα -αυτή είναι αλήθεια, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, τους τα δώσατε όλα με το Ελσίνκι- για να σας δώσουν το εισιτήριο με πολιτικά και όχι με οικονομικά κριτήρια, γιατί δεν τα πιάσατε τα οικονομικά κριτήρια, ούτε τον πληθωρισμό τον πιάσατε, ώστε σε συνδυασμό με το επικαιροποιημένο πρόγραμμα σύγκλισης, που σας είπαν να υποβάλετε η Κεντρική Ευρωπαϊκή Τράπεζα και οι άλλοι, με τρομακτικές νέες δεσμεύσεις από την επόμενη ημέρα των εκλογών για τα λαϊκά στρώματα, σας είπαν το "οκέλι" με πολιτικά κριτήρια. Και, ακριβώς, πήγατε σε πρόωρες εκλογές, για να μην ξέρει ο κόσμος, αφού έχετε και τη διαπλοκή με τα μεγάλα κανάλια, που δεν λένε κουβέντα περί αυτού, να του κλέψει την ψήφο στις 9 Απριλίου και μετά αφού περάσουν τριάντα χρόνια, να βγείτε να τους πείτε και πάλι λόγια παχιά, ψεύτικα μεγάλα λόγια.

Και, βέβαια, θα βρείτε αποδέκτες κάποιους οι οποίοι ξεχνάνε εύκολα, όπως έλεγε για το Σκοπιανό ο κ. Μητσοτάκης όταν ήταν Πρωθυπουργός.

Δεν φέρατε λοιπόν στη Βουλή να συζητήσουμε το αναθεωρημένο πρόγραμμα πριν το στείλετε στην Ευρώπη, το οποίο βάζει τα δεσμά στα χέρια των λαϊκών στρωμάτων. Θα μας μιλήσετε για δημοκρατία και θα πείτε ότι θέλετε διάλογο επί της ουσίας; Αν δεν συζητήσει η Βουλή -όπως δεν συζητήσε- το πρόγραμμα σύγκλισης, από το οποίο εξαρτάται το μέλλον της Ελλάδας, του εργαζόμενου, του αγρότη, της νεολαίας, ποια συζήτηση επί της ουσίας λέτε, κύριε Πρωθυπουργέ, ότι θέλετε με τα κόμματα; Για ποια θέματα; Για το αν θα πάει η πορεία των πολιτών μέχρι την Αμερικάνικη Πρεσβεία; Για το αν θα υπάρξει υποκριτικός έλεγχος στις δαπάνες των κομμάτων την προεκλογική περίοδο; Αυτόν εσείς θεωρείτε ουσιαστικό διάλογο; Ας το κρίνει αυτό η Βουλή, αλλά κυρίως ας το κρίνει ο απλός Έλληνας πολίτης.

Όσον αφορά τα θέματα των εκλογικών δαπανών και εδώ πάλι το ΔΗ.Κ.ΚΙ., επειδή είναι ουσιαστικό κίνημα, λέει την αλήθεια στο λαό και δεν πράττει άλλα απ' αυτά που λέει. Εμείς σας καλέσαμε δημόσια ως κόμμα, επειδή είναι σαφέστατο και διαφανείς οι πόροι μας από τις κρατικές επιχορηγήσεις που πήραμε αυτά τα τριάντα χρόνια, την ημέρα που εξήγγειλε ο κύριος Πρωθυπουργός τις εκλογές και άρχισε η προεκλογική περίοδος και είπαμε να ξεκινήσετε πρώτα από το ΔΗ.Κ.ΚΙ. από τη Χαλκοκονδύλη. Σας καλώ, και αυτήν τη στιγμή, να εγκατασταθούν από το πρωί μέχρι το βράδυ στα ταμεία των κομμάτων ελεγκτές Δημόσιας Διοίκησης και οικονομικοί ελεγκτές κατά το νόμο περί ελέγχου των οικονομικών των κομμάτων, ώστε να ελέγχονται εν τη γενέσει τους οι πάσης φύσεως δαπάνες των κομμάτων στην προεκλογική περίοδο.

Μιλήσαμε και πάλι σε ότα μη ακουώντων. Αφήστε την υποκρισία. Επιτέλους, σεβαστείτε κάτι. Τα διαλύσατε όλα, δημοκρατία, θεσμούς, περιφρονήσατε τον απλό πολίτη. Τουλάχιστον σε κάποια ζητήματα που έχουν να κάνουν με το ήθος της πολιτικής, ούτε εκεί δέχεστε να υπάρξει έλεγχος; Αλλά πώς να δεχθείτε, αφού τα δισεκατομμύρια ρέουν στα κομματικά σας ταμεία; Δισεκατομμύρια κοστίζουν οι διαφημίσεις σας.

Βρήκε ο Πρωθυπουργός -τι αστεία πράγματα, τι αθλιότητες- να πει ότι το ΔΗ.Κ.ΚΙ. έκανε διαφήμιση από τις ευρωεκλογές μέχρι τώρα ύψους εκατό εκατομμυρίων. Τι θα κάνουμε, κύριε Υπουργέ, αφού εσείς μας αποκλείσατε επί τριάντα χρόνια;

Εγώ ήμουν Υπουργός Οικονομικών επί οκτώ χρόνια και Ηπειρώτης μάλιστα. Τότε έγραφαν οι εφημερίδες ότι ήμουν τσιγκούνης, “είχα καβούρια στις τσέπες μου” και τα αντίθετα είπαν όταν έπαψα να είμαι Υπουργός, ότι τάχα τα έδωσα όλα. Ασφαλώς, επειδή ήξερα ποια είναι η λογική σας και η πρακτική σας και τι διαπλοκές έχετε στο παρασκήνιο με τα κανάλια και τις εφημερίδες, τα λεφτά της κρατικής επιχορήγησης και των τεσσάρων αυτών ετών εμείς τα βάλουμε στην άκρη. Δεν νοικιάσαμε πολυτελή γραφεία. Εμείς έχουμε έναν όροφο σε μια παλιά πολυκατοικία στη Χαλκοκονδύλη, εκεί όπου ξεκινήσαμε. Δεν πήραμε στρατιές υπαλλήλων και επαγγελματικών στελεχών.

Γι’ αυτό ζητάμε στην πράξη και όχι στα λόγια να γίνεται έλεγχος κατά τη γένεση των δαπανών, γιατί εμάς είναι διαφανέστατοι οι πόροι. Εσάς δεν είναι διαφανέστατοι και της Νέας Δημοκρατίας δεν είναι, που και αυτή υποκρίνεται.

Εσείς χρησιμοποιήσατε και συνεχίζετε να χρησιμοποιείτε κρατικά έσοδα, έσοδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κάνετε διαφήμιση κομματική. Και το απέκρυψε αυτό στην ομιλία του ο κύριος Πρωθυπουργός. Αυτές λέγονται κουτοπονηριές. Αυτές λέγονται αθλιότητες. Αυτό δεν είναι υπεύθυνη πολιτική, κύριε Πρωθυπουργέ και κύριοι της Κυβέρνησης. Αυτό είναι μία σαφής συνειδητή προσπάθεια πολιτικού αποπροσανατολισμού του λαού.

Εθνικό Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο. Σήμερα τελειώνει η βουλευτική θητεία, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι.

Μπράβο σας, κύριοι της Κυβέρνησης! Μπράβο σας για τον εκσυγχρονισμό και τη δημοκρατία σας!

Έγινε Εθνικό Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο μετά τις εκλογές του Σεπτεμβρίου του 1996, όταν το ΔΗ.Κ.ΚΙ. με την ψήφο του λαού κατά το Σύνταγμα, τους δημοκρατικούς κανόνες, ήταν κόμμα της Βουλής. Εσείς ζητήσατε από όλα τα κόμματα εκτός από το ΔΗ.Κ.ΚΙ. να ορίσουν εκπρόσωπο στο Εθνικό Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο. Κλείνει η περίοδος και το ΔΗ.Κ.ΚΙ. -είναι τόσο μεγάλη η δημοκρατική σας ευαισθησία και ο εκσυγχρονισμός σας- δεν είχε εκπρόσωπο στο Εθνικό Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο.

Τα θέματα είναι κατά συνέπεια ουσιαστικά. Θέματα που έχουν σχέση με τη δημοκρατία. Όση προσπάθεια και αν κάνετε να τα κρύψετε αυτά, τα έχει πιάσει ο ελληνικός λαός και θα σας δώσει απάντηση. Και ας χρησιμοποιήσετε αθλιότητες από εδώ και πέρα και ψευτοδιλήμματα. Θα ήθελα μόνο να σας πω μία κουβέντα σαν πρώην συντρόφους, που παλέψαμε είκοσι ένα χρόνια.

Η καρέκλα μπορεί να αρέσει πολύ σε κάποιους. Το δίδαγμα που εγώ έχω από την εμπειρία μου ξέρετε ποιο είναι; Στις δημοκρατίες, έστω και τις κατ’ επίφαση δημοκρατίες, πρέπει να λειτουργούν εκείνοι που πάνε σε κυβέρνηση κατά τέτοιον τρόπο, ώστε όταν παύσουν να είναι Υπουργοί, Βουλευτές, να τους σέβεται και να τους εκτιμά ο λαός. Εσείς καταφέρατε, όπως μετέλχθηκατε, να γίνετε ένας μηχανισμός νομής και αναδιανομής της κομματικής εξουσίας και μέσα από τις διαπλοκές να εκφυλίζετε και το σοσιαλισμό, χρησιμοποιώντας τη φράση “σοσιαλιστικό κίνημα” για να κάνετε τα τελειώς αντίθετα, χρησιμοποιώντας και την ηγεσία σε μεγάλο βαθμό του μαζικού κινήματος, που την ελέγχετε κομματικά.

Ασφαλώς, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αυτό δεν εξυπηρετεί την υπόθεση της δημοκρατίας. Αυτό εξυπηρετεί προσωπικά συμφέροντα και προσωπικές πολιτικές στρατηγικές. Αυτό δεν πρόκειται να το ανεχθεί άλλο ο απλός Έλληνας πολίτης και γι’ αυτό θα δώσει ηχηρή απάντηση και στη Νέα Δημοκρατία και σε σας, που ο ένας αντιγράφει την πολιτική και την ιδεολογία του άλλου, όπως αποδείχθηκε και απόψε με την αντιπαράθεση την ανούσια που έγινε μεταξύ του κ. Καραμανλή και του κ. Σημίτη.

Επειδή το σύνθημα και του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και της Νέας Δημοκρατίας είναι για το μέλλον και για νέα ξεκινήματα, το σύνθημά μας, που είναι μεστού περιεχομένου, που το εννοούμε, που γι’ αυτό αγωνιστήκαμε, γι’ αυτό συνεχίζουμε να αγωνιζόμαστε συνεχίζοντας την ιστορία της δημοκρατικής παράταξης -και επειδή έτυχε να παρευρίσκονται και νέα παιδιά στην ομιλία μου- είναι το εξής: “Το μέλλον ξεκίνησε με Νέα Δημοκρατία και ΠΑ.ΣΟ.Κ., αλ-

λά χωρίς τον άνθρωπο. Εμείς αγωνιζόμαστε ανυποχώρητα, ώστε το μέλλον να συνεχιστεί για τον άνθρωπο και όχι για τους αριθμούς”.

Εμείς στο ΔΗ.Κ.ΚΙ. είμαστε οι μαχητές της πολιτικής, που θέλουμε μαζί με τον πολίτη, σεβόμενοι τον πολίτη, να τον αναδείξουμε και πάλι ως πρωταγωνιστή των πολιτικών εξελίξεων από το βράδυ της 9ης Απριλίου για μια άλλη πορεία της χώρας, για μια πορεία η οποία θα υπηρετεί την πραγματική, την παραγωγική οικονομία προς όφελος του ανθρώπου, με πολιτισμό, με ανάδειξη των πανανθρώπινων αξιών, φιλοπατρία, κοινωνική δικαιοσύνη, ειρήνη, δημοκρατία, αξιοπρέπεια του ατόμου, εθνική αξιοπρέπεια. Και αυτή είναι η μεγάλη ιδεολογική και πολιτική διαφορά μας με σας και τη Νέα Δημοκρατία.

Εσείς υποθηκεύετε το μέλλον των παιδιών μας με τη λογική των αριθμών και την πολιτική των αριθμών που αδιαφορεί για τα παιδιά, για τη νεολαία, η οποία βλέπει μπροστά της το φάσμα της ανεργίας, της αύξησης της εγκληματικότητας.

Εσείς αδιαφορείτε για τον αγρότη, ο οποίος επί ένδεκα χρόνια βλέπει κάθε χρόνο να μειώνεται το εισόδημά του, να γίνεται έρμαιο των μεγάλων μεσαζόντων, που του παίρνουν όποτε θέλουν όσο θέλουν και πληρώνουν όποτε θέλουν και πολλές φορές ποτέ το ελάχιστο αυτό τίμημα της πώλησης των προϊόντων.

Και εμείς αγωνιζόμαστε, αλλά εσείς αδιαφορείτε για τους συνταξιούχους και μια σειρά άλλα ζητήματα. Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ένιωσα την ανάγκη με την ευκαιρία αυτής της συζήτησης και αφού ο κύριος Πρωθυπουργός επεκτάθηκε σε όλα τα πράγματα, να αναφέρω τριάντα ημέρες πριν τις εκλογές στον ελληνικό λαό αυτές τις σκέψεις, κάνοντας και ένα μερικό απολογισμό και της δουλειάς που έκανε η Κοινοβουλευτική Ομάδα του Δημοκρατικού Κοινωνικού Κινήματος μέσα στη Βουλή. Παρ’ ότι ο λαός μας έδωσε μόνο 4,5%, με την καθημερινή παρουσία όλων μας και εμένα και των Βουλευτών πολλές φορές εδώ στη Βουλή αυτά τα τριάντισι χρόνια λειτουργήσαμε στην ουσία ως η αξιωματική αντιπολίτευση, γιατί δεν υπήρχε αξιωματική αντιπολίτευση, λόγω της ιδεολογικοπολιτικής ταύτισης ΠΑ.ΣΟ.Κ. και Νέας Δημοκρατίας.

Και πραγματικά κλείνουμε αυτήν την ημέρα αυτής της βουλευτικής περιόδου έχοντας τη συνειδητή μας εντάξει, ότι κάναμε πολλαπλάσιο έργο καθημερινά και μέσα στη Βουλή και έξω από τη Βουλή, σε σχέση με τη μικρή δύναμη που μας είχε δώσει ο ελληνικός λαός. Και είναι κατανοητό και το ξέρετε πολύ καλά εσείς στη Βουλή ότι πολλές φορές το ΔΗ.Κ.ΚΙ. με τις θέσεις του έσυρε πίσω και άλλα κόμματα Αντιπολίτευσης και Βουλευτές Συμπολίτευσης. Και αναγκάσαμε την Κυβέρνηση να πάρε πίσω διατάξεις που ήταν σε βάρος των λαϊκών στρωμάτων.

Εμείς λοιπόν με ψηλά το κεφάλι, κλείνοντας αυτήν τη βουλευτική περίοδο, απευθυνόμαστε στον Έλληνα πολίτη και του λέμε να μας αυξήσει σημαντικά τη δύναμή μας, γιατί το ΔΗ.Κ.ΚΙ. είναι το δικό του κίνημα, είναι η δική του φωνή, είναι μακριά από διαπλοκές. Ένα μόνο αφεντικό αναγνωρίζει το ΔΗ.Κ.ΚΙ.: τον απλό Έλληνα πολίτη, τον κυρίαρχο ελληνικό λαό. Γι’ αυτό και τους καλούμε τους πολίτες να έρθουν μαζί μας, να δώσουμε τη μάχη για μια άλλη Ελλάδα πραγματικά δημοκρατική.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΔΗ.Κ.ΚΙ.)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Κηρύσσεται περαιωμένη η συζήτηση προ ημερησίας διατάξεως, σύμφωνα με το άρθρο 143 του Κανονισμού της Βουλής, με πρωτοβουλία του Προέδρου της Κοινοβουλευτικής Ομάδας της Νέας Δημοκρατίας, κ. Κώστα Καραμανλή, σε επίπεδο Αρχηγών κομμάτων, με θέμα “Τους όρους και τις προϋποθέσεις της προεκλογικής πολιτικής αντιπαράθεσης των κομμάτων”.

Κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα ό-τι τη συνεδρίασή μας παρακολούθησαν από τα δυτικά θεωρεί-α, αφού προηγουμένως ξεναγήθηκαν στην έκθεση της αίθουσας “ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ” “Πεντακόσια Χρόνια Έντυπης Παράδοσης του Νεοελληνισμού” τριάντα οκτώ μαθητές και τρεις συνοδοί δάσκαλοι από το 3ο Δημοτικό Σχολείο Καλαμπά-κας Τρικάλων.

Η Βουλή τους καλωσορίζει.

(Χειροκροτήματα)

Έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα ότι οι Ειδικές Μόνι-

μες Επιτροπές απόδημου ελληνισμού και θεσμών και διαφάνειας υποβάλλουν τις εκθέσεις τους, σύμφωνα με το άρθρο 43Α, παράγραφος 4 του Κανονισμού της Βουλής, οι οποίες καταχωρίζονται στα Πρακτικά.

(Οι εκθέσεις των Ειδικών Μόνιμων Επιτροπών απόδημου ελληνισμού και θεσμών και διαφάνειας έχουν ως εξής:

“ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Θ' - ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'
ΕΙΔΙΚΗ ΜΟΝΙΜΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΑΠΟΔΗΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΕΚΘΕΣΗ

ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΜΟΝΙΜΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΠΟΔΗΜΟΥ
ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Κατά τη Δ' Σύνοδο της Θ' Περιόδου η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Απόδημου Ελληνισμού συγκροτήθηκε με την υπ' αριθμ. 4378/3455 από 19 Οκτωβρίου 1999 απόφαση του Προέδρου της Βουλής, σύμφωνα με το άρθρο 43Α του Κανονισμού της Βουλής.

Η Επιτροπή αποτελέσθηκε από τριάντα μέλη και συγκεκριμένα από τους Βουλευτές κ.κ. Δημήτριο Αλαμπάνο, Ελένη Ανουσάκη, Ηλία Βλαχόπουλο, Μόσχο Γικόνογλου, Νικόλαο Ζαμπουνίδη, Γεώργιο Κίρκο, Νικόλαο Λεβογιάννη, Γεώργιο Λιάνη, Θεόδωρο Πάγκαλο, Δημήτριο Παντερμαλή (Πρόεδρο της Επιτροπής), Κάρολο Παπούλια, Ιωάννη Ποττάκη, Θεόδωρο Στάθη, Ροβέρτο Σπυρόπουλο, Εμμανουήλ Φραγκιαδουλάκη, Παναγιώτη Φωτιάδη, Ηλία Βεζδρεβάνη, Θεοφάνη Δημοσχάκη, Γεώργιο Καλαντζή, Λεωνίδα Λυμπερακίδη, Σταύρο Παπαδόπουλο, Βασίλειο Πάππα (Α' Αντιπρόεδρος), Παναγιώτη Σκανδαλάκη, Παρθένια Φουντουκίδου, Ευγένιο Χαϊτίδη, Παναγιώτη Ψωμιάδη, Σταύρο Παναγιώτου (Β' Αντιπρόεδρος), Πέτρο Κουναλάκη (Γραμματέα), Αναστάσιο Ιντζέ και Νικόλαο Κάκκαλο.

Αντικείμενο της Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 43Α του Κανονισμού της Βουλής, είναι η διατήρηση και προαγωγή των σχέσεων και των δεσμών της εθνικής αντιπροσωπείας και του ελληνικού λαού με τους Απόδημους Έλληνες, η μελέτη των προβλημάτων τους και η προώθηση της επίλυσής τους.

Για την επίτευξη του σκοπού της, η Επιτροπή ανέλαβε πρωτοβουλία στον τομέα των διακοινοβουλευτικών συνεργασιών και αποτέλεσε παράγοντα συνοχής στην εθνική μας προσπάθεια και ισορροπίας στη δράση των Κομμάτων, των κρατικών και ημικρατικών φορέων σε επίπεδο πολιτιστικής και κοινωνικής δράσης και, κυρίως, μεταξύ οργανώσεων που εκπροσωπούν τον Απόδημο Ελληνισμό.

Η δράση της Επιτροπής αποσκοπεί στην ανάδειξη της βούλησης του Ελληνικού Κοινοβουλίου για τη μελέτη και αντιμετώπιση των προβλημάτων των Αποδήμων Ελλήνων, ενώ προτεραιότητά της αποτελούν τα εκπαιδευτικά και πολιτιστικά ζητήματα, τα θέματα επικοινωνίας και η προβολή των ελληνικών θέσεων στο εξωτερικό.

Κατά τη Δ' Σύνοδο της Θ' Περιόδου η Επιτροπή πραγματοποίησε δώδεκα (12) συνεδριάσεις, κατά τις οποίες εκλήθησαν σε ακρόαση, προς ενημέρωση των μελών της Επιτροπής, Υφυπουργοί, Γενικοί Γραμματείς Υπουργείων και Οργανισμών, στελέχη της Δημόσιας Διοίκησης, επιστήμονες και εκπρόσωποι σωματείων και οργανώσεων, όπως εμφανίζεται στον πίνακα, που ακολουθεί.

Α. ΘΕΜΑΤΑ ΜΕ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΑΣΧΟΛΗΘΗΚΕ Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΑ ΠΟΥ ΕΚΛΗΘΗΣΑΝ ΣΕ ΑΚΡΟΑΣΗ
ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΣ

1. α) Ενημέρωση των μελών της Επιτροπής.
- β) Παρουσίαση του νέου Γενικού Γραμματέα Απόδημου Ελληνισμού, κ. Δημήτριο Δόλλη.
- γ) Συνέδριο Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού (Σ.Α.Ε.).

4/11/1999

2. α) Θέματα παιδείας των Ελλήνων του εξωτερικού.
- β) Ζήτημα της ψήφου των Ομογενών.
- γ) Προετοιμασία του Συνεδρίου του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού.

Την Επιτροπή ενημέρωσαν οι κ.κ.: Γεώργιος Φλωρίδης, Υφυπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Γρηγόριος Νιώτης, Υφυπουργός Εξωτερικών και Ιωάννης Ανθόπουλος, Υφυπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

9/11/1999

3. Συζήτηση επί του Προεδρικού Διατάγματος για το Συμβούλιο Απόδημου Ελληνισμού.

Την Επιτροπή ενημέρωσε ο Γενικός Γραμματέας Απόδημου Ελληνισμού κ. Δημήτριος Δόλλης.

10/11/1999

4. Συνέδριο του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού Ειδικές Συνεδριάσεις - Fora.

5. α) Προετοιμασία του Συνεδρίου του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού.

β) Συζήτηση των εισηγήσεων των μελών της Επιτροπής για τα ειδικά θέματα, τα Fora και τις θεματικές επιτροπές.

γ) Συνάντηση της Επιτροπής με τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Τορόντο κ. Σωτήριο.

16/11/1999

24/11/1999

24/11/1999

6. Επεξεργασία του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Εξωτερικών “Για την αποκατάσταση των παλιννοστούντων ομογενών από την τέως Σοβιετική Ένωση”. *

*(κοινή συνεδρίαση με τη Διάρκη Επιτροπή Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων).

16/12/1999πρ.

16/12/1999 πρ.

16/12/1999 απ.

17/12/1999.

7. α) Απολογισμός του Συνεδρίου του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού.

β) Συνεργασία Βουλευτών - Μελών της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Απόδημου Ελληνισμού του Ελληνικού Κοινοβουλίου με τους άλλους Βουλευτές - Μέλη ξένων Κοινοβουλίων.

Την Επιτροπή ενημέρωσαν οι κ.κ.: Δημήτριος Δόλλης, Γενικός Γραμματέας Απόδημου Ελληνισμού και Μίμης Σοφοκλέους, Καθηγητής του Πανεπιστημίου Ρ.Μ.Ι.Τ. της Μελβούρνης.

20/1/2000

8. α) Ενημέρωση από το Γενικό Γραμματέα Απόδημου Ελληνισμού κ. Δημήτριο Δόλλη.

β) Συνεργασία των Βουλευτών-μελών της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Απόδημου Ελληνισμού του Ελληνικού Κοινοβουλίου με τους άλλους Βουλευτές-Μέλη ξένων Κοινοβουλίων.

γ) Θέματα που θα συζητήσει το Προεδρείο της Επιτροπής, κατά τη συνάντησή του με το Προεδρείο του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού, το μήνα Φεβρουάριο στη Θεσσαλονίκη.

27/1/2000

Την Επιτροπή ενημέρωσαν οι κ.κ.: Γρηγόριος Νιώτης, Υφυπουργός Εξωτερικών και Δημήτριος Δόλλης, Γενικός Γραμματέας Απόδημου Ελληνισμού.

9. Συζήτηση επί επερχόμενων ζητημάτων που αφορούν στην εφαρμογή του νόμου περί παλιννοστούντων ομογενών.

3/2/2000

Την Επιτροπή ενημέρωσαν οι κ.κ.: Γεώργιος Φλωρίδης, Υφυπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Γεώργιος Δρυς, Υφυπουργός Οικονομικών, Κωνσταντίνος Βρεττός, Υφυπουργός Γεωργίας, Ηλίας Μπεριάτος, Γενικός Γραμματέας Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων έργων και εκπρόσωποι Ποντιακών Σωματείων και Ομοσπονδιών.

10. α) Ενημέρωση των μελών της Επιτροπής σχετικά με τη συνεδρίαση του Προεδρείου του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού.

β) Κατάθεση προτάσεων και σύνταξη της λκθεσης της Επιτροπής.

23/2/2000

Β: ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΠΟΔΗΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ (Σ.Α.Ε.)

Η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Απόδημου Ελληνισμού της Βουλής έπαιξε σημαντικό και αποφασιστικό ρόλο και κατά την παρούσα Σύνοδο, στην προώθηση της βελτίωσης του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού και της δράσης του. Η Επιτροπή της Βουλής μετείχε σε όλες τις εκδηλώσεις του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού (Σ.Α.Ε.), βοήθησε ουσιαστικά στην πραγματοποίηση του Συνεδρίου του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού, το Δεκέμβριο του 1999 στη Θεσσαλονίκη και συνεργάστηκε πολλαπλά με το Προεδρείο του. Πολλά μέλη της Επιτροπής προσέφεραν πρόθυμα τις καλές τους υπηρεσίες για την πραγματοποίηση των ειδικών συμποσίων π.χ. για τους άλληνες επιχειρηματίες, τον πολιτισμό, την εκπαίδευση και άλλων, που συνόδευσαν τον κορμό του Συνεδρίου.

Επίσης, με τη διεύρυνση του αριθμού των εκπροσώπων εισακούστηκε σε μεγάλο βαθμό η πρόταση για βελτίωση της αντιπροσωπευτικότητας στο Συμβούλιο Απόδημου Ελληνισμού της οργανωμένης Ομογένειας.

Στην τελευταία συνεδρίαση (Φεβρουάριος 2000) του Προεδρείου του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού, η Επιτροπή ζήτησε να ενημερώνεται για τη δράση των Περιφερειακών Συμβουλίων, που θα ασχολούνται με περισσότερο συγκεκριμένα προβλήματα των Ομογενών. Αποτέλεσμα των προσπαθειών της Επιτροπής σε παλαιότερες, αλλά και στην παρούσα Σύνοδο για τη βελτίωση του καθεστώτος του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού υπήρξε η προώθηση από τον Υφυπουργό Εξωτερικών, κ. Γρηγόριο Νιώτη, του νέου Προεδρικού Διατάγματος για το Συμβούλιο Απόδημου Ελληνισμού.

2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Ένα από τα κεντρικά θέματα, που απασχόλησαν την Επιτροπή ήταν το ζήτημα της ελληνόγλωσσης παιδείας των Ομογενών. Πέρα από τη συζήτηση, έγιναν συστηματικές επισκέψεις σε σχολεία της Κεντρικής Ευρώπης, αλλά και της Αμερικής. Ακόμη η Επιτροπή ενημερώθηκε για το θέμα αυτό από την πολιτική ηγεσία και τους συνεργάτες του Υπουργού Εξωτερικών.

Διαπιστώθηκε ότι το θέμα της ελληνόγλωσσης παιδείας ποικίλλει σημαντικά από ήπειρο σε ήπειρο, αλλά και από χώρα σε χώρα και σχετίζεται με τον αριθμό και την πυκνότητα των Αποδήμων, αλλά και το χρόνο εγκατάστασής τους στις συγκεκριμένες χώρες, καθώς και από το τοπικό πολιτιστικό περιβάλλον. Το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων εργάζεται εντατικά πάνω στο θέμα αυτό, ωστόσο διαπιστώθηκε ότι υπάρχουν πολλές δυσλειτουργίες, τεχνικές δυσκολίες και έλλειψη της εις βάθος ενημέρωσης των ενδιαφερομένων γονέων και μαθητών. Η βασική πολιτική θέση του Υπουργείου ανταποκρίνεται, σε γενικές γραμμές, στις σύγχρονες αντιλήψεις για παρόμοια θέματα. Χρειάζεται, όμως, μια επίσημη και συστηματική πορεία για να πάρουν τη μορφή της υλοποίησης οι γενικές αρχές εκπαιδευτικής πολιτικής.

Τονίστηκε, κατ' επανάληψη, ότι πρέπει να γίνει προσπάθεια για τους Αποδήμους της Βορείου Αμερικής, όπου τα νέα παιδιά αντιστοιχούν, κατά κανόνα, στην τρίτη γενιά αποδημίας και συχνά δεν γνωρίζουν, παρά ελάχιστα, ελληνικά. Πρέπει να γίνει προσπάθεια να γνωρίσουν τη σύγχρονη Ελλάδα και ασφαλώς τη γλώσσα και τον πολιτισμό, με τη βοήθεια των θερινών προγραμμάτων φιλοξενίας από τη Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού, την Τοπική Αυτοδιοίκηση και το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Έως τώρα έχει αποδειχθεί ότι αυτός ο τρόπος της άμεσης επαφής με την Ελλάδα είναι ο καλύτερος για την ενθάρρυνση των νέων παιδιών στην απόφαση και προσπάθεια εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας και, επομένως, στη δημιουργία στερέγης βάσης για τη διατήρηση, αλλά και προώθηση της ελληνικής συνειδησης.

Εξαιρετικά σύνθετο παρουσιάζεται το πρόβλημα της ελληνό-

γλωσσης παιδείας στη Γερμανία και λόγω της κατά τόπους εκπαιδευτικής ιδιομορφίας των κρατιδίων της, αλλά και λόγω της επιθυμίας, κατά περίπτωση, των εκεί Αποδήμων για αμιγή ελληνική εκπαίδευση. Παράλληλα, προέκυψαν προβλήματα με τους χώρους, οι οποίοι χρησιμοποιούνται ως σχολικά κτίρια, τα οποία, άλλοτε παραχωρεί η χώρα που φιλοξενεί και άλλοτε ενοικιάζονται. Σύγχρονες αντιλήψεις επιβάλλουν ένα καθολικό σχεδιασμό για την κτιριακή πολιτική, έτσι ώστε όπου υπάρχουν ή μπορεί να ιδρυθούν ελληνικά σχολεία στο εξωτερικό, να αποτελούν κέντρα όχι μόνο παιδείας, αλλά και γενικότερα πολιτισμού. Σημαντικό ακόμη ζήτημα θεωρείται το θέμα των σχολικών εγχειριδίων για το οποίο έγινε αναλυτική έρευνα από την ομάδα του Καθηγητή κ. Δαμανάκη, μένει, όμως, να κριθεί το αποτέλεσμα της υλοποίησης των πορισμάτων αυτής της έρευνας.

Ιδιαίτερης προσοχής χρήζει το θέμα της ποιότητας της διδασκαλίας, επομένως και των εκπαιδευτικών, οι οποίοι μέσα στο εκπαιδευτικό περιβάλλον μιας άλλης χώρας καλούνται να προσφέρουν το καλύτερο δυνατόν. Η Επιτροπή έκρινε ότι θα πρέπει να επανεξεταστούν τα προσόντα των εκπαιδευτικών, που αναλαμβάνουν διδασκαλία στο εξωτερικό.

Μια άλλη μεγάλη ομάδα ενδιαφέροντος για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας αποτελούν οι χώρες της τέως Ε.Σ.Σ.Δ., όπου ο Ελληνισμός διατηρεί τις ρίζες του και η γνώση της ελληνικής γλώσσας είναι ένα μέσον όχι μόνο για τη διατήρηση της ελληνικής ταυτότητας, αλλά και για την πορεία προς την ανάπτυξη. Εκεί γίνονται συντονισμένες προσπάθειες της Γενικής Γραμματείας Απόδημου Ελληνισμού, του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού, με αξιόλογα, έως τώρα, αποτελέσματα.

Συμπερασματικά, για την παιδεία των Ομογενών στο εξωτερικό είναι απαραίτητο να λαμβάνονται υπόψη οι κατά τόπους ιδιομορφίες της ιστορίας των Ομογενών, αλλά και του πολιτισμού των χωρών υποδοχής. Πρέπει, κυρίως, να καταρτίζονται προγράμματα, που να εκπροσωπούν μια σύγχρονη εθνική πολιτική για την εκπαίδευση και να γίνονται συντονισμένες ενέργειες για τη λύση συσσωρευμένων πρακτικών προβλημάτων, τα οποία ακυρώνουν κάθε προσπάθεια βελτίωσης.

Σε μια επόμενη φάση της, η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Απόδημου Ελληνισμού της Βουλής θα πρέπει να κωδικοποιήσει την έως τώρα πολύτιμη εμπειρία της από την παρακολούθηση του θέματος και να την αποτυπώσει σε γραπτό κείμενο, το οποίο θα αποτελεί και την πυξίδα της πορείας για τις επόμενες ενέργειες.

3. ΨΗΦΟΣ ΟΜΟΓΕΝΩΝ

Η προκήρυξη των εκλογών της 9ης Απριλίου 2000 ανέστειλε τη συνεργασία του Προεδρείου της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Απόδημου Ελληνισμού με την πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Εσωτερικών, προκειμένου να καταρτιστεί το νομοσχέδιο για την ψήφο των Ομογενών.

Στις εργασίες που προηγήθηκαν, αποφασίστηκε σε πρώτη φάση να λυθεί το θέμα της ψήφου των Ομογενών στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ήδη, έχει καταρτιστεί το κείμενο του σχεδίου νόμου, έχουν συζητηθεί σε επίπεδο Επιτροπής οι λεπτομέρειες και δεν απομένει παρά η συζήτηση μερικών διαδικαστικής φύσεως λεπτομερειών για να ολοκληρωθεί το κείμενο και να προωθηθεί προς ψήφιση στη Βουλή των Ελλήνων.

Ανοικτό παραμένει, ακόμη, το θέμα της ψήφου των Ομογενών στις περιοχές εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για το θέμα αυτό θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι πρακτικές, που εφαρμόζουν με τους δικούς τους ομογενείς, ανά τον κόσμο, άλλες Ευρωπαϊκές χώρες.

4. ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

(Νομοσχέδιο του Υπουργείου Εξωτερικών "Για την αποκατάσταση των παλιννοστούντων Ομογενών από την πρώην Σοβιετική Ένωση")

Μετά από πολλές συνεδριάσεις, όπου διεξοδικά συζητήθηκαν όλα τα θέματα, τα οποία απασχολούν τους Ομογενείς από τις χώρες της τέως Ε.Σ.Σ.Δ. και αφού εξετάστηκε και τροποποιήθηκε το σχετικό νομοσχέδιο, που τελικά ψηφίστηκε από τη

Βουλή των Ελλήνων, η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Απόδημου Ελληνισμού επανεξέτασε τις δυνατότητες λύσης, με βάση, το συγκεκριμένο πια νόμο, 2790/2000 και διαπίστωσε ότι έχει γίνει, βεβαίως, ένα μεγάλο βήμα προς την επίλυση των προβλημάτων και ότι ορισμένα από αυτά, όπως το θέμα της ιθαγένειας, του διαβατηρίου, της ειδικής άδειας για την επίσκεψη και προσωρινή εγκατάστασή τους έχουν λυθεί οριστικά.

Διαπιστώθηκε ότι τα πολύπλοκα ζητήματα, τα οποία δημιουργήθηκαν και συσσωρεύτηκαν λόγω του συνεχώς αυξανόμενου αριθμού των Ομογενών που εγκαθίσταντο στην Ελλάδα και λόγω έλλειψης σχετικού νομοθετικού πλαισίου, αντιμετωπίζονται ως ένα βαθμό από το νομοσχέδιο είναι, όμως, απαραίτητο και στο μέλλον η Επιτροπή να ασχοληθεί με αυτά, αναλύοντάς τα και επιζητώντας, κατά το δυνατόν, άμεσες και πρακτικές λύσεις. Έτσι, θα προκύψει βελτίωση των διατάξεων του νόμου, αλλά και λύσεις σε κρίσιμες καταστάσεις.

Ακόμη, για την πραγματική αξιοποίηση των δυνατοτήτων, που δίνει ο νόμος περί παλιννοστούντων, είναι απαραίτητο να εκδοθούν όσο γίνεται πιο σύντομα τα σχετικά Προεδρικά Διατάγματα, σημείο στο οποίο η Επιτροπή πρέπει να προσφέρει, στο βαθμό που είναι δυνατόν, τις καλές της υπηρεσίες.

5. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ - ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΜΕ ΕΛΛΗΝΕΣ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ - ΜΕΛΗ ΞΕΝΩΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΩΝ (ΔΙΑΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ)

Κατά το τελευταίο Συνέδριο του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού, στη Θεσσαλονίκη το Δεκέμβριο του 1999, έγιναν εκτενείς συζητήσεις με τους αλλήνες Βουλευτές - μέλη ξένων Κοινοβουλίων και τα μέλη της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Απόδημου Ελληνισμού, με στόχο τη διευκρίνιση του είδους συνεργασίας μεταξύ των δύο ομάδων.

Τονίστηκε ότι η συνεργασία αυτή θα πρέπει να κινείται σε ευρύτερα πεδία ενδιαφερόντων και, σε συνεργασία με τις επιτροπές Φιλίας των Κοινοβουλίων, να γίνεται αμοιβαία ενημέρωση πάνω σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος, όπως η μετανάστευση, η ανεργία, η καταπολέμηση των ναρκωτικών, η οικονομική ανάπτυξη.

Θεωρήθηκε σκόπιμο στις επαφές με τους αλλήνες Βουλευτές των συγκεκριμένων Κοινοβουλίων να καλούνται κατά περίπτωση και άλλοι μη αλλήνες Βουλευτές, που θα είχαν ενδιαφέρον για τα συζητούμενα θέματα. Πρόκειται, δηλαδή, για ένα ακόμη άνοιγμα της Βουλής των Ελλήνων, μέσω των Ελλήνων Βουλευτών του εξωτερικού, προς τα Κοινοβούλιά τους.

6. ΟΜΟΓΕΝΕΙΑΚΑ ΧΩΡΙΑ

Μετά τη δημιουργία του "Αρκαδικού Χωριού" των Ομογενών υπάρχει ακόμη μεγαλύτερο ενδιαφέρον για το στήσιμο τέτοιων οικισμών, οι οποίοι δίνουν τη δυνατότητα στους Ομογενείς μας, είτε να επιστρέψουν μόνιμα είτε να αποκτήσουν εκεί παραθεριστική κατοικία. Με τον τρόπο αυτό καλλιεργούνται οι δεσμοί, η αμοιβαία πληροφόρηση και προπαντός δημιουργούνται γέφυρες επικοινωνίας του πολιτισμού μας με τον πολιτισμό των χωρών, όπου διαβιούν οι Ομογενείς μας.

Για να προωθηθεί η δημιουργία και άλλων τέτοιων χωριών όπως στη Χαλκιδική, στην Καλαμάτα, στην Πιερία και στις Σέρρες είναι απαραίτητο να προχωρήσουν οι διαδικασίες παραχώρησης εκτάσεως από τη Δημόσια Επιχείρηση Πολεοδομίας και Στέγασης (Δ.Ε.Π.Ο.Σ.) και να εξευρεθούν πρακτικές διαδικασίες (υπερβάση γραφειοκρατίας, απλούστευση, επίπτευση και προώθηση των σχετικών διαδικασιών) για τη διευκόλυνση των Ομογενών, αλλά και για τον υποδειγματικό σχεδιασμό αυτών των χωριών, που μελλοντικά θα μπορούν να συγκροτηθούν σε ένα δίκτυο οικισμών με σημαντικό ρόλο και αποστολή στο ζήτημα της Ομογένειας.

7. Η "ΕΛΛΗΝΙΑΔΑ" ΤΩΝ ΟΜΟΓΕΝΩΝ

Ιδιαίτερως ενδιαφέρει την Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Απόδημου Ελληνισμού η πραγματοποίηση των Ειδικών Αγώνων των Ομογενών, οι οποίοι ονομάστηκαν "Ελληνιάδα" και οι οποίοι θα δώσουν τη δυνατότητα στους νέους αλλήνες απ' όλο τον κόσμο να γνωρίσουν την πατρίδα και να αναβιώσουν το πνεύμα της αθλητικής άμιλλας, παράλληλα με τη συμμετοχή τους και τις δραστηριότητές τους σε πολιτιστικές εκδηλώσεις. Η Επιτροπή Από-

δημου Ελληνισμού πρέπει να συνεχίσει να μετέχει ενεργά στην προετοιμασία της προκριματικής φάσης, συμβάλλοντας με το δικό της τρόπο στην αρτιότερη πραγματοποίηση των Ειδικών αυτών Αγώνων.

Η "Ελληνιάδα" είναι μία θαυμάσια ευκαιρία για τη σφυρηλάτηση ενός ακόμη δεσμού με τη νέα γενιά των Ομογενών, που εάν η διαχείρισή του πετύχει θα προωθηθεί όχι μόνο η καλλιέργεια του αθλητικού πνεύματος, αλλά και η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας και η γνωριμία με τον αρχαίο και σύγχρονο Ελληνισμό.

Παράλληλα, μέσω ενός προγράμματος αμοιβαίας φιλοξενίας, θα μπορούν να δημιουργηθούν φιλικές σχέσεις ανάμεσα στους νέους της Χώρας και τους Ομογενείς του εξωτερικού.

8. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΑ ΔΙΚΤΥΑ

Όσον αφορά τα Μέσα Ενημέρωσης (έντυπα, ραδιόφωνο, τηλεόραση) των Ομογενών, το Δεκέμβριο του 1998 συνεστήθη η Ομοσπονδία Λειτουργιών Ομογενειακών Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας. Στο πρόσφατο Συνέδριο του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού (Σ.Α.Ε.) έλαβαν μέρος οι εκπρόσωποι της και συζητήσαν με το Προεδρείο της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Απόδημου Ελληνισμού της Βουλής.

Η Επιτροπή αναγνωρίζει το σημαντικό έργο που προσφέρουν τα Μέσα αυτά στη διατήρηση του Ελληνισμού στην αλλοδαπή, εμμένει στην ποιότητα τους διαβάθμιση και αναβάθμιση και, τελικά, συνηγορεί στην ενίσχυση και στη διασύνδεσή τους με τα ελληνικά δημόσια Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.

Η Επιτροπή παρακολουθεί την πρόοδο στη μετάδοση των ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων, μέσω δορυφόρου σε ολόκληρο τον κόσμο και θεωρεί ότι ιδιαίτερο βάρος πρέπει να δοθεί στην ποιότητα αυτών των προγραμμάτων, τα οποία όχι μόνο πρέπει να ικανοποιούν τον Ομογενή ακροατή ή θεατή, αλλά παράλληλα να του προσφέρουν έγκυρη ενημέρωση και δυνατότητα για πολιτιστική καλλιέργεια.

Η Συμφωνία που υπογράφηκε με την ΕΡΤ 3, το Φεβρουάριο του 2000, για ένα φιλόδοξο πρόγραμμα ποιοτικής τηλεόρασης, στοχεύει στην ορθή κατεύθυνση. Πρέπει, όμως, να γίνουν και άλλες προσπάθειες και, προπαντός, να ελεγχεται ποιοτικά η παρεχόμενη προσφορά, πριν καταφθάσουν οι δικαιολογημένες διαμαρτυρίες. Καλό δείγμα ραδιοφωνικής προσφοράς, ως προς την προετοιμασία και τους στόχους, αλλά και ως προς το αποτέλεσμα, είναι το ειδικό πρόγραμμα για τους Ομογενείς της ΕΡΑΣ.

9. ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Κατά τη διάρκεια της παρούσης Συνόδου έγιναν πολλές επισκέψεις του Προεδρείου της Επιτροπής Απόδημου Ελληνισμού, αλλά και μελών της σε πολλές χώρες, κυρίως εκεί όπου υπάρχουν πολλές Κοινότητες Ομογενών. Οι επισκέψεις αυτές είχαν ως στόχο τη συμμετοχή της Επιτροπής και, επομένως, του Ελληνικού Κοινοβουλίου, σε μεγάλες εκδηλώσεις των Ομογενών, αλλά και σε ειδικές συνεδριάσεις, όπου συζητούνταν συγκεκριμένα θέματα.

Οι αποστολές συνεργάστηκαν, όπου αυτό επιβαλλόταν και με την τοπική Εκκλησία, η οποία παίζει σημαντικό ρόλο στη διατήρηση της Ορθοδοξίας και του Ελληνισμού των Ομογενών. Ακόμη, η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Απόδημου Ελληνισμού μετείχε και σε συνέδρια, που οργάνωσε το Συμβούλιο Απόδημου Ελληνισμού (Σ.Α.Ε.) για τη νεολαία των Ομογενών, κατά περιφέρειες.

Ακολουθεί ενδεικτική αναφορά των προγραμμάτων των αποστολών των μελών της Επιτροπής στο εξωτερικό, κατά το χρονικό διάστημα της Δ' Συνόδου της Βουλής.

*Ετήσια Διάσκεψη των ηγετικών στελεχών της Ομογένειας (7 Οκτωβρίου 1999), Ουάσιγκτον - Η.Π.Α.

Συμμετείχαν οι κ.κ. Δημήτριος Παντερμαλής και Σταύρος Παναγιώτου.

*Εκδηλώσεις των Ομογενειακών Οργανώσεων του Ελληνισμού της Μεγάλης Βρετανίας (22 Οκτωβρίου 1999), Λονδίνο.

Συμμετείχε ο κ. Δημήτριος Παντερμαλής

*Εκδηλώσεις "Αλεξάνδρεια '99" της Ένωσης Μακεδόνων Βελγίου (10 έως 11 Νοεμβρίου 1999), Βρυξέλλες.

Συμμετοχή και ομιλία του κ. Δημητρίου Παντερμαλή, με θέμα

τον Πολιτισμό της Μακεδονίας.

*Γενική Συνέλευση Παμμακεδονικής Ένωσης Αμερικής - Καναδά και του Διεθνούς Ιδρύματος "ΜΕΓΑΣΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ". (1 έως 5 Μαρτίου 2000), Νέα Υόρκη.

Συμμετείχε ο κ. Δημήτριος Παντερμαλής.

Εν κατακλείδι πρέπει να τονιστεί ότι πέρα από την προώθηση των μεγάλων θεμάτων που αφορούν στην Ομογένεια, η Επιτροπή ασχολήθηκε με σωρεία άλλων ζητημάτων, τα οποία αφορούν στην καθημερινή ζωή των Ομογενών, στις σχέσεις τους με τις Δημόσιες Υπηρεσίες, στις απόψεις τους για τα μεγάλα εθνικά θέματα, στην αποτροπή κρίσιμων καταστάσεων, στην ενίσχυση αναξιοπαθούντων συμπατριωτών και στην αναζήτηση διακεκριμένων επιστημόνων, καλλιτεχνών και επιχειρηματιών.

Η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Απόδημου Ελληνισμού συνεργάστηκε, με απaráμιλλη σύμπνοια στο εσωτερικό της, αλλά και στις σχέσεις της με το Υφυπουργείο Εξωτερικών και ειδικά με τον Υφυπουργό κ. Γρηγόριο Νιώτη, καθώς και με τη Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού και περισσότερο με τους Γενικούς Γραμματείς κ.κ. Σταύρο Λαμπρινίδη και Δημήτριο Δόλη.

Το έργο της Επιτροπής ενεθάρρυνε με την αμέριστη συμπαράστασή του ο Πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων κ. Απόστολος Κακλαμάνης.

Αθήνα, 10 Μαρτίου 2000

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΝΤΕΡΜΑΛΗΣ

Ο Α' ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΠΑΠΠΑΣ

Ο Β' ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΠΕΤΡΟΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΛΑΜΠΑΝΟΣ	ΕΜΜ. ΦΡΑΓΚΙΑΔΟΥΛΑΚΗΣ
ΕΛΕΝΗ ΑΝΟΥΣΑΚΗ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ
ΗΛΙΑΣ ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ	ΗΛΙΑΣ ΒΕΖΔΡΕΒΑΝΗΣ
ΜΟΣΧΟΣ ΓΙΚΟΝΟΓΛΟΥ	ΘΕΟΦΑΝΗΣ ΔΗΜΟΣΧΑΚΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΖΑΜΠΟΥΝΙΔΗΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΛΑΝΤΖΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΙΡΚΟΣ	ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΛΥΜΠΕΡΑΚΙΔΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΛΕΒΟΓΙΑΝΝΗΣ	ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΙΑΝΗΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΚΑΝΔΑΛΑΚΗΣ
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΓΚΑΛΟΣ	ΠΑΡΘΕΝΑ ΦΟΥΝΤΟΥΚΙΔΟΥ
ΚΑΡΟΛΟΣ ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ	ΕΥΓΕΝΙΟΣ ΧΑΪΤΙΔΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΤΤΑΚΗΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΨΩΜΙΑΔΗΣ
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΣΤΑΘΗΣ	ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΙΝΤΖΕΣ
ΡΟΒΕΡΤΟΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΚΚΑΛΟΣ

“ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Θ' - ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'
ΕΙΔΙΚΗ ΜΟΝΙΜΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΘΕΣΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ

ΕΚΘΕΣΗ

ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΜΟΝΙΜΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΘΕΣΜΩΝ
ΚΑΙ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ

ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας, κατά τη Δ' Σύνοδο της Θ' Περιόδου, συγκροτήθηκε με την υπ' αριθμ. 4378/3455/19.10.99 απόφαση του Προέδρου της Βουλής, σύμφωνα με το άρθρο 43Α' του Κανονισμού της Βουλής.

Η Επιτροπή αποτελέσθηκε από 13 μέλη και συγκεκριμένα από τους Βουλευτές κ.κ. Ιωάννη Καψή (Πρόεδρο της Επιτροπής), Ευάγγελο Μαλέσιο, Φραγκλίνο Παπαδέλλη, Ηλία Παπαδόπουλο, Αναστάσιο Πεπονή, Αθανάσιο Τσούρα, Τηλέμαχο Χυτήρη, Εμμανουήλ Κεφαλογιάννη, Άννα Μπενάκη - Ψαρούδα (Α' Αντιπρόεδρος), Προκόπη Παυλόπουλο, Αχλλέα Κανταρτζή (Β' Αντιπρόεδρος), Φώτη Κουβέλη (Γραμματέα) και Ιωάννη Δημαρά.

Αντικείμενο της Επιτροπής σύμφωνα με το άρθρο 43Α' του Κανονισμού της Βουλής είναι:

“Η κοινοβουλευτική εποπτεία επί των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών καθώς και η έρευνα και αξιολόγηση κάθε στοιχείου

χρήσιμου για τη μελέτη και επεξεργασία προτάσεων, που συμβάλλουν στη διαφάνεια της πολιτικής και γενικότερα της δημόσιας ζωής της χώρα και η παρακολούθηση της εφαρμογής τους. Στην ίδια Επιτροπή ανήκει και η κατ' άρθρο 15 παρ. 2 του Συντάγματος κοινοβουλευτική εποπτεία επί των ηλεκτρονικών μέσων μαζικής ενημέρωσης (Μ.Μ.Ε.)”.

Η παρ. 2 του άρθρου 15 του Συντάγματος ορίζει ότι “η ραδιοφωνία και η τηλεόραση υπάγονται στον άμεσο έλεγχο του Κράτους και έχουν σκοπό την αντικειμενική και με ίσους όρους μετάδοση πληροφοριών και ειδήσεων, καθώς και προϊόντων του λόγου και της τέχνης” πρέπει πάντως να εξασφαλίζεται η ποιοτική στάθμη των εκπομπών που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή τους και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας”.

Κατά την τελευταία Σύνοδο της Θ' Περιόδου η Επιτροπή ασχολήθηκε, ειδικότερα, με τα θέματα, που περιλαμβάνονται στον αμέσως επόμενο σχετικό κατάλογο και υποβάλλει στην Ολομέλεια της Βουλής τις Εισηγήσεις που ακολουθούν.

ΘΕΜΑΤΑ ΜΕ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΑΣΧΟΛΗΘΗΚΕ Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΑ ΠΟΥ ΚΛΗΘΗΚΑΝ ΣΕ ΑΚΡΟΑΣΗ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΣ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ

1. Ενημέρωση της Επιτροπής από τον Πρόεδρο της Επιτροπής Κεφαλαιογράφος, κ. Στ. Θωμαδάκη, για τη λειτουργία του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών.

4/10/99

2. Ενημέρωση των μελών της Επιτροπής από τον Πρόεδρο του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, κ. Παύλο Σούρλα, ως προς την τήρηση των κανόνων δεοντολογίας κατά την περίοδο των σεισμών και της χρηματιστηριακής αναταραχής.

12/10/99

3.α) Μελέτη του υφισταμένου θεσμικού πλαισίου για τις προεκλογικές δαπάνες των Κομμάτων. (κεκλεισμένων των θυρών).
β) Εκλογή Προεδρείου.

19/10/99

4. Ενημέρωση από τον Πρόεδρο της Επιτροπής Ανταγωνισμού, κ. Σταύρο Αργυρόπουλο.

9/11/99

5. Συζήτηση των μελών της Επιτροπής για τις προεκλογικές δαπάνες των κομμάτων και των υποψηφίων Βουλευτών.

18/11/99

6. Συνέχιση της συζήτησης επί των προτάσεων της Επιτροπής για το θέμα των προεκλογικών δαπανών των Κομμάτων και των υποψηφίων Βουλευτών.

25/11/99

7. Ακρόαση του Προέδρου της Επιτροπής του άρθρου 7 του ν. 2331/95 Αντεισαγγελέα Εφετών, κ. Παναγιώτη Νικολούδη, στα πλαίσια της αξιολόγησης δεδομένων για την αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών. (Κοινή συνεδρίαση με την Διακομματική Κοινοβουλευτική Επιτροπή για τη μελέτη και αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών).

2/12/99

8. Συζήτηση και έγκριση της εισηγήσεως της Επιτροπής σχετικά με το θεσμικό πλαίσιο των προεκλογικών δαπανών των Κομμάτων και των υποψηφίων Βουλευτών.

3/12/99

9. Συζήτηση και έγκριση της εισηγήσεως της Επιτροπής σχετικά με το θεσμικό πλαίσιο των προεκλογικών δαπανών των Κομμάτων και των υποψηφίων Βουλευτών.

8/12/99

10. Ενημέρωση της Επιτροπής από τον κ. Σταύρο Θωμαδάκη, Πρόεδρο της Επιτροπής Κεφαλαιογράφος και τον κ. Παναγιώτη Νικολούδη, Αντεισαγγελέα Εφετών, Πρόεδρο της Επιτροπής του άρθρου 7 του ν. 2331/95 για την “πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες”, ως προς την εφαρμογή των προτάσεων της Επιτροπής.

16/12/99

11. α. Συζήτηση και έγκριση της εισηγήσεως, σχετικά με την Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού.

β. Αποτίμηση του έργου της Επιτροπής σε σχέση με τα Εθνικά Κληροδοτήματα.

11/1/2000

12. Αποτίμηση του έργου της Επιτροπής σε σχέση με τα Ηλεκτρονικά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης.

1/2/2000

13. α. Αποτίμηση του έργου της Επιτροπής σε σχέση με τα δημόσια έργα.

β. Συζήτηση και έγκριση των Εκθέσεων Αποτίμησης του έργου της Επιτροπής.

10/2/2000

14. Συζήτηση και έγκριση των Εκθέσεων Αποτίμησης του έργου της Επιτροπής.

17/2/2000

15. Συζήτηση και έγκριση των Εκθέσεων Αποτίμησης για τα Εθνικά Κληροδοτήματα, την Τοπική Αυτοδιοίκηση, τα Δημόσια Έργα και την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.

23/2/2000

B1

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

“ΘΕΣΜΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΣΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΤΙΣ ΔΑΠΑΝΕΣ”

Η οικονομική δαπάνη των πολιτικών κομμάτων και των υποψηφίων Βουλευτών, απαραίτητη και αναπόφευκτη προϋπόθεση για την επί ίσοις όροις διάδοση και αντιπαράθεση των πολιτικών ιδεών και προγραμμάτων αλλά και την διασφάλιση - ιδιαίτερα όσον αφορά τους Βουλευτές - του συνταγματικού όρου της αντιπροσωπευτικότητας, αποτελεί βασικό στοιχείο της ομαλής λειτουργίας του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Η κατάχρηση των προεκλογικών δαπανών και η συνεχιζόμενη διόγκωσή τους οδηγεί ταχέως στην στρέβλωση του δημοκρατικού χαρακτήρα του πολιτεύματός μας και δημιουργεί τον κίνδυνο ανάδειξης μιας πολιτικής ηγεσίας που θα εκπροσωπεί μίαν μόνον τάξη - την τάξη των οικογενετικά ισχυροτέρων, ανατρέποντας έτσι βασικές αρχές του δημοκρατικού πολιτεύματος, που τα σπέρματά τους βρίσκονται στην νομοθεσία του Σόλωνα. Και όχι μόνον.

Η εισαγωγή νέων, και ιδιαίτερα δαπανηρών, μεθόδων στους προεκλογικούς - και γενικότερα τους πολιτικούς αγώνες - εξ αιτίας των νέων τεχνολογικών και επιστημονικών μεθοδεύσεων (Τ.Β., δημοσκοπήσεις άμεσες και έμμεσες, marketing κ.λπ.) αναβάθμισε την “κατάχρηση” σε “παράχρηση”. Πολιτικά κόμματα και μεμονωμένοι πολίτες, σε ευρωπαϊκή αν όχι και σε παγκόσμια κλίμακα, αναγκάστηκαν να προσφύγουν σε “χορηγούς”, των οποίων, βεβαίως, η χορηγία ουδέποτε - ή σπανίως - δίνεται άνευ συγκεκριμένου ή προσδοκώμενου αποτελέσματος. Το γεγονός αυτό οδήγησε σε μεγαλύτερη ή μικρότερη εξάρτηση της πολιτικής εξουσίας από την οικονομική εξουσία.

Σε καθεστώς, όμως, παγκοσμιοποιημένης Οικονομίας, μια τέτοια εξάρτηση θα αναβάθμιζε - και αναβαθμίζει - το παλιό “ρουσφέτι” σε εκχώρηση σοβαρών οικονομικών, εθνικών και αμυντικών συμφερόντων.

Για τη νέα αυτή κατάσταση που έχει διαμορφωθεί ή διαμορφώνεται με γρήγορους ρυθμούς, η αντικειμενική ευθύνη του πολιτικού κόσμου, και δευτερευόντως των υπηρετούντων την συνταγματική επιστήμη, δεν είναι μικρή. Δεν αντιμετώπισαν και δεν αντιστάθηκαν στην μεθοδευμένη επίθεση - που διογκώθηκε με την επικρατούσα τάση του λαϊκισμού - κατά της αξιοπιστίας και διαφάνειας του πολιτικού κόσμου, αλλ’ υποχρεώθηκαν σε συνεχείς παραχωρήσεις και υποχωρήσεις.

Ένα από τα άμεσα αποτελέσματα ήταν η οικονομική εξουθένωση του μέσου πολιτικού. Σήμερα η ανεπηρέαστη άσκηση των πολιτικών καθηκόντων ενός Βουλευτή μέσω ή χαμηλότερου εισοδήματος έχει πλησιάσει τα όρια του να καταστεί απαγορευτική, η δε διεξαγωγή ενός προεκλογικού αγώνα επί ίσοις όροις είναι απολύτως αδύνατη. Είναι μια πραγματικότητα η οποία καθιστά περισσότερο ευάλωτο τον πολιτικό στην “γοητεία” των χορηγών, όταν, μάλιστα, η αντίσταση του στην γοητεία αυτή θα εσήμαινε αποχώρησή του από την πολιτική σκηνή.

Στόχοι

Η Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας, αντιμετωπίζοντας το θέμα αφ’ ενός μεν από την άποψη της ορθής, ομαλής και απρόσκοπτης λειτουργίας των δημοκρατικών θεσμών, και αφ’ ετέρου της διαφάνειας της πολιτικής ζωής απεφάσισε να το εξεργασθεί και να προχωρήσει σε ορισμένες εισηγήσεις. Στην προσπάθεια ενίσχυσης των δημοκρατικών θεσμών και της αξιοπιστίας του πολιτικού κόσμου, ενθαρρύνθηκε από παροτρύνσεις συναδέλφων όλων, σχεδόν, των πολιτικών πτερύγων και συνεπώς πιστεύει ότι εκφράζει τη θέληση της μεγίστης πλειοψηφίας αν όχι της ολότητας του πολιτικού κόσμου με εξαίρεση το Κ.Κ.Ε., κι’ αυτό ανεξάρτητα του εάν οι συγκεκριμένες προτάσεις της θα κριθούν ορθές, αποτελεσματικές και εφαρμόσιμες ή όχι.

Ένα από τα βασικά διλήμματα που αντιμετώπισε κατά τη διάρκεια των εργασιών της η Επιτροπή ήταν η επιλογή μεταξύ των δύο βασικών παραμέτρων του προβλήματος δηλαδή του ιδεατού και του εφικτού. Και η προσπάθεια ισορροπίας μεταξύ των δύο αυτών παραμέτρων είναι καταφανής στις προτάσεις της, αν και διεπιστώθη έντονος προβληματισμός κατά πόσο η Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας δεν θα έπρεπε να περιοριστεί μόνο στην επισήμανση του ιδεατού.

Παρ’ όλες, όμως, τις προσπάθειες εξισορροπήσεως, κεντρική ιδέα της Επιτροπής παραμένει η διαπίστωση ότι η διαφάνεια του πολιτικού κόσμου, αλλά και η διασφάλιση της επί ίσοις όροις προβολής των θέσεων Κομμάτων και υποψηφίων Βουλευτών θα διασφαλιστεί, μόνο όταν εκλείψει η ανάγκη χορηγών, χρηματοδοτών και χορηγήσεων πάσης φύσεως.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Οι προτάσεις της Επιτροπής ακολουθούν κατά βάση τη δομή του ν. 2429/1996 για τη χρηματοδότηση των κομμάτων, τον οποίο συμπληρώνουν, τροποποιούν ή, ως προς συγκεκριμένες διατάξεις, αντικαθιστούν, καθώς επίσης λαμβάνουν υπ’ όψιν και τις παράλληλες απαγορεύσεις του κωδικοποιητικού Π.Δ. 55/1999 για την εκλογή Βουλευτών. Καταβάλλεται, όμως, προσπάθεια, αφ’ ενός μεν να ενισχυθούν οι κυρωτικές διατάξεις, η έλλειψη των οποίων κατέστησε την κείμενη νομοθεσία ανενεργό και ανεκτέλεστο, και αφ’ ετέρου οι ρυθμίσεις και απαγορεύσεις να είναι λογικές και εφαρμόσιμες, ώστε να μην οδηγηθούν και πάλι - δια της υπερβολής - στην καταρράκωση των στόχων.

Οι προτεινόμενες ρυθμίσεις είναι εφικτό να ισχύσουν από τις εθνικές εκλογές του 2000, εφ’ όσον ψηφισθούν έγκαιρα και αναπροσαρμοσθούν οι σχετικές εκτελεστικές υπουργικές αποφάσεις. Ακόμα ορισμένες προτάσεις αναφερόμενες ειδικά στο πλέγμα των κυρώσεων μπορεί να προσλάβουν και συνταγματική ισχύ, εφ’ όσον η επόμενη Βουλή θα είναι αναθεωρητική, ώστε η όλη νομοθεσία να έχει συνταγματικό έρεισμα.

Συγκεκριμένα:

A. ΕΞΟΔΑ - ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ

I. Οι απαγορεύσεις χρηματοδότησης Κομμάτων, Βουλευτών και υποψηφίων Βουλευτών που προβλέπονται στο άρθρο 7 του ν. 2429/1996, πρέπει να συμπληρωθούν κατά τα ακόλουθα:

α) Να απαγορεύεται η χρηματοδότηση και εκ μέρους των φυσικών προσώπων, των συζύγων ή συγγενών αυτών α’ βαθμού, που κατέχουν την πλειοψηφία των μετοχών ή είναι μέλη Δ.Σ. των αναφερομένων στο άρθρο αυτό πάσης φύσεως επιχειρήσεων.

β) Να συμπληρωθεί το εδάφιο ζ της παρ. 1 άρθρο 7 έτσι, ώστε η απαγόρευση χρηματοδότησης, που ισχύει επί πενταετία από τη συμμετοχή της επιχείρησης σε διαδικασία διαγωνισμού ή απευθείας ανάθεσης έργου ή προμήθειας του Δημοσίου, να ισχύει για τον ίδιο χρόνο και για όποια επιχείρηση συγχωνευθεί ή προκύψει από την πρώτη ή συμβάλλεται με αυτή για την εκτέλεση του έργου ή της προμήθειας, καθώς και για τους κυρίους μετόχους ή μέλη Δ.Σ. αυτών, όπως παραπάνω.

γ) Όλες οι χρηματοδοτήσεις Κομμάτων, Βουλευτών και υποψηφίων Βουλευτών πρέπει να γίνονται μέσω τραπεζικού λογαριασμού, εφ’ όσον υπερβαίνουν ορισμένο ύψος.

Εν πάση περιπτώσει η Επιτροπή φρονεί ότι το ιδεωδέστερο σύστημα θα ήταν ο περιορισμός της χρηματοδότησης στην

κρατική επιχορήγηση, εφ' όσον μειωθούν και οι δαπάνες, ώστε το ύψος της χρηματοδότησης να είναι επαρκές.

2. Επιβάλλεται η αντικατάσταση της υπ' αριθμό 52048/4.9.1996 κοινής υπουργικής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών για τις παροχές και διευκολύνσεις που συνυπολογίζονται στις εκλογικές δαπάνες, η οποία εκδόθηκε κατ' εφαρμογή των άρθρων 5 παρ. 4 και 6, παρ. 3 του ν. 2429/96, σύμφωνα να με τα παρακάτω. 3. Είναι θέμα προς εξέταση τα όρια χρηματοδότησης όπως ορίζονται στο άρθρο 8 του οικείου νομοθετήματος.

Β. ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΕΚΛΟΓΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗ

Ως προς τα Κόμματα: Μπορούν να παραμείνουν οι ευχέρειες και απαγορεύσεις του άρθρου 97 του Π.Δ. 55/99 και άρθρου 9 του ν. 2429/96. (Τα Κόμματα χρησιμοποιούν μόνο τους διατιθέμενους δημοτικούς χώρους και τους χώρους εμπορικής διαφήμισης καθώς και τον διατιθέμενο χρόνο διαφημιστικών μηνυμάτων). Πρέπει πάντως να προβλεφθεί δωρεάν διαφημιστικός χρόνος και από τα ιδιωτικά ραδιοτηλεοπτικά μέσα.

Ως προς τους υποψηφίους:

α) Να απαγορεύεται εν γένει η ανάρτηση πανώ, αεροπανώ, η χρήση πλαστικών αυτοκόλλητων, χρωστικών ουσιών, η αναγραφή συνθημάτων, οι αφίσες και κάθε είδους διαφήμιση σε δημόσιους ή ιδιωτικούς χώρους, συμπεριλαμβανομένων και των χώρων εμπορικής διαφήμισης, πλην των ατομικών εκλογικών κέντρων, καθώς επίσης να απαγορεύονται τα διαφημιστικά μηνύματα μέσω των ραδιοτηλεοπτικών μέσων (σχετικό άρθρο 97 παρ. 6 και 7 του Π.Δ. 55/99 και άρθρο 10 του ν. 2429/96 τροποποιούμενα ανάλογα).

Οι απαγορεύσεις αυτές καθώς και η κάθε είδους διαφήμιση σε δημόσιους ή ιδιωτικούς χώρους ή μέσω των ραδιοτηλεοπτικών μέσων ισχύει και για τους υποψηφίους που είναι εν ενεργεία Υπουργοί ή Υφυπουργοί, συμπεριλαμβανομένης και της έμμεσης προβολής, όπως αναφέρεται κατωτέρω:

β) Να επιτρέπονται εκλογικά κέντρα εντός ενός συνολικού ανωτάτου ορίου τετραγωνικών μέτρων ανά υποψήφιο, που καθορίζονται με υπουργική και εκτελεστική νομαρχιακή απόφαση ανά εκλογική περιφέρεια (συνάρτηση έκτασης και αριθμού ψηφοφόρων (Σχετικό άρθρο. 97 παρ. 5 του Π.Δ. 55/99 τροποποιούμενο ανάλογα).

γ) Να απαγορεύεται γενικά η χρήση εξωτερικών μεγαφωνικών εγκαταστάσεων σε κέντρα, γραφεία, οχήματα κλπ. και να επιτρέπεται στα εγκαίνια μόνο εκλογικών κέντρων καθώς και όταν γίνεται μαζική προεκλογική συγκέντρωση σε κλειστό χώρο (σχετικό άρθρο 97 παρ. 5 του Π.Δ. 55/99, τροποποιούμενο ανάλογα).

δ) Ως προς την έμμεση ραδιοτηλεοπτική διαφήμιση υποψηφίων μέσω της συμμετοχής τους σε πάσης φύσεως συζητήσεις, συνεντεύξεις, παράθυρα, ταινίες, σήριαλ κ.ο.κ., προτείνεται να απαγορευθούν τελείως και να προβάλλονται οι θέσεις των Κομμάτων μόνο μέσω των υποψηφίων Βουλευτών Επικρατείας και μη υποψηφίων στελεχών. Η απαγόρευση ισχύει και για τους υποψηφίους εν ενεργεία Υπουργούς και Υφυπουργούς και καλύπτει και τις εξαγγελίες για μέτρα, προγράμματα και σχεδιασμούς που αναφέρονται στο παρόν ή το μέλλον, πλην των επιβαλλομένων από επείγουσες και απρόβλεπτες ανάγκες της Διοίκησης.

Γ. ΑΝΩΤΑΤΟ ΥΨΟΣ ΕΚΛΟΓΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΣ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ

1. Να αναπροσαρμοσθούν τα όρια που προβλέπονται στα άρθρα 11 και 12 του ν. 2429/96, έτσι ώστε το ύψος τους να επιτρέπει την αξίωση οι ισολογισμοί και οι δηλώσεις κομμάτων και υποψηφίων να είναι ειλικρινείς.

2. Αποτίμηση δαπανών: Χρειάζεται αναθεώρηση και επαναδιατύπωση της υπ' αριθμ. 52048/1996 υπουργικής απόφασης, στην οποία ή στον ν. 2429/96 πρέπει πάντως να προστεθούν και τα εξής:

α) Ο υπολογισμός του μισθώματος των εκλογικών κέντρων να γίνεται βάσει της τιμής ζώνης στις περιοχές που ισχύει το αντικειμενικό σύστημα πολλαπλασιαζόμενο με συντελεστή κατά περιοχή καθοριζόμενο σε συσχετισμό με το ανώτατο όριο εκλο-

γικών δαπανών ανά περιφέρεια.

β) Η αξία του ραδιοτηλεοπτικού χρόνου των μηνυμάτων και διαφημίσεων των Κομμάτων να υπολογίζεται σύμφωνα με τις τιμές που προκύπτουν από το τιμολόγιο της παρ. 2 άρθρο 33 του ν. 2429/96 προσαυξημένες κατά -%, χωρίς να επιτρέπεται ή να αναγνωρίζεται οποιαδήποτε άλλη έκπτωση ή συμψηφισμός με πιστωτικό σημείωμα.

Δ. ΚΥΡΩΣΕΙΣ

Οι προβλεπόμενες στο άρθρο 97 του Π.Δ. 55/99 ποινικές κυρώσεις (δια παραπομπής στο άρθρο 7 του ν. 1491/84) σχετικά με την παραβίαση των απαγορεύσεων για πανώ, αεροπανώ κλπ. είναι ελαφρού πλημμελήματος και αν οι υποψήφιοι εκλεγούν Βουλευτές δεν επιβάλλονται ποτέ.

Οι διοικητικές κυρώσεις που προβλέπονται στα άρθρα 21-23 του ν. 2429/96, για τη χρηματοδότηση αφορούν σε όλες τις παραβιάσεις του νόμου και επιβάλλονται στα Κόμματα και τους Βουλευτές, μετά τις εκλογές, από τον Πρόεδρο της Βουλής έπειτα από έκθεση της Επιτροπής Ελέγχου. Το είδος των κυρώσεων (πρόστιμο, που παρακρατείται από την τακτική επιχορήγηση του Κόμματος ή τη βουλευτική αποζημίωση) όσο και κυρίως το όργανο και η διαδικασία επιβολής καθιστούν το νόμο αναποτελεσματικό και ανεφάρμοστο.

Προτεινόμενο πλέγμα κυρώσεων

α) Ποινικές κυρώσεις σε βαθμό πλημμελήματος για όλες τις παραβιάσεις των απαγορεύσεων που αφορούν στον προεκλογικό αγώνα και στη χρηματοδότηση Κομμάτων και υποψηφίων, επιφυλασσομένων των διατάξεων του Π.Κ.. Χρειάζεται κλιμάκωση των ποινών, ανάλογα με την παράβαση.

Ειδικά, σε σχέση με την παραβίαση των απαγορεύσεων χρηματοδότησης Κομμάτων και υποψηφίων, τιμωρούνται με τις ίδιες ποινές αυτοτελώς και οι χρηματοδότες (φυσικά πρόσωπα διοίκησης των νομικών προσώπων και επιχειρήσεων). Ζήτημα γεννάται, εάν θα πρέπει να κινείται ως προς όλους η ποινική δίωξη, μόνο αφού η Ανωτάτη Επιτροπή Ελέγχου διαπιστώσει την παράνομη χρηματοδότηση ή την υπέρβαση.

Οι ποινικές κυρώσεις για τις παραβάσεις κατά την προεκλογική περίοδο έχουν νόημα, μόνο αν προβλεφθεί ότι τα σχετικά εγκλήματα θεωρούνται εκ του νόμου αυτόφωρα και εκδικάζονται αμέσως κατά τη διαδικασία του αυτόφωρου με απευθείας κλήση του κατηγορουμένου, ο οποίος, όμως, μπορεί να δικάζεται απών (ωσει παρών), σε πρώτο και τελευταίο βαθμό.

β) Διοικητικές Κυρώσεις, συνιστάμενες σε πρόστιμο αυτοτελές ή πολλαπλάσιο του αντικειμένου της παράβασης που εισπράττεται με τον Κ.Ε.Δ.Ε.. Επιβάλλονται σε Κόμματα, υποψηφίους και αναφορικά με την παράνομη χρηματοδότηση και στους χρηματοδότες από την Ανωτάτη Επιτροπή Ελέγχου Διαφάνειας που προσδιορίζεται παρακάτω.

γ) Δημοσίευση, εντός τριών ημερών, δια του Τύπου και των Ραδιοτηλεοπτικών Μέσων όλων των παραπάνω ποινικών και διοικητικών αποφάσεων.

δ) Ως προς τις επιχειρήσεις που παραβιάζουν τις διατάξεις περί χρηματοδότησης, η έκδοση της αντίστοιχης ποινικής ή της διοικητικής καταδικαστικής απόφασης αποτελεί λόγο εξωλογιστικού προσδιορισμού των κερδών της επιχείρησης.

ε) Μέχρις ότου θεσμοθετηθεί συνταγματικά η έκπτωση από το βουλευτικό αξίωμα, μπορεί η υπέρβαση των εκλογικών δαπανών να λειτουργεί στο πλαίσιο της νομολογίας του Α.Ε.Δ. και ως τεκμήριο αθέμιτου επηρεασμού του εκλογικού σώματος, με συνέπεια την ακύρωση της εκλογής.

στ) Η Επιτροπή πιστεύει ότι για να προληφθούν κακόβουλες ενέργειες σε βάρος υποψηφίων, κατά την προεκλογική περίοδο, πρέπει να καθιερωθεί ως ιδιαίτερη επιβαρυντική κατάσταση της συκοφαντικής δυσφήμισης η τέλεσή της εναντίον υποψηφίου, με σκοπό να του προκαλέσει πολιτική ζημιά.

Ε. ΟΡΓΑΝΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ

1. Κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου.

Ορίζεται ως εποπτεύουσα αρχή κατά εκλογική περιφέρεια, υπεύθυνη για την τήρηση των κανόνων ίσης μεταχείρισης, Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών οριζόμενος με τους αναπληρωτές του από το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο, ο οποίος θα έχει μεταξύ άλλων τις εξής αρμοδιότητες:

α) Να παρακολουθεί με επιτελείο αστυνομικών οργάνων την τήρηση των απαγορεύσεων.

β) Να καλεί τους παραβάτες σε άμεση συμμόρφωση.

γ) Να διατάσσει τα αστυνομικά όργανα, επικουρούμενα από συνεργεία διατιθέμενα από τον οικείο Δήμο, στην δι' ιδίων μέσων αποκατάσταση της τάξης με δαπάνες των παραβατών που θα εισπράττονται με τον Κ.Ε.Δ.Ε..

δ) Να ασκεί την ποινική δίωξη αυτεπαγγέλτως και να εισάγει αιρεθείας στο ακροατήριο του αυτοφώρου τους παραβάτες.

ε) Να ενεργεί ως ειδικός ανακριτικός υπάλληλος.

2. Ανωτάτη Επιτροπή Ελέγχου Διαφάνειας

Για την τήρηση των κανόνων που διασφαλίζουν τη διαφάνεια στη χρηματοδότηση και τις δαπάνες κομμάτων και υποψηφίων συνιστάται μόνιμη Ανωτάτη Επιτροπή Ελέγχου Διαφάνειας (σε αντικατάσταση της Επιτροπής Ελέγχου των άρθρων 19 και επομένων του ν. 2429/96) με τις ακόλουθες αρμοδιότητες και διαδικασίες εκτέλεσης του έργου της.

1. Σύνθεση

α) Ο Πρόεδρος της Βουλής

β) Ο Πρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου με τον αναπληρωτή του

γ) Δύο Σύμβουλοι του Ελεγκτικού Συνεδρίου, οριζόμενοι με τους αναπληρωτές τους από την Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου

δ) Ένας Αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου οριζόμενος από τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου.

Κατά τις συνεδριάσεις της Επιτροπής, πλην των διασκέψεων για τη λήψη κάθε είδους αποφάσεων, μετέχουν άνευ ψήφου ανά ένας βουλευτής εκπρόσωπος των Κομμάτων ή συνασπισμών Κομμάτων, που εκπροσωπούνται στη Βουλή, ο οποίος εκφέρει γνώμη πάντοτε στο τέλος της συνεδρίασης, ή όποτε χρειασθεί.

2. Η θητεία της Επιτροπής διαρκεί όσο και η Κοινοβουλευτική περίοδος.

3. Ως προς τις ελεγκτικές εξουσίες και τη διοικητική εξυπηρέτηση ισχύουν τα προβλεπόμενα στο άρθρο 19 του ν. 2429/96, συμπεριλαμβανομένου και του ελέγχου, μέσω οργάνων του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

4. Η Επιτροπή επιβάλλει τις διοικητικές κυρώσεις που προβλέπει ο νόμος.

5. Η Επιτροπή συντάσσει Κανονισμό λειτουργίας που κυρώνεται με απόφαση της Βουλής. Μέχρις ότου συνταχθεί ο Κανονισμός εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του Οργανισμού των Δικαστηρίων ή του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας.

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΒΟΥΛΕΥΤΗ ΤΟΥ Κ.Κ.Ε.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΑΝΤΑΡΤΖΗΣ

Τρία περίπου χρόνια μετά την ψήφιση του ν. 2429/96, που ρυθμίζει τον έλεγχο των οικονομικών των Κομμάτων και των προεκλογικών δαπανών των υποψηφίων Βουλευτών το θέμα ξανατίθεται, με στόχο την τροποποίηση του νόμου στο όνομα της διαφάνειας και για να χτυπηθούν τα διαπλεκόμενα.

Επιβεβαιώνεται έτσι πόσο δίκαιο είχε τότε το Κ.Κ.Ε. όταν κατά την ψήφιση του νόμου, χαρακτήριζε ως υποκρισία τους ισχυρισμούς ότι δήθεν θα έμπαινε ένας φραγμός στην οικονομική εξάρτηση των Κομμάτων από τα μεγάλα συμφέροντα.

Η εξάρτηση αυτή συνδέεται με την πολιτική που ακολουθεί το κάθε Κόμμα, από το εάν δηλαδή με την πολιτική του προωθούνται και στηρίζονται τα συμφέροντα της ολιγαρχίας του μεγάλου κεφαλαίου, που βρίσκονται σε ριζική αντίθεση με τα συμφέροντα των εργαζομένων και του λαού. Τα διαπλεκόμενα είναι σύμφυτο φαινόμενο του σημερινού κοινωνικού οικονομικού συστήματος του καπιταλισμού.

Ο νόμος για τα οικονομικά των Κομμάτων δεν έφερε και ούτε μπορούσε να φέρει αποτελέσματα. Υπάρχουν πάντα πολλά παράθυρα αδιαφανούς χρηματοδότησης. Άλλωστε η στήριξη των Κομμάτων, που είναι αρεστά στην ολιγαρχία, μπορεί να γίνεται όχι μόνον μέσα από την άμεση χρηματοδότησή τους, αλλά και με άλλους τρόπους (προβολή από τα ΜΜΕ κ.λπ.).

Οι προτάσεις, οι οποίες προωθούνται στο όνομα της αντιμετώπισης υπαρκτών προβλημάτων, όχι μόνον δεν μπορούν να δώσουν λύση στο ζήτημα, αλλά και ορισμένες από αυτές δημιουργηθούν συνθήκες για μία απαράδεκτη παρέμβαση στην

λειτουργία των Κομμάτων μέσω ενίσχυσης των μηχανισμών ελέγχου. Επί πλέον το θεσμικό πλαίσιο που προτείνεται για την προεκλογική δραστηριότητα των Κομμάτων, αλλά και των υποψηφίων Βουλευτών, θέτει σοβαρούς περιορισμούς στην ελεύθερη και ανεμπόδιστη διάδοση των απόψεων των κομμάτων, με την καθιέρωση κλίματος αστυνομοκρατίας και δικαστικών - εισαγγελικών παρεμβάσεων.

Αντικειμενικά δημιουργούν ένα θεσμικό πλαίσιο που σε συνθήκες όξυνσης της πολιτικής πάλης μπορεί να οδηγήσει σε διώξεις εναντίον εκείνων των Κομμάτων, που αντιστέκονται σε κυρίαρχες επιλογές.

Το Κ.Κ.Ε. είναι κατηγορηματικά αντίθετο σε τέτοιες σκέψεις που βάζουν σε κίνδυνο την ελεύθερη λειτουργία των Κομμάτων που οδηγούν σε περιορισμό των δικαιωμάτων, για την ελεύθερη και ανεμπόδιστη διάδοση των ιδεών, που τελικά πλήττουν δημοκρατικά δικαιώματα και ελευθερίες.

II. ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας στη συνεδρίασή της στις 9.11.1999, αφού άκουσε τον Πρόεδρο της Επιτροπής Ανταγωνισμού, κύριο Σταύρο Αργυρόπουλο, ο οποίος έδωσε απαντήσεις στις ερωτήσεις των μελών της Επιτροπής, ενέκρινε και υποβάλλει την κάτωθι Εισήγηση:

I. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού έχει συσταθεί ως Ανεξάρτητη Διοικητική Αρχή, αρμόδια για τον έλεγχο των μονοπωλίων και ολιγοπωλίων και την προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού κατά τις διατάξεις, ιδίως, του άρθρου 5 παρ. 1 του Συντάγματος και της σχετικής ελληνικής και κοινοτικής νομοθεσίας, διέπεται δε από τις ρυθμίσεις του ν. 703/1977, όπως τροποποιήθηκε με τους νόμους 1934/1991 και 2296/1995. Οι αρμοδιότητες της Επιτροπής Ανταγωνισμού αφορούν, ιδίως:

A. Την τήρηση της απαγόρευσης καταχρηστικής εκμετάλλευσης, από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, της σχέσης οικονομικής εξάρτησης, στην οποία βρίσκεται προς αυτή ή προς αυτές μια επιχείρηση που κατέχει θέση πελάτη ή προμηθευτή τους.

B. Τον έλεγχο του αν και κατά πόσον είναι σύμφωνες με τις κείμενες διατάξεις:

1. Οι συμπράξεις επιχειρήσεων.

2. Οι συγκεντρώσεις επιχειρήσεων.

II. Από τα δεδομένα της ως τώρα λειτουργίας της Επιτροπής Ανταγωνισμού προκύπτουν τα ακόλουθα:

A. Από την έναρξη λειτουργίας της ως την 29.10.1999, είχαν κατατεθεί στην Επιτροπή Ανταγωνισμού 989 υποθέσεις. Από αυτές:

1. Έχουν, ήδη, διεκπεραιωθεί οι 509.

2. Εκκρεμούν ακόμη 480, εκ των οποίων:

α) Οι 311 είναι ουσιώδεις και αφορούν απαγορεύσεις καταχρηστικής εκμετάλλευσης, καθώς και συμπράξεις ή συγκεντρώσεις επιχειρήσεων.

β) Οι λοιπές 169 αφορούν υποθέσεις χαρτογράφησης της αγοράς, οι οποίες και δεν απαιτούν οπωσδήποτε ενεργό παρέμβαση, με τη μορφή απόφασης, από την πλευρά της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

B. Η καθυστέρηση διεκπεραίωσης των υποθέσεων που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της Επιτροπής Ανταγωνισμού είναι υπερβολική και, όπως είναι ευνόητο, δημιουργεί εύλογες αμφιβολίες ως προς το αν και κατά πόσον η Επιτροπή αυτή είναι σε θέση να φέρει σε πέρας την αποστολή που της έχει κατά νόμο ανατεθεί. Ειδικότερα:

1. Σύμφωνα με τα όσα έχουν, ήδη, εκτεθεί, περίπου το ένα τρίτο των υποθέσεων, που έχουν κατατεθεί στην Επιτροπή Ανταγωνισμού εκκρεμούν, ακόμη, ενώπιον αυτής.

2. Ο αυτεπάγγελτος έλεγχος εκ μέρους της Επιτροπής Ανταγωνισμού, όπου αυτός προβλέπεται κατά νόμο, είναι, ουσιαστικά, ανύπαρκτος.

3. Αλλά και ο έλεγχος των υποθέσεων, οι οποίες έχουν κατατεθεί ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού είναι, κατά βάση, ετελώς επιφανειακός. Τούτο προκύπτει, ιδίως, από το γεγονός ότι, όπως δήλωσε ο Πρόεδρος της κ. Αργυρόπουλος ενώπιον της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας, από τη σύστασή της ως

τώρα η Επιτροπή Ανταγωνισμού, ερευνώντας το σύνολο των συγκεντρώσεων, έχει απαγορεύσει μόνο τρεις (3)!!!

Γ. Οι δυσλειτουργίες στο έργο της Επιτροπής Ανταγωνισμού οφείλονται στην αδυναμία της να ανταποκριθεί επαρκώς στη σοβαρότητα, αλλά και τον όγκο των υποθέσεων που καλείται να εξετάσει. Ειδικότερα η Επιτροπή Ανταγωνισμού πάσχει ιδίως από:

α) Έλλειψη οικονομικής αυτοτέλειας, η οποία συνεπάγεται:
α) Ανυπαρξία των απαραίτητων πόρων για την αποτελεσματική οργάνωση και λειτουργία της.
β) Μεγάλα προβλήματα ως προς την απαιτούμενη υλικοτεχνική υποδομή.

γ) Οικονομική υποβάθμιση των μελών της και, κατ' επέκταση, έλλειψη οικονομικών κινήτρων για την απρόσκοπτη άσκηση των αρμοδιοτήτων τους.

2. Σημαντικά λειτουργικά και οργανωτικά προβλήματα ως προς τη γραμματειακή της υποδομή και εξυπηρέτηση. Συγκεκριμένα παρατηρούνται:

α) Ελλείψεις ως προς το προσωπικό της Γραμματείας, οι οποίες επιτείνονται και από την απουσία ολοκληρωμένης και πάγιας ιεραρχίας.

β) Αδυναμία διαρκούς εκπαίδευσης του προσωπικού αυτού, πράγμα ουσιώδες για την αποδοτική άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, αν ληφθεί υπόψη η ραγδαία εξέλιξη στον κρίσιμο τομέα του ανταγωνισμού.

γ) Απουσία του απαραίτητου, για ένα τέτοιας σημασίας αντικείμενο, εξειδικευμένου προσωπικού.

III. Για την αντιμετώπιση των προαναφερομένων προβλημάτων κρίνεται αναγκαία, και μάλιστα όσο το δυνατόν πιο έγκαιρα, η λήψη μέτρων, θεσμικών και άλλων, ιδίως προς την κατεύθυνση:

Α. Της κατάργησης της κατά τις διατάξεις του άρθρου 4γ' παρ. 3 του ν. 703/1977 (όπως αντικαταστάθηκαν από τις διατάξεις των άρθρων 1 του ν. 1934/1991 και 2 του ν. 2296/1995) δυνατότητας των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Εμπορίου (τώρα Ανάπτυξης) να εγκρίνουν, κατά παρέκκλιση, συγκεντρώσεις επιχειρήσεων οι οποίες έχουν απαγορευθεί από την Επιτροπή Ανταγωνισμού. Και τούτο διότι η παρέκκλιση αυτή αφαιρεί από την Επιτροπή Ανταγωνισμού, τουλάχιστον στις περιπτώσεις αυτές, τον χαρακτήρα της Ανεξάρτητης Διοικητικής Αρχής. Ως εναλλακτική πρόταση υποβάλλεται η σκέψη επακριβούς, κατά το δυνατό, καθορισμού των λόγων για τους οποίους οι αρμόδιοι Υπουργοί μπορούν να εγκρίνουν, κατά παρέκκλιση.

Β. Της κατοχύρωσης της οικονομικής αυτοτέλειας της Επιτροπής Ανταγωνισμού, κατά το πρότυπο π.χ. της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών (άρθρο 2 του ν. 2246/1994) ή της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (άρθρο 15 του ν. 2472/1997), με αντίστοιχη ικανοποιητική οικονομική αντιμετώπιση των μελών της.

Γ. Της ολοκλήρωσης της κατάλληλης οργάνωσης και της στελέχωσης της Γραμματείας της Επιτροπής Ανταγωνισμού με το απαραίτητο -και, κυρίως, εξειδικευμένο- προσωπικό καθώς και με την πρόβλεψη της δυνατότητας επαρκούς διαρκούς επιμόρφωσής του.

Δ. Της νομοθετικής πρόβλεψης και οργάνωσης έγκαιρης εκπλήρωσης της υποχρέωσης της Επιτροπής Ανταγωνισμού για κατάρτιση πλήρους και διαρκώς εμπλουτιζόμενου Μητρώου συμπτύξεων και συγχωνεύσεων επιχειρήσεων, το οποίο πρέπει να είναι προστό στους κατά νόμο ενδιαφερομένους.

Ε. Της νομοθετικής πρόβλεψης ειδικών προσόντων, ανάλογων με τα καθήκοντα που του ανατίθενται, με βάση τα οποία θα επιλέγεται ο εκάστοτε Πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού καθώς και συγκεκριμένης διαδικασίας επιλογής του, υπό εγγυήσεις ανεξαρτησίας.

Διευκρινίζεται ότι η τελευταία αυτή πρόταση αφορά, κατά βάση, τους επικεφαλής όλων των Ανεξάρτητων Διοικητικών Αρχών (και όχι μόνο της Συγκεκριμένης Επιτροπής) πράγμα που θα επισημανθεί και στη γενικότερη Έκθεση της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας για τις Αρχές αυτές.

Η Εισήγηση έγινε δεκτή από τα μέλη της Επιτροπής, πλην του κ. Αχιλλέα Κανταρτζή, ο οποίος έδωσε αρνητική ψήφο.

III. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ("ΞΕΠΛΥΜΑ ΒΡΩΜΙΚΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ")

Η Επιτροπή αφιέρωσε τις συνεδριάσεις της 2ας Δεκεμβρίου και της 16ης Δεκεμβρίου 1999 για την ακρόαση του νέου Προέδρου της Επιτροπής του ν. 2331/1995 Παναγιώτη Νικολούδη, Αντεισαγγελέως Εφετών. Σημειώνεται ότι πρόκειται για τον τρίτο κύκλο ακροάσεων σχετικά με αυτό το θέμα.

Τα ζητήματα τα οποία αντιμετωπίστηκαν μπορούν να διακριθούν σε δύο κατηγορίες:

Α. Σχετικά ζητήματα επάρκειας των διατάξεων του ανωτέρου νόμου και

Β. Σε ζητήματα οργανωτικής και λειτουργικής επάρκειας της απ' τον ίδιο νόμο (άρθρο 7) συσταθείσας Επιτροπής για τη συγκέντρωση, αξιολόγηση και διερεύνηση των πληροφοριών για συναλλαγές και ύποπτες νομιμοποιήσεις εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Α. Επάρκεια διατάξεων του ν. 2331/95:

Από την κατάθεση του αντεισαγγελέως Εφετών και ήδη Προέδρου της Επιτροπής προκύπτει ότι το νομοθετικό πλαίσιο είναι ικανοποιητικό ("σε σχέση με τα ευρωπαϊκά κράτη η νομοθεσία μας είναι περισσότερο ικανοποιητική") και δεν γεννά σοβαρά προβλήματα, τα οποία να επηρεάζουν αρνητικά το έργο της Επιτροπής.

Τα ειδικότερα θέματα τα οποία εξετάστηκαν είναι τα εξής:

α) Η διασφάλιση εκείνων, οι οποίοι προβαίνουν σε καταγγελίες προς την Επιτροπή. Κρίνεται πληρέστερη από εκείνη που παρέχουν άλλες ευρωπαϊκές νομοθεσίες.

β) Το ενδεχόμενο δυσχερειών που γεννά η αναφορά της κερδοσκοπίας (άρθρο 2, παράγρ.1) ως στοιχείου του ποινικού αδικήματος της νομιμοποίησης παρανόμου χρήματος. Παρά την αρχική άποψη, ότι θα ήταν σκόπιμη μία σχετική τροποποίηση, τελικά ο Πρόεδρος της Επιτροπής απεδέχθη ότι δεν δημιουργεί πρόβλημα, δεδομένου ότι η διάταξη ορίζει ως στοιχείο του αδικήματος και τη συγκάλυψη της προέλευσης του χρήματος ή και την απλή συνδρομή, αυτοτελώς το καθένα ανεξάρτητα και άσχετα από την κερδοσκοπία.

γ) Ετέθη επίσης ζήτημα τροποποίησης του νόμου, ώστε να αρκούν ενδείξεις για το "ύποπτο" της συναλλαγής και άρα την έλλειψη αυτών να υποχρεούται να αποδείξει ο κατηγορούμενος. Ενδοιασμούς επ' αυτού διατύπωσε ο Πρόεδρος της Επιτροπής και αντέτεινε ότι θα υπάρξει ανατροπή καθιερωμένων αρχών της ποινικής δικονομίας.

δ) Από τον Πρόεδρο της Επιτροπής προτάθηκε η υπαγωγή και των υποθηκοφυλάκων εις τους υπόχρεους του άρθρου 4 του Νόμου 2331/95, διότι, κατά την εκτίμησή του, μεγάλο ποσοστό νομιμοποίησης εσόδων επιχειρείται με την αγορά ακινήτων.

ε) Αν και είναι αναμφισβήτητο ότι τα Καζίνο που βρίσκονται εκτός του πεδίου ελέγχου του ν.2331/1995 αποτελούν πεδίο "νομιμοποίησης" παρανόμου χρήματος, διευτυπώθηκε εκτίμηση εκ μέρους του Προέδρου της Επιτροπής του ν.2331/1995 ότι η υπαγωγή και αυτών στους υπόχρεους του άρθρου 4 θα απεδεικνύετο αλυσιτελής.

στ) Από τον Πρόεδρο της Επιτροπής ετέθη ζήτημα τροποποίησης του ν.2472/97 για την Προστασία του Ατόμου από την παρεξέργασία προσωπικών δεδομένων, έτσι ώστε να διευκολύνεται η ανταλλαγή πληροφοριών κυρίως με ανατολικές χώρες ως προς τις διώξεις και καταδίκες "υπόπτων". Επί του σημείου αυτού υπεβλήθη και υπόμνημα.

ζ) Ο Πρόεδρος της Επιτροπής εξήγησε επίσης την παραχώρηση δικαιώματος "παγώματος" τραπεζικού λογαριασμού (freezing) για περιορισμένο χρόνο (2-6 ημερών).

Β. Ζητήματα οργάνωσης και λειτουργίας της Επιτροπής του ν.2331/95

1. Η Επιτροπή του ν. 2331/1995 έχει σημειώσει πρόοδο στη δραστηριότητά της, καθώς αυξήθηκαν οι υποθέσεις που έχει κρίνει ως ώριμες για παραπομπή στον εισαγγελέα. Για το 1999 π.χ. και μέχρι 30/11/1999 έχουν σταλεί 23 (1997: 13, 1998: 16), ενώ ασχολήθηκε συνολικά με 373 υποθέσεις, εκ των οποίων 134

βρίσκονται ακόμη υπό έρευνα.

Η συνολική περιουσία, της οποίας ζητήθηκε η κατάσχεση το 1999, ξεπερνά τα 2 δισεκατομμύρια δραχμών. Το ποσό αυτό σε σχέση βέβαια με το φημιολογούμενο ως διακινούμενο μέσω Ελλάδος είναι ελάχιστο.

2. Διαπιστώθηκε επίσης πρόοδος όσον αφορά την ανταπόκριση των Τραπεζών στην καταγγελία "υπόπτων" συναλλαγών, δεδομένου ότι η Τράπεζα Ελλάδος κατέβαλε προσπάθεια, ώστε να περιγραφούν κατά το δυνατόν τα κριτήρια που χαρακτηρίζουν μία συναλλαγή ως "ύποπτη", και ασκεί τη δέουσα πίεση προς τις Τράπεζες. Πάντως ο Πρόεδρος της Επιτροπής δεν ήταν σε θέση να γνωρίζει πόσος χρόνος μεσολαβεί από την ύποπτη συναλλαγή έως την αναγγελία της στην Επιτροπή από την Τράπεζα.

3. Οι χρηματιστηριακές εταιρείες, σύμφωνα με τα όσα κατετέθησαν στην Επιτροπή έχουν ελάχιστα ανταποκριθεί στην υποχρέωση αναγγελίας υπόπτων συναλλαγών, παρά το ότι η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς τις έχει ενημερώσει με εγκυκλίους για τις υποχρεώσεις εφαρμογής του ν. 2331/95 και τον τρόπο εσωτερικού ελέγχου.

Έχουν υποβληθεί μόνο 4 αναφορές, που μόλις εγγίζουν το ποσόν του 1 δισεκατομμυρίου δραχμών. Υπεύθυνη για την εποπτεία είναι η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.

4. Άλλη διαπίστωση είναι η διαφορά εκτιμήσεων μεταξύ του πρώτου Προέδρου της Επιτροπής (κ. Κωνσταντίνου Βαρδαβάκη) και του νυν κ. Παναγιώτη Νικολούδη, Αντεισαγγελέως Εφετών. Ο νυν Πρόεδρος φρονεί ότι δεν χρειάζεται ο Πρόεδρος της Επιτροπής να είναι πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης και ότι η στελέχωση της Επιτροπής είναι ικανοποιητική, καθώς επίσης ότι ο Προϋπολογισμός καλύπτει μέχρι στιγμής τις ανάγκες της Επιτροπής.

5. Ένα ζήτημα που έθεσε ο Πρόεδρος της Επιτροπής είναι η ανάγκη αποκατάστασης στενής συνεργασίας με κράτη της Ευρώπης εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, διότι απ' αυτά προέρχεται σημαντικό μέρος του εισαγόμενου στην Ελλάδα παράνομου χρήματος.

6. Σχετικά με νομιμοποίηση χρήματος προερχόμενου από το λαθρεμπόριο των ναρκωτικών, το συγκεκριμένο στοιχείο είναι ότι επί 23 περιπτώσεων οι οποίες διαλευκάνθηκαν, οι 7 αφορούν υποθέσεις ναρκωτικών (4 αφορούν εμπορία όπλων και οι λοιπές άλλες εγκληματικές ενέργειες). Κατά την εκτίμηση του Προέδρου της Επιτροπής του ν.2331/95 η εγκληματική δραστηριότητα στον τομέα των ναρκωτικών εμφανίζει μία ικανότητα ταχύτητας, "αυτόματης" προσαρμογής σε καινούργια δεδομένα.

Κατά την άποψη του ίδιου Προέδρου θα είχε κάποια αποτελέσματα η καθιέρωση του μέτρου της "γενικής δήμευσης" σε παγκόσμια κλίμακα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι προτεινόμενες από τον Πρόεδρο της Επιτροπής του ν. 2331/1995 τροποποιήσεις του νόμου είναι θετικές, πλην όμως δεν μπορούν να υιοθετηθούν αμέσως χωρίς να γίνει σχετική διερεύνηση. Ειδικότερα:

α) Αλλαγή του ν. 2472/97 και μάλιστα ουσιώδης, όπως αυτή που εισηγείται ο Πρόεδρος κ. Νικολούδης, δεν μπορεί να προταθεί, χωρίς προηγούμενη αξιολόγησή της και εκ μέρους της Επιτροπής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (Πρόεδρος κ. Κ. Δαφέρμος), πολύ περισσότερο που, κατά πληροφορίες, ετοιμάζεται, ήδη, κάποια επέμβαση στο ν. 2472/97. Συνεπώς, επιβάλλεται διευκρίνιση του θέματος προς αυτή την κατεύθυνση σε συνεργασία με τον κ. Δαφέρμο.

β) Η επιβολή υποχρέωσης στους υποθηκοφύλακες για δήλωση "υπόπτων" συναλλαγών είναι θετικό μέτρο, πλην, όμως, πρέπει να εξειδικευθεί, πολύ περισσότερο μάλιστα που δεν προβλέπεται σε άλλες νομοθεσίες. Θα πρέπει, δηλαδή, σε συνεννόηση με αρμόδιο όργανο των υποθηκοφυλάκων ή τον αρμόδιο Εισαγγελέα να περιγραφούν στοιχειωδώς τα όρια, μέσα στα οποία θα κινούνται οι υποθηκοφύλακες.

γ) Δεν χρειάζεται διαγραφή του στοιχείου της "κερδοσκοπίας" από το νόμο, δεδομένου ότι δεν δημιουργεί πρόβλημα στην εφαρμογή.

δ) Όσον αφορά στην αντιστροφή του βάρους της αποδείξεως, ώστε σε περίπτωση "υπόπτων" συναλλαγών να αποδεικνύει το "μη ύποπτον" ή άλλως "το νόμιμον" ο διωκόμενος και όχι η διώκουσα αρχή, σημασία έχει η γνώμη των ειδικών ανακριτών και του εισαγγελέως. Και τούτο, διότι η Επιτροπή του ν. 2331/95 δεν αντιμετωπίζει πρόβλημα, όταν συναντά άρνηση παροχής στοιχείων εκ μέρους του υπόπτου, αφού τον παραπέμπει αμέσως στον Εισαγγελέα. Συνεπώς οι τυχόν αποδεικτικές δυσχέρειες ανακύπτουν μετά στο στάδιο της ανάκρισης. Θα μπορούσε, ωστόσο, να προβλεφθεί αυστηρότερη ποινική κύρωση για όσους αρνούνται να δώσουν πληροφορίες στην Επιτροπή του ν.2331/95.

Πάντως επιβάλλεται η ακρόαση δικαστικών λειτουργών και για να διαπιστωθεί, ποια είναι η πορεία των υποθέσεων που έχουν παραπεμφθεί στον Εισαγγελέα και τι δυσκολίες ενδεχομένως προκύπτουν.

ε) Δικαίωμα "παγώματος" του τραπεζικού λογαριασμού εκ μέρους του Προέδρου της Επιτροπής για σύντομο χρονικό διάστημα είναι σκόπιμο να δοθεί.

στ) Πρέπει να εξετασθεί γιατί είναι ανεπαρκής η ανταπόκριση των χρηματιστηριακών εταιρειών καθώς και το θέμα του ελέγχου των Καζίνο.

ζ) Επισημαίνεται η ανάγκη περαιτέρω ελέγχου των Τραπεζών, προκειμένου αυτές να ανταποκρίνονται συστηματικά στις υποχρεώσεις τους, σύμφωνα με το νόμο.

Το μέλος της Επιτροπής κ. Αχλλέας Κανταρτζής εξέφρασε τη διαφωνία του με την ως άνω εισήγηση και εδήλωσε ότι οι θέσεις του σχετικά με την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι αυτές που περιλαμβάνονται σε προγενέστερη Έκθεση της Επιτροπής (Β' Συνόδου).

IV. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΘΕΣΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

Ύστερα από την ακρόαση του αρμόδιου Υφυπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και με βάση τις επανελημμένες συζητήσεις στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής επί του θέματος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού, η Επιτροπή εισηγείται τα εξής:

A. ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Η Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας δεν κατόρθωσε, λόγω ελλείψεως χρόνου και άλλων αντικειμενικών δυσχερειών να ασχοληθεί σε βάθος με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, τον τόσο σημαντικό όσο και πρωτοποριακό αυτό θεσμό, που αποτελεί εμβάθυνση της Δημοκρατίας. Εν τούτοις θεωρεί υποχρέωσή της να προχωρήσει σε ορισμένες πρώτες επισημάνσεις - εισηγήσεις, αφενός μεν λόγω της σοβαρότητας του θεσμού και αφ' ετέρου εν όψει του γεγονότος ότι η προσεχής Βουλή θα είναι αναθεωρητική και ορισμένες από τις προτεινόμενες βελτιώσεις του θεσμού θα πρέπει, ενδεχομένως, να κατοχυρωθούν και συνταγματικά.

Οι επισημάνσεις της Επιτροπής είναι:

1. Πρέπει να διασφαλιστεί η οικονομική αυτοτέλεια των δήμων με την εκχώρηση πόρων που θα καλύπτουν τον τακτικό προϋπολογισμό τους τουλάχιστον. Η υποχρέωση αυτή της Διοίκησης πρέπει να προσλάβει συνταγματική ισχύ.

2. Οι Δήμοι να αποκτήσουν αυτοτελή δημοτική ή διαδημοτική οικονομική υπηρεσία, διπλογραφικό σύστημα και να συντάσσουν τακτικό προϋπολογισμό που θα υποβάλλεται στο Νομάρχη, μέχρι τέλους Νοεμβρίου του προηγούμενου έτους. Ο έλεγχος που θα ασκείται από τα αρμόδια όργανα θα πρέπει να είναι μόνο έλεγχος νομιμότητας.

3. Με τη θέσπιση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ένα μεγάλο μέρος της διοικητικής εξουσίας μεταβιβάστηκε στις Τοπικές Αρχές, αλλά δεν υπήρξε και επέκταση του συνταγματικού επιβαλλομένου ελέγχου. Προς διόρθωση της συνταγματικής αυτής ανωμαλίας προτείνεται:

α. Να παραχωρηθεί - θεσμικά το ελεγκτικό δικαίωμα των μειοψηφιών στους Δήμους και στις Νομαρχίες, περιλαμβανομένου και του δικαιώματος πρόσβασης σε όλα τα έγγραφα και τα

παντός είδους στοιχεία.

Στο πλαίσιο της αναθεώρησης του Συντάγματος να θεσπιστεί και η δυνατότητα απευθείας άσκησης Κοινοβουλευτικού Ελέγχου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης από Επιτροπές και Όργανα της Βουλής.

Επισημαίνεται ότι ο τρόπος με τον οποίο ασκείται ο Κοινοβουλευτικός Έλεγχος δια των αρμοδίων Υπουργών έχει εκφυλισθεί σε ανταλλαγή τυπικών, άνευ περιεχομένου εγγράφων και αποτελεί σοβαρή παραβίαση των συνταγματικών επιταγών και αλλοίωση της έννοιας της λαϊκής κυριαρχίας.

Β. ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΙΣΧΥΟΝΤΟΣ ΝΟΜΙΚΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Αλλά και το υφιστάμενο νομικό καθεστώς των Ο.Τ.Α. εμφανίζει μεγάλα προβλήματα, τα οποία επιβάλλουν βελτιωτικές τροποποιήσεις, ιδίως προς τις εξής κατευθύνσεις:

α. Είναι ανάγκη να θεσπιστούν οι κατάλληλοι κανόνες, ώστε οι Ο.Τ.Α. να μπορούν να προσλαμβάνουν, και μάλιστα εγκαίρως το αναγκαίο, για την εκπλήρωση της σύγχρονης αποστολής τους προσωπικό, ιδίως δε εξειδικευμένο προσωπικό. Η επιτάχυνση των σχετικών διαδικασιών δεν επιτρέπεται, βεβαίως, να οδηγήσει, σε καμμία περίπτωση, σε φαλκίδευση των διαδικασιών και εγγυήσεων του ν.2190/1994, όπως ισχύει σήμερα.

β. Επιβάλλεται η μεταβολή του πλήρως ανεπαρκούς σημερινού μηχανισμού ελέγχου νομιμότητας των πράξεων και παραλείψεων των οργάνων των Ο.Τ.Α., που διενεργείται από τις, κατά τις κείμενες διατάξεις δήθεν "ανεξάρτητες διοικητικές αρχές". Τονίζεται ότι η μεταβολή αυτή οφείλει να κινηθεί με άξονα την τήρηση της αρχής, σύμφωνα με την οποία ο έλεγχος αυτός μπορεί να είναι μόνο κατασταλακτικός έλεγχος νομιμότητας.

γ. Απαιτείται η θεσμοθέτηση πραγματικών αυτοτελών πόρων των Ο.Τ.Α., με παράλληλη μείωση του ασφυκτικού ελέγχου της οικονομικής δραστηριότητας των Ο.Τ.Α. από τους Γενικούς Γραμματείς Περιφέρειας, ιδίως μάλιστα όταν αυτοί είναι μετακλητοί υπάλληλοι, επιλεγόμενοι τουλάχιστον κατ' αρχήν, με κομματικά κριτήρια και υποκείμενοι έτσι σε συχνές αλλαγές, που φαλκιδεύουν την απρόσκοπτη εφαρμογή της αρχής της συνέχειας του κράτους.

δ. Η ενίσχυση της οικονομικής αυτοδυναμίας των Ο.Τ.Α. πρέπει να ενδεδειχθεί με τη θέσπιση ολοκληρωμένου πλέγματος εγγυήσεων ως προς τη διαφάνεια της όλης οικονομικής τους διαχείρισης. Το πλέγμα αυτό πρέπει να αφορά κυρίως:

1. Τα έργα και τις προμήθειες των Ο.Τ.Α..
2. Τη δομή και λειτουργία των θυγατρικών τους επιχειρήσεων.

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΒΟΥΛΕΥΤΗ ΤΟΥ Κ.Κ.Ε. ΑΧΙΛΛΕΑ ΚΑΝΤΑΡΤΖΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

Σχετικά με την διαδικασία αναθεώρησης του Συντάγματος, το Κ.Κ.Ε. έχει καταθέσει συγκεκριμένες προτάσεις, κατά την συζήτηση στη Βουλή, για τα ζητήματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Οι προτάσεις του Κ.Κ.Ε. κινούνται στην κατεύθυνση.

Α) Της συνταγματικής κατοχύρωσης της Αυτοδιοίκησης Β' βαθμού (σε επίπεδο νομού) και Γ' βαθμού (σε επίπεδο περιφέρειας) και εκλογής όλων των οργάνων των Ο.Τ.Α. με άμεση, μυστική και καθολική ψηφοφορία, με το σύστημα της απλής αναλογικής.

Β) Της καθιέρωσης της αρχής της επικουρικότητας υπέρ των Ο.Τ.Α. και σε βάρος του κράτους, τόσο των κεντρικών όσο και των αποκεντρωμένων Υπηρεσιών του, με μεταφορά αποφασιστικών αρμοδιοτήτων και λειτουργιών σε αιρετά όργανα και στις αντίστοιχες βαθμίδες των Ο.Τ.Α..

Γ) Εξασφάλισης της πλήρους διοικητικής αυτοτέλει των οργάνων των Ο.Τ.Α. όλων των βαθμίδων. Ο έλεγχος σκοπιμότητας αποκλείεται και ο έλεγχος νομιμότητας, όταν αυτή αμφισβητείται, να γίνεται από την διοικητική δικαιοσύνη. Πειθαρχικές ποινές δεν επιβάλλονται κατά των αιρετών εκπροσώπων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Το Κ.Κ.Ε. έχει εκφράσει κατηγορηματικά την αντίθεσή του στην κατεύθυνση που σταθερά και μεθοδικά προωθείται τα τελευταία χρόνια στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δηλαδή, στην μετατροπή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε επιχείρηση που

θα πουλά υπηρεσίες επιβάλλοντας νέους φόρους και ανταποδοτικά τέλη και θα προωθεί την πολιτική των ιδιωτικοποιήσεων, για την εξυπηρέτηση των συμφερόντων του μεγάλου κεφαλαίου.

Απαιτείται η απόδοση των παρακρατηθέντων πόρων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης οι οποίοι κατά την περίοδο 1990 - 1999 ξεπερνούν το 1,2 τρισεκατομμύριο δραχμές και η ουσιαστική αύξηση των πόρων που διατίθενται από τον κρατικό προϋπολογισμό με διπλασιασμό σε πρώτη φάση.

Απαιτείται ενιαία σχέση εργασίας για όλους τους εργαζόμενους και σύνταξη νέων οργανισμών, με αναπροσαρμογή τους σε τακτά χρονικά διαστήματα, που θα προβλέπουν το μόνιμο και εποχιακό προσωπικό, και πλήρωση των θέσεών τους, καθώς και κατάρτιση του θεσμίου των εκτάκτων.

Υ. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ Μ.Μ.Ε. ΚΑΙ ΤΟ Ε.Σ.Ρ.

1. Αυτό που προκύπτει συμπερασματικά από παλαιότερες ακροάσεις στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας τόσο του Υπουργού Τύπου όσο και του Προέδρου του Εθνικού Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου, σχετικά με τη λειτουργία του Εθνικού Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου είναι η άμεση ενίσχυσή του που συνίσταται:

α) Στη συνταγματική κατοχύρωση της λειτουργίας του, ως ανεξάρτητης αρχής με αποφασιστικές αρμοδιότητες.

β) Στην άμεση ενίσχυση του Εθνικού Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου, με εποπτεία των καναλιών τηλεόρασης εθνικής κυρίως εμβέλειας. Επισημαίνεται ότι η εξειδικευμένο προσωπικό αλλά και τεχνολογικό εξοπλισμό για την αποτελεσματικότερη μέχρι σήμερα λειτουργία του Εθνικού Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου υπήρξε αναποτελεσματική, και τούτο ανεξάρτητα από τις προσπάθειες που αυτό κατέβαλε.

γ) Στη θέσπιση διατάξεων οι οποίες θα διασφαλίζουν την ουσιαστική παρέμβαση του Εθνικού Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου σε ζητήματα δεοντολογίας και υπεράσπισης προσωπικών δεδομένων και ατομικών δικαιωμάτων, τα οποία πολλές φορές καταπατώνται βάνουσα πέραν της προσβολής της αισθητικής, της λογικής και του πολιτισμού των ακροατών - θεατών.

δ) Στην ενδυνάμωση του Εθνικού Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου ώστε να προχωρήσει αποτελεσματικά στον έλεγχο διαφάνειας ως προς το ιδιοκτησιακό καθεστώς των Μ.Μ.Ε., και την εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας.

2. Όσον αφορά το θέμα παροχής αδειών ραδιοφωνικών σταθμών και σταθμών αναλογικής τηλεόρασης, η Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας πιστεύει ότι θα πρέπει να υπάρξει δέσμευση χρονικού προσδιορισμού παροχής αυτών. Η ολοκλήρωση της διαδικασίας αυτής είναι απαραίτητη για την αποσαφήνιση του ραδιοτηλεοπτικού τοπίου της χώρας το οποίο βρίσκεται για πολλά χρόνια σε κατάσταση γενικής σύγχυσης με αρνητικά αποτελέσματα στη δημοκρατική λειτουργία του ευαίσθητου όσο και κορυφαίου για την ενημέρωση του πολίτη αυτού τομέα.

Η ως άνω Εισήγηση έγινε δεκτή, κατά πλειοψηφία, με την έκφραση διαφωνίας εκ μέρους του Βουλευτή κ. Αχιλλέα Κανταρτζή.

Τέλος, το μέλος της Επιτροπής, κ. Φώτης Κουβέλης προτείνει η περίπτωση α' σχετικά με τη συνταγματική κατοχύρωση της λειτουργίας του Εθνικού Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου ως ανεξάρτητης αρχής με αποφασιστικές αρμοδιότητες να συμπληρωθεί ως ακολούθως: "Σε κάθε περίπτωση να υπάρξει νομοθετική ρύθμιση για την αφαίρεση της δυνατότητας του αρμόδιου Υπουργού να ασκεί έλεγχο νομιμότητας των πράξεων - αποφάσεων του Εθνικού Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου".

ΥΙ. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΑ

Α. Η Διαδικασία εξέτασης του θέματος των Κληροδοτημάτων.

Για την έρευνα και μελέτη του όλου θέματος εκλήθησαν στην Επιτροπή και κατέθεσαν στοιχεία οι παρακάτω αρμόδιοι ή εμπλεκόμενοι στην υπόθεση:

1. Η Διευθύντρια της Διεύθυνσης Κληροδοτημάτων του Υπουργείου Οικονομικών κ. Αικατερίνη Παυλοπούλου και ο Διευθυντής του Υπουργείου Παιδείας κ. Αλέξανδρος Κατσαρός

(25/06/98).

2. Ο Υφυπουργός Οικονομικών κ. Γεώργιος Δρυς (05/11/98).

3. Ο Νομάρχης και ο Δήμαρχος Ιωαννίνων, εκπρόσωποι της Μητρόπολης Ιωαννίνων, εκπρόσωποι της Πανεπιστημιακής Συνομοσπονδίας Ελλάδας και εκπρόσωποι της Επιτροπής Αγώνα για τα Ηπειρωτικά Κληροδοτήματα (25/11/98).

4. Εκπρόσωποι διαχειριστές των Κληροδοτημάτων του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού, του Πανεπιστημίου Αθηνών και του Χατζηκυριάκειου Ιδρύματος παιδικής Προστασίας (16/12/98).

5. Τρεις υπάλληλοι των Τεχνικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομικών οι οποίοι μέχρι πρότινος υπηρέτησαν στη Διεύθυνση Κληροδοτημάτων.

Β. Βασικές πλευρές του θέματος που ερευνηθήκαν στην Επιτροπή.

Κατά την πορεία των συζητήσεων στην Επιτροπή και κατά τις ακροάσεις αρμοδίων ή ασχολουμένων με τα Κληροδοτήματα προσώπων, ο Πρόεδρος, οι εισηγητές και τα μέλη της Επιτροπής επικέντρωσαν το ενδιαφέρον τους στα παρακάτω ζητήματα :

1. Ποιά και πόσα είναι τα Κληροδοτήματα και Ιδρύματα.

2. Πώς υλοποιείται ο κατά το νόμο προβλεπόμενος κρατικός έλεγχος και εποπτεία των Κληροδοτημάτων.

3. Εάν υπάρχει σαφής γνώση της περιουσίας των Κληροδοτημάτων και της αξίας τους.

4. Κατά πόσο η Πολιτεία μέσω του αρμόδιου Υπουργείου Οικονομικών και της αντίστοιχης Διεύθυνσης Κληροδοτημάτων παρακολουθεί και ελέγχει τις διαδικασίες εκποίησης ή εκμίσθωσης ακινήτων, τη χορήγηση υποτροφιών, την επένδυση διαθέσιμων και γενικά την επωφελέστερη αξιοποίηση της περιουσίας των Κληροδοτημάτων.

5. Πώς ορίζονται κι από ποιους τα Διοικητικά Συμβούλια των Κληροδοτημάτων.

6. Ποιά είναι η ισχύουσα νομοθεσία που διέπει το καθεστώς λειτουργίας των Κληροδοτημάτων και κατά πόσο είναι επαρκής.

7. Το ιδιαίτερο καθεστώς λειτουργίας των Αγαθοεργών καταστημάτων της πόλης των Ιωαννίνων, μοναδικής εξαίρεσης από τα ισχύοντα πανελληνίως επί τη βάση του ν. 2039/39.

Γ. Τα σημαντικότερα των στοιχείων που προέκυψαν για τα Κληροδοτήματα.

1. Ο συνολικός αριθμός Κληροδοτημάτων είναι 9.203. Όμως εξ αυτών τα 7.086 βρίσκονται ακόμη στο στάδιο της εκκαθάρισης. Επίσης υπάρχουν 3.122 σχολικές κληρονομίες εκ των οποίων 1251 στο στάδιο της έρευνας. Εκ του μεγάλου αριθμού των προς εκκαθάριση Κληροδοτημάτων καθίσταται προφανής η αδυναμία των αρμοδίων υπηρεσιών να ανταποκριθούν στο πρόβλημα της κατ' αρχήν έστω στοιχειοθέτησης και αποσαφήνισης του προβλήματος.

2. Ο έλεγχος και η εποπτεία του Κράτους είναι ανεπαρκέστατος. Οι ετήσιοι προβλεπόμενοι προϋπολογισμοί και απολογισμοί κατά τον ν. 2039/39 δεν κατατίθενται από τις Διοικήσεις των Κληροδοτημάτων κανονικά κατ' έτος, αλλά και όταν κατατίθενται δεν ελέγχονται αποτελεσματικά, αφού η ειδική επιθεώρηση που διεξάγει τους ελέγχους δεν είναι στελεχωμένη (βλ. κατάθεση κυρίας Αικατερίνης Παυλοπούλου Διευθύντριας Κληροδοτημάτων από τα πρακτικά της συνεδρίασης 25/06/98).

3. Ο προϋπολογισμός, ο απολογισμός, η πληρωμή οποιασδήποτε δαπάνης και οι αμοιβές των ελευθέρων επαγγελματιών που παρέχουν υπηρεσίες στα Κληροδοτήματα απαιτούν την έγκριση της Διεύθυνσης Κληροδοτημάτων του Υπουργείου Οικονομικών, η οποία αδυνατεί να ανταπεξέλθει στο έργο της λόγω ελλιπούς οργάνωσης και στελέχωσης, κυρίως.

4. Δεν υπήρχε από το κράτος και τις αρμόδιες υπηρεσίες του καμιά γνώση των περιουσιακών στοιχείων των Κληροδοτημάτων και της αξίας των. Μόλις προ έτους ο Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Οικονομικών, κ. Π. Πιλάτης, απέστειλε εγκύκλιο σε όλες τις Διοικήσεις των Κληροδοτημάτων προκειμένου να γνωρίσουν στο Υπουργείο την περιουσία τους (βλ. πρακτικά της συνεδρίασης 25/06/98). Το έργο αυτό ακόμη και σήμερα δεν έχει ολοκληρωθεί.

5. Οι ελλείψεις στην οργάνωση και στελέχωση της αρμόδιας

Διεύθυνσης Κληροδοτημάτων και των Ειδικών Επιτροπών, η μη υποβολή προϋπολογισμού και απολογισμών και η άγνοια των περιουσιακών στοιχείων των Κληροδοτημάτων στοιχειοθετεί την αδυναμία της Ελληνικής Πολιτείας να ελέγχει το εάν και κατά πόσο τηρείται και υλοποιείται η βούληση των δωρητών και διαθετών, κατοχυρωμένη κατά το άρθρο 109 του Συντάγματος.

6. Οι ίδιοι οι υπηρεσιακοί παράγοντες της αρμόδιας Διεύθυνσης Εθνικών Κληροδοτημάτων παραδέχτηκαν ότι εδώ και πολλές δεκαετίες δεν υπάρχει η υποδομή και τα μέσα ώστε εκ του σύνεγγυς να παρακολουθήσουν:

α. Τη νόμιμη συγκρότηση, σύνθεση και λειτουργία των οργάνων διοίκησης των κοινωφελών ιδρυμάτων με αποτέλεσμα πολλές φορές να διοικούνται τα ιδρύματα αυτά από αναρμόδια ακατάλληλα πρόσωπα.

β. Τη διαφανή και σύννομη διαχείριση των Κληροδοτημάτων. Οι ελάχιστοι προϋπολογισμοί και απολογισμοί που κατατίθενται, παρά τις ρητές προβλέψεις της νομοθεσίας, αλλά και οι τεράστιες καθυστερήσεις ως προς την έγκρισή τους, έχουν ως συνέπεια είτε να παραμένουν ανέλεγκτες χρήσεις πολλών ετών, είτε να αποκαλύπτονται φαινόμενα κακοδιαχείρισης μετά την πάροδο μεγάλου χρονικού διαστήματος, οπότε καθίσταται δυσχερής, ή ανέφικτος η επανόρθωση, καθώς και η επιβολή σχετικών κυρώσεων.

7. Στην πόλη των Ιωαννίνων δεν εφαρμόστηκε ο ν. 2508/1920 "περί εξακριβώσεως και διαχειρίσεως των περιουσιών των εν ταις Νέαις Χώραις από Τουρκοκρατίας Χριστιανικών Κοινοτήτων". Η παρά το νόμο εξαίρεση αυτή κατοχυρώθηκε με Π.Δ. του 1926 επί δικτατορίας Παγκάλου, με βάση το οποίο περιήλθαν στη Μητρόπολη Ιωαννίνων και κατέστη ανίσχυρος ο ν. 2508/1920 μόνο για τα Γιάννενα.

Ο ν. 2039/39 διατήρησε το καθεστώς αυτό με το άρθρο 113, όπου ορίζεται η πανελλήνια εφαρμογή του Νόμου "πλην Ιωαννίνων". Το "πλην Ιωαννίνων" κατάργησε ο ν. 1473/84 καταργώντας τις διατάξεις των άρθρων 113 έως 124 του Α.Ν. 2039/39. Όμως και ο ν. 1473, ως σήμερα, δεν έτυχε εφαρμογής στην πόλη των Ιωαννίνων.

Δ. Συμπεράσματα που προκύπτουν για τη σημερινή κατάσταση που επικρατεί στα Κληροδοτήματα.

1. Η Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας έφερε στην επιφάνεια και στη δημοσιότητα ένα εθνικής σημασίας θέμα με μεγάλα προβλήματα σ' όλες του τις πλευρές.

2. Το μέγεθος και η έκταση των προβλημάτων αυτού του θέματος είναι δύσκολο να προσδιοριστούν με ακρίβεια. Ακόμα και τα εντεταλμένα αρμόδια όργανα της πολιτείας μερική μόνο γνώση του προβλήματος είχαν μέχρις ότου ασχολήθηκε με το θέμα η Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας.

3. Ακόμη σήμερα ουδείς δύναται να γνωρίζει επακριβώς σε πόσες χιλιάδες ανέρχεται ο αριθμός των Κληροδοτημάτων.

Περί τα 7.086 Κληροδοτήματα δεν έχουν ακόμα εκκαθαριστεί και θα απαιτηθούν 70 και πλέον έτη για την εκκαθάρισή τους σύμφωνα με την άποψη και των αρμοδίων υπηρεσιακών παραγόντων !!!

Κανείς επίσης δε γνωρίζει σε πόσα τρισεκατομμύρια δραχμών φτάνει το συνολικό ύψος της περιουσίας των.

4. Είναι φανερό πως εδώ και πολλές δεκαετίες οι εκάστοτε Κυβερνήσεις ή αγνοούσαν το θέμα, ή δεν έδειξαν την πρόπουσα ευαισθησία, με αποτέλεσμα ο κατά νόμον προβλεπόμενος κρατικός έλεγχος και εποπτεία της λειτουργίας των Κληροδοτημάτων να είναι ελλιπέστατος.

5. Ο α.ν. 2039/39 που διέπει μέχρι σήμερα το καθεστώς λειτουργίας των Κληροδοτημάτων πρέπει να θεωρείται ξεπερασμένος και υπερσυγκεντρωτικός για τα σημερινά δεδομένα.

6. Η αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου Οικονομικών αποδεικνύεται ισχνή και αδύναμη να αντιμετωπίσει και να ελέγξει την κατάσταση, καθώς μάλιστα όλα αρχίζουν και καταλήγουν σ' αυτή.

7. Το ιδιότυπο καθεστώς διαχείρισης των περιουσιών των μεγάλων Ηπειρωτών Ευεργετών που έχουν διατεθεί για κοινωφελείς σκοπούς στην ιδιαίτερη πατρίδα τους τα Γιάννενα στους τομείς της εκπαίδευσης, της κοινωνικής πρόνοιας και της ευποιίας γενικότερα αποτελεί δείγμα αδικαιολόγητης ανισότητας

απέναντι στο νόμο.

Είναι η μοναδική εξαίρεση μη εφαρμογής ενός νόμου που ψήφισε ομόφωνα το Ελληνικό Κοινοβούλιο το ν. 2508/1920 "περί εξακριβώσεως και διαχειρίσεως των περιουσιών και πόρων των εν ταις Νέαις χώραις από Τουρκοκρατίας Χριστιανικών κοινοτήτων".

Η αποκατάσταση της ισονομίας και ισοπολιτείας είναι επιβεβλημένη με την αλλαγή του καθεστώτος των Αγαθοεργών Καταστημάτων της Μητροπόλεως Ιωαννίνων και την εφαρμογή των νόμων και συγκεκριμένα του ν. 1473/84, βάσει του οποίου καταργείται το άρθρο 113 του α.ν. 2039/39, που όριζε το "πλην Ιωαννίνων" και αίρεται η ισχύς του κανονισμού της λειτουργίας των Αγαθοεργών Καταστημάτων των Ιωαννίνων, που θεσπίστηκε το 1926.

Ε. Προτάσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

1. Να μη γίνει καμία ευκαιριακή και περιστασιακή νομοθετική παρέμβαση στο υφιστάμενο καθεστώς Κληροδοτημάτων, μέχρι να συνταχθεί και να ψηφιστεί ένας νέος κώδικας που να αφορά τα Εθνικά και άλλα Κληροδοτήματα. Δηλαδή όχι τροποποιητικές ρυθμίσεις του α.ν. 2039/39, αλλά συνολική αλλαγή του.

2. Να οργανωθεί και να λειτουργήσει αποτελεσματικά πλαισιούμενη κι από άλλα κατάλληλα πρόσωπα η συσταθείσα επιτροπή του Υπουργείου Οικονομικών, που έχει ως έργο τη μελέτη και τη σύνταξη νέου Κώδικα Κληροδοτημάτων.

Στην επιτροπή αυτή να συμμετάσχουν και εκπρόσωποι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των Αποδημικών Οργανώσεων οι οποίοι να γνωρίζουν το θέμα, σε όλο το εύρος και τη σπουδαιότητά του (εθνική, πολιτισμική, οικονομική).

3. Η αλλαγή και αναμόρφωση της υπάρχουσας σχετικής νομοθεσίας περί Κληροδοτημάτων να διαπνέεται από πνεύμα αποκέντρωσης. Βασικοί άξονες και αναγκαίες προβλέψεις μπορεί να είναι:

α. Δημιουργία αποκεντρωμένων (π.χ. κατά Περιφέρεια ή Νομό) διοικητικών υπηρεσιών στελεχωμένων με εξειδικευμένο προσωπικό, οι οποίες θα εποπτεύουν και θα ελέγχουν την εκκαθάριση (αποτελεσματική σήμερα) τη διοίκηση και τη διαχείριση των Κληροδοτημάτων.

β. Να δημιουργηθεί υπηρεσία εποπτείας Εθνικών Κληροδοτημάτων αντιστοιχημένη στο αποκεντρωτικό αυτό σύστημα ώστε να μπορεί να παρακολουθεί την όλη λειτουργία των Κληροδοτημάτων αποτελεσματικά.

γ. Αποκέντρωση αρμοδιοτήτων ώστε οι αποφάσεις, οι προϋπολογισμοί και απολογισμοί των διαχειριστικών επιτροπών Κληροδοτημάτων να εγκρίνονται σε περιφερειακό επίπεδο (π.χ. Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας ή Νομάρχης), αντί του Υπουργείου Οικονομικών, ενώ η διενέργεια οικονομικού ελέγχου να εκτελείται από τις κατά τόπους Δ.Ο.Υ., ώστε οι έλεγχοι να είναι τακτικοί.

δ. Την επέκταση της αρμοδιότητας του Εφετείου Αθηνών σε όλα τα εφετεία του κράτους (άρθρο 825 Κ.Π.Δ.).

Η αποκέντρωση είναι φανερό πως θα ενισχύσει τη σωστή λειτουργία αλλά και τη διαφάνεια με την παρέμβαση των Τοπικών Φορέων, ώστε να αποκατασταθεί και στην Κοινωνία η εμπιστοσύνη στο ρόλο των Κληροδοτημάτων.

4. Να ελεγχθούν και να κριθούν λεπτομερειακά όλες οι διοικήσεις των πάσης φύσεως Κληροδοτημάτων, ώστε τα πρόσωπα που μετέχουν σ' αυτές και αδρανούν ή δεν ανταποκρίνονται στις εκ της διαθήκης και του νόμου υποχρεώσεις τους είτε από ραθυμία, είτε από ιδιοτέλεια, εκμεταλλεόμενοι την "ανοχή" και την έλλειψη "σφικτής" εποπτείας των Υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομικών να αντικατασταθούν από τις Διοικήσεις των Κληροδοτημάτων.

5. Να αναδειχθεί το θέμα των Εθνικών Ευεργετών και των Εθνικών Κληροδοτημάτων ως εθνικό, πολιτισμικό και οικονομικό αγαθό, με την παροχή της ιστορικής γνώσης στα Ελληνόπουλα.

Η παρουσία στα σχολικά βιβλία, σε κάποιο γνωστικό αντικείμενο ενός κεφαλαίου που να αφορά τους Εθνικούς Ευεργέτες, θα συνέβαλε εποικοδομητικά σε αυτή την κατεύθυνση.

ΣΤ. Τα μέχρι σήμερα αποτελέσματα του έργου της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας στο θέμα των Κληροδοτημάτων.

Οι προτάσεις της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Θεσμών και

Διαφάνειας για την αντιμετώπιση των ζητημάτων, που προέκυψαν σχετικά με την εποπτεία και τον έλεγχο των Ιδρυμάτων και Εθνικών Κληροδοτημάτων έγιναν αποδεκτές κατά βάση από την πολιτική ηγεσία, του Υπουργείου Οικονομικών που είναι αρμόδια για το όλο θέμα. Τούτο προκύπτει από το υπ' αριθμ. πρωτ. 21295/30.11.1999 έγγραφο του Υφυπουργού, κ. Γεωργίου Δρυ, προς την Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας.

Έτσι:

1. Επί της προτάσεως της Επιτροπής για συνολική αλλαγή του α.ν.2039/1939, με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών της 4ης Νοεμβρίου 1998 (με αριθμ. πρωτ. 1123041/2097/Α0006/04.11.1998), έχει ήδη συγκροτηθεί επιτροπή για την αναμόρφωση του νόμου αυτού, προκειμένου να εκσυγχρονιστεί και προσαρμοστεί στις σημερινές συνθήκες. Η επιτροπή διευρύνθηκε με νεώτερες υπουργικές αποφάσεις και αποτελείται πλέον από 13 μέλη. Συμμετέχουν σε αυτήν, εκτός των υπηρεσιακών παραγόντων, ένας Σύμβουλος και ένας Πάρεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, ένας Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου του Πανεπιστημίου Αθηνών, ένας Καθηγητής του Αστικού Δικαίου του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, ο Γραμματέας του Συμβουλίου Αποδήμου Ελληνισμού και δύο εκπρόσωποι της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.. Έγινε προσπάθεια να συμμετάσχει στην επιτροπή και Σύμβουλος Επικρατείας, αλλά δεν κατέστη δυνατό διότι το Συμβούλιο Επικρατείας απάντησε ότι δεν είναι νομοθετημένη η συμμετοχή του. Η επιτροπή έχει την ευχέρεια να διαμορφώσει τις δικές της προτάσεις όσον αφορά την εποπτεία των Ιδρυμάτων και Εθνικών Κληροδοτημάτων καθώς και όσον αφορά την πιθανή επέκταση των αρμοδιοτήτων του Εφετείου Αθηνών και σε άλλα Εφετεία του Κράτους.

Η Επιτροπή έχει, ήδη, επιληφθεί του έργου της, εστάλησαν δε στον πρόεδρό της οι προτάσεις της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας. Το έργο της Επιτροπής επρόκειτο να ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του Ιανουαρίου 2000, ώστε με βάση τα πορίσματά της να προχωρήσει το έργο της αναμόρφωσης της σχετικής νομοθεσίας, προς όποια κατεύθυνση κριθεί επιβεβλημένο.

2. Επί της προτάσεως της Επιτροπής για αποκέντρωση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου για τα Εθνικά Κληροδοτήματα, η παραπάνω επιτροπή ασχολείται ήδη και με το ζήτημα αυτό. Το αντικείμενο έχει ήδη αποκεντρωθεί κατά το δυνατόν με μεταβίβαση αρμοδιοτήτων από την Κεντρική Διεύθυνση του Υπουργείου Οικονομικών στις κατά τόπους κτηματικές Υπηρεσίες στους διάφορους Νομούς της Χώρας (Απόφαση Υπουργού Οικονομικών 1087903/1481/0006Β/28.08.1997). Συγκεκριμένα οι Κτηματικές Υπηρεσίες είναι αρμόδιες για:

α. Την εκκαθάριση της περιουσίας και την εποπτεία των Κληροδοτημάτων και Ιδρυμάτων, των οποίων ο σκοπός εκτελείται σε ένα Νομό και η περιουσία των οποίων βρίσκεται στον ίδιο Νομό, το δε σύνολο των ετησίων εσόδων τους είναι μέχρι 25.000.000 δραχμές.

β. Την έγκριση προϋπολογισμών και απολογισμών των Ιδρυμάτων και Κληροδοτημάτων με ετήσια έσοδα ή έξοδα μέχρι 10.000.000 δρχ. και

γ. Τις μισθώσεις ακινήτων των Ιδρυμάτων ή Κληροδοτημάτων γενικά.

Περαιτέρω αποκέντρωση προγραμματίζεται να γίνει με τη μεταβίβαση περισσότερων αρμοδιοτήτων στις Κτηματικές υπηρεσίες μετά την ολοκλήρωση της έγκρισης του νέου οργανισμού του Υπουργείου Οικονομικών, αλλά και με την αύξηση των ορίων της πρώτης (α) περίπτωσης παραπάνω από 25.000.000 δραχμές σε 50.000.000 δραχμές και της δεύτερης (β) περίπτωσης παραπάνω από 10.000.000 δραχμές σε 20.000.000 δραχμές.

Όσον αφορά τη στελέχωση της Κεντρικής Διεύθυνσης έχουν, ήδη, προστεθεί πέντε (5) υπάλληλοι πτυχιούχοι Ανωτάτων Σχολών στο δυναμικό της Διεύθυνσης, πρόκειται δε να προστεθεί επιπλέον ειδικό επιστημονικό προσωπικό από την κατανομή των τετρακοσίων (400) ατόμων με μεταπτυχιακές σπουδές και αυξημένα τυπικά προσόντα, που θα προσληφθούν σύντομα στο Υπουργείο Οικονομικών με τις διαδικασίες του άρθρου 30 του ν.2523/1995 (Α.Σ.Ε.Π). Ακόμη από τις νέες προσλήψεις που έχουν ζητηθεί για έγκριση από τη Γραμματεία του Υπουργείου

συμβουλίου θα ενισχυθεί η Διεύθυνση αυτή με ικανό αριθμό υπαλλήλων αναλόγως των αναγκών της σε εναρμόνιση και με τις τελικές προτάσεις της επιτροπής για νομοθετικές μεταβολές. Στόχος αυτών είναι να μπορέσει η Διεύθυνση να λειτουργήσει αρτιότερα και ομαλότερα, όσο το δυνατόν συντομότερα, για την επίτευξη των στόχων της.

Τέλος, με το Προεδρικό Διάταγμα 211 του έτους 1996 "Σύσταση Οικονομικών Επιθεωρήσεων" συστάθηκε τομέας Επιθεώρησης Διαχείρισης Εθνικών Κληροδοτημάτων, με αρμοδιότητα την άσκηση εποπτείας και ελέγχου για την ορθή εφαρμογή των διατάξεων, που διέπουν τα αντικείμενα της Διεύθυνσης αυτής, ο οποίος στελεχώθηκε με κατάλληλο προσωπικό.

Ο τομέας αυτός της Οικονομικής Επιθεώρησης θα ενισχυθεί με επιπλέον προσωπικό από την κατανομή των θέσεων που θα προκύψουν με την υλοποίηση των διατάξεων των παραγράφων 14 και 15 του άρθρου 20 του ν.2753/1999 "Απλοποιήσεις και ελαφρύνσεις στη φορολογία εισοδήματος και άλλες διατάξεις" που ψηφίστηκε πρόσφατα στη Βουλή. Με τις παραγράφους αυτές προβλέπεται η μεταφορά και κατανομή στους τομείς της Οικονομικής Επιθεώρησης πενήντα (53) οργανικών θέσεων από άλλες Υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών.

3. Επί του ζητήματος των Ηπειρωτικών Κληροδοτημάτων, έχει ήδη αρμοδίως ζητηθεί, τον Οκτώβριο του έτους 1999, από το Νομικό Συμβούλιο του κράτους να γνωμοδοτήσει σε σχέση με το καθεστώς του νομικού προσώπου "Αγαθοεργά καταστήματα Ιωαννίνων" και τα όργανα Διοίκησης αυτού. Δηλαδή: α) αν αυτά εξακολουθούν νομίμως να υφίστανται και να λειτουργούν δύναμι των διατάξεων του ν.δ. της 30.04.1926 και β) αν ο κανονισμός που εγκρίθηκε με το ν.δ. της 01.07.1926 εξακολουθεί να ισχύει ή η κατάργηση των άρθρων 113-124 του α.ν.2039/39 με το άρθρο 47 του ν.1473/1984 συνεπέφερε την κατάργηση του ως άνω Κανονισμού και την υπαγωγή των σχετικών Κληροδοτημάτων στις διατάξεις του α.ν.2039/39. Η ενέργεια αυτή έγινε λόγω της παρατηρούμενης διάστασης απόψεων μεταξύ του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (578/29.04.98 γνωμοδότηση Νομικού του Συμβούλου) και του Υπουργείου Εσωτερικών (24114/1999 απόφαση της Υπουργού) επί του θέματος αυτού.

4. Βρίσκεται σε εξέλιξη η διαδικασία μηχανογράφησης των υπηρεσιών που υπάγονται στη Διεύθυνση Εθνικών Κληροδοτημάτων και πάσης φύσεως ιδρυμάτων.

Έτσι, μετά τη διενέργεια ανοικτού διαγωνισμού για την προμήθεια εξοπλισμού, ανάπτυξης εφαρμογών κ.λ.π., εγκρίθηκε, με την 1084025/13861/0005/10.09.1999 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, η ανάθεση του έργου και επίκειται εντός των ημερών η υπογραφή της σχετικής σύμβασης. Η ολοκλήρωση του έργου προβλέπεται από τη σύμβαση να γίνει σε ένα χρόνο από την υπογραφή της. Τα σχετικά στοιχεία, σε συνδυασμό με τα στοιχεία από το έργο μηχανογραφικής επεξεργασίας του εντύπου Ε9 και των δηλώσεων "Φόρου Μεγάλης Ακίνητης Περιουσίας των Φυσικών και Νομικών Προσώπων", θα συμβάλουν στο σχηματισμό πλήρους εικόνας για την ακίνητη περιουσία των ιδρυμάτων και Κληροδοτημάτων, ώστε ο έλεγχος των Διοικήσεών τους να είναι πληρέστερος.

Η Εισήγηση έγινε δεκτή από τα μέλη της Επιτροπής, πλην του κ. Αχιλλέα Κανταρτζή, ο οποίος έδωσε αρνητική ψήφο.

VII. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ

Η Επιτροπή δεν μπόρεσε να προχωρήσει σε τελική αποτίμηση του έργου της, όσον αφορά στην αποδοχή ή μη των εισηγήσεών της σχετικά με τα δημόσια έργα, λόγω ελλείψεως χρόνου. Και τούτο οφείλεται αφ' ενός μεν στη συντόμευση των εργασιών της Δ' Συνόδου της Βουλής, λόγω της προκηρύξεως των εκλογών, αφ' ετέρου δε στην λόγω φόρτου εργασίας του αρμόδιου Υπουργού, καθυστέρηση της απάντησής του προς την Επιτροπή.

VIII. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑ

Η Επιτροπή αφιέρωσε τις συνεδριάσεις της 4ης Οκτωβρίου 1999 και της 16ης Δεκεμβρίου 1999 στην εκ νέου ακρόαση του Προέδρου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, κ. Σταύρου Θωμα-

δάκη. Σημειώνεται ότι πρόκειται για τον τρίτο κύκλο ακροάσεων της Επιτροπής επί του ως άνω θέματος με στόχο την καταγραφή των προτάσεων που έγιναν δεκτές καθώς τη γενικότερη αποτίμηση του έργου της Επιτροπής στο χώρο αυτό. Χαρακτηριστικά επισημαίνεται ότι από τις 17 συστάσεις - προτάσεις της Επιτροπής έχουν ήδη υιοθετηθεί και εφαρμοσθεί οι 13.

Η Επιτροπή έλαβε υπόψη της την αναφορά που κατέθεσε κατά τη συνεδρίαση της 4ης Οκτωβρίου ο Πρόεδρος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, κ. Σταύρος Θωμαδάκης σχετικά με τις εξελίξεις στο χώρο του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών από 20 έως 27 Σεπτεμβρίου 1999 και τη γενική κατάσταση στην ελληνική αγορά κεφαλαίου.

Στη σχετική αναφορά η πτώση των τιμών του Χρηματιστηρίου αυτής της περιόδου δεν αποδίδεται σε εξωγενή γεγονότα αλλά σε ενδογενείς χρηματιστηριακές συμπεριφορές ως πρώτη εκτίμηση. Επισημαίνεται, μάλιστα, ότι ένα χρόνο πριν τη συγκεκριμένη υπήρξε και μία δεύτερη κρίση, η λεγόμενη "Ρωσική" που είχε οδηγήσει σε κάμψη των τιμών του Χρηματιστηρίου κατά 20% καθώς και μία ακόμακατά την περίοδο του επεισοδίου "Οτσαλάν".

Η ουσιώδης, όμως, διαφορά του περιστατικού του Σεπτεμβρίου 1999 με τα προγενέστερα κατά την άποψή του, μάλλον καθορίστηκε σε σημαντικό βαθμό από ενδογενείς συμπεριφορές.

Στην αναφορά διαπιστώνεται ότι το κεφαλαιακό, λειτουργικό, οργανωτικό και θεσμικό υπόβαθρο παρέμεναν ισχυρά και μπορούσαν να γίνουν ακόμη ισχυρότερα.

Ενδεικτικά επισημαίνεται στην αναφορά ότι:

- Η εποπτεία της αγοράς ασκείται πλέον με ευρωπαϊκές προδιαγραφές και με συνεχή και ενεργό παρουσία των οργάνων της εποπτείας.

- Το Χρηματιστήριο Παραγώγων λειτουργεί με επιτυχία και βαίνει προς ολοκλήρωση η αποϋλοποίηση και η εγκατάσταση του νέου ηλεκτρονικού συστήματος συναλλαγών.

- Η κεφαλαιακή θέση του συστήματος της κεφαλαιαγοράς είναι ισχυρή, έχουν υπερδιπλασιαστεί τα ίδια κεφάλαια των χρηματιστηριακών εταιριών έχουν υπερδιπλασιαστεί κατά το τελευταίο 9μηνο, η κεφαλαιακή ισχύς του συνεγγυητικού κεφαλαίου έχει τριπλασιασθεί και το επικουρικό κεφάλαιο έχει, επίσης, υπερτριπλασιαστεί.

Οι παλαιότερες ρυθμίσεις για την διαφάνεια της αγοράς απέδιδαν αποτελέσματα (δημοσιεύσεις 3μήνων, γνωστοποιήσεις συναλλαγών, γνωστοποιήσεις εταιρικών γεγονότων) και ελαμβάνετο πρόνοια για την επέκτασή τους.

Στις θεσμικές πρωτοβουλίες της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς που βρίσκονταν σε εξέλιξη περιελαμβάνετο:

- Η κατάρτιση νέου κανονισμού εξαγορών με δημόσια προσφορά.

- Η δημιουργία Λευκής βίβλου για την εταιρική διακυβέρνηση στην Ελλάδα.

- Η κατάρτιση Κώδικα δεοντολογίας της χρηματιστηριακής δημοσιογραφίας.

- Η πραγματοποίηση ενημερωτικής καμπάνιας προς τους επενδυτές.

Κατά τα στοιχεία της αναφοράς ο αριθμός των επενδυτών περίπου διπλασιάστηκε κατά το διάστημα από την αρχή του 1999 μέχρι σήμερα. Λαμβάνοντας ως ένδειξη τον αριθμό των μεριδίων στο σύστημα άυλων τίτλων του Κεντρικού Αποθετηρίου από περίπου 450 χιλιάδες μερίδες που είχαν ανοιχθεί τον Ιανουάριο του 1999, ο αριθμός έφτασε στις 1.187.000 μερίδες το Σεπτέμβριο.

Ο Πρόεδρος της Κεφαλαιαγοράς, κατά την ακρόασή του από τα μέλη της Επιτροπής edήλωσε, ότι σε σχέση με το παρελθόν έχει πραγματοποιηθεί βελτίωση στο σύστημα παροχής της άδειας επενδυτικών υπηρεσιών και γίνονται έλεγχοι των επιχειρήσεων προ της εκδόσεως της άδειας.

Κατέθεσε μάλιστα και σχετικό ενημερωτικό σημείωμα στο οποίο περιλαμβάνονται όλες οι κανονιστικές προϋποθέσεις που απαιτούνται για την παροχή άδειας λειτουργίας Ανώνυμων Χρηματιστηριακών Εταιριών (Α.Χ.Α) και Εταιριών Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών (Ε.Π.Ε.Υ.).

Σε σχέση με την παλαιότερη επισήμανση της Επιτροπής ότι δεν υπήρχε μηχανισμός που να εγγυάτο την εκκαθάριση των συναλλαγών ούτε υπό τη μορφή ειδικού κεφαλαίου ούτε υπό τη μορφή ασφάλισης των δικαιοπραξιών ανέφερε ότι έχει δημιουργηθεί πλέον το επικουρικό κεφάλαιο εκκαθάρισης των συναλλαγών που έχει ως σκοπό να προβαίνει σε άμεσες πληρωμές προς το σύστημα εκκαθάρισης εφόσον προκύψει πρόβλημα. Είναι, δηλαδή, ένας μηχανισμός άμεσης χρηματοδότησης ανοιγμάτων σε περίπτωση που υπάρξουν. Προσδιόρισε μάλιστα το επικουρικό κεφάλαιο στο ποσό περίπου των 25 δις. δραχμών και τόνισε ότι αυτό καλύπτει περίπου το 8% με 10% του σημερινού ύψους των ημερήσιων συναλλαγών. Κατά δήλωσή του η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς έχει από διετίας επιβάλει σε όλες τις χρηματιστηριακές εταιρίες την ασφάλιση των τίτλων τρίτων που φυλάσσουν, δηλαδή των επενδυτών. Επειδή, μάλιστα, υπάρχει ο κίνδυνος της ηλεκτρονικής απάτης η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς ζήτησε από τις εταιρίες και το Αποθετήριο να προβαίνουν σε ασφάλιση κατά των ηλεκτρονικών κινδύνων σχετικά με τις μερίδες των πελατών.

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

Η Επιτροπή διαπιστώνει σε σχέση με τις προγενέστερες εισηγήσεις της για την Κεφαλαιαγορά (1997) και τη θεσμική λειτουργία του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών (Χ.Α.Α.) (1998) ότι πολλές των προτάσεών της έγιναν δεκτές συγκεκριμένα:

Στην εισήγηση της το 1997 για την Κεφαλαιαγορά η Επιτροπή διαπίστωνε ότι η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, εκτός από το διοικητικό της συμβούλιο διέθετε μόνο τρεις υπαλλήλους ως προσωπικό, ενώ σήμερα έχει συμπληρώσει τον από το νόμο προβλεπόμενο αριθμό των 62 ατόμων επιστημονικού και διοικητικού προσωπικού και κατά δήλωση του Προέδρου της δεν υπάρχει καμία έλλειψη στη στελέχωσή της.

Ο Πρόεδρος του Χ.Α.Α. δεν είναι πλέον και Πρόεδρος του Χρηματιστηρίου Παραγώγων και του Αποθετηρίου.

Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς δεν είναι ανεξάρτητη διοικητική αρχή καθ' ότι εποπτεύεται από την υπηρεσία εποπτείας του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας. Κατά δήλωση του Προέδρου της Επιτροπής αυτή η εποπτεία δε δημιουργεί εμπόδιο στη λειτουργία της.

Λειτουργεί ήδη το Χρηματιστήριο Παραγώγων. Τα ενημερωτικά δελτία όπως ανέφερε ο κ. Σταύρος Θωμαδάκης καταρτίζονται, υποβάλλονται και διανέμονται στο επενδυτικό κοινό, πληρέστερα.

Έχουν θεσπιστεί Κώδικες δεοντολογίας επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών, εταιρειών διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων και εταιρειών επενδύσεως χαρτοφυλακίου, που καλύπτουν όλο το πλέγμα της Κεφαλαιαγοράς. Υπάρχει, επίσης, Κώδικας συμπεριφοράς αναδόχων.

Η Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας διαπιστώνει ότι ενώ έγιναν δεκτές πολλές επισημάνσεις της για νομοθετικές βελτιώσεις, όπως οι Κώδικες δεοντολογίας, η καλύτερη οργάνωση της Κεφαλαιαγοράς ορισμένα προβλήματα στο χώρο του Χρηματιστηρίου και της Κεφαλαιαγοράς παραμένουν.

Η Επιτροπή με τις επισημάνσεις της από το 1997 για τη λήψη μέτρων στην οργάνωση και λειτουργία της Κεφαλαιαγοράς και του Χρηματιστηρίου, προσπάθησε να θέσει τις βάσεις μιας υγιούς χρηματιστηριακής ανάπτυξης και επιφυλάσσεται να ολοκληρώσει την εισήγησή της με ένα νέο κύκλο ακροάσεων σχετικά με τη λειτουργία του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών κατά τη νέα περίοδο των εργασιών της Βουλής.

Η Εισήγηση έγινε δεκτή από τα μέλη της Επιτροπής, πλην του κ. Αχιλλέα Κανταρτζή, ο οποίος έδωσε αρνητική ψήφο.

Αθήνα, 10 Μαρτίου 2000

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΨΗΣ

Η Α' ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ
ANNA ΜΠΕΝΑΚΗ - ΨΑΡΟΥΔΑ

Ο Β' ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΑΝΤΑΡΤΖΗΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΦΩΤΙΟΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΜΑΛΕΣΙΟΣ
ΦΡΑΓΚΛΙΝΟΣ ΠΑΠΑΔΕΛΛΗΣ
ΗΛΙΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΠΟΝΗΣ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΤΣΟΥΡΑΣ
ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ ΧΥΤΗΡΗΣ
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΗΜΑΡΑΣ"

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης) : Η Διακομματική Κοινοβουλευτική Επιτροπή "Για τη μελέτη και αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών" υποβάλλει την έκθεσή της, σύμφωνα με το άρθρο 45, παράγραφος 2 του Κανονισμού της Βουλής.

(Η έκθεση για τη μελέτη και αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών καταχωρίζεται στα Πρακτικά και έχει ως εξής:

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Θ' - ΣΥΝΟΔΟΣ Δ'
ΔΙΑΚΟΜΜΑΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ
ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ

Ε Κ Θ Ε Σ Η

ΤΗΣ ΔΙΑΚΟΜΜΑΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ
ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ

ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Η Διακομματική Κοινοβουλευτική Επιτροπή "για την αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών", συνεστήθη με ομόφωνη απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής, που ελήφθη, κατά τη συνεδρίαση της 21ης Οκτωβρίου 1997, μετά από πρόταση του τότε Υπουργού Υγείας κ. Κωνσταντίνου Γείτονα, η οποία υπεβλήθη την 14η Οκτωβρίου 1997.

Η Επιτροπή συγκροτήθηκε με την υπ' αριθμ. 6563/5415/7.11.1997 απόφαση του Προέδρου της Βουλής, σύμφωνα με τα άρθρα 44 και 45 του Κανονισμού της Βουλής.

Σύμφωνα με την ανωτέρω απόφαση ορίζεται ότι αντικείμενο των εργασιών της Επιτροπής αποτελεί ειδικότερα:

α. Η παρακολούθηση και αξιολόγηση των νέων δεδομένων, σε σχέση με την εξάπλωση των ναρκωτικών, λόγω της κυκλοφορίας νέου τύπου ναρκωτικών ουσιών και της ύπαρξης συναφών παραμέτρων του προβλήματος.

β. Η εισήγηση μέτρων, με βάση τις νέες προσεγγίσεις για την αποτελεσματική δράση σε εθνικό επίπεδο.

γ. Η διαμόρφωση προτάσεων προς την Κυβέρνηση για την προώθηση και εναρμόνιση θεσμών και δράσεων στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Με την ίδια απόφαση ορίστηκε προθεσμία 6 μηνών για την υποβολή των προτάσεων της Επιτροπής.

Κατόπιν προτάσεων των μελών της Επιτροπής στις συνεδριάσεις της 27ης Νοεμβρίου και της 19ης Δεκεμβρίου 1997, μετά την από 8 Ιανουαρίου 1998 απόφαση της Διάσκεψης των Προέδρων και την από 13 Ιανουαρίου 1998 απόφαση της Βουλής των Ελλήνων, με την υπ. αριθμ. 203/136/15.1.1998 απόφαση του Προέδρου της Βουλής ορίστηκε ότι η Επιτροπή λειτουργεί καθ' όλη τη διάρκεια της Βουλευτικής Περιόδου, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 44 και 45 του Κανονισμού της Βουλής, που αφορούν στη σύσταση, τη σύνθεση, τις αρμοδιότητες και τη λειτουργία των Επιτροπών για εθνικά και γενικότερου ενδιαφέροντος ζητήματα.

Με την τροποποίηση της αρχικής απόφασης σύστασης της Επιτροπής, στο αντικείμενο των εργασιών συμπεριελήφθη η παρακολούθηση και η εναρμόνιση της κείμενης, καθώς και της διεθνούς νομοθεσίας και η μελέτη και επεξεργασία αποκλειστικών ή σε συνεργασία με τις συναρμόδιες Διαρκείς Επιτροπές σχετικών νομοσχεδίων ή προτάσεων νόμων.

Η Επιτροπή αποτελέσθηκε από 26 μέλη και η αρχική της σύνθεση είχε ως ακολούθως: Ευάγγελος Βλασσόπουλος, Αλέξανδρος Δαμιανίδης, Θεόδωρος Κατσάνεβας, Γεώργιος Κατσιμπάρδης, Δημήτριος Κουτσόγιωργας, Ευάγγελος Μαλέσιος, Στέφανος Μανίκας, Χρήστος Οικονόμου, Ιωάννης Παπαδάτος, Φραγκλίνος Παπαδέλλης, Παρασκευάς Παρασκευόπουλος, Εμμανουήλ Σκουλάκης, Κωνσταντίνος Στεφανής (Πρόεδρος της Επιτροπής), Τηλέμαχος Χυτήρης, Νικόλαος Αναστασόπουλος, Μαριέτα Γιαννάκου - Κουτσίκου, Αθανάσιος Δαβάκης, Κωνσταντίνος Ευμοιρίδης (Αντιπρόεδρος της Επιτροπής μέχρι 12.3.1999) Αναστάσιος Καραμάριος, Βασίλειος Παπαγεωργόπουλος, Φάνη Πετραλιά-Πάλλη, Γεώργιος Σούρλας, Παρθένια Φουντουκίδου, Απόστολος Τασούλας (Γραμματέας), Φώτιος Κουβέλης και Ιωάννης Δημαράς.

Μετά τις από 15.1.1999 και 12.3.1999 αποφάσεις του Προέδρου της Βουλής οι Βουλευτές κ.κ. Νικόλαος Σαλαγιάννης, ο οποίος ανέλαβε υπουργικό αξίωμα και Κωνσταντίνος Ευμοιρίδης και Βασίλειος Παπαγεωργόπουλος, οι οποίοι ανέλαβαν αξιώματα στο χώρο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αντικαταστάθηκαν από τους Βουλευτές κ.κ. Εμμανουήλ Σκουλάκη, Αθανάσιο Γιαννόπουλο (ο οποίος και εξελέγη Αντιπρόεδρος της Επιτροπής στις 27.1.1999) και Χρήστο Μαρκογιαννάκη, αντιστοίχως. Ο Βουλευτής κ. Θεόδωρος Κατσάνεβας παραιτήθηκε από τη θέση του μέλους της Επιτροπής, με επιστολή του προς τον Πρόεδρο της Βουλής, με ημερομηνία 19 Μαΐου 1998. Ο Βουλευτής κ. Ιωάννης Δημαράς μετά την από 26.1.1999 απόφαση του Προέδρου της Βουλής αντικαταστάθηκε από την Βουλευτή κυρία Βασιλική Αράπη - Καραγιάννη, ενώ η Βουλευτής κυρία Μαριέττα Γιαννάκου - Κουτσίκου μετά την εκλογή της ως Ευρωβουλευτού (13.6.1999) έπαυσε να μετέχει των εργασιών της Επιτροπής.

Οι εργασίες της Επιτροπής διήρκεσαν μέχρι την 10η Μαρτίου 2000, ημερομηνία κατά την οποία ολοκληρώθηκε η σύνταξη της έκθεσης, η οποία υποβάλλεται προς τη Βουλή και την Κυβέρνηση.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ

Τα «Ναρκωτικά» στην ιστορική τους εξέλιξη

Η χρήση ψυχοδραστικών ουσιών με σκοπό την μείωση του σωματικού πόνου, την μεταβολή των ψυχονοητικών λειτουργιών και κυρίως την βελτίωση της ψυχικής διάθεσης, αποτελεί πανάρχαια πρακτική που τεκμαίρεται από πλείστες όσες ιστορικές -ακόμα και προϊστορικές- πηγές. Στις ουσίες αυτές περιλαμβάνονται όλες οι αποκαλούμενες σήμερα «ναρκωτικές» και έχουν φυτική προέλευση (από αυτοφυή ή καλλιεργημένα φυτά) καθώς και ο καπνός και τα οιοπνευματώδη. Για πολλούς αιώνες η χρήση αυτών των ουσιών εξυπηρετούσε θεραπευτικούς σκοπούς ή ήταν ενσωματωμένη σε λατρευτικές τελετουργίες και πολιτισμικές συνήθειες των λαών. Οι πρώτες ενδείξεις για τις αρνητικές επιπτώσεις της χρήσης εμφανίστηκαν όταν στα μέσα του 19ου αιώνα άρχισε το φαινόμενο της χρήσης να παίρνει διαστάσεις χιονοστιβάδας και να εκτείνεται πέρα από το κανονιστικό της θεραπευτικό ή παραδοσιακό πολιτισμικό πλαίσιο. Μαζί με τον επιστημονικό προβληματισμό (που καθιέρωσε, στην εκπονή του 19ου αιώνα, τους όρους της κατάχρησης και της τοξικομανίας) καλλιεργήθηκε η ανάγκη λήψης μέτρων προστασίας της δημόσιας υγείας από τη χρήση των ουσιών αυτών καθώς και των συνθετικών τους παραγώγων. Τότε εμφανίζονται και οι πρώτες απαγορευτικές ρυθμίσεις που στοχεύουν στον περιορισμό της χρήσης και την αποφυγή των αρνητικών της συνεπειών στην υγεία. Ανάμεσα στις πρώτες χώρες που πήραν

περιοριστικά μέτρα (λίγο μετά την Αίγυπτο και 10 χρόνια περίπου πριν από τις ΗΠΑ) συγκαταλέγεται η Ελλάδα που το 1890, μετά από πρόταση του Ιατρικού Συμβουλίου, απαγορεύει την εισαγωγή, καλλιέργεια και χρήση της ινδικής κάνναβης. Η βασική νομοθεσία που ποδηγέτησε σε σχεδόν παγκόσμιο επίπεδο την κρατική παρέμβαση στο πρόβλημα των «ναρκωτικών» (όπως άρχισαν πλέον -άστοχα- να αποκαλούνται οι εθιστικές ουσίες) είναι η γνωστή ως Νόμος Harisson, το 1914 στις ΗΠΑ. Από το χρονικό αυτό σημείο και με τις επακόλουθες διεθνείς συμβάσεις τα κράτη και η ανθρωπότητα στο σύνολό της, βρίσκονται σε μια διαρκή αντιπαλότητα με ένα φαινόμενο συνεχώς επεκτεινόμενο, με ένα φαινόμενο πολύπλοκο, διαπλεκόμενο και με την ατομική ψυχολογία αλλά και με την κοινωνικοοικονομική και πολιτισμική πραγματικότητα του σημερινού ραγδαία μεταλασόμενου κόσμου. Το φαινόμενο «ναρκωτικά» ευνοούμενο από τις πρόσφατες εξελίξεις και ιδιαίτερα τόσο από την αυξημένη ελευθερία διακίνησης αγαθών και κεφαλαίων όσο και από την εκμηδένιση των γεωγραφικών αποστάσεων, συνδέεται πλέον άρρηκτα με την παράνομη διεθνή εμπορία, το λαθρεμπόριο παντός τύπου και το οργανωμένο έγκλημα, δραστηριότητες που αποφέρουν τεράστια κέρδη και εξασφαλίζουν απειλητική διείσδυση στο παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Το πρόβλημα όπως διαμορφώνεται στην ιστορική του εξέλιξη χαρακτηρίζεται σήμερα:

- Από τη διεύρυνση του φάσματος των καταναλισκόμενων ουσιών με σταδιακή μετατόπιση του κέντρου προτίμησης από την κάνναβη στα οπιούχα, από αυτά στην κοκαΐνη, από αυτή στα συνθετικά διεγερτικά, με κατάληξη στην πολυτοξικοεξάρτηση.

- Από τη διάσπαση των παραδοσιακών φραγμάτων της ηλικίας (μετατοπίζεται στις νεότερες ηλικίες), των φύλων (μη περιοριζόμενο στους άρρενες), των κρατικών και κοινωνικοοικονομικών συνόρων (οικουμενοποιείται και διαβρώνει όλες τις κοινωνικές τάξεις).

- Από την αποσύνδεσή του από τις ιδεολογικές του αφετηρίες τα κινήματα κοινωνικής διαμαρτυρίας (αντιπολεμικά, αντικαταναλωτικά, αντιεξουσιαστικά) και την ένταξή του σε ένα παγκόσμιο δίκτυο στεγνών παράνομων εμπορικών υποθάλπει το επικρατούν κλίμα της διάχυτης αμφισβήτησης των παραδοσιακών αξιών, της αξιοπιστίας των θεσμών και της κοινωνικής αλληλεγγύης.

Εννοιολογικές διευκρινήσεις - Ορολογία

Όπως εμφανίζεται στην ονομασία της, η Διακομματική Κοινοβουλευτική Επιτροπή «για την αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών» διατηρεί τον όρο «ναρκωτικά» για λόγους περισσότερο επικοινωνιακούς παρά ουσιαστικούς και επιστημονικούς. Ο όρος «ναρκωτικά» είναι επιστημονικά άστοχος και δεν καλύπτει παρά ένα μικρό ποσοστό των ψυχοδραστικών - εθιστικών ουσιών. Ανταποκρίνεται κυρίως στις ουσίες που ασκούν κατασταλτική δράση στον εγκέφαλο και έχουν ως πρότυπο τα οπιοειδή. Τα «ναρκωτικά» δεν αποτελούν ομοιογενή ομάδα. Διαφέρουν στη χημική δομή, στις φαρμακολογικές ιδιότητες, στους μηχανισμούς δράσης, στις επιπτώσεις στην υγεία, ακόμα και στις ιδεολογίες και τα ιδεολογήματα που περιβάλλουν τη χρήση τους. Η μεταξύ τους σύνδεση είναι κυρίως νομική και καθιερώθηκε μετά την επιβολή της απαγορευτικής πολιτικής σε διεθνές επίπεδο. Ακόμα και σήμερα κάποιες υπηρεσίες του ΟΗΕ χρησιμοποιούν αυτό τον όρο. Βαθμιαία όμως στη διεθνή σκηνή αντικαθίσταται από άλλους όρους, με επικρατέστερους τους όρους «φάρμακο» (drug), «δρόγη» (drogue), «ουσία» (substance), και τα προσδιοριστικά τους επίθετα, όπως εθιστικά, εξαρτησιογόνα, ψυχοδραστικά φάρμακα ή ουσίες. Και αυτοί όμως οι «όροι», τουλάχιστον στην ελληνική τους απόδοση, χωρίς τους επιθετικούς τους προσδιορισμούς προκαλούν σύγχυση.

Ο όρος «δρόγη» έχει περιορισμένη ούτως ή άλλως διάδοση στη χώρα μας και ουδέποτε σηματοδότησε ουσίες που αντιστοιχούν στα «ναρκωτικά». Εξάλλου η μεταφορά της λέξης "drug" στα ελληνικά με τη λέξη «φάρμακο» δημιουργεί

εννοιολογικό αδιέξοδο μεγαλύτερο από αυτό υπάρχει τώρα με τον όρο «ναρκωτικά», ταυτιζόμενη όχι μόνο με τις ψυχοτρόπες αλλά και με κάθε άλλη θεραπευτική ουσία.

Για όλους τους παραπάνω λόγους επιβάλλεται η αποσαφήνιση των εννοιών στο ελληνικό λεξιλόγιο, με την καθιέρωση του όρου «εξαρτησιογόνες ψυχοδραστικές ουσίες» ή του υπερσυμπί.Υ.κνωμένου «ουσίες». Στα πλεονεκτήματα επιλογής του όρου αυτού συγκαταλέγονται: α) η αποφυγή του αντιεπιστημονικού όρου «ναρκωτικά», γ) η γενίκευση που καταργεί το διαχωρισμό σε νόμιμες και μη ουσίες, β) η συμβατότητα με τη διαμορφούμενη στο διεθνή χώρο ορολογία, δ) η αποφυγή της σύγχυσης με τα φάρμακα και ιδιαίτερα με τα μη εξαρτησιογόνα ψυχοφάρμακα.

Προκειμένου εν τούτοις να αποκτήσει ο όρος χρηστική ιδιότητα και εννοιολογική ταυτότητα είναι φανερό πως πρέπει να περιλάβει μόνο εκείνες από τις νόμιμες ή μη καθώς και τις συνθετικές ή μη ουσίες, που έχουν κατά κύριο λόγο ψυχοδραστικές ιδιότητες (δηλ. μεταβάλλουν τον ψυχισμό, πρωταρχικά τη διάθεση και κατ'επέκταση τις γνωσιακές λειτουργίες και τη συμπεριφορά) και επιπλέον:

1. Ενισχύουν την επιθυμία για επαναληπτική χρήση και αυτοχορήγηση, και

2. Προσανατολίζουν την συμπεριφορά κατά προτεραιότητα στη λήψη τους και οδηγούν -δυνητικά- σε προβληματογόνο και εξαρτητική χρήση.

Στους περιορισμούς αυτούς περιλαμβάνονται:

1. Οι νόμιμες και σε μεγάλη έκταση κοινωνικά παραδεκτές ουσίες (οινοπνευματώδη, καπνός) που είναι ψυχοδραστικές ουσίες, αυτοχορηγούνται κατ' επανάληψη και υπόκεινται σε προβληματική και εξαρτητική χρήση.

2. Οι ουσίες που έχουν κατά κύριο λόγο θεραπευτική χρησιμότητα, υπόκεινται όμως δευτερευόντως σε αυτοχορήγηση και εξαρτητική χρήση (υπνωτικά, κωδεϊνούχα σκευάσματα, βενζοδιαζεπίνες κ.ά.)

3. Οι ουσίες που δεν προκαλούν έκδηλες μεταβολές νευροπροσαρμογής και κατ' ακολουθία, αυξημένη αντοχή και στερητικό σύνδρομο με την διακοπή λήψης, αλλά παρά ταύτα προσανατολίζουν τη συμπεριφορά στην κατ' επανάληψη αυτοχορήγηση, και οδηγούν σε προβληματική και εξαρτητική χρήση.

Αντίθετα δεν περιλαμβάνονται:

1. Οι ουσίες που εξυπηρετούν ανάγκες επιβίωσης του οργανισμού (τρόφιμα, βιταμίνες κλπ.) έστω και αν η καθ' υπερβολή κατανάλωσή τους αποβαίνει βλαπτική για την υγεία.

2. Τα φάρμακα που δεν έχουν ψυχοδραστικές ιδιότητες ή έχουν ψυχοδραστικές ιδιότητες όπως τα ψυχοφάρμακα, δεν ενισχύουν όμως την άνευ θεραπευτικού λόγου αυτοχορήγηση και δεν οδηγούν σε συμπεριφορά εξάρτησης (νευροληπτικά – αντικαταθλιπτικά).

Σύμφωνα με τα ισχύοντα διεθνή συστήματα ταξινόμησης, για να υπαχθεί μία ουσία στην κατηγορία των ψυχοδραστικών εξαρτησιογόνων ουσιών πρέπει, κατά κύριο λόγο, να μεταβάλλει άμεσα ή έμμεσα το συναίσθημα ή την διάθεση του ατόμου χωρίς εν τούτοις να αποτελεί καθοριστικό κριτήριο ένταξης. Με φαρμακολογικά, κυρίως, κριτήρια στο Σύστημα Ταξινόμησης των Νόσων (ICD-10) του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας περιλαμβάνονται οι ακόλουθες 10 κατηγορίες: οπιοειδή, οινοπνευματώδη, κανναβινοειδή, ηρεμιστικά-υπνωτικά, κοκαΐνη, άλλα διεγερτικά ψευδαισθησιογόνα, καπνός, άλλες ουσίες όπως εισπνεόμενοι διαλύτες και τέλος, σύγχρονη χρήση πλειόνων (ψυχοδραστικών) ουσιών.

Από τις παραπάνω, μερικές ουσίες οφείλουν την ένταξή τους στην κατηγορία των ψυχοδραστικών ουσιών, όχι τόσο στην θυμωτρόπο δράση τους, όσο στις εθιστικές τους ιδιότητες (π.χ. η νικοτίνη του καπνού). Άλλες μεταβάλλουν το συναίσθημα, αφού ήδη έχουν επιφέρει πολύ σημαντικότερες μεταβολές σε άλλες εγκεφαλικές λειτουργίες, όπως γίνεται π.χ. με τις ψευδαισθησιογόνες ουσίες, οι οποίες επηρεάζουν κατά κύριο λόγο την αντίληψη. Ακόμα και εκείνες οι ουσίες που πρωταρχικά και κυρίως μεταβάλλουν το συναίσθημα δεν έχουν κοινές φαρμακολογικές ιδιότητες. Άλλες είναι κατασταλτικές

και άλλες διεγερτικές. Σε άλλες τα φαινόμενα της «αντοχής» και της «εξάρτησης» είναι εμφανή και έντονα, σε άλλες όχι. Άλλες επιδρούν στη συμπεριφορά προς μία κατεύθυνση στις μικρές δόσεις και προς την αντίθετη στις μεγάλες. Η ταξινόμηση είναι, κατά συνέπεια, σε σημαντικό βαθμό συμβατική και χρηστική και δεν προκύπτει από την εφαρμογή ενός ενιαίου κριτηρίου.

Η πολιτική -εθνική και διεθνής- απέναντι στα «Ναρκωτικά» έχει την επιστημονική της αφετηρία στις φαρμακολογικές ιδιότητες των ουσιών, διαμορφώνεται όμως στην πράξη κατά κύριο λόγο με βάση το νομικό τους καθεστώς, με αποτέλεσμα ο όρος «Ναρκωτικά» να παραπέμπει σε νομικό παρά σε φαρμακολογικό πλαίσιο αναφοράς και με κριτήρια τους νομικούς περιορισμούς οι ψυχοδραστικές ουσίες ταξινομούνται ως εξής:

- Νόμιμες και ελεύθερες ελέγχου ουσίες: δεν υπάρχουν ειδικοί περιορισμοί, παρά μόνο εκείνοι που ισχύουν για κάθε καταναλωτικό προϊόν. Η καφεΐνη αποτελεί τον τυπικό εκπρόσωπο αυτής της κατηγορίας. Επίσης, σε άλλες χώρες, το οινόπνευμα και ο καπνός διατίθενται χωρίς περιορισμούς.

- Νόμιμες αλλά με ειδικούς περιορισμούς ουσίες: διαφορές από χώρα σε χώρα. Περιλαμβάνονται στην κατηγορία αυτή κυρίως:

1. Οι φαρμακευτικές ουσίες και από αυτές ειδικότερα τα ηρεμιστικά της κατηγορίας των βενζοδιαζεπινών και τα βαρβιτουρικά, για τα οποία σε άλλες χώρες απαιτείται απλή και σε άλλες ειδική, φυλασσόμενη, ιατρική συνταγή.

2. Το οινόπνευμα, του οποίου σε πολλές χώρες απαγορεύεται η διάθεση σε ανηλίκους, η χρήση στο χώρο εργασίας, η χρήση πριν και κατά την οδήγηση κ.ά.

3. Το κάπνισμα το οποίο στις περισσότερες χώρες απαγορεύεται μέσα στα μεταφορικά μέσα, σε μερικές μάλιστα απαγορεύεται σε όλους τους κοινόχρηστους χώρους, εκτός αν αναγράφεται ρητώς ότι επιτρέπεται.

- Παράνομες ουσίες: δεν επιτρέπεται και τιμωρείται η παραγωγή, η διακίνηση, η διάθεση, η χρήση και η κατοχή. Στην κατηγορία αυτή υπάγονται όλες εκείνες οι ουσίες που είναι γνωστές ως ναρκωτικά και περιλαμβάνονται κυρίως τα οπιοειδή, τα ψυχοδιεγερτικά (κοκαΐνη, αμφεταμίνες), τα ψευδαισθησιογόνα (LSD κλπ), καθώς και τα προϊόντα της ινδικής κάνναβης (χασίς, μαριχουάνα). Νομίμως επιτρέπεται η χρήση μόνο ορισμένων ουσιών της κατηγορίας αυτής, για θεραπευτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, με ειδικές προϋποθέσεις και μόνο μετά από αυστηρό έλεγχο. Στην κατηγορία των παρανόμων σε μερικές χώρες (Ισλαμικές, π.χ.) ουσιών περιλαμβάνεται το οινόπνευμα. Σε άλλες χώρες δεν περιλαμβάνεται η κάνναβη, ενώ σε άλλες απαγορεύεται η χρήση, όχι όμως και η παραγωγή του οπίου και των παραγώγων του.

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΚΗΝΗ ΣΤΟ ΘΕΜΑ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ

Αποτελεί κοινό τόπο η διαπίστωση ότι το πρόβλημα των ναρκωτικών είναι οικουμενικό και δεν υπάρχουν χώρες, κράτη ή γεωγραφικές περιοχές της γης που παραμένουν απρόσβλητες από τη λεγόμενη «μάστιγα» των ναρκωτικών. Αποτελεί επίσης κοινό τόπο η διαπίστωση ότι παρ'όλες τις επισημάνσεις για τους κινδύνους και τις καταβαλλόμενες διεθνείς προσπάθειες η διάδοση των ναρκωτικών είναι άμεσα συνυφασμένη με την αυξανόμενη κερδοφορία του παράνομου εμπορίου και συνεχίζει να παρουσιάζει πολλαπλασιαστική δυναμική.

Σύμφωνα με στοιχεία του UNDCP (Διεθνές Πρόγραμμα Ελέγχου των Ναρκωτικών των Ηνωμένων Εθνών) τα τελευταία δέκα χρόνια υπάρχει μια σαφής αύξηση της παραγωγής οπιοειδών (3,830 τόνοι το 1990 – 4,860 τόνοι το 1997 και με το διπλασιασμό της παραγωγής του οπίου από 2.100 τόνους το 1998 σε 4.600 το 1999 στο Αφγανιστάν η παγκόσμια παραγωγή θα ξεπεράσει τους 6.000 τόνους). Η παραγωγή κόκας φαίνεται να έχει μειωθεί (363,981 τόνοι το 1990 – 302,523 τόνοι το 1997) ενώ η παραγωγή των συνθετικών διεγερτικών αυξάνεται ιλιγγιωδώς. Στην κατανάλωση ναρκωτικών ουσιών – αν εξαιρέσουμε τα διάφορα ηρεμιστικά – πρώτη είναι η κάνναβη με ποσοστό 2,45% του παγκόσμιου πληθυσμού. Ακολουθούν τα

διεγερτικά τύπου αμφεταμίνης με ποσοστό 0,52% , τα παραισθησιογόνα με 0,44%, η κοκαΐνη με 0,23% και η ηρωίνη με 0,14%.

Όλες οι Εκθέσεις των Διεθνών Οργανισμών πιστοποιούν τη στενή σύνδεση του εμπορίου των Ναρκωτικών με τις άλλες μεζόνος σημασίας παράνομες δραστηριότητες (λαθρεμπόριο όπλων και Π.Υ.ρηνικού υλικού, διακίνηση και ξέπλυμα παράνομου χρήματος κ.α.) καθώς και τη διείσδυση των «ναρκωκεφαλαίων» στη νόμιμη χρηματοπιστωτική αγορά.

Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΗΕ, ο τζίρος από τα ναρκωτικά ανέρχεται σε 8% του Παγκόσμιου Εμπορίου και είναι ενδεχόμενο ο τζίρος αυτός να αντιπροσωπεύει το 2,5-5% του παγκόσμιου ακαθάριστου προϊόντος, ποσοστού που είναι πολλαπλάσιο σε περιοχές με μεγάλη κατανάλωση, όπως η Ευρώπη και η Β. Αμερική. Πρόσφατες εκτιμήσεις από το ΟΔΟΚΡ του ΟΗΕ, από το ΟΝΔΟΡ (Γραφείο της Εθνικής Πολιτικής για τον Έλεγχο των Ναρκωτικών των ΗΠΑ) δείχνουν ότι ξοδεύονται περίπου 500 δις. δολάρια κάθε χρόνο παγκοσμίως για προμήθεια παράνομων ουσιών. Οι ΗΠΑ έχουν 10-15% μέρος αυτού του ποσού, αν και το ποσοστό των καταναλωτών στην χώρα αυτή αντιστοιχεί περίπου στο 2% του συνόλου των καταναλωτών στον κόσμο. Το ξέπλυμα χρήματος από το παγκόσμιο εμπόριο των ναρκωτικών έχει προσλάβει τεράστιες διαστάσεις. Σε 200 δις. δολάρια υπολογίζεται το ποσό του «ξεπλυμένου» χρήματος που νομιμοποιείται κάθε χρόνο ενώ αυτό που αποκαλύπτεται δεν υπερβαίνει τα 500 εκ. δολάρια, αντιστοιχεί δηλαδή, μόνο στο 1% περίπου του ποσού που δεν «συλλαμβάνεται».

Η αντιμετώπιση του προβλήματος – στο επίπεδο του περιορισμού της διαθεσιμότητας και του ποινικού κολασμού – συνεπάγεται κι αυτή τεράστιο κόστος που ενδεικτικά αντανάκλαται στο γεγονός ότι το κύριο ανά τον κόσμο μέρος της επιβάρυνσης του δικαστικοσφρονιστικού συστήματος το κατέχει η κάθε μορφής δραστηριότητα που συνδέεται με τα «ναρκωτικά». Οι φυλακισμένοι σε μερικές χώρες του κόσμου για αδικήματα συνδεδεμένα με τα ναρκωτικά προσεγγίζουν ή υπερβαίνουν το 50% του συνόλου των φυλακισμένων.

Πολιτική και δράσεις στο επίπεδο των Ηνωμένων Εθνών

Οι διεθνείς προσπάθειες για την αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών συντονίζονται και τελούν άμεσα ή έμμεσα υπό την αιγίδα του ΟΗΕ. Ο ΟΗΕ έχει ασχοληθεί με το θέμα του ελέγχου των ναρκωτικών και ήδη από το 1962 συνέταξε την πρώτη διεθνή σύμβαση, η οποία συμπληρώθηκε το 1971 και το 1972. Το 1988 ψηφίστηκε από τον Οργανισμό η Σύμβαση του ΟΗΕ κατά της Παράνομης Διακίνησης Ναρκωτικών και Ψυχοτρόπων Ουσιών που τέθηκε σε ισχύ το Νοέμβριο του 1999.

Οι κυριότεροι οργανισμοί που λειτουργούν σήμερα στο επίπεδο Ηνωμένων Εθνών μέσα από σχετικές Διακρατικές Συμβάσεις, είναι οι ακόλουθοι:

1. Διεθνές Πρόγραμμα Ελέγχου των Ναρκωτικών των Ηνωμένων Εθνών (UNDCP)
2. Επιτροπή Ναρκωτικών Ουσιών (CND)
3. Διεθνής Επιτροπή Ελέγχου Ναρκωτικών (INCB)
4. Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (WHO)
5. Διεθνής Αστυνομική Οργάνωση (Interpol)
6. Παγκόσμια Τελωνειακή Οργάνωση (WCO).
7. Τελευταία λειτουργεί ένας νέος Οργανισμός το «Γραφείο για τον Έλεγχο και την Πρόληψη των Ναρκωτικών και του Εγκλήματος» με έδρα τη Βιέννη (ΟΔΟΚΡ).

Ειδική Σύνοδος του ΟΗΕ

Στην Ειδική Σύνοδο που συγκάλεσε το 1998 η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ για το πρόβλημα των Ναρκωτικών και στην οποία συμμετείχαν εκπρόσωποι 130 κυβερνήσεων ψηφίστηκε μια Πολιτική Διακήρυξη, μερικά αποσπάσματα της οποίας παραθέτουμε γιατί συνοψίζουν τις βασικές αρχές, τις κυριότερες οδηγίες και τα σημαντικότερα μέτρα αντιμετώπισης του προβλήματος των ναρκωτικών που προτείνει ο ΟΗΕ μέχρι

το έτος 2008.

"Εμείς τα κράτη-μέλη των Ηνωμένων Εθνών,

Αναγνωρίζοντας ότι η μείωση της ζήτησης είναι απαραίτητη προϋπόθεση για να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα των ναρκωτικών στον κόσμο, δεσμευόμαστε να εισαγάγουμε στα εθνικά προγράμματα και την πολιτική μας τις διατάξεις που περιέχονται στη "Διακήρυξη για τις Κατευθυντήριες Αρχές για τη Μείωση της Ζήτησης των Ναρκωτικών", να εργαστούμε στενά με το Πρόγραμμα του ΟΗΕ για τον Έλεγχο των Ναρκωτικών, ώστε να αναπτύξουμε στρατηγικές δράσης που θα βοηθήσουν να εφαρμοστεί η Διακήρυξη και να καθιερώσουμε το έτος 2003 ως τον χρονικό στόχο για την ενίσχυση ή τη δημιουργία νέων στρατηγικών και προγραμμάτων μείωσης των ναρκωτικών, σε στενή συνεργασία με τις υπηρεσίες δημόσιας υγείας, κοινωνικής πρόνοιας και τις αρχές της επιβολής του νόμου.

Εμείς δεσμευόμαστε να πετύχουμε έως το έτος 2008 σημαντικά και σταθμητά αποτελέσματα στον τομέα της μείωσης της ζήτησης.

Καλούμε όλα τα Κράτη να λάβουν υπόψη τα αποτελέσματα της Ειδικής Συνόδου όταν θα καθορίσουν τις εθνικές πολιτικές και τα προγράμματά τους, να δίνουν αναφορά κάθε δύο χρόνια στην Επιτροπή για τα Ναρκωτικά ως προς τις προσπάθειές τους να επιτύχουν τους στόχους αυτούς τα έτη 2003 και 2008 και ζητούμε από την Επιτροπή να αναλύει αυτές τις εκθέσεις με σκοπό να ενισχύσει την προσπάθεια συνεργασίας για την καταπολέμηση του προβλήματος των ναρκωτικών στον κόσμο."

Επιμέρους Θέματα της Ειδικής Συνόδου

Στην Ειδική Σύνοδο του ΟΗΕ συζητήθηκαν εκτενώς τα πιο "επίκαιρα" θέματα που άπτονται του προβλήματος. Συγκεκριμένα, συζητήθηκε το θέμα των συνθετικών ναρκωτικών, τα οποία παράγονται εύκολα σε εργαστήρια, καθώς πρώτη ύλη τους είναι χημικά συστατικά τα οποία χρησιμοποιούνται νόμιμα στη φαρμακοβιομηχανία, γεγονός που καθιστά δύσκολο τον έλεγχό τους. Το ενδιαφέρον της Συνόδου, επικεντρώθηκε και στο θέμα του ξεπλύματος χρημάτων που προέρχονται από την παράνομη διακίνηση ναρκωτικών και άλλα σοβαρά εγκλήματα καθώς και στο θέμα της εξάλειψης ή δραστηρικής μείωσης της παράνομης καλλιέργειας των ναρκωτικών. Μεταξύ των άλλων προτείνεται όλα τα κράτη-μέλη να πάρουν νομοθετικά μέτρα προκειμένου να καταστήσουν παράνομο το «ξέπλυμα», να διευκολύνουν την ανίχνευση και την κατάσχεση και, τέλος –και το σημαντικότερο– να εξασφαλίσουν την πρόσβαση των Ερευνητικών Αρχών στα αρχεία των Τραπεζικών και των Εμπορικών και Οικονομικών Οργανισμών, παραβλέποντας το «τραπεζικό απόρρητο». Ειδική έμφαση δόθηκε στην αναγκαίοτητα συνεργασίας μεταξύ των δικαστικών και δικωτικών αρχών των κρατών.

Διακήρυξη για τις Κατευθυντήριες Αρχές Μείωσης της Ζήτησης Ναρκωτικών – Πρόγραμμα Δράσης

Ειδική μνεία έγινε για τη μείωση της ζήτησης των ναρκωτικών, που αποτελεί βασικό παράγοντα στη διαμόρφωση της πολιτικής ελέγχου των ναρκωτικών. Λόγω της ιδιαίτερης σημασίας του θέματος αυτού, η Ειδική Σύνοδος προχώρησε στην κατάρτιση ενός προγράμματος δράσης, για την εφαρμογή της Διακήρυξης στον τομέα της μείωσης της ζήτησης ναρκωτικών. Στο Πρόγραμμα Δράσης περιγράφονται οι 16 στόχοι που πρέπει να επιτευχθούν, οι απαιτούμενες δράσεις (εθνικές και διεθνείς) και το αναμενόμενο αποτέλεσμα.

Η πρώτη ενότητα στόχων αφορά τη δέσμευση των κρατών ότι θα υλοποιήσουν τη Διακήρυξη, ότι θα εφαρμόσουν εθνικές στρατηγικές που θα ενσωματώνουν τις κατευθυντήριες αρχές της Διακήρυξης και θα λειτουργήσουν σε μακροπρόθεσμη βάση ότι θα αναπτυχθεί μηχανισμός τέτοιος σε κάθε χώρα που θα εξασφαλίζει τη συντονισμένη συμμετοχή αρμόδιων φορέων και τομέων της κοινωνίας στην εφαρμογή της εθνικής στρατηγικής.

Η επόμενη ενότητα στόχων αφορά τον τρόπο διαπίσωσης

του προβλήματος. Συγκεκριμένα, μέσω της δημιουργίας εθνικού συστήματος παρακολούθησης των ναρκωτικών – πράγμα που έχει γίνει ήδη στην Ελλάδα με το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά και την Τοξικομανία (ΕΚΤΕΠΝ), το οποίο λειτουργεί στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Κέντρου Παρακολούθησης των Ναρκωτικών και της Τοξικομανίας θα επιδιωχθεί η διαπίστωση των αιτιών και συνεπειών της κατάχρησης ουσιών. Στο ίδιο πλαίσιο και για την καλύτερη οργάνωση των εθνικών στρατηγικών θα αναπτυχθούν ερευνητικά προγράμματα με θέμα τη μείωση της ζήτησης των ναρκωτικών.

Οι στόχοι που θα πρέπει να επιτευχθούν μέσω των προγραμμάτων μείωσης της ζήτησης παράνομων ουσιών, επικεντρώνονται στην πρόληψη, τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση σε όλους τους χώρους της κοινωνικής ζωής, αλλά και την προώθηση στενής συνεργασίας μεταξύ των φορέων και οργανισμών που υλοποιούν τέτοια προγράμματα. Κατά το σχεδιασμό προγραμμάτων μείωσης της ζήτησης θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ιδιαιτερότητες και οι συγκεκριμένες ανάγκες των ομάδων-στόχων καθώς και η ανάγκη ανάπτυξης ειδικής στρατηγικής επικοινωνίας με τις ομάδες υψηλού κινδύνου.

Πρέπει επίσης, να γίνουν εκστρατείες ενημέρωσης του γενικού πληθυσμού, αλλά και να προωθηθούν προγράμματα ενημέρωσης για τα ΜΜΕ, τις μη κυβερνητικές οργανώσεις, αλλά και τους πολιτικούς και όλους όσοι έχουν ρόλο "παιδαγωγού", εκπαιδευτικούς, θρησκευτικούς λειτουργούς, συνδικαλιστές κλπ. Τέλος, πρέπει να αξιολογηθούν και να αξιοποιηθούν τα αποτελέσματα των επιμέρους δράσεων προκειμένου να εφαρμοστούν οι καλύτερες δράσεις στο μελλοντικό σχεδιασμό προγραμμάτων μείωσης της ζήτησης.

Το UNDCP σε συνεργασία με άλλους οργανισμούς θα βοηθήσει τα κράτη σε όλες τις παραπάνω προσπάθειες προσφέροντας την τεχνογνωσία του, αλλά και διευκολύνοντας τις ανταλλαγές πληροφοριών και εμπειριών μεταξύ των διαφόρων κρατών.

Το Διαδίκτυο (Internet) και τα Ναρκωτικά

Το διαδίκτυο, με τις απεριόριστες επικοινωνιακές του δυνατότητες και τη ραγδαία αυξανόμενη χρήση του σε παγκόσμιο επίπεδο, όπως είναι αναμενόμενο, εμπλέκει –και θα εμπλέκει– διαρκώς και περισσότερο– μεταξύ των άλλων και το πρόβλημα των «ναρκωτικών». Όλες οι προβλέψεις συγκλίνουν ότι σε σύντομο χρονικό διάστημα το διαδίκτυο θα υποκαταστήσει όλα τα άλλα μέσα μαζικής, άμεσης και ανταλλακτικής επικοινωνίας και θα κυριαρχήσει ως μέσο όχι μόνο διακίνησης πληροφοριών αλλά και ως παντοδύναμο εργαλείο προαγωγής ιδεών και συμπεριφορών θετικών και αρνητικών. Η ηλεκτρονική παιδεία δια μέσου του Internet αποτελεί ευκαιρία και απειλή. Ευκαιρία γιατί μπορεί να αξιοποιηθεί στην ανάπτυξη προγραμμάτων προαγωγής της υγείας και θετικών συμπεριφορών και απειλή γιατί –όπως ήδη συμβαίνει– μπορεί να προαγάγει τη διάδοση και εμπορία των «ναρκωτικών». Υπολογίζεται (από το ODCCP) ότι στις «απλές» ηλεκτρονικές συναλλαγές που ανέρχονται σε 2 δισ. ημερησίως, ποσο περίπου 300 εκ. δολ. Αντιστοιχεί στο «ξεπλυνόμενο» χρήμα. Όπως έχουν σήμερα τα πράγματα το διαδίκτυο είναι θεσμικά ανοχύρωτο και επιτρέπει την αξιοποίησή του προς την αρνητική κατεύθυνση. Ο σημερινός χρήστης του Internet μαθαίνει από τις ιστοσελίδες του κυβερνοχώρου όχι μόνο πώς να υπερασπίζεται την «νομιμότητα» της χρήσης ναρκωτικών, πώς να προφυλάσσεται από την ποινική αντιμετώπιση αλλά και πώς να παρασκευάζει και διακινεί ο ίδιος συνθετικά ναρκωτικά (ενδεικτικός τίτλος: "how to make drugs, smuggling drugs and other contraband, list of legal drugs, cheap drugs etc"). Τόσο σε εθνικό αλλά κυρίως σε διεθνές επίπεδο καταβάλλονται προσπάθειες και αναπτύσσονται δράσεις (υπό ποικίλες επωνυμίες) περιορισμού της διάδοσης «βλαπτικών» πληροφοριών αλλά και επιβολής διαφόρων μεθόδων ελέγχου της προσβασιμότητας σε «ύποπτο» υλικό στο διαδίκτυο. Όμως προς το παρόν το πρόβλημα στις νομικές, στις τεχνολογικές και στις ευρύτερα ιδεολογικές του διαστάσεις (ελευθερία

διακίνησης ιδεών – προάσπιση του κοινωνικού συμφέροντος) παραμένει ανοικτό.

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Τόσο οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και ο ευρύτερος ευρωπαϊκός χώρος αποτελούν την γεωγραφική περιοχή με υψηλούς δείκτες κατανάλωσης «ναρκωτικών» και αντίστοιχα ένα από τα σημαντικότερα κέντρα εμπορίας των ουσιών αυτών (βλ. πίνακα σελ. 68). Μια πρώτη συλλογική προσπάθεια προσέγγισης του προβλήματος έγινε από το Συμβούλιο της Ευρώπης με τη δημιουργία Ομάδας Εργασίας που φέρει το όνομα του Προέδρου της και είναι γνωστή ως Ομάδα Πομπιντού. Στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη μελέτη και αντιμετώπιση του προβλήματος λειτουργούν τα ακόλουθα όργανα:

1. Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για τα Ναρκωτικά (EMCDDA)
2. Ευρωπαϊκή Επιτροπή
3. Μονάδα Ναρκωτικών της Europol (EDU)
4. Οριζόντια Ομάδα Εργασίας για τα Ναρκωτικά (πρώην Επιτροπή CELAD)
5. Ομάδα του Δουβλίνου (διευρυμένη μορφή της CELAD με τη συμμετοχή των ΗΠΑ, Καναδά, Αυστραλίας, Ιαπωνίας, Νορβηγίας)

Επίσης εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης λειτουργούν κατά Π.Υ.λώνες τρεις ομάδες εργασίας. Ο Π.Υ.λώνας I έχει αντικείμενο εργασίας την «υγεία» (πρόληψη της εξάρτησης, ενημέρωση κοινού, AIDS κ.α.) και την εφαρμογή του τμήματος της συνθήκης Schengen που αναφέρεται στην καταπολέμηση των ναρκωτικών. Ο Π.Υ.λώνας II έχει ως αντικείμενο εργασίας τα «ναρκωτικά» και ειδικότερα την προώθηση της Ευρωπαϊκής πολιτικής στα ναρκωτικά σε τρίτες χώρες που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην παραγωγή και διακίνηση ναρκωτικών. Ο Π.Υ.λώνας III έχει ως αντικείμενο εργασίας τα «Ναρκωτικά και το Οργανωμένο έγκλημα, την Τελωνειακή Συνεργασία και τη Διεθνή Οργανωμένη Εγκληματικότητα».

Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (EMCDDA)

Τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Κέντρου Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας πρότεινε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Καταπολέμησης των Ναρκωτικών (CELAD) και η πρόταση έτυχε θερμής υποδοχής από τα όργανα της Ε.Ε.. Με απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στις 30/10/93 τέθηκε σε ισχύ ο κανονισμός του και το Κέντρο συστάθηκε το 1994 και άρχισε να λειτουργεί το 1995.

Το Ευρωπαϊκό Κέντρο έχει την ευθύνη της συλλογής αντικειμενικών και συγκρίσιμων σε ευρωπαϊκό επίπεδο πληροφοριών σχετικά με τη διακίνηση των ναρκωτικών, τις ακολουθούμενες στρατηγικές, τις συνέπειες του προβλήματος των ναρκωτικών, τη ζήτηση και τα μέτρα για τον περιορισμό της ζήτησης. Στην προσπάθεια συγκέντρωσης των παραπάνω πληροφοριών το Ευρωπαϊκό Κέντρο διαθέτει ένα μηχανογραφημένο δίκτυο, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά και την Τοξικομανία (REITOX), το οποίο δέχεται αλλά και αποστέλλει στοιχεία στα αντίστοιχα Εθνικά Κέντρα του Δικτύου. Τα στοιχεία που συλλέγει το Ευρωπαϊκό Κέντρο, καθώς και η εικόνα για τα ναρκωτικά στην Ευρώπη που παρουσιάζεται μέσω αυτών, δημοσιεύονται στις ετήσιες εκθέσεις του Κέντρου.

Ετήσια Έκθεση του EMCDDA (ΕΚΤΕΠΝ) σχετικά με την κατάσταση του προβλήματος των ναρκωτικών στην Ε.Ε. (1999)

Η κατάσταση των ναρκωτικών στην Ευρωπαϊκή Ένωση και σε κάθε κράτος-μέλος της χωριστά απεικονίζεται τα τελευταία χρόνια στις ετήσιες εκθέσεις του Ευρωπαϊκού Κέντρου Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (ΕΚΠΝΤ). Στην αξιολόγηση των στοιχείων που παρέχει τον ΕΚΠΝΤ πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ακόμη δεν έχει επιτευχθεί ο επιθυμητός βαθμός έγκυρης συγκρισιμότητας μεταξύ των στοιχείων των κρατών-μελών και αυτό γιατί δεν υπάρχει κοινή μεθοδολογία

στη συγκέντρωσή τους. Επίσης πολλοί παράγοντες, κοινωνικοί, πολιτικοί, πολιτιστικοί, όπως είναι φυσικό, επηρεάζουν την επικράτηση της χρήσης ναρκωτικών στις διάφορες χώρες. Το Ευρωπαϊκό Κέντρο στην προσπάθειά του να μειώσει αυτές τις διαφορές αναπτύσσει κοινές κατευθυντήριες γραμμές για να χρησιμοποιηθούν στις έρευνες. Το αποτέλεσμα είναι ότι βελτιώνονται συνεχώς και η εγκυρότητα και η συγκρισιμότητα των στοιχείων.

Τα πιο σημαντικά και άξια αναφοράς στοιχεία που παρέχονται στην τελευταία έκθεση του Κέντρου το 1999 και καλύπτουν το προηγούμενο έτος είναι τα ακόλουθα:

Η Έκταση της Χρήσης

Η κάνναβη είναι η πιο διαδεδομένη – με σημαντική διαφορά από τις υπόλοιπες – παράνομη ναρκωτική ουσία σε όλες τις χώρες. Το ποσοστό των ενηλίκων που έχει κάνει χρήση κάνναβης τουλάχιστον μία φορά στη ζωή τους ποικίλλει από 10% έως 20-30%, με τα υψηλότερα ποσοστά στη Δανία, την Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Δεύτερη ουσία σε χρήση – τουλάχιστον μία φορά – είναι οι αμφεταμίνες σε ποσοστό 1-4% των ενηλίκων των κρατών μελών, με τα υψηλότερα ποσοστά στο Ηνωμένο Βασίλειο. Τρίτη θέση κατέχει η κοκαΐνη με ποσοστό 1-3%. Όσον αφορά την πρόσφατη χρήση (κατά το τελευταίο δωδεκάμηνο) τόσο της κάνναβης όσο και των άλλων ουσιών το ποσοστό είναι αρκετά μειωμένο (1-9% για την κάνναβη και 1% το πολύ για τις υπόλοιπες ουσίες).

Στο μαθητικό πληθυσμό (μέχρι 16 ετών), από τα στοιχεία που υπάρχουν κυρίως από τις έρευνες ESPAD, διαφαίνονται μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών ως προς τη χρήση κάνναβης τουλάχιστον μία φορά. Το ποσοστό κυμαίνεται από 5-40% με το υψηλότερο ποσοστό στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία. Οι διαλύτες είναι η δεύτερη πιο διαδεδομένη παράνομη ουσία στους νέους 15-16 ετών με ποσοστά χρήσης από 3-4% έως 20% (πάλι το υψηλότερο ποσοστό στο Ηνωμένο Βασίλειο). Στην Ελλάδα και τη Σουηδία η χρήση διαλυτών έρχεται στην πρώτη θέση με δεύτερη την κάνναβη. Ως προς τη χρήση αμφεταμινών το ποσοστό κυμαίνεται από 1 έως 13%, ενώ χρήση κοκαΐνης γίνεται σε ποσοστό 1-3% και χρήση ηρωΐνης σε ποσοστό 1%.

Ως προς την εκτίμηση της προβληματικής (εξαρτητικής) χρήσης ναρκωτικών, το Κέντρο συμπεραίνει – με την επιφύλαξη ότι τα στοιχεία που έχει ως προς την επικράτηση, μόνο αδρές εκτιμήσεις μπορούν να θεωρηθούν, αφού μεγάλο ποσοστό χρηστών σκληρών ναρκωτικών το αποκρύπτουν με το φόβο του στιγματισμού – ότι η χαμηλότερη επικράτηση προβληματικής χρήσης παρουσιάζεται στη Γερμανία και η υψηλότερη στην Ιταλία, το Λουξεμβούργο και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Από τα άτομα που εισάγονται για θεραπεία σε όλες τις χώρες, τα περισσότερα – σε ποσοστό 70-95% – είναι χρήστες ηρωΐνης, κατά δεύτερο λόγο χρήστες κοκαΐνης (10%) και κατά τρίτο κάνναβης (2-10%). Διαφαίνεται, ωστόσο μια τάση μείωσης των εισαγωγών σε θεραπευτικά προγράμματα για απεξάρτηση από οπιούχα και αύξηση των εισαγωγών για απεξάρτηση από κοκαΐνη και κάνναβη. Υπολογίζεται ότι οι τοξικοεξαρτημένοι στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (πληθυσμός 375 εκ.) ανέρχονται σε 1 - 1 1/5 εκ.

Χαμηλότερα ποσοστά προβληματικής χρήσης (3 σε 1.000 κατοίκους) αναφέρονται για τη Γερμανία, την Αυστρία, τη Φινλανδία, τη Σουηδία και υψηλότερα για την Ιταλία, το Λουξεμβούργο και τη Μ. Βρετανία (7-8 σε 1.000 κατοίκους).

Προκειμένου να εκτιμηθούν και να συγκριθούν τα στοιχεία για τη θνησιμότητα των χρηστών ναρκωτικών στα κράτη μέλη το Ευρωπαϊκό Κέντρο συνεργάζεται με την Eurostat και τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ) για να αναπτυχθούν οι δράσεις που θα βοηθήσουν προς αυτήν την κατεύθυνση. Πάντως οι περισσότεροι θάνατοι που αποδίδονται στη χρήση ναρκωτικών οφείλονται κατά πρώτο λόγο στα οπιούχα και κατά δεύτερο λόγο στο αλκοόλ και τις βενζοδιαζεπίνες. Κάθε χρόνο καταγράφονται 6.000-7.000 θάνατοι με μία τάση μείωσης σε σχέση με τις αρχές του 1990 σε πολλές χώρες, με εξαιρέσεις όπως η Ελλάδα που κατατάσσεται στην δεύτερη θέση σε ρυθμό

αύξησης θανάτων.

Οι συλλήψεις που αφορούν αδικήματα περί τα ναρκωτικά έχουν αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία δέκα χρόνια. Έχουν διπλασιαστεί στη Δανία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο και τη Σουηδία και υπερεξαπλασιαστεί στο Βέλγιο, την Ελλάδα, την Ισπανία, την Πορτογαλία και τη Φινλανδία. Η χρήση στις φυλακές είναι μεγάλη. Το 30-90% των κρατούμενων αναφέρουν χρήση, και από αυτούς το 10-45% θεωρούνται προβληματικοί χρήστες (εξαρτημένοι).

Όλα σχεδόν τα κράτη της Ε.Ε. ως προς την πολιτική αντιμετώπισης κινούνται προς την ισόρροπη ανάπτυξη των κατασταλτικών και προληπτικών – θεραπευτικών μέτρων. Η προστασία της υγείας συνιστά προτεραιότητα. Όπως εμφανίζεται και στον πίνακα ποινικής αντιμετώπισης χρήσης, κατοχής και εμπορίας των «ναρκωτικών» στα κράτη-μέλη της Ε.Ε. υπάρχει μεταξύ τους σημαντική διαφοροποίηση.

Πολιτική και Δράσεις της Ε.Ε. σχετικές με τη Μείωση της Ζήτησης (Πρόληψη)

Με βάση τις πληροφορίες του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου, η επικρατούσα τάση στον Ευρωπαϊκό χώρο είναι να αναπτύξει πολλαπλούς τύπους προγραμμάτων πρωτογενούς πρόληψης που εντάσσονται ως επί το πλείστον σε μια διπλή στρατηγική (βλ. πίνακα σελ. 69). Στη μία που απευθύνεται στο γενικό πληθυσμό και ακολουθεί τους κανόνες της αδιαφοροποίητης και γενικής ενημέρωσης αφ' ενός και της προαγωγής της υγείας αφ'ετέρου. Στην άλλη που απευθύνεται σε ειδικές ομάδες πληθυσμού με κύριο χαρακτηριστικό την υψηλή επικινδυνότητα εμπλοκής στη χρήση, εφαρμόζοντας ειδικές και διαφοροποιημένες ανάλογα με την ομάδα επικοινωνιακές τεχνικές.

Σύμφωνα πάλι με τις πληροφορίες του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου, η συσσωρευθείσα πείρα από την εφαρμογή των προγραμμάτων πρόληψης οδήγησε σε ορισμένες διαπιστώσεις που έχουν διαμορφώσει ένα κατά το μάλλον ή ήττον συγκεκριμένο πλαίσιο πολιτικής στον τομέα της πρόληψης. Το πλαίσιο αυτό περιλαμβάνει την αναγκαιότητα μεταξύ των άλλων της εφαρμογής των εξής αρχών: α) έγκαιρη έναρξη των προγραμμάτων πρόληψης με κύριο στόχο τις νεότερες ηλικιακές ομάδες, β) προσανατολισμός των προγραμμάτων στην προσπάθεια ενίσχυσης των θετικών διαπροσωπικών σχέσεων, της προσωπικής αυτονομίας και της αντίστασης στην πίεση των συνομηλίκων, που οδηγεί σε συμπεριφορές μμητισμού και όχι κριτικής επιλογής, γ) ενσωμάτωση των προγραμμάτων πρόληψης όχι μόνο στο σχολικό πρόγραμμα αλλά και στον ελεύθερο ψυχαγωγικό χρόνο των νέων.

Ο ρόλος των μέσων πληροφόρησης και ιδιαίτερα των ηλεκτρονικών στον τομέα της πρωτογενούς πρόληψης αναγνωρίζεται – όπως είναι φυσικό – ως σημαντικός στο πλαίσιο της σωστής και έγκυρης ενημέρωσης. Εν τούτοις δεν φαίνεται να έχει αξιολογηθεί μέχρι τώρα αυτός ο ρόλος, κυρίως γιατί η αξιολόγηση συναντά ανυπερβλήτες μεθοδολογικές δυσκολίες. Μεγάλη σημασία δίνεται στην πληροφόρηση μέσω του Διαδικτύου και οι προβληματισμοί για τις δυνατότητες αλλά και τις παγίδες που περικλείει αποτελούν αντικείμενο προβληματισμού και διαβουλεύσεων, τόσο στους Ευρωπαίους, όσο και στους Διεθνείς Οργανισμούς (βλ. σελ. 10).

Η έγκαιρη εντόπιση και προσέγγιση, τόσο των μη εξαρτημένων χρηστών, όσο και των πρόσφατων εξαρτημένων, αποτελεί τον Π.Υ.ρήνα των δράσεων στον τομέα της δευτερογενούς πρόληψης. Στοχεύει και στην ανακοπή της περαιτέρω χρήσης αλλά και στην αποσύνδεση από τον συναφή με τη χρήση τρόπο ζωής. Επιτυχία για το σκοπό αυτό θεωρούνται τα προγράμματα προσέγγισης και ενεργητικής παρέμβασης που απευθύνονται στα άτομα που ζουν εξωθημένα στο κοινωνικό περιθώριο (out reach programs).

Τόσο μετά την Ειδική Σύνοδο του ΟΗΕ και την ειδική Διακήρυξη που για πρώτη φορά δίνει έμφαση σε μέτρα πρόληψης και αξιολογεί και την καταστολή ως μέτρο

πρόληψης, όσο και μετά την υπογραφή της Συνθήκης στο Άμστερνταμ που δίνει έμφαση ως πρωταρχικό καθήκον της κοινότητας τη διαφύλαξη της υγείας, η εξάρτηση από τα ναρκωτικά αναγνωρίζεται ως υγειονομικό πρόβλημα με αποτέλεσμα και τα θεραπευτικά προγράμματα να αντιμετωπίζονται ως μέτρα πρόληψης και ως προς τα ναρκωτικά τα ίδια, αλλά και ως προς τις δευτερογενείς από την χρήση τους συνέπειες όπως είναι οι λοιμώξεις (HIV, ηπατίτιδα C κ.α.). Ενταγμένη στην αντίληψη αυτή είναι και η προώθηση όχι μόνο «στεγνών», αλλά και θεραπευτικών προγραμμάτων με υποκατάστατα και κυρίως με μεθαδόνη.

Το 1992 ξεκίνησε ως θεσμός η Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Πρόληψης της Τοξικομανίας που έχει συμβάλει στην ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ επαγγελματιών που συμμετέχουν στην πρόληψη, στην προώθηση των δραστηριοτήτων που αφορούν την πρόληψη σε εθνικό επίπεδο και σε επίπεδο Ε.Ε. και στην ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις εφαρμοζόμενες πρακτικές στον τομέα της πρόληψης.

Προγράμματα Απεξάρτησης («Στεγνά»)

Τα προγράμματα απεξάρτησης στον Ευρωπαϊκό χώρο ποικίλλουν σε Π.Υ.κνότητα σε σχέση με το πληθυσμό, σε μεθοδολογία και σε νομοθετικό πλαίσιο μέσα στο οποίο λειτουργούν. Διακρίνονται σε προγράμματα «κλειστά» βραχείας και μακράς παραμονής και σε «ανοιχτά» (ημερήσιας διαμονής, συμβουλευτικά κ.ά.). Τα πλείστα είναι ανεξάρτητα από ψυχιατρικές υπηρεσίες και γενικότερα από το υγειονομικό σύστημα. Η επικρατούσα θεραπευτική μέθοδος στα αντίστοιχα προγράμματα εντάσσεται στο ευρύ πλαίσιο των συμπεριφερολογικών μαθησιακών προτύπων με άλλοτε άλλο βαθμό προσμίξεων από άλλες ψυχολογικές σχολές.

Η αποτελεσματικότητα και η αποδοτικότητα αυτών των προγραμμάτων δεν έχει επαρκώς αξιολογηθεί, δεδομένης και της ποικιλίας τους και των μεθοδολογικών περιορισμών που από τη φύση τους επιβάλλουν. Γενικώς όμως σε όλες τις χώρες ενθαρρύνεται η επέκτασή τους, είτε ως αυτόνομων, είτε απαρτιωμένων σε πολυδύναμα θεραπευτικά προγράμματα.

Πρωτοποριακή θέση στα προγράμματα αυτά και λόγω χρονικής προτεραιότητας, αλλά και διάδοσης έχουν τα αυστηρές συμπεριφερολογικής μεθοδολογίας προγράμματα Day Tops που ήταν και τα πρώτα που εφαρμόστηκαν στη χώρα μας. Η κυρίαρχου τάση πάντως στις ημέρες μας είναι η αποαυστροποίηση των θεραπευτικών κανόνων και η στροφή σε εκλεκτικού (σύμμεικτου) τύπου προγράμματα πιο προσπατά και ελκυστικά στους εξαρτημένους.

Προγράμματα Υποκατάστασης

Η θεραπεία υποκατάστασης των εξαρτημένων εξακολουθεί να γίνεται σε όλες τις χώρες της Ευρώπης κατά κανόνα με μεθαδόνη αλλά και με άλλες υποκατάστατες ουσίες (όπως η βουπρενορφίνη). Υπολογίζεται πως 300.000 ευρωπαίοι πολίτες είναι ενταγμένοι σε προγράμματα υποκατάστασης που καλύπτουν περίπου το 1/5 του συνόλου των εξαρτημένων και το 1/3 περίπου των εξαρτημένων από ηρωίνη (βλ. πίνακα σελ. 71).

Η αντιμετώπιση των εξαρτημένων από την ηρωίνη και τις οπιοειδείς γενικές ουσίες έχει ως γνωστόν μακρά ιστορία. Η ίδια η ηρωίνη, συνθετικό παράγωγο του οπίου, πρωτοήθηκε αρχικά στην αγορά από την παρασκευαστρια Εταιρεία ως σκεύασμα υποκατάστατο του οπίου για την θεραπεία – απεξάρτηση των «μορφινομανών». Η εισαγωγή της μεθαδόνης, μια ουσίας συνθετικής που δρα στους ίδιους (τους μ1) με την ηρωίνη υποδοχείς, αλλά με σημαντικές άλλες διαφορές από το όπιο και την ηρωίνη, προτάθηκε ήδη από τη 10ετία του 60 ως μέσο θεραπείας των ηρωινοεξαρτημένων. Η συζήτηση στην πρόταση αυτή κράτησε – ιδιαίτερα στις ΗΠΑ – περίπου μία δεκαετία ενταγμένη στο γενικότερο προβληματισμό γύρω από τη φύση της ουσιοεξάρτησης. Αποτελεί η ουσιοεξάρτηση αντικοινωνική συμπεριφορά – επικίνδυνη για τον ίδιο τον εξαρτημένο αλλά και την κοινωνία – και άρα συνιστά μέρος της Δημόσιας Πολιτικής και επιβάλει περιοριστικά – σωφρονιστικά

μέτρα ή αποτελεί πρόβλημα υγείας και επιβάλλει υγειονομική φροντίδα και αντιμετώπιση; Το δίλημμα -στις ΗΠΑ- όπου τέθηκε για πρώτη φορά εξακολουθεί να παραμένει ακέραιο στην θεωρητική του τουλάχιστον υποδομή. Στην πράξη εντούτοις, με τη ραγδαία εξάπλωση της ενδοφλέβιας χρήσης ηρωίνης, κυρίως στις ΗΠΑ, άρχισε η σποραδική εφαρμογή της μεθαδόνης ως ουσίας και ικανής να υποκαταστήσει την ηρωίνη και να συμβάλει στην προσπάθεια απεξάρτησης από τις ουσίες, της ίδιας της μεθαδόνης περιλαμβανομένης.

Με την έκρηξη της επιδημίας του AIDS στον πληθυσμό των τοξικοεξαρτημένων, τα προγράμματα μεθαδόνης από το τέλος της δεκαετίας του 80, όχι μόνο επεκτάθηκαν αλλά άρχισαν να μετατρέπονται από προγράμματα απεξάρτησης σε προγράμματα συντήρησης.

Οι εντάσεις και οι επιφυλάξεις για την εφαρμογή προγραμμάτων αποκατάστασης είναι όσες και οι συνηγορίες και διατυπώνονται στη βάση και επιστημονικής επιχειρηματολογίας, αλλά και ιδεολογικοπολιτικών αρχών. Όσοι αντιτίθενται κατά κανόνα επικαλούνται τον κίνδυνο της συντήρησης και της εξάπλωσης του φαινομένου, αφού τα υποκατάστατα ούτε το άτομο απαγγιστρώνουν από τις ουσιοεξαρτητικές του ανάγκες, ούτε τους όρους του «συστήματος» που ευνόησε την εξάρτηση ανατρέφουν. Επιπλέον, απευθύνονται αποκλειστικά στους οπιοηρωινοεξαρτημένους οι οποίοι άλλωστε είναι οι ίδιοι προβληματικοί χρήστες και άλλων ουσιών.

Όσοι από την άλλη όχθη στηρίζουν τα προγράμματα, τα θεωρούν ως αναγκαία και όχι ως ιδανική – λυσιτελή απάντηση στο πρόβλημα. Αναγνωρίζουν τα μειονεκτήματα, αλλά τονίζουν τα πλεονεκτήματα, ανάμεσα στα οποία τα κυριότερα είναι:

- Η μείωση των βλαπτικών συνεπειών στην υγεία και κυρίως η μείωση των λοιμώξεων από την ενδοφλέβια αυτοχορήγηση, και κατ'επέκταση η αποκοπή του από την «κουλτούρα του τρυπήματος».

- Η απεξάρτηση από το κοινωνικό περιβάλλον της παρανομίας, η αποσύνδεσή του από την πίεση των διακινητών και της παρέας των χρηστών.

- Η μείωση της εγκληματικότητας και γενικά των παράνομων συμπεριφορών στις οποίες ωθεί η ανάγκη προμήθειας της ηρωίνης.

- Η εξασφάλιση προσβασιμότητας και ενεργού συμμετοχής των εξαρτημένων σε προγράμματα ψυχοθεραπευτικής και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης με απώτερο στόχο την αποχή και την απεξάρτηση.

Εκτός από τη μεθαδόνη, τα τελευταία χρόνια χρησιμοποιούνται ως υποκατάστατες άλλες ουσίες που προσφέρονται περισσότερο σε ορισμένες κατηγορίες οπιοηρωινοεξαρτημένων ατόμων. Η ουσία που παρουσιάζει τη μεγαλύτερη δυναμική εξάπλωση τα τελευταία χρόνια, ιδιαίτερα στις Ευρωπαϊκές χώρες είναι η βουπρενορφίνη. Πρόκειται για ουσία ημισυνθετική, προϊόν της θειαίνης, που δρα ως μερικός αγωνιστής στους μ υποδοχείς (τους ίδιους με την ηρωίνη). Οι φαρμακολογικές της ιδιότητες (ήπια ευφοριογόνος δράση, βραδεία απέκκριση) της προσδίδουν ορισμένα πλεονεκτήματα συγκριτικά με τη μεθαδόνη, όπως μειωμένη εξαρτησιογόνος ισχύς και επάρκεια της μιας ημερήσιας δόσης. Άρχισε να χορηγείται στην Γαλλία το 1996 και μάλιστα με συνταγή από τον γενικό – οικογενειακό γιατρό. Υπολογίζεται ότι σήμερα (1999) το 30% των εξαρτημένων από ηρωίνη στην Γαλλία είναι ενταγμένο στο πρόγραμμα βουπρενορφίνης, από τους οποίους η μεγαλύτερη πλειοψηφία (δηλ. τα 4/5) απέχει από την ενδοφλέβια ηρωίνη.

Το ενδιαφέρον στην περίπτωση της Γαλλίας είναι ότι το σύστημα της χορήγησης υποκατάστατων αναπτύσσεται στα πλαίσια της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης.

Περιορισμένη διάδοση είχε μια άλλη υποκατάστατη ουσία, η λεβο-αλφα-ακετυλμεθαδόλη (LAAM). Σε ορισμένα θεραπευτικά προγράμματα χρησιμοποιούνται οι ανταγωνιστές της ηρωίνης όπως η ναλτροξόνη που αποκλείουν τους μ υποδοχείς. Η εφαρμογή ανταγωνιστών, σκοπό έχει να ουδετεροποιήσει την δράση των οπιοειδών (ηρωίνη) και προϋποθέτει ότι το άτομο

έχει ήδη επιτύχει την απεξάρτηση και επιζητεί την πρόσθετη (φαρμακευτική) προστασία απέναντι στον πειρασμό της υποτροπής.

Διοικητικό – Νομοθετικό πλαίσιο

Υπάρχει σημαντική διαφοροποίηση τόσο από πλευράς διοικητικής οργάνωσης όσο και ποινικής αντιμετώπισης του προβλήματος των ναρκωτικών μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών όπως εμφανίζεται και στους σχετικούς πίνακες του παραρτήματος (βλ. πίνακες σελ. 72, 74, 76). Συνοπτικά η κατάσταση είναι η ακόλουθη:

Στην **Ιταλία**, μετά το δημοψήφισμα του 1993 υιοθετήθηκε η αποποινικοποίηση της χρήσης των ναρκωτικών. Ναι μεν δεν τιμωρείται, αλλά δεν νομιμοποιείται. Η χρήση θεωρείται αρρώστια. Τα μέτρα κατά της χρήσης είναι διοικητικού τύπου με προσφερόμενη εναλλακτική επιλογή (αντί της τιμωρίας) τη θεραπεία. Η νομοθεσία διακρίνει τις «σκληρές» και τις «μαλακές» ουσίες. Στη διακίνηση και εμπορία, ο νόμος έγινε αυστηρότερος: φυλάκιση 2-6 χρόνια για την κάνναβη και 15 χρόνια για τα «σκληρά» ναρκωτικά.

Η **Ισπανία** είχε μάλλον πρωτοπορία στη νομοθετική μεταρρύθμιση προς τη φιλελεύθερη αντιμετώπιση της χρήσης ναρκωτικών εφαρμόζοντας σχετική νομοθεσία από το 1983. Το 1992 όμως η νομοθεσία έγινε πιο αυστηρή, αλλά εξακολουθούν τα μέτρα να είναι διοικητικής φύσης για τους χρήστες (πρόστιμο 50.000 ως 5.000.000 πεσέτες, ανάλογα με το είδος της ουσίας). Η εμπορία τιμωρείται αυστηρά.

Η **Γαλλία** έχει από τις πιο αυστηρές νομοθεσίες, τόσο για τη χρήση, όσο και για την εμπορία.

Στην **Αγγλία** είναι γνωστό το πείραμα του Liverpool της ελεύθερης (με συνταγή γιατρού) χορήγησης οπιοειδών, περιλαμβανομένης της ηρωίνης. Το πρόγραμμα θεωρήθηκε ότι δεν απέδωσε τα αναμενόμενα και δεν επεκτάθηκε και εδώ και λίγα χρόνια ανεπίσημα σταμάτησε..

Στη **Σουηδία** εφαρμόζεται η πιο αυστηρή ίσως νομοθεσία στις χώρες της Ε.Ε. Βασίζεται στην πολιτική «Κοινωνία χωρίς εξαρτησιογόνες ουσίες». Η κάνναβη θεωρείται εξ ίσου «σκληρό» ναρκωτικό όσο και η ηρωίνη.

Στην **Ελβετία** έγινε το πιο σύγχρονο φιλελεύθερο πείραμα στον κόσμο. Διατίθεται στους εξαρτημένους η ίδια η ουσία της εξάρτησης, στη βάση όμως ενός προγράμματος και υπό ορισμένους όρους, αρκετά αυστηρούς. Μία απόπειρα κατάργησης αυτού του προγράμματος απορρίφθηκε εφέτος από το 70% των κατοίκων που συμμετείχαν στο σχετικό δημοψήφισμα.

Η έκθεση πάντως του ΕΚΠΝΤ σημειώνει ότι παρόλο που η επικρατούσα τάση σε πολλά κράτη μέλη είναι προς απάλυνση των μέτρων δίωξης και φυλάκισης των χρηστών ναρκωτικών, οι συλλήψεις και οι δείκτες χρήσης ναρκωτικών στις φυλακές υποδεικνύουν ότι υπάρχει κάποια αντίφαση μεταξύ θεωρίας και πρακτικής σε κάποιους τομείς του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης.

Πολλές χώρες της Ευρώπης αναζητούν εναλλακτικές λύσεις στην φυλάκιση. Αυτές εκτείνονται σε ευρύτατο φάσμα από την αναστολή της εκτέλεσης της ποινής ή την απαλλαγή από την ποινική ευθύνη μέχρι την αποφυλάκιση υπό όρους. Άλλες χώρες προσφέρουν, ως εναλλακτική της φυλάκισης επιλογή, την αναγκαστική θεραπεία.

Κανένα μέχρι τώρα κράτος-μέλος δεν έχει προχωρήσει σε νομιμοποίηση της χρήσης αλλά όλα αναγνωρίζουν ότι η αυστηρή κατασταλτική πολιτική δεν έχει –ούτε προοιωνίζεται να έχει– ευνοϊκά αποτελέσματα. Το θέμα του διαχωρισμού των ναρκωτικών εξακολουθεί να είναι συγκεχυμένο και ευρίσκεται σε επίπεδο συζητήσεων αν θα έπρεπε ή όχι να διατηρηθούν οι παραδοσιακές διακρίσεις, σε παράνομες ουσίες (ναρκωτικά) στις οποίες να περιλαμβάνεται και η κάνναβη, σε νόμιμες ψυχαγωγικές ουσίες (οινοπνευματώδη, καπνός) και νόμιμα ψυχοτρόπα (ηρεμιστικά και αναλγητικά).

ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η χώρα μας εισήλθε καθυστερημένα στη χάρτα των κρατών εκείνων που το πρόβλημα των ναρκωτικών είχε προσλάβει τις διαστάσεις μείζονος απειλής της Δημόσιας Υγείας και της Κοινωνικής Συνοχής. Στη δεκαετία του α70, ενώ στη Β. Αμερική και τη Δυτική Ευρώπη η ραγδαία εξάπλωση του φαινομένου της χρήσης των ουσιών δημιουργούσε έντονη ανησυχία με αποτέλεσμα την εσπευσμένη λήψη μέτρων (νομοθετικών και άλλων) στην αντιμετώπισή του, στην Ελλάδα επικρατούσε εφησυχασμός που δεν τον διατάρασαν οι σποραδικές συλλήψεις «τοξικομανών», που στη γενική αντίληψη αποτελούσαν ιδιαίτερη περιθωριακή ομάδα, αποκομμένη από το βασικό κορμό της ελληνικής κοινωνίας. Όταν το θεωρούμενο αδιάσπαστο φράγμα της κοινωνικής άμυνας (ελληνική οικογένεια, παραδοσιακές αξίες) στις ξενόφερτες συμπεριφορές άρχισε να υποχωρεί και στις αρχές του α80 φαίνονται τα πρώτα σημεία της επικείμενης εξάπλωσης του φαινομένου στη χώρα μας, βρήκε τους μηχανισμούς του κράτους και την ίδια την κοινωνία ανέτοιμους να συγκροτήσουν μία συστηματική άμυνα στις νέες συνθήκες. Η αρχική αντίδραση (ως επακόλουθο του αρχικού πανικού) αποσπασματική και χωρίς κεντρικό σχεδιασμό, έγινε αισθητή προς δύο κυρίως κατευθύνσεις: την εντατικοποίηση των μέτρων καταστολής για τον περιορισμό της διαθεσιμότητας των ουσιών και της γενικής ενημέρωσης του κοινού με βασικά κινδυνολογικό περιεχόμενο για τον περιορισμό της ζήτησης. Η πρώτη επιλογή χαρακτήρισε και την εποχή των αθρόων συλλήψεων, καταδικών και φυλακίσεων όχι μόνο μικροεμπόρων και μικροδιακινητών αλλά και κατόχων-χρηστών ναρκωτικών με κύρια εκπροσώπηση των χρηστών της κάνναβης. Η άλλη κατεύθυνση –η ενημερωτική– έδωσε την ευκαιρία σε αυτοσχέδιους «διαφωτιστές» να κινδυνολογούν επιπεδωτικά για τα ναρκωτικά, να στηλιτεύουν τις «περιθωριακές» συμπεριφορές, να κηρύττουν αντί να πείθουν και, το κυριότερο, με τη δαιμονοποίηση των ουσιών να δημιουργούν πρόβλημα αξιοπιστίας σε κάθε προσπάθεια ουσιαστικής ενημέρωσης.

Από τις αρχές της δεκαετίας του α80, τόσο η πολιτεία όσο και η ελληνική κοινωνία γενικότερα άρχισε να οργανώνει μια πιο συστηματική αντίδραση, με ρυθμούς όμως σε σημαντική υστέρηση σε σχέση με την ταχύτητα εξέλιξης του προβλήματος. Στο πλαίσιο πρωτοβουλιών από πλευράς του κράτους εντάσσονται:

1. Η έναρξη συστηματικών επιδημιολογικών ερευνών για τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών από την Ψυχιατρική Κλινική του Πανεπιστημίου Αθηνών με χρηματοδότηση από τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς το 1983, από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής (ΕΠΙΨΥ) στα επόμενα χρόνια.

2. Η 1729/87 ίδρυση ΚΕΣΥΚΑΝΑ (Κεντρικό Συμβούλιο Καταπολέμησης των Ναρκωτικών), προδρόμου του Ο.ΚΑ.ΝΑ..

3. Η διαμόρφωση νομικού πλαισίου, Ν. 1729-7/8/87 «Καταπολέμηση της Διάδοσης των Ναρκωτικών, Προστασία των Νέων και άλλες Διατάξεις». Με το νόμο αυτό ιδρύεται και το ΚΕ.ΘΕ.Α. ως Ν.Π.Ι.Δ. για την παροχή θεραπευτικών υπηρεσιών -σχεδόν κατ' αποκλειστικότητα- στους τοξικοεξαρτημένους»

4. Η απόφαση της Βουλής για τη λειτουργία Διακομματικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για τη Μελέτη του Προβλήματος των Ναρκωτικών και τη Διαμόρφωση Προτάσεων Δραστικής Αντιμετώπισής του (1990).

5. Τροποποίηση και συμπλήρωση του προηγούμενου Νόμου με το Ν. 2161-26/7/93 που εισάγει ευεργετικές διατάξεις στην ποινική αντιμετώπιση των χρηστών.

6. Η ίδρυση του Ο.ΚΑ.ΝΑ. (1993) και οι Υπουργικές Αποφάσεις για τη δημιουργία Κέντρων Απεξάρτησης με υποκατάστατα (1996)

7. Η εγκατάσταση και λειτουργία του Ελληνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για την Τοξικομανία (ΕΚΤΕΠΙΝ) στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Κέντρου Ναρκωτικών και Τοξικομανίας του ΕΠΙΨΥ.

8. Υλοποίηση από τον Ο.ΚΑ.ΝΑ. των Κέντρων Πρόληψης σε

συνεργασία με τη Νομαρχιακή Τοπική Αυτοδιοίκηση (1996)

9. Δημιουργία του Κέντρου Εκπαίδευσης για την Πρόληψη και την Προαγωγή της Υγείας από Ο.ΚΑ.ΝΑ. - ΕΠΙΨΥ (1996).

10. Νομοθετικές ρυθμίσεις από το Υπουργείο Παιδείας για την προώθηση προγραμμάτων αγωγής της υγείας στα σχολεία (1996 και εντεύθεν)

11. Ο τελευταίος 2721 περί Τροποποίησης και Αντικατάστασης Διατάξεων των Νόμων 1756/1988 (ΦΕΚ 35Α'), 1729/1987 (ΦΕΚ 144Α') του Ποινικού Κώδικα, του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και άλλες Διατάξεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης (1999).

Η Έκταση του Προβλήματος

Οι συστηματικές επιδημιολογικές έρευνες για τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών στη χώρα μας χρονολογούνται από το 1984. Οι κυριότερες από αυτές έγιναν αρχικά από την Ψυχιατρική Κλινική του Πανεπιστημίου Αθηνών και συνεχίστηκαν από το ΕΠΙΨΥ (βλ. πίνακα σελ. 77). Τα κυριότερα αποτελέσματα της τελευταίας που έλαβε χώρα το 1998, με χρηματοδότηση του Ο.ΚΑ.ΝΑ., στον γενικό και μαθητικό πληθυσμό είναι τα ακόλουθα.

1. Υπάρχει μεγάλη αύξηση του ποσοστού των ενηλίκων που έχουν κάνει χρήση παράνομης ουσίας τουλάχιστον μία φορά στη ζωή τους. Συγκεκριμένα, από 4% που κατεγράφη στην αντίστοιχη έρευνα του 1984, έχει φθάσει στο 12,2%. Το ποσοστό των ανδρών είναι τρεις φορές υψηλότερο από αυτό των γυναικών, ενώ από πλευράς ηλικίας το μεγαλύτερο ποσοστό παρουσιάζεται στην ηλικιακή ομάδα των 18-35 ετών.

2. Η κάνναβη είναι η πιο διαδεδομένη παράνομη ουσία (12,2% επί του συνολικού δείγματος), ενώ όλες οι υπόλοιπες παράνομες ουσίες παρουσιάζουν πολύ χαμηλή επικράτηση (όχι περισσότερο από 1,1% η κάθε μία).

3. Στην κατηγορία των νόμιμων ψυχοδραστικών ουσιών των οποίων γίνεται χρήση χωρίς συνταγογράφηση, παρατηρείται σημαντική μείωση από το 1984 (13,5% το 1984, 9,2% το 1998). Οι γυναίκες έχουν το προβάδισμα με ποσοστό 10,6% έναντι 7,7% των ανδρών).

4. Στο μαθητικό πληθυσμό, σε σχέση με την αντίστοιχη έρευνα του 1993 παρατηρείται σημαντική αύξηση της χρήσης παράνομων ουσιών τουλάχιστον μία φορά στη ζωή τους (6% το 1993 και 13,7% το 1998) με διπλάσια ποσοστά στα αγόρια από ότι στα κορίτσια (17,9% και 9,9% αντίστοιχα), ενώ αυξητικές τάσεις παρουσιάζονταν όσο μεγάλωνε η ηλικιακή ομάδα (βλ. πίνακες σελ. 78, 79).

5. Η πιο δημοφιλής παράνομη ουσία στο μαθητικό πληθυσμό είναι οι διαλύτες (13,8%) με δεύτερη την κάνναβη (12,6%)

6. Μείωση παρουσιάζεται στις νόμιμες ψυχοδραστικές ουσίες των οποίων γίνεται χρήση χωρίς συνταγογράφηση (από 43,7% το 1993 στο 31,8% το 1998) προφανώς λόγω της αυστηρότερης νομοθεσίας για συνταγογράφηση που εφαρμόστηκε τα τελευταία χρόνια.

7. Η χρήση κοκαΐνης έχει αυξηθεί, ενώ η χρήση ηρωίνης παραμένει σε χαμηλά επίπεδα. Παρά ταύτα ο αριθμός των ηρωινοεξαρτημένων εμφανίζει σημαντική αύξηση.

8. Η έκσταση πρωτοεμφανίστηκε στην Ελλάδα τη δεκαετία του '90 και η χρήση της είναι περιορισμένη σε συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού, κυρίως νέων στα μεγάλα αστικά κέντρα.

Οι πληροφορίες από τον Δείκτη Αίτησης Θεραπευτικής Βοήθειας του ΕΚΤΕΠΝ δείχνουν ότι στην πλειοψηφία τους οι προβληματικοί χρήστες (εξαρτημένοι) εξακολουθούν να είναι οι χρήστες οπιοειδών (κυρίως ηρωίνης), άνδρες με μέσο όρο ηλικίας τα 28 χρόνια. Σύμφωνα με στοιχεία από το Κέντρο Βοήθειας του Ο.ΚΑ.ΝΑ., ο βασικός συνδυασμός ουσιών που χρησιμοποιείται από τους προβληματικούς χρήστες είναι οπιοειδή με βενζοδιαζεπίνες, ενώ τελευταία καταγράφηκαν και περιπτώσεις χρήσης την ίδια μέρα "ανταγωνιστικών ουσιών", όπως κοκαΐνης και ηρωίνης. Το ποσοστό επιπολασμού της ηπατίτιδας C στους χρήστες ενδοφλέβιων ναρκωτικών παραμένει υψηλό, ενώ δε συμβαίνει το ίδιο με τον επιπολασμό του AIDS που – παρότι παρουσιάζει σημαντικές διακυμάνσεις

τα τελευταία χρόνια - διατηρείται σε χαμηλά επίπεδα. Το τελευταίο αυτό στοιχείο έχει προβληματίσει τους ειδικούς στον τομέα της υγείας. Σύμφωνα με μία ερμηνεία πρέπει να περιμένουμε αύξηση των κρουσμάτων AIDS στους χρήστες ενδοφλέβιων ναρκωτικών τα επόμενα χρόνια, ενώ σύμφωνα με άλλη, η εμφάνιση σε μικρό ποσοστό χρηστών ενδοφλέβιων ναρκωτικών που πάσχουν από AIDS οφείλεται στο γεγονός ότι χρησιμοποιούν σύριγγες από κοινού με συγγενείς ή φίλους και όχι αγνώστους ή ευκαιριακές γνωριμίες και ότι αυτή η πρακτική συνιστά και προοπτική σταθεροποίησης των ποσοστών και στο μέλλον.

Το φαινόμενο της εμφάνισης νέων ουσιών ή νέων μορφών ήδη γνωστών ουσιών, όπως η έκσταση, ελέγχεται στη χώρα μας με το Σύστημα της Έγκαιρης Προειδοποίησης.

Σύμφωνα με τα στοιχεία από τα Θεραπευτικά Προγράμματα στη χώρα μας (που δεν περιλαμβάνουν το ΚΕ.ΘΕ.Α. και το 18Ανω) για το πρώτο εξάμηνο του 1999, προκύπτουν τα ακόλουθα:

1. Καταγράφηκε μικρή αύξηση των ατόμων που προσήλθαν για θεραπευτική βοήθεια.

2. Στην πλειοψηφία τους οι προσερχόμενοι για θεραπεία εξακολουθούν να είναι άνδρες.

3. Μειώθηκε ο μέσος όρος ηλικίας των προσερχομένων στα 28,3 χρόνια.

4. Στην πλειοψηφία τους οι προσερχόμενοι εξακολουθούν να είναι χρήστες οπιοειδών με δεύτερους κατά σειρά τους χρήστες κάνναβης.

Η θνησιμότητα που σχετίζεται με τη χρήση ναρκωτικών δεν είναι εύκολο να καταγραφεί (βλ. πίνακα σελ. 80) καθώς εμπλέκονται διάφορες παράμετροι, που μπορεί να συμβάλλουν στο να οδηγηθεί στο θάνατο ο χρήστης. Σύμφωνα με πληροφορίες που έχουμε από τον Ο.ΚΑ.ΝΑ., υπάρχει μια αύξηση των θανάτων χρηστών, που αποδίδεται σε διάφορες αιτίες με κυριότερη την αύξηση του αριθμού των προβληματικών χρηστών. Επίσης, η αύξηση του μέσου όρου ηλικίας των χρηστών ενδοφλέβιων ναρκωτικών, που τους καθιστά πιο "ευάλωτους" σε γενικότερα προβλήματα υγείας καθώς και η χρήση καθαρότερης ηρωίνης και σε μεγαλύτερη ποσότητα από άτομα που ενώ έχουν ξεκινήσει τη διαδικασία της αποτοξίνωσης ξαναρχίζουν τη χρήση, αυξάνει τον κίνδυνο για τη ζωή του χρήστη. Οι περισσότεροι θάνατοι από ναρκωτικά αφορούν χρήστες ηρωίνης ανύπαντρους άνδρες, κατοίκους της Αθήνας, με μέση εκπαίδευση (βλ. πίνακα σελ. 81).

Οι θάνατοι στην Ελλάδα από ναρκωτικά (κατά κανόνα από υπερβολική ενδοφλέβια δόση ηρωίνης) αυξήθηκαν από το 1993 ως το 1997. Δεν είναι τόσο ο απόλυτος αριθμός θανάτων αλλά ο ρυθμός αύξησής τους. Η μεγάλη έκρηξη παρατηρήθηκε το 1993 (αύξηση 206%) και έκτοτε οι ρυθμοί ελαφρώς μειώνονται (64% το 1994, 36% το 1995, 7,7% το 1996, 3% το 1997). Πάντως κατά την περίοδο αυτή η Ελλάδα παρουσιάζεται μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε. ως η δεύτερη ως προς τον ρυθμό αύξησης θανάτων.

Ως προς την χρηματοδότηση των κυρίων φορέων αντιμετώπισης του προβλήματος των ναρκωτικών, οι αδρές εκτιμήσεις έχουν ως εξής:

- Αστυνομικές υπηρεσίες με αντικείμενο τα Ναρκωτικά, περίπου 7,5 δισεκατομμύρια

- Υπουργείο υγείας ως χρηματοδοτική πηγή υπηρεσιών και φορέων με αντικείμενο τα Ναρκωτικά, περίπου 5,4 δισεκατομμύρια (στους φορείς περιλαμβάνονται ο Ο.ΚΑ.ΝΑ., το ΚΕ.ΘΕ.Α., το 18ΑΝΩ κ.ά.)

Τα στοιχεία που αφορούν τη "γεωγραφική κατανομή" του προβλήματος των ναρκωτικών δείχνουν τόσο στο γενικό όσο και στο μαθητικό πληθυσμό μεγαλύτερο ποσοστό χρηστών στα αστικά κέντρα (γενικός πληθυσμός: Αθήνα 16,7% - Θεσσαλονίκη 15,5% και μαθητικός πληθυσμός: Αθήνα 18,8% - Θεσσαλονίκη 16,9%).

Στοιχεία επιβολής του νόμου δείχνουν μια αύξηση τόσο στις

συλλήψεις όσο και στις καταδίκες για αδικήματα περί τα ναρκωτικά κατά τα τελευταία 5 χρόνια. Οι κατασχέσεις έχουν αυξηθεί (ειδικά κάνναβης), αλλά παρουσιάζουν σημαντικές διακυμάνσεις.

Ειδική αναφορά επιβάλλεται στο θέμα της παράλληλης νοσηρότητας ή συν-νοσηρότητας. Ένας μεγάλος αριθμός ερευνητικών διεθνών εργασιών αλλά και μελετών που έχουν διεξαχθεί από το ΕΠΙΨΥ σε πληθυσμό ουσιοεξαρτημένων ατόμων στη χώρα μας, πιστοποιούν τον υψηλό επιπολασμό ψυχοπαθολογίας και ουσιοεξάρτησης. Μόνο η κλινική κατάθλιψη συνυπάρχει σε ποσοστά κυμαινόμενα από 25-50% σε ουσιοεξαρτημένα άτομα είτε από οπιούχα είτε από κοκαΐνη. Η διαπίστωση αυτή έχει όπως είναι εύλογο ιδιαίτερη σημασία τόσο στην οργάνωση της αποτελεσματικής θεραπευτικής αγωγής όσο και –ίσως κυρίως- σε προγράμματα πρόληψης.

Νομοθεσία σχετική με τα Ναρκωτικά

Το νομικό καθεστώς που διέπει το πρόβλημα των ναρκωτικών στη χώρα μας εντάσσεται στο Νόμο 2721 του 1999 (βλ. σελ. 103) που τροποποίησε τις διατάξεις του Νόμου 2161 του 1993. Χαρακτηρίζεται ως νόμος κατεχόμενος από πνεύμα επιείκειας και προστασίας του χρήστη. Συγκεκριμένα, στο άρθρο 9 του νόμου προβλέπεται ελάφρυνση της ποινής σε σχέση με τον προηγούμενο νόμο για αυτόν που από τη μικροποσότητα που έχει προμηθευτεί για προσωπική χρήση διαθέτει σε άλλον μικρή ποσότητα για δική του αποκλειστική χρήση. Καθορισμός της μικροποσότητας δεν έχει γίνει στο νόμο, αλλά μπορεί να γίνει με υπουργική απόφαση όπως προβλεπόταν και στον προηγούμενο νόμο για τα ναρκωτικά. Επίσης δύνανται να επωφεληθούν των ευνοϊκότερων διατάξεων όσοι αποδεδειγμένα απέβαλαν την έξη της χρήσης ναρκωτικών και αυτό δεν αφορά μόνον όσους ακολούθησαν εγκεκριμένο θεραπευτικό πρόγραμμα της ημεδαπής. Τέλος, για τα πρόσωπα που ολοκλήρωσαν με επιτυχία πρόγραμμα υποκατάστασης και έχουν απεξαρτηθεί σωματικά και ψυχικά προβλέπεται το ευεργέτημα της μη εγγραφής σε απόσπασμα ή αντίγραφο φύλλου Ποινικού Μητρώου αποφάσεων ή βουλεύματων για εγκλήματα σχετικά με τα ναρκωτικά ή κατά της ιδιοκτησίας.

Παρατίθενται οι κυριότερες ρυθμίσεις που συγκροτούν το νομικό πλαίσιο περί τα «Ναρκωτικά» από το 1987 μέχρι σήμερα:

1. Ενοποίηση του πρώτου βαθμού δικαιοδοσίας των Πολιτικών και Ποινικών Δικαστηρίων, Τροποποίηση και Αντικατάσταση διατάξεων των Νόμων 1756/88, 1729/87 του Ποινικού Κώδικα, του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και άλλες διατάξεις
2. Αρ. φύλλου 15, 21/1/98 για Χορήγηση LAAM, Ν.2298, 4/4/95, Άρθρο ΚΕΣΦ, Νόμος 2433 ΠΡΟΠΟΓΚΟΛ, Νόμος 254, 6/4/95
3. Νόμος 2362-24/11/95, άρθρο 116, Παράταση Προθεσμίας Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας έως 31/12/96.
4. Νόμος 2331-14/8/95, άρθρο 21, Χειρισμός Χρηστών Με Παραβατικότητα, Αριθ. Φύλλου 74-3/2/94, Οργάνωση, Λειτουργία Και Διοίκηση ΚΕ.ΘΕ.Α.
5. Νόμος 2256-18/11/94, άρθρο 6, Θέματα Ο.ΚΑ.ΝΑ.
6. Νόμος 2194-16/3/94, Άρθρο 8, Καθεστώς Προέδρου και Αντιπροέδρου Δ.Σ.
7. Αριθ. Φύλλου 47-16/5/94, Διορισμός Μελών Δ.Σ. - Προέδρου
8. Πρακτικό Δ.Σ. Νο 10, 20/12/94, Αρμοδιότητες Δ.Σ., Προέδρου, Αντιπροέδρου
9. Νόμο 2190-3/3/94, άρθρο 14, παράγρ. 2, Εξαίρεση από το Ν.2190 για τις Προσλήψεις στον Ο.ΚΑ.ΝΑ. (ΑΣΕΠ)
10. Νόμος 2161-26/7/93, Τροποποίηση και Συμπλήρωση των διατάξεων του Ν.1729/1987
11. Νόμος 1729-7/8/87, Καταπολέμηση της Διάδοσης των Ναρκωτικών, Προστασία των Νέων και άλλες διατάξεις
12. Νόμος 2721 περί Τροποποίησης και Αντικατάστασης Διατάξεων των Νόμων 1756/1988 (ΦΕΚ 35Α'), 1729/1987 (ΦΕΚ 144Α') του Ποινικού Κώδικα, του Κώδικα Ποινικής

Δικονομίας, του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και άλλες Διατάξεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

Μείωση της Ζήτησης (Μέτρα Πρόληψης)

Στη χώρα μας λειτουργούν ήδη αρκετά διαφορετικά προγράμματα που αφορούν παρεμβάσεις για τη μείωση της ζήτησης. Πρώτη απόπειρα εφαρμογής προγράμματος πρωτογενούς πρόληψης σε δημοτικά Σχολεία της Αθήνας έγινε το 1982-1984 από την Ψυχιατρική Κλινική του Πανεπιστημίου Αθηνών σε συνεργασία με την Παιδοψυχιατρική Κλινική του Νοσοκομείου Παίδων «Αγία Σοφία». Τα πρώτα πιλοτικά προγράμματα Αγωγής Υγείας εκπονήθηκαν και εφαρμόστηκαν από την Ψυχιατρική Κλινική του Πανεπιστημίου Αθηνών το 1984 και το 1989, σε 3 Γυμνάσια του Υμηττού και 20 του Περιστερίου. Μετά το 1993 ο νεοϊδρυθείς Ο.ΚΑ.ΝΑ. θέτει ως πρωτεύοντα στόχο τη δημιουργία Δικτύου Κέντρων Πρωτογενούς Πρόληψης σε όλη τη χώρα σε επίπεδο Νομού. Το δίκτυο άρχισε να αναπτύσσεται από το 1996 και συνεχίζεται.

Το 1999 δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην προσαρμογή των ήδη υπαρχόντων προγραμμάτων στις καινούριες συνθήκες που επικρατούν καθώς και στην ενίσχυσή τους με τη δημιουργία νέων προγραμμάτων.

Οι δράσεις που αποφασίστηκαν στον τομέα της μείωσης της ζήτησης είναι οι εξής:

- Παρεμβάσεις στην Πρωτογενή Πρόληψη: Ο Ο.ΚΑ.ΝΑ. δημιούργησε άλλα 8 Κέντρα Πρόληψης στο διάστημα 1998-9. Έτσι μέχρι τον Οκτώβριο του 1999, ο συνολικός αριθμός των Κέντρων Πρόληψης έφθασε τα 40.

- Παρεμβάσεις στη Δευτερογενή Πρόληψη: στα μέτρα που αποσκοπούν στη μείωση της βλάβης ειδικά στην περιοχή των Αθηνών εντάσσεται η προοπτική λειτουργίας από τον Ο.ΚΑ.ΝΑ. στην Ομόνοια μονάδας που θα παρέχει ψυχολογική υποστήριξη και θα καλύπτει τις άμεσες ανάγκες (διατροφή, καθαριότητα κλπ) των χρηστών. Στην Ομόνοια θα εγκαταστήσει και το ΚΕ.ΘΕ.Α. κινητή μονάδα για παροχή πληροφοριών σχετικά με θέματα που αφορούν τα ναρκωτικά. Στο πλαίσιο του προγράμματος «ΙΘΑΚΗ» του ΚΕ.ΘΕ.Α. πρόκειται να λειτουργήσει και ένα Κέντρο Υποστήριξης για Φυλακισμένους και Αποφυλακισθέντες. Το πρόγραμμα «ΙΘΑΚΗ», δημιούργησε και τον πρώτο παιδικό σταθμό για τα παιδιά εξαρτημένων μητέρων που επιθυμούν να παρακολουθήσουν το θεραπευτικό πρόγραμμα. Το πρόγραμμα «ΣΤΡΟΦΗ» του ΚΕ.ΘΕ.Α. λειτούργησε μέσα στο 1999 το Συμβουλευτικό Κέντρο για Εφήβους. Το Πολλαπλό Κέντρο Παρέμβασης του ΚΕ.ΘΕ.Α. λειτούργησε πρόγραμμα επανδρωμένο με ειδικούς στο χώρο της μείωσης της ζήτησης που παρέχουν ενημέρωση αλλά και κίνητρα για θεραπεία στους χρήστες. Στον τομέα της θεραπείας λειτουργούν δύο καινούρια προγράμματα, το Εναλλακτικό Θεραπευτικό Πρόγραμμα ΑΡΓΩ του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Θεσ/νίκης και το πρόγραμμα ΑΡΙΑΔΝΗ του ΚΕ.ΘΕ.Α. στο Ηράκλειο. Και τα δύο προγράμματα λειτουργούν σε εξωτερική βάση

- Προγράμματα Τριτογενούς Πρόληψης: Στον τομέα της αποκατάστασης και της κοινωνικής επανένταξης λειτούργησαν προγράμματα προκατάρτισης, κατάρτισης, προώθησης στην αγορά εργασίας και υποστηρικτικών υπηρεσιών του Υπουργείου Εργασίας με χρηματοδότηση από την Ε.Ε.. Τα προγράμματα παρακολούθησαν 8.500 πρώην χρήστες, αποφυλακισθέντες, άτομα που έχουν προσβληθεί από AIDS κλπ. Το 1998 το Εθνικό Κέντρο για την Πιστοποίηση Δομών Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης πιστοποίησε το ΚΕ.ΘΕ.Α. ως Ειδικό Κέντρο για την Εκπαίδευση και την Υποστήριξη Πρώην Χρηστών. Στο πλαίσιο αυτό το ΚΕ.ΘΕ.Α. υλοποιεί αντίστοιχα εκπαιδευτικά προγράμματα της Ε.Ε. στις περιοχές της Αττικής, της Θεσσαλίας και της Μακεδονίας.

Θεραπευτικά «Στεγνά» Προγράμματα

Το πρώτο –πρωτοποριακό- πρόγραμμα άρχισε να λειτουργεί στη Σίνδο το 1983 και ιδρύθηκε επίσημα το 1987 με το όνομα Ιθάκη και ως Μονάδα του ΚΕ.ΘΕ.Α.. Λειτουργεί όπως και τα υπόλοιπα του είδους, στις αρχές της θεραπευτικής κοινότητας,

αρχικά βασιζόμενο στις ξένες εμπειρίες των κοινοτήτων Synanon - Daytop και εν συνεχεία προσαρμοζόμενο στην ελληνική πραγματικότητα. Από το πρώτο αυτό πρόγραμμα του ΚΕ.ΘΕ.Α. δημιουργήθηκαν διαδοχικά η «Στροφή» (1988), η «Έξοδος» (1989), η «Παρέμβαση» (1989), η «Διάβαση» (1990), ο «Νόστος» (1993).

Άλλο σημαντικό θεραπευτικό «στεγνό» Κέντρο είναι το 18^ο Άνω του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Αθηνών (ΨΝΑ), που αποτελεί την χρονική προέκταση και εξέλιξη της Κλινικής Αλκοολικών και Τοξικομανών του ΨΝΑ και λειτουργεί από το 1960. Έχει αναπτύξει σημαντική όχι μόνο θεραπευτική αλλά και συμβουλευτική δραστηριότητα όπως εμφανίζεται και από τα πρακτικά της Επιτροπής. Επίσης, λειτουργεί το Πρόγραμμα Οικογενειακής Θεραπείας και Συμβουλευτικής από το 1995.

Άλλα προγράμματα είναι:

1. Θεραπευτική κοινότητα «Ιωνας» του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης που λειτουργεί από το 1992. Διαφοροποιείται από το γεγονός ότι περιλαμβάνει ψυχιατρική αξιολόγηση και προσέγγιση. Επίσης, το Εναλλακτικό Θεραπευτικό Πρόγραμμα «Αργώ» λειτουργεί από το 1998.

2. Ανοιχτή Θεραπευτική Κοινότητα του Κέντρου Ψυχικής Υγιεινής (ΚΨΥ) είναι κατά βάση πρόγραμμα Πρόληψης με την επωνυμία «Ιάσων». Λειτουργεί εν τούτοις και Κέντρο Ημέρας.

3. Η κοινότητα του ΕΣΕΑΝ (Επιτροπής Σωστής Ενημέρωσης για τα Ναρκωτικά), παραρτήματα της ΛΙΑ (Διεθνούς αντιπαγορευτικής Ένωσης)

4. Μονάδα «Αθηνά»: ανήκει στην Ψυχιατρική Κλινική του Πανεπιστημίου Αθηνών και άρχισε να λειτουργεί ως ειδικό Εξωτερικό Ιατρείο στο Αιγινήτειο Νοσοκομείο με ψυχοθεραπευτική κατεύθυνση και χωρίς φάρμακα. Αναπτύχθηκε σε κέντρο Συστημικής Θεραπείας σε εξωτερική βάση ουσιοεξαρτημένων ατόμων

5. Κοινότητα «Αριάδνη» στο Ηράκλειο Κρήτης (1998).

6. Μικρή μονάδα της Εραγγελικής Εκκλησίας με την επωνυμία «Φιλήμων» για εσωτερική θεραπεία εξαρτημένων.

7. Προγράμματα εξωτερικής προσέγγισης (outreach) όπως το πρόγραμμα «Πήγασος» του ΚΕ.ΘΕ.Α. και το πρόγραμμα «Κέντρο Βοήθειας» που Ο.ΚΑ.ΝΑ. που προσεγγίζει τους χρήστες στο δρόμο. Ο Ο.ΚΑ.ΝΑ. έχει επίσης αναπτύξει την «Κινητή Μονάδα Πρώτων Βοηθειών» που αντιμετωπίζει τις έκτακτες περιπτώσεις.

Θεραπεία με Υποκατάστατα

Με την ολοκλήρωση της πιλοτικής λειτουργίας των δύο προγραμμάτων υποκατάστασης στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη το 1996, ο Ο.ΚΑ.ΝΑ. δημιούργησε άλλα δύο προγράμματα το 1998. Η διάρκεια των προγραμμάτων υποκατάστασης είναι περίπου 2 χρόνια και ακολουθεί 1 χρόνος αγωγή σε πρόγραμμα κοινωνικής επανένταξης.

Μέχρι το τέλος του 1998, έγιναν δεκά για θεραπεία 1463 άτομα. Από αυτά 101 αποτοξινώθηκαν, 643 εξακολουθούν τη θεραπεία, ενώ 279 αποπέμφθηκαν λόγω παράλληλης χρήσης ή για άλλους λόγους. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η αύξηση του αριθμού των θανάτων χρηστών πριν από τη λειτουργία των προγραμμάτων υποκατάστασης ήταν 26% (1995-1996), ενώ παρουσίασε μεγάλη μείωση, δηλ. 4,5% το 1996-7 και 3% το 1997-8.

Σύμφωνα με στοιχεία του Ο.ΚΑ.ΝΑ., από τους 211 χρήστες ενδοφλέβιας ηρωίνης που εισήχθησαν στο πρώτο πρόγραμμα μεθαδόνης κατά τους 3 πρώτους μήνες της λειτουργίας του, ποσοστό 56,4% αποπέμφθηκε από το πρόγραμμα επειδή εξακολουθούσε να κάνει χρήση παράνομων ουσιών, ενώ ποσοστό 20,4% εξακολουθεί τη θεραπεία μετά από 3 χρόνια. Η ημερήσια δόση για αυτούς που έχει μειωθεί η ποσότητα μεθαδόνης που χορηγείται είναι 5-60 mg. Ποσοστό 23,2% έχει αποτοξινωθεί από όλες τις ουσίες συμπεριλαμβανομένης και της μεθαδόνης.

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΝ

Απολογισμός εργασιών της Επιτροπής

Η Διακομματική Κοινοβουλευτική Επιτροπή για την Μελέτη και Αντιμετώπιση του Προβλήματος των Ναρκωτικών πραγματοποίησε συνολικά 27 συνεδριάσεις, με πρώτη στις 27-11-1997 και τελευταία στις 7-3-2000. Συνολικά κάλυψε εργάσιμη περίοδο (εξαιρουμένων των διακοπών) περίπου 1,5 έτους με μέση διάρκεια κάθε συνεδρίας περίπου 2 ωρών. Οι στόχοι, το αντικείμενο καθώς και η διάρκεια εργασιών της Επιτροπής τροποποιήθηκαν σύμφωνα με απόφαση της Βουλής (20/136/15.1.1998). Όλες οι συνεδριάσεις της Επιτροπής εκτός από μία (την ακρόαση του Προέδρου, της Επιτροπής του άρθρου 7 του ν.2331/1995, κ. Στέφανου Γαβρά) ήταν «ανοικτές» και παρίσταντο οι διαπιστευμένοι εκπρόσωποι των μέσων ενημέρωσης. Μία συνεδρίαση ήταν κοινή με την Διακομματική Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας. Σε όλες τις συνεδριάσεις κρατήθηκαν με ευθύνη της Γραμματείας της Βουλής μαγνητοφωνημένα πρακτικά, τα οποία απομαγνητοφωνημένα και αποτελούμενα από 630 περίπου σελίδες, μη περιλαμβανομένων των εκθέσεων, επιστολών και άλλου συνοδευτικού υλικού, αποτελούν τα επίσημα πρακτικά και είναι στη διάθεση των συναδέλφων, αλλά και όλων όσων έχουν δικαίωμα πρόσβασης σε αυτά.

Η σύνθεση της Επιτροπής κατά την πορεία των εργασιών της τροποποιήθηκε επίσημα και «ανεπίσημα» (μετά από προφορική δήλωση στον Πρόεδρο). Συγκεκριμένα, τέσσερις βουλευτές αντικαταστάθηκαν με ευθύνη των κομμάτων από άλλους (Ν. Σαλαγιάννης, Γ. Δημαράς, Β. Παπαγεωργόπουλος και Κ. Ευμοιρίδης, (Αντιπρόεδρος Επιτροπής) από Εμμ. Σκουλάκη, Β. Αράπη-Καραγιάννη, Χ. Μαργκογιαννάκη και Α. Γιαννιπούλου (ανταποίχως), ένας παραπήθηκε επισήμως (Θ. Κατσάνεβας), μία παραιτήθηκε τελευταία λόγω εκλογής στην Ευρωβουλή (Μ. Γιαννάκου - Κουτσίκου, και τρεις κατά τη διαδρομή (δηλ. τους τελευταίους μήνες) δήλωσαν προφορικά στον Πρόεδρο αδυναμία προσέλευσης λόγω σοβαρών ανειλημμένων υποχρεώσεων σε άλλα θεσμικά όργανα της Βουλής. Η συμμετοχή των μελών στην Επιτροπή με δεδομένη την ιστορία του παρελθόντος, την ιδιαιτερότητα της Επιτροπής και τις ειδικές συγκυρίες, είναι δυνατόν να κριθεί ως ικανοποιητική, τουλάχιστον στο βαθμό που εξασφάλιζε την διακομματική εκπροσώπηση, την πολλαπλότητα και διαφορετικότητα των απόψεων και κυρίως την επάρκεια στην αντιμετώπιση και διεκπεραίωση των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης.

Με βάση το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο συμφωνήθηκε μετά από εισήγηση του Προέδρου και εκτενείς ανταλλαγές απόψεων ένα σχήμα λειτουργίας της Επιτροπής βασιζόμενο αφ' ενός στις συνεδριάσεις ολομέλειας και αφετέρου στις εργασίες θεματικών υποεπιτροπών (βλ. παράρτημα έκθεσης). Για λόγους που δεν είναι σκόπιμο να αναφερθούν στην παρούσα έκθεση, οι εργασίες της Επιτροπής περιορίστηκαν κυρίως στο πλαίσιο των συνεδριών της Ολομέλειας. Το σχήμα των θεματικών υποεπιτροπών δεν ευδοκίμησε τουλάχιστον στον επιθυμητό βαθμό. Παρά ταύτα το σχήμα αυτό διατηρεί τη χρησιμότητά του και ελπίζεται ότι θα αξιοποιηθεί από ανάλογες επιτροπές της νέας Βουλής.

Οι εργασίες της Ολομέλειας της Επιτροπής περιέλαβαν:

1. Ενημέρωση, ανταλλαγή απόψεων και υποβολή υποδείξεων και προτάσεων από:

- α) όλους τους συναρμόδιους στο χώρο των ναρκωτικών Υπουργούς ή Υφυπουργούς και τους συνεργάτες τους,
- β) τους κυριότερους φορείς (Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου) τους έχοντες την ευθύνη της αντιμετώπισης του προβλήματος των ναρκωτικών, την έρευνα, την πρόληψη, τη θεραπεία και την επανένταξη.

2. Ενημέρωση των μελών της Επιτροπής σε όλες τις πτυχές

του προβλήματος των ναρκωτικών, ιδιαίτερα σε επιδημιολογικά δεδομένα, σε θέματα νομοθεσίας και σε αποφάσεις και οδηγίες διεθνών οργανισμών.

3. Εισηγήσεις, κατάθεση απόψεων και θέσεων και τέλος διαμόρφωση προτάσεων σε επιλεγμένα θέματα.

Ως προς τις ακροάσεις προκρίθηκε ο αριθμός των προσκεκλημένων να είναι σχετικά περιορισμένος, ώστε να διατίθεται επαρκής χρόνος για ευρεία κάλυψη των θεμάτων και για ουσιαστική και σε βάθος ανταλλαγή απόψεων και θέσεων. Τα προσκληθέντα και προσελθόντα ενώπιον της Επιτροπής πρόσωπα ήταν τα ακόλουθα, κατά χρονολογική σειρά:

- Απόστολος Κακλαμάνης, Πρόεδρος της Βουλής (19-12-97)
- Κωνσταντίνος Γείτονας, Υπουργός Υγείας και Πρόνοιας (28-1-98)
- Μανώλης Σκουλάκης Υφυπουργός Υγείας και Πρόνοιας (28-1-98)
- Μένη Μαλλιώρη, Πρόεδρος του Ο.ΚΑ.ΝΑ. (28-1-98, 17-2-98, 25-2-98, 27-5-98, 12-5-99)
- Ευάγγελος Γιαννόπουλος, Υπουργός Δικαιοσύνης (11-3-98)
- Γεώργιος Ρωμαίος, Υπουργός Δημόσιας Τάξης (19-3-98)
- Γεράσιμος Αρσένης, Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (8-4-98)
- Απόστολος Τσοχατζόπουλος, Υπουργός Εθνικής Άμυνας (8-4-98)
- Αικατερίνη Αποστόλου, Πρόεδρος ΨΝΑ (27-5-98)
- Άννα Κοκκέβη, Επιστημονική Υπεύθυνη του ΕΚΤΕΝ (27-5-98, 3-6-98, 3-11-99, 17-11-99 και 25-11-99)
- Αικατερίνη Μάτσα, Διευθύντρια της Μονάδας 18 Άνω (27-5-98)
- Αχιλλέας Κρυστάλλης, Διευθυντής της Μονάδας 18 Άνω (27-5-98)
- Γεράσιμος Νοταράς, Πρόεδρος ΚΕ.ΘΕ.Α. (3-6-98)
- Χαράλαμπος Πουλόπουλος, Διευθυντής ΚΕ.ΘΕ.Α. (3-6-98)
- Στέφανος Γαβράς, Πρόεδρος της Επιτροπής του ν. 2331/95 «για την πρόληψη και καταστολή νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες» (24-6-98)
- Γεώργιος Τραγάκης, μέλος της Επιτροπής του ν. 2331/95 «για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες», εκπρόσωπος του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Εθνικός Εκπρόσωπος FATF – ΟΟΣΑ (24-6-98)
- Παναγιώτης Νικολούδης, Πρόεδρος της Επιτροπής του άρθρου 7 του ν.2331/95 (2-12-99)
- Ισμήνη Χίνου, εκπρόσωπος της Επιτροπής του Χρηματιστηρίου στην Επιτροπή του άρθρου 7 του ν. 2331/95 (2-12-99)
- Χρύσανθος Τσαντρίζος, Αστυνομικός Διευθυντής, εκπρόσωπος του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης στην Επιτροπή του άρθρου 7 του ν. 2331/95 (2-12-99)
- Γεώργιος Παπανδρέου, Υπουργός Εξωτερικών (15-12-99)
- Θεόδωρος Κοτσώνης, Υφυπουργός Υγείας και Πρόνοιας (15-12-99)

Ως προς την ενημέρωση, μερίμνη του Ελληνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά και την Τοξικομανία (ΕΚΤΕΠΝ), του Οργανισμού Κατά των Ναρκωτικών (Ο.ΚΑ.ΝΑ.), του Ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου Ψυχικής Υγιεινής (ΕΠΙΨΥ), του Προέδρου και άλλων μελών της Επιτροπής διανεμήθηκε πληροφοριακό υλικό που μεταξύ των άλλων περιελάμβανε: έγγραφα σχετικά με την ισχύουσα νομοθεσία, την έκθεση της προηγούμενης Διακομματικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για την Μελέτη και Αντιμετώπιση του Προβλήματος των Ναρκωτικών, τις ετήσιες εκθέσεις του ΕΜCDDA, του ΕΚΤΕΠΝ, του Συμβουλίου της Ευρώπης, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του ΟΗΕ, τα αποτελέσματα των επιδημιολογικών ερευνών για τα ναρκωτικά στην Ελλάδα καθώς και τον εκδιδόμενο από το ΕΚΤΕΠΝ πλήρη κατάλογο της ελληνικής βιβλιογραφίας (βιβλία, επιστημονικές εργασίες, δημοσιεύματα) στο θέμα των εξαρτησιογόνων ουσιών.

Ως προς το περιεχόμενο των συνεδριάσεων της Ολομέλειας, οι ακόλουθοι θεματολογικοί άξονες αναδύθηκαν ως βασικοί και γύρω από αυτούς αναπτύχθηκαν οι απόψεις των μελών και διαμορφώθηκαν και οι συγκεκριμένες προτάσεις:

1. Προβληματισμοί ως προς το θεσμικό πλαίσιο, τους στόχους και τον τρόπο λειτουργίας της Επιτροπής
2. Το νομικό πλαίσιο στην αντιμετώπιση του προβλήματος των Ναρκωτικών
3. Μέτρα περιορισμού της εμπορίας των ναρκωτικών (Καταστολή)
4. Τα μέτρα πρόληψης της ζήτησης ναρκωτικών (Πρόληψη)
5. Το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας του Ο.ΚΑ.ΝΑ.
6. Θεραπευτικά Προγράμματα – Προγράμματα με Υποκατάστατες ουσίες
7. Θεραπευτικά Προγράμματα: Θεραπευτικές Κοινότητες (και άλλα «Στεγνά» Προγράμματα)
8. Χρηματοδότηση

Ενδεικτικά αποσπάσματα από τα πρακτικά των συνεδριάσεων

Τα παρατιθέμενα ενδεικτικά αποσπάσματα από τα πρακτικά έχουν θεματική και όχι χρονολογική αναφορά. Εντάσσονται στο συζητούμενο θέμα και ως επί το πλείστον είναι ανεξάρτητα από τη συνεδρίαση στην οποία χρονολογικά ανήκουν.

Προβληματισμοί ως προς το θεσμικό πλαίσιο, τους στόχους και τον τρόπο λειτουργίας της Επιτροπής

Κατά τη συνεδρία της 19ης/5/98:

- Αρχικός στόχος της επιτροπής ήταν, αφού συζητήσει καίρια ερωτήματα (μετά από επαρκή ενημέρωση των μελών της μέσω έντυπου υλικού, ακροάσεων και γνωμοδοτήσεων), να υποβάλει μία έκθεση με τους προβληματισμούς και τις προτάσεις της στον Πρόεδρο της Βουλής προς συζήτηση στην Ολομέλεια. Το φάσμα της ενημέρωσης καλύφθηκε πλήρως από πλευράς κρατικών φορέων (Υπουργεία Υγείας, Δικαιοσύνης, Παιδείας, Δημόσιας Τάξης, Άμυνας, Ο.ΚΑ.ΝΑ., ΕΚΤΕΠΝ, ΚΕ.ΘΕ.Α., 18Άνω). Το επόμενο βήμα είναι η ενημέρωση –επιτόπια και προσωπική– σε χώρους όπως ο στρατός, τα σχολεία, οι φυλακές κ.λ.π. (**Κ. Στεφανής**).
- Ο τρόπος με τον οποίο έχει λειτουργήσει η επιτροπή είναι ο καλύτερος (**Ε. Βλασσόπουλος**).
- Από την παρουσία της επιτροπής δεν δημιουργήθηκαν αυταπάτες στην κοινωνία, αλλά δόθηκε η θετική εικόνα ότι το Κοινοβούλιο ασχολείται σοβαρά με αυτό το πρόβλημα (**Π. Παρασκευόπουλος**).
- Υπάρχουν επιφυλάξεις ως προς το πώς μπορεί η επιτροπή να διαδραματίσει κάποιο ρόλο στους οργανισμούς που έχουν αντικείμενο τα ναρκωτικά (**Χρ. Οικονόμου**).
- Να υπάρχουν στοιχεία απολογιστικού χαρακτήρα όσον αφορά τα θεραπευτικά καταστήματα. Η Βουλή να ασκεί συστηματικό έλεγχο σε Υπουργεία και Θεραπευτικά Κέντρα αναφορικά με την πορεία των προγραμμάτων που προωθούν (**Φ. Κουβέλης**).

- Ρόλος της επιτροπής δεν θα πρέπει να είναι η λύση του προβλήματος αλλά η διατύπωση της πραγματικής κατάστασης των ναρκωτικών στη χώρα μας. Χρειάζεται ένα όργανο που θα οδηγήσει απελευθερωτικά σε όλες τις δόκιμες πρόσφορες πολιτικές αντιμετώπισης του προβλήματος. Ενθάρρυνση δράσεων που βρίσκονται σε σπερματική ανάπτυξη επί του παρόντος αλλά μπορούν να παράγουν αποτέλεσμα. Να πεισθεί η ελληνική κοινωνία ότι κάθε πρόγραμμα που σώζει ή έστω απομακρύνει προσωρινά έστω και έναν χρήστη από τα ναρκωτικά, αξίζει να υπάρχει (**Στ. Μανίκας**).

- Οι ρυθμοί λειτουργίας της επιτροπής πρέπει να αλλάξουν και να γίνει μία Επιτροπή Διάρκειας, όπως και στα Ευρωπαϊκά Κοινοβούλια, που θα παρακολουθεί το πρόβλημα των ναρκωτικών (στο σημείο αυτό ο κ. Μανίκας αντιτίθεται λέγοντας ότι η επιτροπή αυτή δεν πρέπει να είναι αμειβόμενη –

εκ των πραγμάτων δεν μπορεί να μετατραπεί σε Διαρκή γιατί θα αφαιρεί ύλη από άλλες επιτροπές). Να κληθούν και άλλοι, εμπλεκόμενοι με τον Ο.ΚΑ.ΝΑ., Υπουργοί, και ο Πρωθυπουργός και οι αρχηγοί κομμάτων. Να πραγματοποιηθούν επισκέψεις στους ανάλογους χώρους και να λειτουργήσουν οι Επιτροπές Εργασίας. Να μην απαγορευθεί συνταγματικά η ποινή θανάτου **(Γ. Σούρλας)**.

- Οι διακομματικές επιτροπές πρέπει να έχουν ως στόχο τους τις λύσεις και όχι τις διερευνήσεις θεμάτων. Ο Ο.ΚΑ.ΝΑ. μαζί με το Υπουργείο Υγείας είναι αρκετοί για να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα των ναρκωτικών. Η παρουσία της διακομματικής είναι περιττή, εκτός εάν από την πλειοψηφία πιστεύεται ότι υπάρχουν δυνατότητες πρότασης λύσεων ριζοσπαστικών. Εάν η επιτροπή αποφασίσει να συνεχίσει, επιθυμεί να συμμετέχει. **(Φ. Παπαδέλλης)**

Κατά τη συνεδρία της **17ης/6/98**:

- Τα αρμόδια υπουργεία που εμπλέκονται στο θέμα των ναρκωτικών να ενημερώσουν την επιτροπή για το τι προτείνουν, κατά την εκτίμησή τους, γραπτά, για νομοθετικές ρυθμίσεις, μεταβολές και τροποποιήσεις. Ο Ο.ΚΑ.ΝΑ. να πει τι βλέπει από τη λειτουργία του και οι κοινότητες να πουν και αυτές τις προτείνουν για νομοθετικές ρυθμίσεις. Να περιορισθεί δηλαδή η επιτροπή σε εκείνα τα θεσμικά όργανα τα οποία χειρίζονται υπεύθυνα το θέμα των ναρκωτικών **(Γ. Σούρλας)**.

- Να γίνει εισήγηση στο θέμα «Σχέσεις ναρκωτικών και ΜΜΕ» **(Ι. Παπαδόπουλος)**.

- Γραπτή πρόταση του κ. **Π. Παρασκευόπουλου** για συνεδρίαση της επιτροπής στη Θεσ/νίκη, συνδυαζόμενη με συνάντηση με τοπικούς φορείς (ΚΕ.ΘΕ.Α., Τμήμα Αποκατάστασης ΨΝΘ, Τοπική Αυτοδιοίκηση, Δ/νση Β/θμιας Εκπαίδευσης κ.λ.π.), με επισκέψεις στις θεραπευτικές κοινότητες και συνάντηση με δημοσιογράφους.

Κατά τη συνεδρία της **27ης/1/99**:

- Οι αρμόδιοι υπουργοί να πληροφορούν την επιτροπή για τα σχέδια τα οποία έχουν –τα σχετικά με το αντικείμενο της επιτροπής- πριν αυτά υλοποιηθούν και όχι η επιτροπή να μαθαίνει τις πρωτοβουλίες αυτές από τις εφημερίδες **(Κ. Στεφανής)**.

- Ως προς τις υποεπιτροπές, προτείνεται η δημιουργία μίας που θα ασχολείται με δίωξη – καταστολή - νομική προσέγγιση και μίας δεύτερης που θα ασχολείται με την πρόληψη και την επανένταξη **(Εμμ. Σκουλάκης)**.

- Πρέπει να προσεγγίσουμε το σημείο όπου δεν έχει εφαρμοσθεί ο ισχύων νόμος, ποιες προβλεπόμενες από το νόμο ενέργειες δεν έχουν ολοκληρωθεί (να εντοπισθούν και να προβληθούν), που πηγαίνουν τα χρήματα που κατάσχει η ασφάλεια και τα περιουσιακά στοιχεία που δημεύουν τα δικαστήρια **(Στ. Μανίκας)**.

- Η επιτροπή να κάνει γνωστή τη λειτουργία της προκειμένου να εφοδιάζεται έγκαιρα με το απαραίτητο υλικό που παράγουν οι διεθνείς και έγκυροι Οργανισμοί ή Φορείς που έχουν ως αντικείμενο το πρόβλημα των ναρκωτικών. Επίσης να συγκεντρώσει ότι στοιχεία υπάρχουν σχετικά με τα ναρκωτικά (περιλαμβανομένων των δημοσιεύσεων στο ελληνικό τύπο) ώστε να δημιουργηθεί ένα αρχείο, το οποίο θα το αξιοποιήσει η παρούσα επιτροπή ή οποιαδήποτε άλλη επιτροπή στο μέλλον. **(Κ. Στεφανής)**.

Το νομικό πλαίσιο στην αντιμετώπιση του προβλήματος των Ναρκωτικών

Το θέμα της νομοθετικής ρύθμισης θεμάτων σχετικών με τα ναρκωτικά ανέκυψε κυρίως με αφορμή την κατάθεση νέου νομοσχεδίου (βλ. σελ. 99) από τον Υπουργό Δικαιοσύνης για την «Ενοποίηση του πρώτου βαθμού δικαιοδοσίας των πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων, τροποποίηση και αντικατάσταση διατάξεων των νόμων 1756/88, 1729/87 του Ποινικού Κώδικα, του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και άλλες διατάξεις». Τα μέλη της Επιτροπής εξέφρασαν τη δυσaréσκειά τους γιατί δεν ζητήθηκε

η γνώμη τους για τα άρθρα του νομοσχεδίου που αναφέρονται στα ναρκωτικά. Μετά από εκτενή ανταλλαγή απόψεων και δεδομένου ότι υπήρχαν διαφοροποιήσεις μεταξύ των μελών αποφασίστηκε να γίνει συνάντηση της Επιτροπής με τον Υπουργό Δικαιοσύνης για να συζητηθούν τα επίμαχα άρθρα και να δοθεί η ευκαιρία να καταλήξει η Επιτροπή σε μια κοινή θέση τη διάρκεια τους εθίγησαν άμεσα ή έμμεσα θέματα σχετικά με το νομικό πλαίσιο για τα ναρκωτικά, αντανάκλουν τις επικρατούσες θέσεις των μελών και των παρισταμένων φορέων και κυβερνητικών στελεχών.

- Προτείνεται η δημιουργία μιας ειδικής κατηγορίας δικαστών και εισαγγελέων, οι οποίοι με εξειδικευμένη εκπαίδευση στα ζητήματα των ναρκωτικών θα είναι οι αρμόδιοι για να χειρίζονται συναφή θέματα **(Θ. Κατσάνεβας – Αν. Καραμάριος, 11/3/98)**.

- «Οι δικαστές είναι όλοι ενήμεροι για το θέμα της διαχείρισης των ποινικών υποθέσεων των ναρκωτικών. Δεν χρειάζεται εξειδικευμένη λειτουργία επιστημονική» **(Ευάγγ. Γιαννόπουλος)**.

- Οι έμποροι ναρκωτικών βολούνται από νόμους, που αποποινικοποιούν τις συμπεριφορές μεγάλου αριθμού διακινητών **(Μ. Γιαννάκου – Κουτσίκου)**.

- Πρόταση για δημιουργία Υπουργείου για Ναρκωτικά – οι έμποροι ναρκωτικών θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με σκληρό τρόπο **(Γ. Κατσιμπάρδης)**.

Κατά τη διάρκεια της συνεδρίας της **17ης/3/99**:

- Δεν είναι εύκολο να προσδιοριστεί η έννοια της μικροποσότητας. Κάθε περίπτωση θα πρέπει να συνοδεύεται από πραγματογνωμοσύνη, που θα περιλαμβάνει και άλλα στοιχεία, εκτός από τη μικροποσότητα. Αδιευκρίνιστη, είναι, επίσης, η φράση περί απεξάρτησης με «άλλο τρόπο εκτός του εγκεκριμένου προγράμματος από το Υπουργείο Υγείας» **(Μ. Μαλλιώρη)**.

- Στο θέμα των προγραμμάτων και της εγκυρότητας των βεβαιώσεων απεξάρτησης που παρέχουν πρέπει οπωσδήποτε να δοθεί απάντηση. Ο καθορισμός της ποσότητας είναι το μόνο στοιχείο που αντικειμενοποιείται, χωρίς να είναι το μόνο που καθορίζει τη στάση του δικαστή **(Κ. Στεφανής)**.

- Πρέπει η Επιτροπή να πάρει θέση στο θέμα της μικροποσότητας **(Κ. Στεφανής)**.

- Δεν ρωτήθηκε η Διακομματική Επιτροπή για τα προαναφερθέντα άρθρα. Με τις ρυθμίσεις αυτές διευκολύνεται ο έμπορος και ερχόμαστε σε αντίθεση με την τάση αυστηροποίησης που επικρατεί παγκόσμια. Είναι αδύνατο να καθοριστεί η ποσότητα. Πρέπει να αποσυρθεί άμεσα το νομοσχέδιο και να γίνει κοινή συνεδρίαση με την Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης για να συζητηθούν τα επίμαχα άρθρα **(Μ. Γιαννάκου – Κουτσίκου)**.

- Πλήττει το κύρος της Επιτροπής, όταν έρχεται ένα νομοσχέδιο χωρίς τις προτάσεις μας που πρόκειται να συνταχθούν και να υποβληθούν. Με τις διατάξεις αυτές νομιμοποιείται το εμπόριο ναρκωτικών, ενθαρρύνονται οι μικροδιακινητές. Οι διατάξεις αυτές αντιστρατεύονται την προσπάθεια απεξάρτησης (αφού παρέχεται ταυτόχρονα η δυνατότητα να κάνουν τη διακίνηση της ποσότητας που θέλουν) και ευνοείται ο έμπορος ναρκωτικών (με το πρόσχημα του χρήστη). Ο ν.2161 είναι αρκετά επικερδής. Με το νέο νομοσχέδιο δεν τιμωρείται όποιος προμηθεύεται μικροποσότητα για αποκλειστικά δική του χρήση, άρα έχει γίνει ουσιαστικά αποποινικοποίηση της χρήσης. Πρέπει να αποσυρθούν οι διατάξεις από το νομοσχέδιο. Αν η κυβέρνηση προχωρήσει στην εφαρμογή των διατάξεων, η Επιτροπή θα πρέπει να αποσυρθεί **(Γ. Σούρλας)**.

- Όφειλαν από το Υπουργείο Δικαιοσύνης να στείλουν εγκαίρως το προσχέδιο του νόμου. Θετικός ο χαρακτηρισμός κάποιων πράξεων των χρηστών ως πλημμελημάτων, αντί κακούργημάτων. Θετική και η αφαίρεση του χρόνου θεραπείας από την ποινή και η απάλειψη από το ποινικό μητρώο του απεξαρτηθέντος των πράξεων που σχετίζονται με τη χρήση

ναρκωτικών (Ι. Παπαδότος)

- Έχουμε μια ανορθόδοξη διαδικασία νομικής επίλυσης ενός πολύ σοβαρού προβλήματος (ως προς το θέμα της μείωσης των ποινών). Πρόκειται για μία πολιτική αποσυμφόρησης των φυλακών ή για μια επί της ουσίας αντιμετώπιση του προβλήματος της χρήσης. **(Στ. Μανίκας)**.

- Να γίνει συνάντηση με εκπρόσωπο του Υπουργείου Δικαιοσύνης για να διευκρινιστούν πολλά σημεία **(Στ. Μανίκας - Εμμ. Σκουλάκης)**

- Με μεγάλο σκεπτικισμό βλέπω το ζήτημα της ελάφρυνσης των ποινών για διακίνηση ναρκωτικών - για τις διακεκριμένες περιπτώσεις θα έπρεπε να μην υπάρχει ελάφρυνση των ποινών. **(Δ. Κουτσόγιωργας)**

- Αν ήμουν Υπουργός Δικαιοσύνης, θα ζητούσα επίσημα την γνώμη του Ο.ΚΑ.ΝΑ. και της Διακομματικής Επιτροπής. Τα άρθρα 11 και 12 δεν δημιουργούν προβλήματα και επειδή είναι επείγοντα, πρέπει να ψηφιστούν. Να σταλεί μήνυμα στο Υπουργείο Δικαιοσύνης ότι το άρθρο 10 δεν περνάει, διότι προσεγγίζει την υπ'αριθμό ένα παράμετρο του προβλήματος των ναρκωτικών. **(Εμμ. Σκουλάκης)**

- Δηλώνω ότι είμαι σύμφωνος με τις διατάξεις εκείνες που διευκολύνουν το χρήστη. Είμαι αντίθετος με τις διατάξεις που διευκολύνουν τον έμπορο. **(Χρ. Οικονόμου)**

- Να αποσταλεί στον Υπουργό φάκελος με τα πρακτικά της Επιτροπής, για να διαπιστώσει τις διαφοροποιήσεις που υπάρχουν ανάμεσα στα μέλη της Επιτροπής μαζί με μια επιστολή χωρίς ιδιαίτερη υπόδειξη. **(Κ. Στεφανής)**

Κατά τη διάρκεια της συνεδρίας της 5ης/5/99:

- Είναι ακατάλληλη στιγμή για να αλλάξουμε νομοθεσία, θα έλθει σε αντίθεση και με την κοινή δράση που αποφάσισε το ΣΑΜΙΤ στο τέλος του 1997. **(Μ. Γιαννάκου - Κουτσίκου)**.

- Στον «εναλλακτικό» τρόπο απεξάρτησης υπάρχει ο κίνδυνος εκμετάλλευσης του χρήστη. Δεν θα πρέπει να γίνει προσδιορισμός της ουσίας. **(Στ. Μανίκας)**

- Το θέμα του καθορισμού της μικροποσότητας είναι πολύ δύσκολο και καλύτερα να το αποφύγουμε. Το χρονικό διάστημα των έξι μηνών είναι πολύ λίγο για να πει κανείς ότι είναι απεξαρτημένος ένας χρήστης. **(Εμμ. Σκουλάκης)**

- Σχετικά με την παρ. 4 του άρθρου 10, είναι ένας πειρασμός να οριστεί από το νομοθέτη η ποσότητα. **(Χρ. Οικονόμου)**

- Το Κ.Κ.Ε. έχει αντίρρηση σ'αυτό το νομοσχέδιο. Η νομοθεσία δεν έχει πρόβλημα. Έχουμε προβλήματα με τις δικτικές και τις δικαστικές αρχές σχετικά με τους εξαρτημένους. **(Απ. Τασούλας)**

- Εάν προβλέπει ο νομοθέτης στην ίαση του ασθενούς, δεν είναι απαραίτητο να το συνδυάσουμε με το γεγονός ότι πρέπει να φέρει πιστοποιητικό ότι δεν διώκεται για άλλα εγκλήματα. Δεν πρέπει να περιληφθεί η σχετική διάταξη. **(Αν. Καραμάριος)**

- Επειδή το νομοσχέδιο δεν αντιμετωπίζει, απεναντίας με τα άρθρα 10 και 11 περιπλέκει τα θέματα, είμαστε αντίθετοι με τις σχετικές διατάξεις. **(Β. Αράπη-Καραγιάννη)**

- Είμαι αντίθετος με τον ορισμό της μικρής ποσότητας. Ως προς την απεξάρτηση, προτείνεται να απαλειφθεί η φράση που αναφέρεται στον τρόπο απεξάρτησης για να αφήσουμε το δρόμο ανοιχτό στην κάθε επιστημονική αναζήτηση, αλλά και ταυτόχρονα να αποκλείουμε μεθόδους, οι οποίες στο όνομα της επιστημονικής είναι δυνατό να κάνουν κακό. Σε όλον τον κόσμο υπάρχει ένας προβληματισμός και είναι πολλοί οι υποστηρικτές της πολυεπίπεδης αντιμετώπισης των ναρκωτικών ουσιών. Δηλ. εκτός από τα στοιχεία της πρόληψης, της αντιμετώπισης των αιτίων που γεννάνε την επιλογή της χρήσης, τα «στεγνά», το ΚΕ.ΘΕ.Α., γιατί όχι και κρατικοϋγειονομική παρέμβαση στο χώρο των ναρκωτικών ουσιών. **(Φ. Κουβέλης)**

- Ο Υπουργός Δικαιοσύνης, Ευάγγ. Γιαννόπουλος, σε παρουσίαση ενώπιον της Επιτροπής, του έργου του Υπουργείου γενικότερα, ανέφερε ότι είναι έτοιμος ο νέος σωφρονιστικός κώδικας και ότι έχουν γίνει πολλά βήματα και στο θέμα των φυλακών. Κατασκευάζονται σύγχρονες φυλακές

έξω από τα όρια των πόλεων, ενώ τα κτίρια των φυλακών θα δοθούν στην Τοπική Αυτοδιοίκηση ή στη χρήση του Δημοσίου. Ως προς το Κέντρο Απεξάρτησης Κρατουμένων στη Θήβα ανέφερε ότι η φύλαξη και το προσωπικό θα ανήκουν στη δικαιοδοσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης, ενώ το θεραπευτικό έργο θα αναλάβει το Υπουργείο Υγείας. Ως προς το θέμα της αποποινικοποίησης συγκεκριμένων «μαλακών» ναρκωτικών, όπως το χασίς, η θέση του Υπουργού Δικαιοσύνης και της Κυβέρνησης παραμένει αρνητική. Η διακίνηση μικρών ποσοτήτων μαλακών ναρκωτικών μεταξύ χρηστών θα πρέπει να είναι πλημμέλημα και όχι πταίσμα. Τάσσεται υπέρ της χορήγησης μεθαδόνης στους φυλακισμένους βάσει προγραμμάτων (συνεδριάσεις των 11/3/98 και 5/5/99).

Επίσης, κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης της 15ης/12/99 ο Υπουργός Εξωτερικών **Γ. Παπανδρέου** και ο Υφυπουργός Υγείας και Πρόνοιας **Θ. Κοτσώνης** κατέθεσαν τα κάτωθι:

- Συνηγορία υπέρ της διαφοροποίησης των ναρκωτικών ουσιών και της αποποινικοποίησης της κατοχής μικρών ποσοτήτων κάνναβης. Το θέμα της φυλάκισης αποτελεί ένα σημαντικό ερωτηματικό, ενώ θα έπρεπε να παρέχονται περισσότερα μέσα, οι διαδικασίες για την απεξάρτηση και εν πάσει περιπτώσει για τη συντήρηση με ελπίδα μιας απεξάρτησης στο μέλλον. Η μη φυλάκιση σημαίνει ότι μελώνουμε την πιθανότητα να χρειασθεί ο χρήστης να προσφύγει στην παρανομία για να «ταΐξει» την ανάγκη του. Η διάδοση των προγραμμάτων μεθαδόνης και η λειτουργία άλλων πιλοτικών προγραμμάτων υποκατάστασης είναι πολύ σημαντική. Η Ελλάδα δεν μπορεί να μείνει πίσω στο διάλογο που διεξάγεται διεθνώς για την αποποινικοποίηση, αλλά και σε συγκεκριμένα μέτρα, που θα προωθήσουν μια πιο αποτελεσματική αντιμετώπιση όλων αυτών των φαινομένων που δεν είναι μόνο ο χρήστης, αλλά έχουν και σημαντικές πολιτικές προεκτάσεις. **(Γ. Παπανδρέου, Υπουργός Εξωτερικών, 15/12/99).**

- «Όσον αφορά το θέμα της αποποινικοποίησης θα ήθελα να πω ότι προσωπικά δεν νιώθω έτοιμος να απαντήσω. Εάν γίνει μια διακήρυξη μιας πλήρως ανεκτικής πολιτικής, φοβάται ότι η ελευθεριότητα που θα δημιουργηθεί μαζί με την περιέργεια της νεολαίας μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση του αριθμού των χρηστών. Ωστόσο, με τις νομοθετικές πρωτοβουλίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης και με την έναρξη λειτουργίας εντός των προσεχών μηνών του Κέντρου Αποτοξίνωσης Τοξικομανών Κρατουμένων στη Θήβα, θα έχουμε καταστήσει το δίλημμα «μαλακά-σκληρά, νομιμοποίηση ή μη», χωρίς ιδιαίτερο βάρος. Ο τοξικομανής είναι ασθενής. Πρέπει, λοιπόν, να τον απεγκλωβίσουμε από τον λαβύρινθο στον οποίο έχει μπει, είτε με τα «στεγνά» προγράμματα, είτε με τα προγράμματα υποκατάστασης. Όταν τίποτα δεν γίνεται πια και αφού τον εξετάσουν εξειδικευμένοι γιατροί και δουν ότι δεν υπάρχει διέξοδος, τότε γιατί να μην ενταχθεί, μαζί με τους άλλους ασθενείς στο σύστημα υγείας και να έχει υπεύθυνες και αποτελεσματικές ιατρικές φροντίδες - ακόμα και με χορήγηση ηρωίνης;» «...Ζήτησα την άποψη εξειδικευμένων γιατρών για το τι είναι η "ηρωίνη", τι είναι η "μεθαδόνη", μήπως μου διαφεύγει κάτι. Οποιοδήποτε είναι και τα δύο, κάνουν εξάρτηση, εθισμό, και η μόνη διαφορά είναι ότι τη μεν ηρωίνη την παίρνεις είτε ενδοφλεβίως, είτε ενδομυϊκώς είτε από τη μύτη, ενώ τη μεθαδόνη την παίρνεις από το στόμα. Δηλαδή, δεν βλέπω σοβαρές διαφορές στις ουσίες ώστε τη μία να την αποδεχόμαστε και την άλλη όχι». **(Θ. Κοτσώνης, Υφυπουργός Υγείας και Πρόνοιας).**

- Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι και η μία και η άλλη ουσία δρουν στους ίδιους υποδοχείς, αλλά υπάρχει μία σημαντική διαφορά ως προς τη λεγόμενη ενδοκυττάρωση του υποδοχέα μεταξύ των δύο αυτών ουσιών, πράγμα που καθιστά τη μεθαδόνη, υπό κάποια έννοια, λιγότερο επικίνδυνη. Και η μεθαδόνη θεωρείται ουσία από την οποία μπορεί κάποιος πιο εύκολα από την ηρωίνη να απεξαρτηθεί. Αυτά όμως είναι σχετικά διότι εξαρτάται από τους τρόπους που χορηγείται η

ουσία, από τη διάρκεια χορήγησής της και από άλλους παράγοντες». (**Κ. Στεφανής, 15/12/99**)

Κατά τη διάρκεια των συνεδριών της **27ης/5/98** και **3ης/6/98**, αντιστοίχως:

- Όσον αφορά την αποποινικοποίηση, δεν θεωρούμε ότι λύση είναι η φυλακή και η καταστολή, αλλά δεν θεωρούμε ότι ξεμπερδεύει κανείς με αυτό το τεράστιο ζήτημα, κάνοντας τα έτσι νόμιμα. (**Κ. Μάτσα, « 18 ΑΝΩ»**)

- Η ελληνική νομοθεσία είναι πολύ φιλελεύθερη στην αντιμετώπιση του χρήστη και του μικροδιακινητή. Το πρόβλημα είναι ότι πολλοί από το δικαστικό σώμα δεν είναι ενήμεροι του όλου προβλήματος, ώστε να εφαρμόσουν το νόμο με τον τρόπο που πρέπει. Άλλη νομοθετική ρύθμιση θα δυσκολέψει τα πράγματα στο επίπεδο της πρόληψης, αλλά είναι κάτι στο οποίο δεν μπορεί κανείς να είναι δογματικός (Γ. Νοταράς, ΚΕ.ΘΕ.Α.).

Ως προς τους Διεθνείς Οργανισμούς:

Η κυρία **Μ. Γιαννάκου - Κουτσίκου** εισηγείται το θέμα κατά τη συνεδρία της 10ης/2/99 και μεταξύ των άλλων αναφέρει:

- Ο Ο.Η.Ε. ασχολείται με την καταπολέμηση των ναρκωτικών έχοντας ως παράπλευρο οργανωτικό του σχήμα την UNDCP και το Διεθνές Γραφείο Ελέγχου των Ναρκωτικών. Στη διεθνή σύμβαση για τον έλεγχο των ναρκωτικών που συντάχσε το 1988, περιλαμβάνεται και κατάλογος με όλες τις ουσίες, οι οποίες θεωρούνται απαγορευμένες ή κυκλοφορούν υπό έλεγχο.

- Το πρόβλημα με τη λίστα των ουσιών είναι ότι δεν υπάρχει ένας ενιαίος μηχανισμός βάσει του οποίου θα εντάσσονται άμεσα από όλες τις χώρες καινούργιες ουσίες που δεν περιλαμβάνονται σε αυτήν και που, όμως, έχουν κριθεί από μια χώρα ότι έχουν παράλληλη δράση με αυτή των απαγορευμένων. Οι αντιρρήσεις που υπάρχουν από κάποιες χώρες μπορούν να υπερπηδηθούν, αν δοθεί άδεια για συγκεκριμένες ποσότητες που θα χρησιμοποιηθούν για συγκεκριμένους λόγους (σύστημα που εφαρμόζει το Διεθνές Γραφείο Ελέγχου των Ναρκωτικών).

- Στο χώρο της Ε.Ε. και με το σκεπτικό της προφύλαξης των εξωτερικών συνόρων δημιουργήθηκε το 1990 μια επιτροπή πολιτικού χαρακτήρα, με δικαίωμα να απευθύνεται κατευθείαν στη Σύνοδο Κορυφής, η Επιτροπή Σελάντ (Οριζόντια Ομάδα), η οποία δημιούργησε το 1990 την «ομάδα του Δουβλίνου». Ο ρόλος της ομάδας του Δουβλίνου είναι υποστηρικτικός προς τις τρίτες χώρες με την έννοια της εκπαίδευσης στελεχών, της ανταλλαγής πληροφοριών και της προσπάθειας εφαρμογής σε αυτές των Διεθνών Συμβάσεων.

- Η Σύνοδος Κορυφής έχει πάρει δύο αποφάσεις για κοινή δράση στον ευρωπαϊκό χώρο που αφορούν την καταπολέμηση της τοξικομανίας και την πρόληψη και καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης (9/12/96) και την ανταλλαγή πληροφοριών και τον έλεγχο των νέων συνθετικών ναρκωτικών (12/6/97).

- Ένα άλλο σημείο που πρέπει να αντιμετωπιστεί με προσοχή από την Ε.Ε. είναι η αναπτυξιακή βοήθεια που δίνεται, βάσει των συμφωνιών του ΛΟΜΕ. Η Ελλάδα επιμένει ότι πρέπει να δίδονται κάποιες εγγυήσεις που να αφορούν την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και των ναρκωτικών καθώς και τη διασφάλιση των δημοκρατικών δικαιωμάτων στις χώρες που λαμβάνουν τη βοήθεια.

- Το πρόβλημα της εμπορίας ναρκωτικών έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις και συνδέεται με το οργανωμένο έγκλημα, την τρομοκρατία, τη λαθρεμπορία όπλων κ.λπ.

- Σημαντικό είναι το πρόβλημα του «ξεπλύματος των χρημάτων» που προέρχονται από την εμπορία ναρκωτικών. Αυτό γίνεται, συνήθως, σε μια χώρα του τρίτου κόσμου, τα κεφάλαια περνούν έπειτα από μια ημιδημοκρατική ή δημοκρατική χώρα για να καταλήξουν σε νόμιμες δραστηριότητες σε χώρες, όπως οι Η.Π.Α.. Στην Ελλάδα υπάρχουν μεγάλες δυσκολίες αντιμετώπισης του προβλήματος, καθώς ενώ είναι ευπρόσδεκτο το ξένο κεφάλαιο, η προέλευσή του δεν ελέγχεται από τις περισσότερες

τράπεζες. Το ίδιο συμβαίνει και με την εισαγωγή ξένων κεφαλαίων στο Χρηματιστήριο.

Οι θέσεις και προτάσεις των μελών της Επιτροπής:

- Ως προς το θέμα του «ξεπλύματος του βρώμικου χρήματος» υποστημίνεται ότι παρότι υπάρχει μια νομοθετική πρόβλεψη στη χώρα μας για την αντιμετώπιση του προβλήματος, η σιωπηρή άρνηση των τραπεζών να ενημερώνουν την αρμόδια Επιτροπή καθιστά αδύνατη τη διασταύρωση στοιχείων και ως εκ τούτου τον αντίστοιχο έλεγχο. Ως προς το θέμα του ξεπλύματος σε σχέση με τους διεθνείς οργανισμούς, συμφωνώ με την κυρία Γιαννάκου για την ενοποίηση των νομοθετικών συμπεριφορών αναφορικά με τον έλεγχο της προέλευσης του χρήματος. (**Φ. Κουβέλης**)

- Τρεις τομείς είναι σημαντικοί: α) η ανυπαρξία μηχανισμού αυτόματης ένταξης στη λίστα των απαγορευμένων ουσιών, β) η αδυναμία ελέγχου της αντιστοιχίας πρώτων υλών και παραγομένων ναρκωτικών ουσιών για ιατρική χρήση, και γ) το εύκολο «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» στο Χρηματιστήριο. (**Γ. Σούρλας**)

- Ως προς το τρίτο σημείο που έθιξε ο κ. Σούρλας πιστεύω ότι το κράτος αν θέλει μπορεί να ελέγξει και τη διακίνηση χρήματος στο Χρηματιστήριο ελέγχοντας τις αντίστοιχες συμβάσεις που καταρτίζει ο πολίτης με το χρηματιστηριακό πράκτορα για τη διακίνηση οποιασδήποτε μετοχής. Δεν λείπει η νομοθετική πρόβλεψη, αλλά η αξιοποίηση του νόμου. (**Φ. Κουβέλης**)

- Αν υπάρχουν, να κατατεθούν συγκεκριμένες προτάσεις στην Επιτροπή και να δοθούν, μέσω της κυρίας Γιαννάκου, στα Διεθνή Φόρα, στα οποία παρίσταται. (**Κ. Στεφανής**)

- Προτείνεται να κληθούν στην Επιτροπή ο Υφυπουργός ή κάποιος υπεύθυνος του Υπουργείου Οικονομικών και ένας εκπρόσωπος της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών καθώς και ο κ. Αρλάκι, Γενικός Διευθυντής του Διεθνούς Γραφείου Ελέγχου Ναρκωτικών του Ο.Η.Ε.. (**Μ. Γιαννάκου - Κουτσίκου**)

Μέτρα περιορισμού της εμπορίας των Ναρκωτικών (Καταστολή)

Στην ενημερωτική του εισήγηση ο Υπουργός Δημοσίας Τάξεως, κ. **Γ. Ρωμαιο**, κατά τη συνεδρία της **19ης/3/98**, αναφέρει:

- Η παραγωγή ουσιών στην Ελλάδα είναι ελάχιστη και αφορά κυρίως στην κάνναβη. Η χώρα μας δεν είναι συνδεδεμένη με μεγάλα τραστ διακίνησης, ίσως λόγω μεγαλύτερης χρήσης χασί, το οποίο διακινείται σε μικρές ποσότητες. Ως προς τις συνθετικές ουσίες δεν υπάρχουν στοιχεία ότι παράγονται στην Ελλάδα, διακίνηση, όμως, υπάρχει. Έχουν γίνει προτάσεις εκ μέρους του υπουργείου Δημοσίας Τάξεως για την αντιμετώπισή τους. (**Γ. Ρωμαιο, Υπουργός Δημοσίας Τάξεως**)

- Σε ό,τι αφορά στην εισροή ουσιών από Σκόπια - Αλβανία ετέθη το θέμα παραγωγής ναρκωτικών σε νόμιμα εργαστήρια φρουρούμενα από τις Ένοπλες Δυνάμεις του Σκοπιανού Στρατού. Παρεμφερείς δραστηριότητες στο αεροδρόμιο Τιράνων. (**Γ. Σούρλας**)

- Ο ρόλος της αστυνομίας στο θέμα των ναρκωτικών είναι η δίωξη της εμπορίας και της διακίνησης. Γίνεται εκπαίδευση αστυνομικών στελεχών από τον Ο.ΚΑ.ΝΑ.. Ο εξοπλισμός βελτιώνεται διαρκώς (αυτοκίνητα, μηχανές, τηλεφωνία). Υπάρχουν μεταβατικά αποσπάσματα σε παραμεθόριες περιοχές (σκύλοι, ανιχνευτές, αυτοκίνητα) και έχουν αυξηθεί τα τμήματα δίωξης ναρκωτικών. (**Γ. Ρωμαιο**).

- Η επιτροπή επεσήμανε προβλήματα εφαρμογής των κειμένων διατάξεων (Ν. 2161 άρθρο 19 για καταστροφή ναρκωτικών -έχει ζητηθεί από την αστυνομία η απεμπλοκή της από αυτή τη διαδικασία-, άρθρο 24 περί διάθεσης εξόδων από χρηματικές ποινές και δημεύσεις) (Γ. Σούρλας). Το Υπουργείο, όμως, πιστεύει πως η νομοθεσία είναι επαρκής και ότι είναι θέμα εφαρμογής και συλλογής των απαραίτητων στοιχείων, για να στηριχθούν οι κατηγορίες.

- Γεννούνται ερωτήματα από το γεγονός ότι πολλοί χρήστες είναι μικροδιακινητές και υπάρχει πρόβλημα στη διάκριση μεταξύ εμπόρων και χρηστών (θέμα ποσότητας ναρκωτικού).

(Γ. Ρωμαίος)

- Υπάρχει προβληματισμός από πλευράς Υπουργείου για το άρθρο 224 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας περί αποκάλυψης πηγής πληροφοριών. Δεν λαμβάνεται υπόψη η μαρτυρία, αν δεν αποκαλυφθεί η πηγή. Επίσης, δεν αναγνωρίζεται ενοχή από ομολογία συγκατηγορούμενου. **(Γ. Ρωμαίος)**

- Από το Υπουργείο έχει προταθεί, ειδικά για Σκόπια - Αλβανία, να ληφθούν κοινοτικά μέτρα (σχετικά με τη χρηματοδότησή τους από την Ε.Ε.). Έχει ζητηθεί ποσοστό χρημάτων και περιουσιών που κατ'άσχετοι να δίνονται στην αστυνομία. Τα χρήματα και ότι κατ'άσχετοι πρέπει να πηγαίνουν αποκλειστικά για τη λύση του προβλήματος. **(Γ. Ρωμαίος)**

Η άποψη της επιτροπής είναι ότι:

- Πρέπει η προσπάθεια που γίνεται εκ μέρους της αστυνομίας να συνοδεύεται από την ανάλογη βοήθεια, τεχνική και στελεχιακή, εκ μέρους του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης. **(πολλά μέλη της επιτροπής)**

- Η αποτελεσματικότητα Υπουργείου και Αστυνομίας πρέπει να έχει συνέχεια στο χώρο της Δικαιοσύνης. **(Αλ. Δαμιανίδης)**

- Η δράση, ο έλεγχος και η όλη προσπάθεια πάταξης της διακίνησης ναρκωτικών πρέπει να ενταθεί στα σύνορα. **(Ι. Παπαδόπουλος)**

- Η Αστυνομία για να ανταποκριθεί στο ρόλο της πρέπει να συλλάβει τους μεγάλους εμπόρους και πρέπει το νομοθετικό πλαίσιο να της δίνει αυτή τη δυνατότητα. Θα πρέπει το Υπουργείο να πιέσει και να συμβάλει στην υλοποίηση του άρθρου 24 του νόμου περί ναρκωτικών. **(Στ. Μανίκας)**

- Προταση από μέλη της επιτροπής να πραγματοποιηθεί συνάντηση με τους αρμόδιους Υπουργούς Αλβανίας, Σκοπίων και Τουρκίας. **(Γ. Κασιμάκης)**

- Να ληφθούν ιδιαίτερα μέτρα για την περιοχή της Μάνης, η οποία είναι βραχώδης και απροσπέλαστη και όπου διακινούνται, θαλάσσια, ποσότητες ναρκωτικών. **(Αθ. Δαβάκης)**

Στο πλαίσιο των συνεδριών, που έγιναν σχετικά με τα μέτρα περιορισμού της εμπορίας των ναρκωτικών, έλαβαν χώρα και 2 συνεδριάσεις με τη συμμετοχή μελών της **Επιτροπής του άρθρου 7 του νόμου 2331/1995 για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες** στις 24/6/98 (συμμετοχή κ.κ. **Στέφανου Γαβρά**, Προέδρου της Επιτροπής του άρθρου 7 του Ν. 2331/1995 και **Γεωργίου Τραγάκη**, μέλους της Επιτροπής - Εκπροσώπου του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Εθνικού Εκπροσώπου FATF-ΟΟΣΑ) και στις **2/12/99** (συμμετοχή κ.κ. **Παναγιώτη Νικολούδη**, Αντιεισαγγελέως Εφετών, Προέδρου Επιτροπής άρθρου 7 του Ν. 2331/1995, **Ισμήνης Χίνου** εκπροσώπου Επιτροπής Χρηματοπιστήριου στην Επιτροπή του άρθρου 7 του Ν. 2331/1995, **Μαρίας Τσάμη**, γραμματέως Επιτροπής άρθρου 7 Ν. 2331/1995, και **Χρύσανθου Τσαντρίζου**, Αστυνομικού Διευθυντή).

24/6/98

Η Επιτροπή του Ν.2331/1995 "για την πρόληψη και καταστολή νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες" συνεστήθη με το Ν.2331/1995 και άρχισε ουσιαστικά να λειτουργεί από το 1997. Στις αρμοδιότητές της συγκαταλέγονται (πλην των ναρκωτικών) και τα έσοδα από απάτη, υπεξαίρεση, κλοπή, ληστεία, αρχαιοκαπηλεία κ.λ.π. και πέραν του τραπεζικού συστήματος - Χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί, χρηματιστήριο, ανταλλακτήρια συναλλάγματος - πλην των καζίνο που δεν καλύπτονται επί του παρόντος και για τα οποία καταρτίζεται σχετικό νομοσχέδιο. **(Στ. Γαβράς)**

- Στο δυναμικό της επιτροπής συγκαταλέγονται εκπρόσωποι των Υπουργείων Εμπορίου, Δημόσιας Τάξης, της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών και της Τράπεζας της Ελλάδος. Τα λειτουργικά έξοδα καλύπτονται από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και το Σ.Δ.Ο.Ε. (δεν διευκρινίζεται από που καλύπτονται τα οδοιπορικά). **(Στ. Γαβράς)**. Ο ίδιος ο κ. Γαβράς χαρακτηρίζει τα μέχρι σήμερα αποτελέσματα της επιτροπής πενιχρά.

- Κανένα από τα στελέχη δεν είναι αποκλειστικής

απασχόλησης συμπεριλαμβανομένης της γραμματείας. **(Γ. Σούρλας)**

- Τα χρήματα που διακινούνται σήμερα στην Ελλάδα ως "βρώμικο χρήμα" ξεπερνούν τα 3 τρις δρχ. (ΔΝΤ) και βάσει μιας εκτίμησης αντιστοιχεί στο 2-5% του ΑΕΠ ενώ το 60% αντιστοιχεί στη διακίνηση ναρκωτικών και δεύτερη έρχεται η πορνεία. **(Γ. Σούρλας)**

- Ως χώρες της Ε.Ε. και στις Η.Π.Α., σε περίπτωση εισροής υπέρογκου ποσού σε τραπεζικό λογαριασμό υπαλλήλου της Ε.Ε. ή κατάθεσης χρημάτων που υπερβαίνει συγκεκριμένο όριο (10.000USD), ενεργοποιείται ο κρατικός μηχανισμός, ζητούνται εξηγήσεις και η πολιτεία προβαίνει σε περαιτέρω ενέργειες. **(Μ. Γιαννάκου - Κουτσίκου)**

- Στην Ελλάδα, το όριο είναι 15.000ECU (Ν.2331), (ταυτότητες συναλλασσομένων, καταστατικά-πληρεξούσια, συλλογή πληροφοριών και τι πρόκειται να κάνουν τα ποσά). Ο δισταγμός των Τραπεζών να καταγγέλουν πελάτες τους είναι παγκόσμιο φαινόμενο. **(Στ. Γαβράς)**

- Σε προς την καθιέρωση "πόθεν έσχες" για τους Έλληνες πολίτες και ως προς το εάν η καθιέρωσή του είχε αποτέλεσμα, τονίζεται ότι το μεγαλύτερο μέρος των ύποπτων συναλλαγών γίνονται από Αλβανούς, Ρουμάνους, Βουλγάρους Ρωσοπόντιους, εταιρείες του Ν.89, εμφανιζόμενες ως ναυτικές και τελευταία από Έλληνες. Το πόθεν έσχες θα μπορούσε να καθιερωθεί για δημοσίους υπαλλήλους και δημοσίους λειτουργούς. **(Στ. Γαβράς)**

2/12/99

- Συνεργασία και με χώρες εκτός της Ε.Ε., προκειμένου να υπάρχει η δυνατότητα παροχής πληροφοριών και για δραστηριότητες άλλων αλλοδαπών (Ρώσων, π.χ., οι οποίοι ξεπλένουν υπέρογκα ποσά στην Ελλάδα) που δρουν στην Ευρώπη. **(Π. Νικολούδης)**

- Να εξετασθεί αν είναι επαρκές το νομικό πλαίσιο για τα ανταλλακτήρια. **(Γ. Σούρλας)**

- Να υποβάλλουν αναφορές και οι υποθηκοφύλακες. **(Π. Νικολούδης)**

- Να επεκταθεί το «πόθεν έσχες» σε κινητές αξίες. **(Αχ. Κανταρτζής)**

- Να μετατραπούν οι ανώνυμες μετοχές σε ονομαστικές. **(Αχ. Κανταρτζής)**

- Θα πρέπει ίσως να εξετασθεί και το θέμα της υπερβολικής αυστηρότητας του νόμου προστασίας προσωπικών δεδομένων, που υπερακοντίζει την οδηγία της Ε.Ε. συμπεριλαμβάνοντας την ύπαρξη ποινικών διώξεων και καταδικών και δημιουργεί δυσκολίες. **(Π. Νικολούδης)**

- Πατάσσοντας το money laundering, το οποίο επιχειρείται ως επί το πλείστον σε χώρες με εξαιρετικό τραπεζικό σύστημα και υγιή και αναπτυσσόμενη οικονομία περιορίζεται αυτόματα μια σειρά εγκλημάτων (απάτες, κλοπές, ανθρωποκτονίες) οικονομία. **(Π. Νικολούδης)**

Τα μέτρα πρόληψης της ζήτησης ναρκωτικών (Πρόληψη)

Ενδεικτικά αποσπάσματα από τις συνεδριάσεις της Επιτροπής στις **28-1-98, 25-2-98:**

Συνεδρίαση της 28ης /1/98

- Το μεγάλο θέμα είναι αυτό της πρόληψης. Εκεί τα πηγαίνουμε καλά. Έχουμε βάλει τα πρώτα θεμέλια. Είχαμε προγραμματίσει για το 1997, 26 κέντρα πρόληψης και μπορώ να πω ότι έχουν υλοποιηθεί αυτά που έχουμε υποσχεθεί και έχουν υπογραφεί ήδη και οι πρώτες 12 προγραμματικές συμβάσεις τριετούς διάρκειας, μεταξύ Ο.Κ.Α.ΝΑ. και των αστικών εταιρειών που δημιουργούνται σε κάθε νομό. **(Εμμ. Σκουλάκης)**

- Η πρόληψη θα πρέπει να αρχίζει από το νηπιαγωγείο, δημοτικό, γυμνάσιο, πανεπιστήμιο, εργοστάσια, εκεί όπου ζουν οι άνθρωποι και ενεργούν. Αν είναι ξεκομμένοι είναι ένα είδος ενημέρωσης. Η οργανική δομή που μπορείς να εκπαιδεύσεις είναι το σχολείο, συν τα μέσα μαζικής επικοινωνίας, που είναι σε θέση με δύο εκπομπές να σου ανατρέψουν κάθε προσέγγιση και στάση. **(Ι. Παπαδόπουλος)**

- Προσωπικά παραμένω, αθεράπευτα υποστηρικτής της πρόληψης που λέγεται καταστολή. Υπάρχουν φιλότιμες προσπάθειες απ' όλους, όμως μάταια. **(Γ. Σούρλας)**

Συνεδρίαση της 25ης /2/98

- Θα ήθελα να αναφερθώ στο εάν προχωρούν γρήγορα τα Κέντρα Πρόληψης. Έχω διαπιστώσει πόσο δύσκολο είναι να ενεργοποιηθούν και να συνεργαστούν οι εκπρόσωποι των φορέων της κάθε τοπικής κοινωνίας. Ο Ο.ΚΑ.ΝΑ. σε συνεργασία με το ΕΠΙΣΥ εκπαιδεύει στελέχη των τοπικών κοινωνιών και τα αποδίδει μετά στις τοπικές κοινωνίες, για να τα αξιοποιήσουν για τα προγράμματα πρόληψης. **(Εμμ. Σκουλάκης)**

- Το Κέντρο Πρόληψης υλοποιεί δραστηριότητες για όλο το νομό. Συνεργάζεται με όποιο φορέα κρίνει ότι πρέπει. Εμπλέκονται τα πανεπιστήμια και άλλοι φορείς σε τοπικό επίπεδο. Ομάδες-στόχοι είναι διάφοροι μέσα στον ίδιο γεωγραφικό χώρο π.χ. στρατιώτες κλπ. **(Μένι Μαλλιώρα)**

- Στα κέντρα πρόληψης το να συμμετέχουν οι φορείς είναι σωστή απόφαση, αλλά μη φορτώνουμε στη συμμετοχή και το οικονομικό βάρος. Το οικονομικό βάρος πρέπει να βαρύνει τον προϋπολογισμό και από κει και πέρα η συμμετοχή φορέων τοπικής αυτοδιοίκησης, συλλόγων κλπ είναι άλλο ζήτημα και είναι επιθυμητό. **(Απ. Τασούλας)**

- Το θέμα της αποκατάστασης είναι ένα σοβαρό ζήτημα. Φοβάμαι, όμως, μήπως βρεθούμε αύριο μπροστά σε άλλα φαινόμενα. Δηλ. να ισχυριστεί η νεολαία «να πάρουμε ένα χρόνο ναρκωτικά, για να απεξαρτηθούμε, για να βρούμε δουλειά». **(Απ. Τασούλας)**

Ενδεικτικά αποσπάσματα από τη συνεδρίαση της Επιτροπής στις **8-4-98**:

- Με χρηματοδότηση κυρίως από το Κοινωνικό Πλαίσιο Στήριξης έχει αρχίσει η εφαρμογή του προγράμματος Αγωγής Υγείας στα σχολεία, που συνίσταται όχι μόνο στη μεταβίβαση γνώσης στο μαθητή, αλλά αποσκοπεί στην ενεργοποίησή του, στην ανάπτυξη της ικανότητάς του να αναλύει, να επιλέγει και να λύνει μόνος τα προβλήματά του. Το πρόγραμμα Αγωγής Υγείας είναι καινοτόμος δράση στην εκπαιδευτική πολιτική και στα εκπαιδευτικά προγράμματα και υποδιαιρείται σε διάφορες ενέργειες, οι κυριότερες από τις οποίες είναι: α) η διαμόρφωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και δημιουργία διδακτικού και εκπαιδευτικού υλικού, β) η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε θέματα αγωγής υγείας, γ) η διδασκαλία της αγωγής υγείας στα σχολεία δ) η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας αυτών των προγραμμάτων, ε) η δημιουργία δικτύου υπευθύνων υγείας. Στο πλαίσιο αυτών των προγραμμάτων έχουν προτεραιότητα θέματα που αφορούν τα ναρκωτικά. **(Γεράσιμος Αρσένης, Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων)**

- Ίσως θα έπρεπε να υπάρχει και ειδικό μάθημα, ώστε να ενημερώνονται οι μαθητές για το θέμα των ναρκωτικών. Υπάρχει μεγάλη αδυναμία για την αντιμετώπιση των εμπορών ναρκωτικών, για αυτό κάθε προσπάθεια που κάνουμε συνίσταται στην πρόληψη. **(Γ. Σούρλας)**

- Προληπτικές πολιτικές μπορούν να γίνουν μόνο σε κοινοτικό επίπεδο και χρειάζονται στελέχη που να είναι σε θέση να αντεπεξέλθουν. Υπάρχει τέτοια διάθεση. Σε αντίστοιχο πρόγραμμα στο Δήμο Υμηττού είχαν προκύψει δυσχέρειες ή αμφιβολίες στο να δεχθούν οι καθηγητές το πρόγραμμα. **(Μ. Γιαννάκου - Κουτσίκου)**

- Με το πρόγραμμα αγωγής υγείας θα πείτε στα παιδιά τι να κάνουν και τι να μην κάνουν. Εμείς δεν το μηδενίζουμε αυτό, ούτε το θεωρούμε κακό. Έχουμε την εκτίμηση όμως ότι δεν φτάνει. Τι κάνει το Υπουργείο Παιδείας, ώστε όλα αυτά τα παιδιά να μην αισθάνονται ότι βρίσκονται αποκομμένα από τη ζωή. Ότι δηλ. θα βρουν δουλειά, θα μορφωθούν. Γιατί αυτές είναι οι βασικές αιτίες. **(Απ. Τασούλας)**

- Να ενταχθεί το πρόγραμμα αγωγής υγείας συστηματικά στο πρόγραμμα σπουδών της μαθητικής νεολαίας αλλά και στις πρώτες βαθμίδες με εναλλακτικά προγράμματα. **(Στ. Μανίκας)**

- Όποιον αγώνα κι αν κάνουμε, σχέση ανθρώπων και ναρκωτικής ουσίας θα υπάρχει. Η προσπάθειά μας θα είναι να

μειώσουμε την προσέλαση της ναρκωτικής ουσίας, και αυτός που περνάει τη ναρκωτική ουσία να ξέρει τι πράττει. Όποιον αγώνα κι αν κάνει το σχολείο πρέπει να τον κάνει με βάση την οικογένεια και να τον συνδέσει με την κοινωνία. **(Χρ. Οικονόμου)**

- Ως προς την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών που θα υλοποιήσουν προγράμματα Αγωγής Υγείας, έχουν αρχίσει προγράμματα από ειδικούς σε συνεργασία με τον Ο.ΚΑ.ΝΑ. για την επιμόρφωση των υπευθύνων αγωγής υγείας και στελεχών αγωγής υγείας. Γίνεται επίσης μια ταχύρρυθμη επιμόρφωση 4000 εκπαιδευτικών, που θα συνεργάζονται με τους ειδικούς στα θέματα της ειδικής αγωγής. Λειτουργούν παράλληλα οι Συμβουλευτικοί Σταθμοί Νέων (58), όπου η σχολική μονάδα θα αναφέρει συγκεκριμένα προβλήματα που αντιμετωπίζει - Η αγωγή υγείας πρέπει να περιληφθεί και στο πρόγραμμα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. **(Γ. Αρσένης, Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων)**

- Ο ρόλος του Υπουργείου στην αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών από τη φύση του αντικειμένου του δεν μπορεί να έχει παρά μόνο προληπτικό χαρακτήρα. Συγκεκριμένα, η πολιτική πρόληψης εστιάζεται σε δύο σημεία: α) στη μείωση της διαθεσιμότητας (έχει συγκροτηθεί ειδική ομάδα δουλειάς στα τρία σώματα) με την προώθηση προγραμμάτων πρόληψης και β) στην προσέγγιση του ατόμου, με διάφορα προγράμματα και διαλέξεις και με βασικότερο ένα πρόγραμμα επαγγελματικού προσανατολισμού, που θα εφοδιάζει το άτομο με επιπρόσθετες δυνατότητες και ιδέες, οι οποίες θα λειτουργούν αποτρεπτικά στη διάθεση των ναρκωτικών. **(Απ. Τσοχατζόπουλος, Υπουργός Εθνικής Έκπαιδευσης)**

- Δίνεται μεγάλη σημασία στη βασική εκπαίδευση στο στρατεύμα; Γίνεται συστηματική ενημέρωση για τα ναρκωτικά; Ο χρήστης στο στρατό κρατάει όπλο. Μπορεί να προκαλέσει «βλάβες» και ατυχήματα, κάτω από την επήρεια των ναρκωτικών ή κατά τη διάρκεια του στερητικού συνδρόμου. **(Γ. Σούρλας)**

- Μέσα στο στρατό εμφανίζονται καινούργια προβλήματα. Υπάρχουν άτομα που παίρνουν κάποιο ναρκωτικό, π.χ. χασίς και αυτό δεν γίνεται αντιληπτό, γιατί τα άτομα αυτά δεν εμφανίζουν κάποια ιδιαίτερη συμπεριφορά. Εν συνεχεία, είτε περνούν σε άλλα ναρκωτικά, είτε δημιουργούν Π.Υ.ρήνες εξάπλωσης μαζί με άλλους. Υπάρχει κάποιο στοιχείο ότι αυτοί που κατατάσσονται στο στρατό κάνοντας χρήση, κυρίως, χασίς προέρχονται από συγκεκριμένες περιοχές της Ελλάδος. **(Μ. Γιαννάκου - Κουτσίκου)**

- Τι κάνουν από απόψεως μορφώσεως, γενικότερης εκπαίδευσης και ψυχαγωγίας οι στρατιώτες; **(Απ. Τασούλας)**

- Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στο θέμα της αγωγής υγείας (και ψυχικής υγείας) και της γενικότερης εκπαίδευσης κατά το χρόνο της θητείας για να αξιοποιηθεί ο χρόνος αυτός προς το συμφέρον του ατόμου και κατ'επέκταση της πολιτείας όσο το δυνατόν περισσότερο. **(Απ. Τσοχατζόπουλος, Υπουργός Εθνικής Έκπαιδευσης)**

Συνεδρίαση της 19ης /5/98

- Για την πρόληψη χρειάζεται ενημέρωση από Μ.Μ.Ε., πιθανή ένταξη διδασκαλίας κάποιου ειδικού μαθήματος στα σχολεία ή ακόμα και η παρουσία κάποιου συμβούλου, ειδικού γύρω από το θέμα. **(Π. Φουντουκίδου)**

- Κάθε μένα θα μπορούσε να υπάρχει ένα διαδίκτυο σε όλη την Ελλάδα, μια κοινή εκπομπή στα Μ.Μ.Ε. με ανθρώπους ειδικούς στο θέμα των ναρκωτικών και συνεντεύξεις. **(Ι. Δημαράς)**

- Η εκπρόσωπος του ΔΗ.Κ.ΚΙ., κυρία Βασιλική Αράπη-Καραγιάννη, σε έκθεσή της σχετικά με την αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών πρότεινε τα εξής: Όσο για τη μεθαδόνη, αυτή χορηγείται σήμερα σε περισσότερους από 300.000 χρήστες σε όλες τις χώρες της Ε.Ε. και η χορήγηση της έχει διαπιστωθεί ότι βελτιώνει την ψυχολογική και κοινωνική ευεξία μειώνοντας την παράνομη χρήση της ηρωίνης.

Ενδεικτικά αποσπάσματα από τις συνεδριάσεις της Επιτροπής στις **27-5-98** και **3-6-98**, αντιστοίχως:

- Οι δραστηριότητες της Μονάδας Απεξάρτησης 18 Άνω καλύπτουν ένα πολύ μεγάλο φάσμα (πρόληψη, ενημέρωση και κοινωνική επανένταξη) και έχουν αναπτυχθεί εντός και εκτός Νοσοκομείου. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει ειδικό πρόγραμμα για εφήβους και νέους, ανοικτή τηλεφωνική γραμμή, συμβουλευτικό σταθμό, διάφορα εργαστήρια στο πλαίσιο της κοινωνικής επανένταξης. Ως προς την αντιμετώπιση των απεξαρτημένων, όσον αφορά την επαγγελματική τους αποκατάσταση, είναι τεράστια τα προβλήματα. Δεν υπάρχει νομοθετικό πλαίσιο. (**Αικατερίνη Αποστόλου, Πρόεδρος του Ψ.Ν.Α.**)

- Λειτουργούν 9 κέντρα ενημέρωσης, 8 μονάδες κοινωνικής επανένταξης, 1 τομέας πρόληψης στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευσης, μια κινητή μονάδα ενημέρωσης, ο «Πήγασος», ένα εκπαιδευτικό ινστιτούτο και ένας τομέας έρευνας-αξιολόγησης, καθώς και παραγωγικές μονάδες. Υπάρχει το θέμα της πρόληψης που πρέπει να περιλάβει κάποια εκατομμύρια Ελλήνων. Γνωρίζουμε ότι ποτέ το κράτος δεν θα μπορέσει να δώσει όλα τα χρήματα τα οποία χρειάζονται. Γι' αυτό χρειάζεται μεγάλη εμπλοκή της κοινωνίας με δύο στόχους - να συμβάλει οικονομικά και να αυξήσει την αποτελεσματικότητά. Αναφορικά με τους φορείς που ασχολούνται με την πρόληψη θα πρέπει να γίνουν σωστές προδιαγραφές, οι οποίες είναι αναγκαίο να δημοσιοποιηθούν και να είναι δεσμευτικές όχι δογματικά, αλλά με τον απαραίτητο πλουραλισμό. Όλα αυτά να γίνονται με διαφάνεια και δημοσιότητα. (**Γ. Νοταράς, Πρόεδρος ΚΕ.ΘΕ.Α.**)

Ενδεικτικά αποσπάσματα από κατάθεση εγγράφων προτάσεων της κυρίας **Βασιλικής Αράπη-Καραγιάννη** σε έκθεσή της σχετικά με την αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών πρότεινε τα εξής:

- Κινητοποίηση της τοπικής κοινωνίας: Σύσταση υπηρεσίας ανά Δήμο με τίτλο «Ναρκωτικά - Τμήμα Πρόληψης - Αντιμετώπισης Πορνείας», και ομάδας ενεργοποιημένων πολιτών με διαπαραταξική και διακοινωνική εκπροσώπηση με δημοτική υποστήριξη και με στόχο την προώθηση του πολιτισμού και του αθλητισμού στην περιοχή (χώροι φυλασσόμενοι από Δημοτική και Πολιτική Αστυνομία, συμπεριλαμβανομένων των σχολείων).

- Δημιουργία τοπικών κέντρων ενημέρωσης και πληροφόρησης (αίθουσα διαλέξεων & προβολής ταινιών), με αυτόνομη λειτουργία και χρηματοδότηση κρατική ή κοινοτική για ενημέρωση από κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχιάτρους και άλλους, οι οποίοι παράλληλα θα εποπτεύουν και τις σχετικές με τα ναρκωτικά δραστηριότητες της περιοχής.

- Αποκέντρωση του Ο.ΚΑ.ΝΑ. και ΚΕ.ΘΕ.Α. και ένταξη στο Δήμο. «Δίπλα από κάθε Δήμο να υπάρχει ένα μικρό Ο.ΚΑ.ΝΑ.. Δεν υπάρχει λόγος για την ύπαρξη κεντρικού καθοδηγητή στα κέντρα αυτά, παρά μόνο νομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο θα λειτουργούν».

- Να δανειστούμε την εμπειρία άλλων χωρών και να υιοθετήσουμε σύγχρονες στρατηγικές ως προς την πρόληψη και παροχή βοήθειας στους χρήστες της χώρας μας.

Το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας του Ο.ΚΑ.ΝΑ.

Το θέμα συζητήθηκε κυρίως μετά από κατάθεση σχετικής επιστολής (βλ. σελ. 82) του Προέδρου προς τα μέλη της Επιτροπής

Συνεδρίαση της 25ης /2/98

- Ο Ο.ΚΑ.ΝΑ. είναι Ν.Π.Ι.Δ. και χρηματοδοτείται 100% από το κράτος. Είναι το καθ' ύλην αρμόδιο όργανο για τη χάραξη και υλοποίηση της πολιτικής στα ναρκωτικά βάσει του Ν.2161/93 και 7 συναρμόδια Υπουργεία συμμετέχουν, δι' εκπροσώπου τους, στο Διοικητικό Συμβούλιο. (**Μένη Μαλλιώρα**)

- Είναι δύσκολο να ενεργοποιηθούν οι εκπρόσωποι των φορέων της κάθε τοπικής κοινωνίας. Ο Ο.ΚΑ.ΝΑ. υπογράφει τις συμβάσεις όταν διαπιστώσει ότι είναι ώριμες οι συνθήκες. Είναι αναγκασμένοι να αγοράζει κτήρια για τις δράσεις του. Ο

Ο.ΚΑ.ΝΑ. πρέπει να αναβαθμιστεί και τα προγράμματα να συνεχισθούν. (**Εμμ. Σκουλάκης**)

- Τίθεται το ερώτημα, σε ποιό βαθμό επιτελεί έργο συντονισμού δραστηριοτήτων ή είναι φορέας υλοποίησης προγραμμάτων και σιγά-σιγά θα είναι ο αποκλειστικός φορέας υλοποίησης των προγραμμάτων αυτών. (**Κ. Στεφανής**)

- Ο Ο.ΚΑ.ΝΑ. πρέπει να αναβαθμιστεί και τα προγράμματα να συνεχισθούν. Η πολιτική, όμως, που έχει ακολουθηθεί ως τώρα δεν έχει αποδώσει και ίσως πρέπει να αλλάξει. Επιπλέον, τα οικονομικά στοιχεία του Οργανισμού είναι πενιχρά για το μεγάλο έργο που έχει αναλάβει. (**Ευάγγ. Βλασσόπουλος**)

Συνεδρίαση της 3ης /11/99

- Ο Ο.ΚΑ.ΝΑ. -ή όπως θα ονομαστεί το νέο θεσμικό όργανο- πρέπει να είναι διυπουργικό, παρά τω Πρωθυπουργώ, να εποπτεύεται από το Υπουργείο Υγείας, ο ρόλος του να διευρυνθεί από πλευράς ουσιών και δικαιοδοσιών (καπνός, αλκοόλ κ.ά.) και να συρρικνωθεί ο εκτελεστικός του ρόλος, δηλαδή να πάψει να είναι χρηματοδότης και εκτελεστής προγραμμάτων ο ίδιος. (**Κ. Στεφανής**)

- Όχι στην υπαγωγή του Ο.ΚΑ.ΝΑ. στον Πρωθυπουργό και πρόταση να συσταθούν ένα νομικό πρόσωπο που να υλοποιεί προγράμματα και μία Γραμματεία στο Υπουργείο Υγείας ώστε να υπάρχει πολιτικός προϊστάμενος που θα ασχολείται αποκλειστικά με το θέμα. (**Γ. Σούρας**).

Συνεδρίαση της 17ης /11/99

- Μπορεί να παρέχει τις κατευθυντήριες γραμμές, τα εργαλεία και την τεχνογνωσία που θα οδηγήσουν στην επίτευξη ενιαίων κριτηρίων αξιολόγησης. Συνεργάζεται με όποιο φορέα κρίνει ότι πρέπει (Πανεπιστήμια κ.ά.), έχει την ευθύνη -εκ του νόμου- και για τον διυπουργικό συντονισμό αλλά και για τη μελέτη της έκτασης του προβλήματος. Ομάδες-στόχοι είναι διάφοροι μέσα στον ίδιο γεωγραφικό χώρο (στρατιώτες κ.λ.π.) (**Άννα Κοκκέβη**)

- Προτείνεται η λειτουργία τριών οργάνων («τριφασικό σύστημα») εκ των οποίων το ένα θα έχει την αρμοδιότητα υλοποίησης προγραμμάτων θεραπείας, το άλλο προγραμμάτων πρόληψης και το τρίτο τον διυπουργικό συντονισμό, μέσα από Ειδική Γραμματεία του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, της οποίας θα προϊστάται Ειδικός Γραμματέας. Το διυπουργικό όργανο στο οποίο προτείνει να μετατραπεί ο Ο.ΚΑ.ΝΑ. θα είναι Ν.Π.Δ.Δ. και θα έχει κρατική εξουσία εποπτείας και υπαγόρευσης ποινικών διατάξεων. (**Αν. Καραμάρσιος**)

- Ο Οργανισμός αυτός είναι ίσως το μοναδικό πρόγραμμα στην χώρα που εξ' αρχής ενσωμάτωσε σύστημα αξιολόγησης, έτσι ώστε σήμερα να γνωρίζει τι έγινε με ακρίβεια που δεν έχει δώσει κανένα άλλο πρόγραμμα. (**Κ. Στεφανής**)

Θεραπευτικά Προγράμματα: Προγράμματα με Υποκατάστατες Ουσίες

Από τις συνεδρίες των **2/2/00, 15/12/99, 2/12/99, 25/11/99, 17/11/99, 3/11/99, 12/5/99, 25/2/98, 17/2/98, 28/1/98**, παρουσία των κ.κ. Εμμ. Σκουλάκη, τ. Υφυπουργού Υγείας, Μένης Μαλλιώρα, τ. Προέδρου Ο.ΚΑ.ΝΑ. και Άννας Κοκκέβη, Προέδρου Ο.ΚΑ.ΝΑ. και σχετικά με τα Προγράμματα υποκατάστασης (μεθαδόνη):

Συνεδρίαση της 28ης /1/98

- Κάθε χρόνο παρουσιάζεται μείωση χρόνου έναρξης χρήσης (πρώτη χρήση σε ηλικία 11-12 ετών). Υπάρχει γεωγραφική επέκταση του φαινομένου, πέραν της πρωτεύουσας, στην επαρχία -ακόμα και στα μικρότερα χωριά- και ιδιαίτερα σε τουριστικές περιοχές. Οι χρήστες, πλέον, είναι πολυχρήστες, δηλ. δεν χρησιμοποιούν μόνο μία ουσία. Άρχισαν να διαφαίνονται οι επιπτώσεις στη δημόσια υγεία και υπάρχει αύξηση θανάτων. (**Εμμ. Σκουλάκης**)

- Προτείνονται οι ιδέες της συνταγογράφησης μεθαδόνης (**Θ. Κατσάνεβας**) για την οποία όμως αναφέρεται ότι πλέον εγκαταλείπεται ως ιδέα και εκεί που για πρώτη φορά προωθήθηκε (**Στ. Μανίκας**). Πλέον οι χρήστες μεθαδόνης που απευθύνονται για συνταγογραφή είναι άτομα περιθωρίου.

- Το κόστος στα προγράμματα μεθαδόνης είναι πολύ χαμηλό - συγκριτικά με άλλα- μάλλον από τα χαμηλότερα. (**Ι.**

Παπαδάτος)**Συνεδρίαση της 25ης /2/98**

- Η λίστα αναμονής τηρείται με πολύ μεγάλη αυστηρότητα.

(Μένη Μαλλιώρα)

- Τα κριτήρια συμμετοχής στα προγράμματα της μεθαδόνης είναι σαφή και έχουν καθοριστεί με υπουργική απόφαση και προσδιορίζονται από την ηλικία του χρήστη (άνω των 22), την ενδοφλέβια χρήση και τη μακροχρόνια χρήση. (**Άννα Κοκκέβη**)

- «Ο Ο.ΚΑ.ΝΑ. επ' ουδενί ταυτίζεται με την έννοια ότι η θεραπευτική μέθοδος της μεθαδόνης είναι αυτή που υιοθετεί και προτείνει. Απόδειξη το ότι το Μάρτιο του 1998 ξεκίνησε στην Πάτρα «στεγνό» πρόγραμμα που σημαίνει άλλη προσέγγιση. Τα στεγνά και η μεθαδόνη είναι δύο παράλληλα προγράμματα που αφορούν διαφορετικές κατηγορίες χρηστών. Ο Ο.ΚΑ.ΝΑ. θέλει να δημιουργήσει κίνητρα ώστε τα άτομα που δεν είναι για μεθαδόνη να στραφούν στα στεγνά ή στο ψυχιατρείο. (**Μένη Μαλλιώρα**).

Συνεδρίαση της 17ης /11/99

- Μέχρι το τέλος του 1998 έχουν γίνει 3.105 αιτήσεις ένταξης σε προγράμματα μεθαδόνης, έχει κληθεί το 47% και από αυτούς το 72% εντάχθηκε στα προγράμματα, ενώ το 22% δεν προσήλθε. Το 53% των αιτήσεων ένταξης παραμένει σε λίστα αναμονής, λόγω περιορισμένης δυνατότητας απορρόφησης. (**Άννα Κοκκέβη**)

- Παρουσιάζεται πρόβλημα με τις λίστες, οι οποίες είναι μακρές, συσσωρεύεται και ογκούται η πίεση και η διαμαρτυρία από την αδυναμία εναλλακτικών προγραμμάτων να απορροφήσουν έστω και μικρό μέρος από αυτές τις λίστες και να μετακιλιστούν σε άλλα προγράμματα. (**Κ. Στεφανής**)

- Περίπου 10% επί του συνόλου των ενταχθέντων απεξαρτήθηκαν. Ικανοποιητικό ποσοστό των ατόμων που εντάχθηκαν στα Προγράμματα Υποκατάστασης αύξησε τις ημέρες εργασίας, το εισόδημα από εργασία, βελτίωσε τις οικογενειακές σχέσεις, μείωσε παράνομες δραστηριότητες και επαφές, ανταποκρίθηκε, δηλαδή, σε σημαντικό βαθμό στο στόχο της μείωσης της βλάβης. (**Άννα Κοκκέβη**)

- Η μεγάλη πλειοψηφία απεξαρτήθηκε στον 1 ½ χρόνο περίπου ενώ η αρχική πρόβλεψη ήταν για 3 χρόνια. Βάσει σχετικών μελετών στις Η.Π.Α. σημαντικό ρόλο παίζει η ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών. Δίνεται έμφαση από τον Ο.ΚΑ.ΝΑ. στην κατάρτιση των στελεχών που εφαρμόζουν το πρόγραμμα και εισαγάγεται σύστημα συνεχούς αξιολόγησης των παρεχομένων υπηρεσιών. (**Άννα Κοκκέβη**)

- Υπάρχει πρόθεση διαφήμισης των στεγνών προγραμμάτων προς αποφυγή εύκολης λύσης στα προγράμματα υποκατάστασης εκ μέρους των χρηστών. (**Άννα Κοκκέβη**)

- Από τη διεθνή εμπειρία έχει γίνει δεκτό ότι η απεξάρτηση ως πρωταρχικός στόχος δεν είναι εφικτή και τα Π.Υ. λειτουργούν παντού με κύριο στόχο τη μείωση της βλάβης. (**Άννα Κοκκέβη**)

- Ως προς τα εξαρτημένα άτομα που αποτυγχάνουν να απεξαρτηθούν πρέπει να υιοθετηθεί η αντιμετώπισή τους μέσω της συντήρησης υπό προϋποθέσεις: Να δημιουργηθεί δίκτυο δομών παροχής υπηρεσιών υγείας, να δημιουργηθεί αυστηρό σύστημα ελέγχου από τον Ο.ΚΑ.ΝΑ. για τη χορήγηση υποκατάστατων, να υποχρεούνται οι εξαρτημένοι να εγγράφονται σε κεντρική βάση δεδομένων και να συμμετέχουν για 2 ώρες την εβδομάδα σε προγράμματα ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και κοινωνικής και επαγγελματικής επανένταξης. Πρέπει να μελετηθεί το θέμα της παρακολούθησης μετά την αποχώρηση των ατόμων από το πρόγραμμα. (**Άννα Κοκκέβη**)

- Σε σχετικές μελέτες έχει φανεί ότι τα θεραπευτικά προγράμματα μειώνουν το έμμεσο κόστος από τομείς όπως υγείας, καταστολής, εγκληματικότητας κ.λπ.. (**Άννα Κοκκέβη**)

- Επισημαίνεται ότι δεν έχει γίνει μελέτη για το πόσοι από τους επιτυχώς απεξαρτημένους παραμένουν απεξαρτημένοι – η διεθνής βιβλιογραφία κατεβάζει το ποσοστό στο 1%). (**Φρ. Παπαδέλλης**)

- Πρέπει συγχρόνως με την επέκταση να δοθεί έμφαση στην πρόληψη, στα στεγνά προγράμματα, στη συντήρηση και στην κοινωνική επανένταξη. (**Εμμ. Σκουλάκης και Στ. Μανίκας**)

- Προσδιορισμός των κριτηρίων που θα έπρεπε να υπάρχουν, δηλαδή, του κόστους της θεραπείας, του αποτελέσματος των προγραμμάτων, του ποσού, στο οποίο ανέρχεται το κόστος απεξάρτησης και του προσδοκώμενου οφέλους –κοινωνικού ή προσωπικού – για τον απεξαρτημένο χρήστη. (**Π. Φουντουκίδου**)

- Θα πρέπει να υπάρχει ένα παράθυρο για να επανέλθουν στα προγράμματα αυτοί που δεν θεραπεύονται. (**Ι. Παπαδάτος**)

Συνεδρίαση της 25ης /11/99

- Από τον κ. Στ. Μανίκα σημειώνεται ότι υπάρχει κίνδυνος προτροπής των νέων στη χρήση ουσιών δίνοντας την διέξοδο των προγραμμάτων υποκατάστασης.

- Σύμφωνα με την διατυπωθείσα άποψη του Κ.Κ.Ε. τα αποτελέσματα των προγραμμάτων υποκατάστασης κρίνονται μηδαμικά. Τα προγράμματα όχι μόνο δεν προσφέρουν ουσιαστική βοήθεια στους εξαρτημένους αλλά προκαλούν ζημιά σε αυτούς και γενικότερα στη νεολαία και την κοινωνία. Το Κ.Κ.Ε. αντιτίθεται στη λειτουργία των Π.Υ. και ζητεί να σταματήσουν τα προγράμματα, όταν λήξει ο προδιαγεγραμμένος χρόνος τους και να επιδιωχθεί αύξηση των «στεγνών» προγραμμάτων και εντατική προσπάθεια πρόληψης. (**Απ. Τασούλας**)

- Τον σκεπτικισμό τους για τα Π.Υ. εξέφρασαν και οι εκπρόσωποι των θεραπευτικών κοινοτήτων αναγνωρίζοντας εν τούτοις την αναγκαιότητα πλουραλιστικής προσέγγισης στη θεραπεία της τοξικοεξάρτησης. (**Γ. Νοταράς – ΚΕ.ΘΕ.Α., 3/6/98, Αικ. Μάτσα - 18ΑΝΩ, 27/5/98**)

- Ο Υπουργός Εξωτερικών, κ. Γ. Παπανδρέου, κατά την εισήγησή του στην επιτροπή (15/12/99) πρότεινε πλουραλιστική προσέγγιση με υποκατάστατα. Εκτός από μεθαδόνη, χορήγηση βουπρενορφίνης και, επίσης, δωρεάν και υπό υγειονομικό έλεγχο χορήγηση ναλτροξόνης. Πειραματική εφαρμογή προγραμμάτων διάθεσης ηρωίνης υπό υγειονομικό κρατικό έλεγχο (Ολλανδικό – Αγγλικό – Ελβετικό μοντέλο). Γαλλικό πρότυπο της απευθείας συνταγογράφησης μεθαδόνης από γιατρούς. Ο κ. Παπανδρέου θεωρεί ότι πρέπει να δοθεί έμφαση στην ανάπτυξη και άλλων τύπων προγραμμάτων που θα δώσουν διέξοδο και στις ανάγκες κατηγοριών χρηστών που δεν προσεγγίζουν τα υπάρχοντα προγράμματα, ώστε αυτοί να μη στρέφονται στα υποκατάστατα. Ως ελάχιστο μέτρο προτείνει την ανάπτυξη των προγραμμάτων αποτοξίνωσης στις φυλακές.

- Ο Υφυπουργός Υγείας και Πρόνοιας κ. Θ. Κοτσώνης εξέφρασε την άποψη ότι, όταν πια τίποτα δεν γίνεται και αφού εξετάσουν τον ασθενή εξειδικευμένοι γιατροί και δουν ότι δεν υπάρχει διέξοδος, μπορεί να ενταχθεί μαζί με τους άλλους ασθενείς στο σύστημα υγείας και να έχει υπεύθυνες επιστημονικά, πλήρεις και αποτελεσματικές ιατρικές φροντίδες. Κατ'αυτόν τον τρόπο, η τελευταία του βίου θα συμβαίνει υπό συνθήκες αξιοπρέπειας, δικαίωμα που οφείλουμε, ως κοινωνία. Δεν υποστηρίζω, είπε, «να δώσουμε ηρωίνη στο λαό». Αναφέρομαι, πρόσθεσε, αποκλειστικά στους ηρωινομανείς «τελευταίου σταδίου». (15/12/99)

Θεραπευτικά Προγράμματα: Θεραπευτικές Κοινότητες και άλλα Στεγνά Προγράμματα

Οι διαπιστώσεις και θέσεις των μελών της Επιτροπής και των προσκεκλημένων της στις συνεδριάσεις της 27-5-98 και 3-6-98:

Συνεδρίαση της 27ης /5/98

- Οι δραστηριότητες της Μονάδας Απεξάρτησης καλύπτουν ένα φάσμα πολύ μεγάλο. Αυτό το φάσμα καλύπτει την πρόληψη, την ενημέρωση και την κοινωνική επανένταξη. Πρόκειται για δραστηριότητες που έχουν αναπτυχθεί εντός και εκτός Νοσοκομείου, παρότι η Μονάδα υπόκειται στους κανόνες που διέπουν τα Ν.Π.Δ.Δ., με κάποιες εξαιρέσεις (π.χ. οι προσλήψεις δεν γίνονται με τη διαδικασία του ν. 2190/94). (**Αικ. Αποστόλου**)

- Αρχή του θεραπευτικού πλουραλισμού. Κάθε εξαρτημένος είναι μια ιδιαίτερη περίπτωση και χρειάζεται ιδιαίτερη αντιμετώπιση. Το πρόγραμμα «18 Άνω» δημιούργησε κλειστές και ανοιχτές δομές. Από το ΚΕ.ΘΕ.Α., το «18 Άνω» διαφέρει ως

προς τη φιλοσοφία του. Η βασική αρχή είναι ότι η εξάρτηση δεν είναι απλώς μια συμπεριφορά. Δεν εξαντλείται στη χρήση μιας ουσίας. Είναι κάτι που αφορά όλες τις παραμέτρους της ανθρώπινης ύπαρξης. Το «18 Άνω» δεν προβλήθηκε ποτέ επίσημα από την πολιτεία, έγινε γνωστό μέσα στο χώρο της εξάρτησης από τους ίδιους τους εξαρτημένους. Το «18 Άνω» είναι το μόνο πρόγραμμα στην Ελλάδα που διαθέτει ειδικό πρόγραμμα για διπλής διάγνωσης άτομα. Η ελληνική κοινωνία πρέπει να έχει ένα πρόγραμμα απεξάρτησης ενταγμένο στο Ε.Σ.Υ. (Αικ. Μάτος)

Συνεδρίαση της 3ης /6/98

- Καθημερινά το ΚΕ.ΘΕ.Α. ασχολείται με 800 άτομα (350 στις θεραπευτικές κοινότητες, 170 στα κέντρα επανένταξης και 300 που περνούν από τα κέντρα ενημέρωσης και κινητοποίησης για θεραπεία). Υπάρχει ανάγκη να δοθούν μέσα αντίστοιχα με το μέγεθος του προβλήματος για να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα. Για τον ίδιο λόγο προτείνεται η δημιουργία σωστών και ενιαίων προδιαγραφών για όλους τους φορείς που ασχολούνται με το πρόβλημα. Είναι πολύ σημαντικό το γεγονός ότι το κράτος παρέχει δωρεάν την απεξάρτηση από τα ναρκωτικά. (Γερ. Νοταράς, Πρόεδρος του ΚΕ.ΘΕ.Α.)

- Ο μέσος όρος ηλικίας των χρηστών που πηγαίνουν στο ΚΕ.ΘΕ.Α. είναι τα 27 χρόνια. Στην πλειοψηφία τους είναι άνεργοι, έχουν ξεκινήσει με χασίσ και χάπια και αργότερα έκαναν χρήση ηρωίνης. (Χαράλαμπος Πουλόπουλος, Διευθυντής ΚΕ.ΘΕ.Α.)

- Ως προς το θέμα της διαφάνειας – αξιολόγησης, γίνονται 3 ειδών αξιολογήσεις: Μία εσωτερική σε μηνιαία βάση, μία εξωτερική που εξετάζει την δειγματοληπτική και αφορά την κατάσταση του απεξαρτηθέντος 5-7 χρόνια μετά, (τρεις τέτοιες αξιολογήσεις έδειξαν ότι σε μεγάλο ποσοστό – περίπου 75% - τα άτομα που απεξαρτήθηκαν δεν κάνουν πλέον χρήση) και τέλος, μια ετήσια αξιολόγηση από Διεθνή Επιτροπή Αξιολογητών (που έχουν ασχοληθεί με τις Θεραπευτικές Κοινότητες). (Γερ. Νοταράς)

- Πρόταση να περιληφθούν και άτομα που δεν είναι ιδεολογικά συνδεδεμένα με τέτοια προγράμματα στη Διεθνή Επιτροπή Αξιολόγησης. (Κ. Στεφανής)

- Δεν υπάρχουν ούτε ενιαία ούτε διαφανή κριτήρια, οι επιχορηγήσεις γίνονται αυθαίρετα. Τα χρήματα που διακινούνται στην Ελλάδα από ναρκωτικά ανέρχονται σε ποσό ενός τρισεκατομμυρίου δρχ. Στην Ελλάδα ασχολούνται 10.000 άτομα με τη διακίνηση ναρκωτικών – μόνο 164 στελέχη ασχολούνται στο ΚΕ.ΘΕ.Α. με το πρόβλημα των ναρκωτικών. (Γ. Σούρλας)

- Υπάρχει η αντίληψη, ότι υπάρχει μια αυτονομία στο ΚΕ.ΘΕ.Α.. Δεν υπάρχει συνεργασία και αλληλοκάλυψη, αλλά αντιπαλότητα και ανταγωνιστική διάθεση. Το κάθε κέντρο θέλει τον εαυτό του να παρουσιάζεται ως αυθεντία αντιμετώπισης αυτών των προβλημάτων. (Ευάγγ. Βλασσόπουλος)

- Αριθμός 1301 ατόμων έχει ολοκληρώσει την κοινωνική του επανένταξη στα προγράμματα του ΚΕ.ΘΕ.Α.. Το ΚΕ.ΘΕ.Α. απασχολεί 6 ψυχιάτρους με μερική απασχόληση, γιατί δεν έχει παρουσιαστεί σε έκταση το φαινόμενο της συννοσηρότητας. Η εμπλοκή και των ασφαλιστικών ταμείων θα δυσκολέψει τη διαδικασία. (Γερ. Νοταράς)

Επίσης:

- Θα πρέπει κάθε χρόνο να υπάρχει μια αύξηση των χρημάτων που χορηγούνται, από τη στιγμή που τα περιστατικά αυξάνονται και να μην φεύγουν χρήματα από το ένα πρόγραμμα στο άλλο. Η χρησιμοποίηση πρώην χρηστών ως άτομα που συμβολίζουν την προσπάθεια πρόληψης είναι λάθος και φέρνει τα αντίθετα αποτελέσματα. (Ι. Παπαδότος, 17/11/99)

- Ίσως υπάρχει η δυνατότητα κάλυψης μέρους των δαπανών των μονάδων, από εξαρτημένους ασθενείς, οι οποίοι έχουν τη δυνατότητα ασφαλιστικής κάλυψης. (Δ. Κουτσόγιωργας 15/12/99)

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ, ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Νομοθετικό πλαίσιο

Ένα από τα θέματα που απασχόλησαν έντονα την Επιτροπή, είτε άμεσα, είτε έμμεσα, στο πλαίσιο άλλων συζητήσεων ήταν και το νομικό πλαίσιο για τα ναρκωτικά. Η νομοθεσία από το 1993 και μετά αποτυπώνει μια τάση επιεικέστερης αντιμετώπισης του χρήστη. Συγκεκριμένα, με το ν. 2161/93 γίνεται ένα πρώτο βήμα προς αυτήν την κατεύθυνση, αφού δίνεται η δυνατότητα στο δικαστήριο να κρίνει ατιμώρητο το χρήστη ναρκωτικών, εφόσον εξεταστούν οι συνθήκες τέλεσης της πράξης και η προσωπικότητα του χρήστη. Επίσης, με το νόμο ν. 2331/95, άρθρο 21, εμφανίζεται και το στοιχείο της θεραπευτικής αντιμετώπισης του χρήστη με τη δυνατότητα οριστικής παύσης της ποινικής δίωξης, αν ο δράστης ολοκληρώσει με επιτυχία πρόγραμμα απεξάρτησης.

Όπως ανέφερε σε μια εισηγητική του επιστολή ο Πρόεδρος της Επιτροπής μετά και την ψήφιση από τη Βουλή του Νομοσχεδίου του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την «Ενοποίηση του πρώτου βαθμού δικαιοδοσίας των πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων, τροποποίηση και αντικατάσταση διατάξεων των νόμων 1756/88, 1729/87 του Ποινικού Κώδικα, του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και άλλες διατάξεις», έχουμε 11 νόμους που αφορούν στο θέμα των ναρκωτικών. Η ανάγκη ενιαιοποίησης των μέχρι τότε νόμων και των εν γένει ρυθμίσεων (προεδρικών διαταγμάτων και υπουργικών αποφάσεων) προκειμένου να διασφαλιστεί ένα σαφές ενιαίο θεσμικό πλαίσιο με αποφυγή επαλληλίας αρμοδιοτήτων, νομοθετικών κενών και πλεονασμών που, με βασικό Π.Υ.ρήνα αρχών αλλά και επαρκή ευελιξία προσαρμογής σε επί μέρους θέματα, καθίσταται αυτονόητη. Το εγχείρημα, όμως, αυτό αναγνωρίζεται ως υπερβαίνον και τις τεχνικές και τις χρονικές δυνατότητες της Επιτροπής.

Η τροποποίηση του νομικού πλαισίου προς την κατεύθυνση είτε της αυστηροποίησης είτε της φιλελευθεροποίησης, δεν τέθηκε στην επιτροπή ως κύριο ερώτημα στην ημερήσια διάταξη, πλην όμως εμμέσως αποτέλεσε αντικείμενο σχολιασμού στις πλείστες των συνεδριάσεων, με την ευκαιρία των ενημερωτικών ακροάσεων ή συζητήσεων άλλων θεμάτων της ημερήσιας διάταξης. Τα μέλη της επιτροπής συζήτησαν το θέμα υπό τη μορφή γενικών απόψεων ή συγκεκριμένων θέσεων. Ειδικότερα οι απόψεις ή θέσεις διατυπώθηκαν εξ αφορμής του κατατεθέντος νομοσχεδίου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, των καταθέσεων ενώπιον της επιτροπής των Υπουργών Δικαιοσύνης, Εξωτερικών, Κοινωνικών Ασφαλίσεων και των συζητήσεων που επακολούθησαν την ψήφιση από τη Βουλή του Νόμου 2721 «περί Τροποποίησης και Αντικατάστασης Διατάξεων των Νόμων 1756/1988 (ΦΕΚ 35Α'), 1729/1987 (ΦΕΚ 144Α') του Ποινικού Κώδικα, του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και άλλες Διατάξεις» (νομοσχέδιο του Υπουργείου Δικαιοσύνης). Πρώτη διαπίστωση που προέκυψε από τη συζήτηση είναι ότι υπάρχει σημαντικού βαθμού σύγκλιση στις απόψεις αναφορικά με την μεταχείριση του χρήστη. Δεν διατυπώθηκαν απόψεις αυστηροποίησης. Οι διαφοροποιήσεις εν τούτοις αναφέρονται στον βαθμό φιλελευθεροποίησης, εκτεινόμενες από τη διατήρηση του status quo μέχρι την πλήρη και νομοθετικά κατοχυρωμένη αποποινικοποίηση της χρήσης. Δεν τέθηκε θέμα νομιμοποίησης των ναρκωτικών γενικώς, αλλά εμμέσως διατυπώθηκαν απόψεις (από μέρους του κ. Κουβέλη ως εκπροσώπου του Συνασπισμού και, σε προσωπική και όχι κομματική βάση, από μερικούς βουλευτές του ΠΑ.ΣΟ.Κ.), πλησιέστες προς αυτή την κατεύθυνση με αιχμή τον διαχωρισμό των «μαλακών» από τα «σκληρά» ναρκωτικά στη διάθεση και την ποινική αντιμετώπιση.

Η διαφοροποίηση θέσεων κατέστη εμφανής κυρίως στην μεταχείριση των μικροδιακινητών όπως αυτή περιλαμβάνεται στο άρθρο 9 του Ν. 2721/1999 (νομοσχέδιο του Υπουργείου Δικαιοσύνης). Άλλα μέλη της επιτροπής αξιολόγησαν ως θετικό το μέτρο επιεικούς μεταχείρισης των μικροδιακινητών

χρηστών και άλλα ως μέτρο ενδεχόμενης δόλιας αξιοποίησης από τους μεγαλεμπόρους. Αντίθετα, διαπιστώθηκε συμπαγής και χωρίς διαφοροποιήσεις η βούληση όλων των μελών της επιτροπής για την λήψη αυστηρών νομοθετικών μέτρων στην αντιμετώπιση των μεγαλεμπόρων ναρκωτικών. Ένα τουλάχιστον μέλος της επιτροπής διαφώνησε ως προς την κατάργηση της ποινής του θανάτου όχι διότι είναι υπέρ αυτής για τους μεγαλέμπορους ναρκωτικών αλλά κατά της κατάργησής της.

Αντιμετώπιση νομοθετικών και θεσμικών προβλημάτων

Από τις προηγηθείσες αναφορές στον ρόλο του Ο.ΚΑ.ΝΑ., τόσο από τους αρμόδιους που εκλήθησαν από την επιτροπή (Εμμανουήλ Σκουλάκης, Υφυπουργός Υγείας, Μένη Μαλλιώρη, τ. Πρόεδρος Ο.ΚΑ.ΝΑ. και Άννα Κοκκέβη, νυν Πρόεδρος Ο.ΚΑ.ΝΑ.) όσο και από πολλά μέλη της επιτροπής προέκυψε η ανάγκη διαμόρφωσης πρότασης είτε για θεσμική αναβάθμιση του Ο.ΚΑ.ΝΑ. είτε για δημιουργία νέου Οργανισμού που να καλύπτει τα εμφανή κενά του σημερινού Ο.ΚΑ.ΝΑ.. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το σχετικό εισηγητικό κείμενο του Προέδρου της Επιτροπής και της Προέδρου του Ο.ΚΑ.ΝΑ., κυρία Άννα Κοκκέβη (βλ. σελ. 90), που έτυχαν της θετικής ανταπόκρισης ως προς τις γενικές κατευθύνσεις από τα μέλη της επιτροπής, προτείνεται:

Ο υπό αναμόρφωση Ο.ΚΑ.ΝΑ. να αποτελεί έναν οργανισμό που η νομική του υπόσταση θα του προσδίδει κύρος και θα του εξασφαλίζει διοικητική αυτονομία, αυτοτέλεια και ευελιξία, όπως επίσης επαρκή (για τους σκοπούς του) χρηματοδότηση. Ο οργανισμός θα λειτουργεί ως ενδιάμεσος μεταξύ του κράτους και των άλλων μη κρατικών φορέων, θα εξασφαλίζει διυπουργικό συντονισμό σε όλα τα θέματα τα συνδεδεμένα με τις εξαρτησιογόνους ουσίες γενικά (και των ναρκωτικών αλλά και των οιοπνευματωδών περιλαμβανομένων). Ο σαφής προσδιορισμός των διευρυμένων αρμοδιοτήτων του και του τύπου εποπτείας του από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας ως προς τη νομιμότητα των διοικητικών του πράξεων και κυρίως η, υπό την αιγίδα του εκάστοτε Πρωθυπουργού, λειτουργία του θα του προσδώσει το αναγκαίο κύρος. Η δημιουργία Ειδικής Γραμματείας για τα Ναρκωτικά σε όλα τα συναρμόδια Υπουργεία, υπαγόμενη άμεσα στον εκάστοτε Υπουργό και η ex-officio συμμετοχή των Γραμματέων στο Δ.Σ. του Ο.ΚΑ.ΝΑ. θα εξασφαλίζει τον αναγκαίο διυπουργικό συντονισμό. Η ολιγομελής σύνθεση του Δ.Σ. (9 αντί 15 με συμμετοχή πλέον του Ειδικού Γραμματέα του Υπουργείου και αντιπροσώπων της ΚΕΔΚΕ και των Θεραπευτικών Κοινοτήτων) θα προσδώσει επιπλέον στον οργανισμό ευελιξία και ευχέρεια λήψεως αποφάσεων και προοπτική υλοποίησης των αποφάσεων από τους αρμόδιους εκτελεστικούς φορείς της Κυβέρνησης. Για την εξασφάλιση ευρύτερης αποδοχής και αξιοπιστίας του οργανισμού, το προοριζόμενο για την θέση Προέδρου πρόσωπο να επιλέγεται μεν από την κυβέρνηση –με αξιοκρατικά κριτήρια- να εγκρίνεται εν τούτοις η επιλογή από την αρμόδια Διακομματική Επιτροπή της Βουλής. Η αρχική εισήγηση από τον Πρόεδρο και η επικρατούσα κατά την συζήτηση (στις συνεδριάσεις 5 και 12 Μαΐου 1999 και 10 Νοεμβρίου 1999) αντίληψη είναι να διατηρήσει ο οργανισμός την νομική του υπόσταση ως αυτοδιοικούμενο Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου (βάσει του ιδρυτικού του νόμου) διατυπώθηκαν εν τούτοις επί του προκειμένου μεμονωμένες επιφυλάξεις και το θέμα χρειάζεται περαιτέρω επεξεργασία με σκοπό να διασφαλίζεται αφ'ενός μεν η αυτονομία, το αυτοδιοικούμενο και η ευελιξία, αφ'ετέρου δε η δυνατότητα ανεμπόδιστης προσέγγισης και συνεργασίας με κρατικές υπηρεσίες.

Για την επιστημονική του στήριξη ο οργανισμός προτείνεται να συνεπικουρείται από θεσμοποιημένο Επιστημονικό Συμβούλιο με καθορισμένες διαδικασίες στην επιλογή των μελών και στον κανονισμό λειτουργίας. Για την νομική στήριξη προτείνεται αντίστοιχη Συμβουλευτική Επιτροπή η οποία θα παρακολουθεί την εξέλιξη της νομολογίας στη χώρα μας, στην Ε.Ε. καθώς και τις αποφάσεις και οδηγίες των διεθνών

οργανισμών και να προωθεί δια μέσου του Δ.Σ. του οργανισμού τυχόν τροποποιήσεις της νομοθεσίας στα αρμόδια Υπουργεία και στη Βουλή προς συζήτηση. Με την προοπτική επιτελικής λειτουργίας και με αρμοδιότητες εποπτείας και ελέγχου προγραμμάτων (πρόληψης, θεραπείας, αποκατάστασης) ιδιαίτερα των επιχορηγούμενων από το κράτος είναι φυσικό ο αναμορφούμενος Ο.ΚΑ.ΝΑ. να περιορίσει την υλοποίηση ιδίων προγραμμάτων μόνον σε εκείνα τα πιλοτικά και καινοτόμα που οι άλλοι φορείς δεν διαθέτουν την απαραίτητη τεχνογνωσία. Τα ήδη λειτουργούντα προγράμματα θα τα αναθέσει προοδευτικά σε άλλους φορείς, ενδεχομένως σε συνεργασία και με την τοπική αυτοδιοίκηση, εφόσον εξασφαλισθούν τα απαιτούμενα εχέγγυα και οι προϋποθέσεις καλής λειτουργίας. Θα διατηρεί πάντα την αρμοδιότητα για παροχή τεχνογνωσίας, εκπαίδευσης και υποστήριξης καθώς και τις αρμοδιότητες του ποιοτικού ελέγχου του συντονισμού και της αξιολόγησης. Επί μέρους διαφοροποιήσεις στο προτεινόμενο πλαίσιο λειτουργίας διέτυπωσαν δύο μέλη της επιτροπής. Ο βουλευτής Αν. Καραμάριος, προτείνει την λειτουργία τριών οργάνων («τριφασικό σύστημα») εκ των οποίων το ένα θα έχει την αρμοδιότητα υλοποίησης προγραμμάτων θεραπείας, το άλλο προγραμμάτων πρόληψης και το τρίτο τον διυπουργικό συντονισμό, μέσα από Ειδική Γραμματεία του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, της οποίας θα προΐσταται Ειδικός Γραμματέας. Το διυπουργικό όργανο στο οποίο προτείνει να μετατραπεί ο Ο.ΚΑ.ΝΑ. θα είναι Ν.Π.Δ.Δ. και θα έχει κρατική εξουσία εποπτείας και υπαγόρευσης ποινικών διατάξεων. Ο κ. Σούρλας διαφωνεί με την υπαγωγή του Ο.ΚΑ.ΝΑ. παρά τω Πρωθυπουργώ και προτείνει να συσταθεί ένα Νομικό Πρόσωπο, που να υλοποιεί προγράμματα και μία Γραμματεία στο Υπουργείο Υγείας ώστε να υπάρχει πολιτικός προϊστάμενος που θα ασχολείται αποκλειστικά με το θέμα.

Με επιστολή του προς τον Πρόεδρο της Επιτροπής εξέφρασε την αντίθεσή του προς την πρόταση ο τώως Πρόεδρος του ΚΕ.ΘΕ.Α., ο οποίος θεωρεί ότι με τον τρόπο αυτό προωθείται ένα ιεραρχικό μοντέλο σε βάρος των δικτύων που επιτρέπουν «συμμετοχικές διαδικασίες» και αποτρέπουν «γραφειοκρατικές αγκυλώσεις». Συμφωνεί ο Οργανισμός να βρίσκεται υπό την εποπτεία του Πρωθυπουργού και να λειτουργεί ως Ν.Π.Ι.Δ. στο οποίο νομοθετικά πρέπει να δοθεί η μεγαλύτερη δυνατή ευελιξία αλλά το συλλογικό του όργανο (το Δ.Σ.) να αποτελείται όχι από εκπροσώπους φορέων ή υπηρεσιών ex-officio αλλά από πρόσωπα με ενεργό δράση σε φορείς υλοποίησης προγραμμάτων.

Ανεξάρτητα από τις διατυπωθείσες επιφυλάξεις κοινή είναι η αντίληψη των μελών της επιτροπής ότι υφίσταται η ανάγκη λειτουργίας κεντρικού επιτελικού και εφορευτικού οργάνου, με δυνατότητα διυπουργικού συντονισμού και εποπτικού ρόλου στους φορείς υλοποίησης προγραμμάτων.

Θεραπευτικά Προγράμματα Υποκατάστασης (Μεθαδόνης)

Ένα από τα κεντρικά θέματα που απασχόλησε την Επιτροπή, συναρτημένο τόσο με την πολιτική αλλά και με την ιδεολογική θέωρηση του προβλήματος των ναρκωτικών, ήταν το θέμα των Προγραμμάτων Απεξάρτησης με υποκατάστατα ηρώνης και πιο συγκεκριμένα με μεθαδόνη.

Το πρόβλημα προσέλαβε τον χαρακτήρα επιτακτικής αντιμετώπισης από το γεγονός ότι τα λειτουργούντα προγράμματα που εγκαινιάστηκαν για πρώτη φορά το 1996 από τον Ο.ΚΑ.ΝΑ. σύμφωνα με υπουργική απόφαση, είναι Πιλοτικά Προγράμματα Απεξάρτησης με μεθαδόνη διάρκειας τριών ετών. Σύμφωνα με τις προδιαγραφές, μετά το τέλος της διέτις, ακολουθεί αξιολόγηση, από ανεξάρτητη τριμελή Επιτροπή (Στεφανής, Γιαννάκου, Σπινέλη) η οποία αποφασίζει εάν δικαιολογείται με βάση τα αποτελέσματα, η παράταση ή η διακοπή της λειτουργίας τους. Κατά τη συζήτηση του θέματος είχε ήδη παρέλθει τριετία από την έναρξη του προγράμματος. Η διαμόρφωση σχετικής πρότασης από την Επιτροπή μεταξύ των άλλων στηρίχτηκε στον απολογισμό της λειτουργίας των Προγραμμάτων Υποκατάστασης (Π.Υ.) που γνωστοποίησε στην επιτροπή ο Ο.ΚΑ.ΝΑ., στις απόψεις που εξέφρασαν ενώπιον της

επιτροπής οι εκπρόσωποι των προγραμμάτων των ΚΕ.ΘΕ.Α. και 18ΑΝΩ, στις εκθέσεις του Ελληνικού Κέντρου Ενημέρωσης και Τεκμηρίωσης για τα Ναρκωτικά και την Τοξικομανία (ΕΚΤΕΠΝ) που λειτουργεί στο πλαίσιο του Ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου Ψυχικής Υγιεινής (ΕΠΙΨΥ), στην έκθεση προς τη Διακομματική Επιτροπή της Προέδρου του Ο.ΚΑ.ΝΑ., στην έκθεση της Τριμελούς Επιτροπής Αξιολόγησης των ΠΟΥ (βλ. σελ. 95), στην επιστολή του Προέδρου (Κ. Στεφανή) της Επιτροπής προς τα μέλη της επιτροπής (βλ. σελ. 88) και στις γνώμες και απόψεις που εξέφρασαν επί του θέματος τα μέλη της επιτροπής στη συνεδρία της 25/11/99.

Οι διαπιστώσεις που προέκυψαν είναι:

1. Ο αριθμός των ατόμων-χρηστών που επιδιώκουν την ένταξή τους στα Προγράμματα Υποκατάστασης είναι σημαντικά μεγαλύτερος από τις θέσεις που δύνανται να προσφέρουν τα προγράμματα αυτά. Για τούτο και παρατηρείται και η ύπαρξη μακράς λίστας αναμονής (περίπου 1.800 άτομα).

2. Ένας αριθμός χρηστών ενώ συμπληρώνει το χρονικό όριο παραμονής στα Π.Υ. (τριετία) δεν έχουν επιτύχει την απεξάρτησή τους. Τίθεται, αυτόματα το θέμα παράτασης της παραμονής στο Π.Υ. ή διακοπής της.

3. Ως προς τον στόχο της απεξάρτησης στα Π.Υ., το 10% των μελών των Προγραμμάτων επέτυχε αποτοξίνωση από οποιεσδήποτε μεθαδόνη. Ιδιαίτερα θετικοί εμφανίζονται οι δείκτες που σχετίζονται με δείκτες περιορισμού της βλάβης όπως στην υγεία και στην αντικοινωνική συμπεριφορά.

4. Παρατηρήθηκε ότι, στα Π.Υ. το μέγιστο ποσοστό αποτοξίνωσης επιτυγχάνεται στον 1 - 1 ½ χρόνο από την εισαγωγή τους στο Πρόγραμμα.

Η επιτροπή με βάση τις παραπάνω διαπιστώσεις και μετά από έντονο προβληματισμό κατέληξε σε κείμενο προτάσεων που διαμόρφωσε ο συνάδελφος κ. Στ. Μανίκας.

Προτάσεις

1. Προτείνεται η συνέχεια της λειτουργίας των Προγραμμάτων Υποκατάστασης με μείωση της διάρκειας παραμονής σε αυτά (από 3 χρόνια σε 1 ½). Ταυτόχρονα επισημαίνεται η ανάγκη εντατικοποίησης μέτρων ψυχολογικής και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης.

2. Προτείνεται η επέκταση των Π.Υ. με βάση τις ανάγκες που διαπιστώνονται από την επιδημιολογική μελέτη του προβλήματος.

3. Προτείνεται η λειτουργία Π.Υ. συντήρησης με στόχο τη μείωση της βλάβης και τη δυνατότητα παροχής μιας δεύτερης ευκαιρίας σε χρήστες προκειμένου να ενταχθούν είτε στα προγράμματα απεξάρτησης με υποκατάστατα ή σε στεγνά προγράμματα.

4. Προτείνεται να διερευνηθεί και αξιοποιηθεί η δυνατότητα λειτουργίας Π.Υ. με πλέον της μίας ουσίες υποκατάστασης (όπως π.χ. της βουπρενορφίνης).

5. Προτείνεται να αναπτυχθεί η δυνατότητα ενιαίας αξιολόγησης, με τα ίδια κριτήρια όλων των λειτουργούντων προγραμμάτων στη χώρα μας.

6. Προτείνεται η διερεύνηση του ενδεχόμενου της ελεγχόμενης, με ειδική συνταγογραφία, χορήγησης υποκατάστατων από Δημόσιες Υπηρεσίες Υγείας. (Η συγκεκριμένη πρόταση ετέθη από τον Πρόεδρο για επανεξέταση, κατά την τελευταία συνεδρία της Επιτροπής, αλλά δεν συνεζητήθη).

7. Στις προτάσεις συνέχισης των προγραμμάτων μεθαδόνης και ιδιαίτερα της μετατροπής τους σε προγράμματα όχι απεξάρτησης, αλλά συντήρησης αντέταξε σαφή και κατηγορηματική διφωνία ο συνάδελφος του Κ.Κ.Ε., Απ. Τασούλας, ο οποίος ανέπτυξε περαιτέρω το σκεπτικό της διαφωνίας του στην τελευταία συνεδρίαση της επιτροπής.

Τέλος, η επιτροπή τονίζει, με ιδιαίτερη έμφαση, ότι τα προγράμματα Υποκατάστασης δεν αποτελούν πανάκεια και ριζική λύση στην αντιμετώπιση της εξάρτησης. Για τούτο

αποτελεί επιτακτική ανάγκη η περαιτέρω ανάπτυξη των «στεγνών» προγραμμάτων.

Προγράμματα πρόληψης

Κοινή και αρραγής είναι η θέση της επιτροπής ότι για την ουσιαστική αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών, πρωταρχική ανάγκη αποτελεί η μείωση της ζήτησης, δηλαδή η ανάπτυξη πολιτικής και προγραμματισμού πρόληψης και στα τρία επίπεδα: της πρωτογενούς, της δευτερογενούς και της τριτογενούς. Η πολιτική στο επίπεδο της πρωτογενούς πρόληψης απευθύνεται στον ελεύθερο από χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών πληθυσμό (τους νέους ιδιαίτερα), και αποσκοπεί στη δημιουργία ευνοϊκών όρων τόσο στο ευρύτερο κοινωνικό όσο και στο ατομικό επίπεδο για την αποτροπή της χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού αναγκαία είναι η διερεύνηση όλων εκείνων των παραγόντων που συνδέονται με τη χρήση και, εν συνεχεία, με τη συστηματική προσπάθεια για την εξάλειψη ή και τον περιορισμό τους. Όρο απαραίτητο για την επιτυχή υλοποίηση πολιτικής πρόληψης αποτελεί και η συστηματική επιδημιολογική έρευνα, που δεν περιορίζεται στην καταγραφή τάσεων ως προς την εξέλιξη του φαινομένου της χρήσης αλλά και της συσχέτισής του με όλους τους κοινωνικούς και ατομικούς διαμορφωτές αυτών των τάσεων. Άλλος βασικός όρος είναι η συστηματική, αποτελεσματική και αποδοτική ενημέρωση, σύμφωνα με τις προδιαγραφές που έχουν προκύψει από την πείρα της εφαρμογής επιτυχών προγραμμάτων ενημέρωσης σε διεθνές επίπεδο. Όπως αναφέρθηκε και στην έκθεση της προ-προηγούμενης «Διακομματικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για τη Μελέτη του Προβλήματος των Ναρκωτικών και τη Διαμόρφωση Προτάσεων Δραστηρικής Αντιμετώπισης τους (1992)» η πρόληψη δεν γίνεται με τη γενική ενημέρωση του κοινού. Είναι ειδικό παιδαγωγικό σύστημα, εισηγμένο κυρίως να γίνεται σε συγκεκριμένο και περιορισμένο περιβάλλον. Σε άλλο σημείο αναφέρεται: «Να σταματήσουν οι περιοδεύοντες ομιλητές ή από τηλέορασης ναρκισσευόμενοι "ειδικοί"». Τέλος, επισημαίνεται η τεράστια συμβολή των Μ.Μ.Ε. για την πρόληψη, ιδιαίτερα την πρωτοβάθμια, μια συμβολή η οποία για να είναι θετική συνδέεται άρρηκτα με το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των Μ.Μ.Ε..

Η επιτροπή κρίνει επιτακτική την ανάγκη ενίσχυσης και ανάπτυξης με ταχύτερους ρυθμούς των προγραμμάτων αγωγής υγείας στα σχολεία και την επέκτασή τους και στις πρώτες βαθμίδες. Ενσωματωμένη στην ανάπτυξη των προγραμμάτων αγωγής υγείας (στα οποία θα περιλαμβάνεται η πρόληψη για τα ναρκωτικά) εξυπακούεται ότι οφείλει να είναι και η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών που με βάση κριτήρια αξιολόγησης της καταλληλότητάς τους θα αναλάβουν την ευθύνη της υλοποίησης των προγραμμάτων. Απαραίτητη είναι η ανάπτυξη κοινωνικής πολιτικής που ενισχύει τον θετικό ρόλο της οικογένειας στην διάπλαση υγιών προσωπικοτήτων ικανών να διαμορφώσουν συμπεριφορές που ελαχιστοποιούν τους κινδύνους της ουσιοεξάρτησης.

Οι πρωτοβουλίες του Υπουργείου Υγείας και του Ο.ΚΑ.ΝΑ. στον τομέα της πρόληψης κρίνονται ως κινούμενες προς τη σωστή κατεύθυνση αλλά διατυπώνονται επιφυλάξεις ως προς την μέχρι τούδε απόδοσή τους. Από το 1996 ο Ο.ΚΑ.ΝΑ. έχει εγκαταστήσει 42 Κέντρα Πρόληψης σε επίπεδο Νομών. Βάσει τριετούς διάρκειας συμβολαίου με τοπικούς φορείς (Τοπική Αυτοδιοίκηση), τα Κέντρα συγχρηματοδοτούνται από τον Ο.ΚΑ.ΝΑ. και μετά την παρέλευση των τριών ετών προβλέπεται η χρηματοδότησή τους εξ ολοκλήρου από την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Παράλληλα με την εγκατάσταση Κέντρων Πρόληψης δημιουργήθηκε το «Κέντρο Εκπαίδευσης και Πρόληψης Χρήσης Ναρκωτικών και Προαγωγής Υγείας» από τον Ο.ΚΑ.ΝΑ. και το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής (ΕΠΙΨΥ) που εκπαιδεύει τα στελέχη πρόληψης που προέρχονται από την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Αυτά προορίζονται για την στελέχωση του Κέντρου Πρόληψης της αντίστοιχης περιοχής. Το Εκπαιδευτικό Κέντρο παράγει

εκπαιδευτικό υλικό τόσο για τα στελέχη των Κέντρων Πρόληψης όσο και για τους εκπαιδευτές της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Η επιτροπή κρίνει ως επιτακτική την ανάγκη να γίνει ένας απολογιστικός έλεγχος της μέχρι τούδε λειτουργίας των Κέντρων Πρόληψης, να καταγραφούν οι ελλείψεις, οι αδυναμίες, οι δυσλειτουργίες, να αξιολογηθούν εφάσσοι είναι δυνατό από ανεξάρτητους κριτές και να τεθούν υπόψη της επιτροπής τα αποτελέσματά τους προκειμένου είτε να επεκταθεί το πρόγραμμα ως έχει ή ενδεχομένως να τροποποιηθεί τόσο ως προς τους ιδεολογικούς του προσανατολισμούς όσο και ως προς την οργανωτική του δομή. Η επιτροπή προτείνει επίσης και την ενίσχυση της διασύνδεσης μεταξύ των κέντρων (ηλεκτρονική και άλλη) ώστε να συγκροτήσουν ένα ευρύτερο δίκτυο άμεσης αλληλοπληροφόρησης και αλληλοϋποστήριξης. Προτείνει, επίσης, τα Κέντρα Πρόληψης να πλαισιωθούν από υποστηρικτικές δομές σε τοπικό επίπεδο (Κέντρα Ψυχολογικής Υποστήριξης, Ψυχοπαιδαγωγικές Μονάδες, Κέντρα Ψυχικής Υγείας, Συμβουλευτικοί Σταθμοί κ.λ.π.).

Χρηματοδότηση

Σύμφωνα με τα τεθέντα υπόψη της επιτροπής από τον Ο.ΚΑ.ΝΑ. και τα διάφορα θεραπευτικά προγράμματα (ΚΕ.ΘΕ.Α., 18ΑΝΩ) η κρατική χρηματοδότηση θεωρείται ανεπαρκής (βλ. σχετικά στοιχεία σελ. 25). Με την ισχύουσα νομοθεσία προβλέπεται τα έσοδα από τις κατασχέσεις να έχουν αποδέκτες τον Ο.ΚΑ.ΝΑ. και το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Στην πράξη αυτό δεν ισχύει. Επίσης, θεωρείται ανεπαρκής η χρηματοδότηση από άλλες πηγές. Ως χαρακτηριστικό παράδειγμα αναφέρεται ότι το 1% των εσόδων του ΠΡΟΠΟ-ΓΚΟΛ που νομοθετικά πρέπει να αποδίδεται στον Ο.ΚΑ.ΝΑ. και τις Θεραπευτικές Κοινότητες ανέρχεται μόλις σε 80 εκατομύρια δραχμών (25/2/98).

Μεταξύ των άλλων που συζητήθηκαν στην επιτροπή ήταν η πρόταση του βουλευτή και τέως προέδρου του Ο.ΚΑ.ΝΑ., κ. Στέφανου Μανίκα, σύμφωνα με την οποία ποσοστό 1/000 από τις χρηματοοικονομικές συναλλαγές διατίθεται στους φορείς καταπολέμησης των ναρκωτικών. Η σύμφωνη πρόταση της

επιτροπής είναι η σημαντική αύξηση του διατιθέμενου από τον Τακτικό Κρατικό Προϋπολογισμό ποσού, σε συνδυασμό με την εντατικοποίηση της προσπάθειας εξασφάλισης πόρων από άλλες κρατικές και μη πηγές.

Αθήνα, 10 Μαρτίου 2000

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΗΣ

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΤΑΣΟΥΛΑΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΣΣΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΑΜΙΑΝΙΔΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΣΙΜΠΑΡΔΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΩΡΓΑΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΜΑΛΕΣΙΟΣ
ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΝΙΚΑΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΑΤΟΣ
ΦΡΑΓΚΛΙΝΟΣ ΠΑΠΑΔΕΛΛΗΣ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΣΚΟΥΛΑΚΗΣ
ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ ΧΥΤΗΡΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΑΒΑΚΗΣ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΚΑΡΑΜΑΡΙΟΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΑΡΚΟΓΙΑΝΝΑΚΗΣ
ΦΑΝΗ ΠΑΛΛΗ-ΠΕΤΡΑΛΙΑ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΟΥΡΛΑΣ
ΠΑΡΘΕΝΑ ΦΟΥΝΤΟΥΚΙΔΟΥ
ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΑΡΑΠΗ-ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

•Υ÷§÷À£ðρ

¶ • f • f D ' a •

ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΕΦΑΝΗΣ
ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
 Δορυλαίου 8, Πλ. Μαβίλη, 115 28, Αθήνα
 Τηλ. 6400814 -7217763

Προς
 Μέλη της Διακομματικής Επιτροπής
 για τα Ναρκωτικά

Αθήνα, 11 Μαΐου 1999
 Αρ.Πρωτ.Ο85/εβ

Κύριοι Συνάδελφοι,

Εφ' όσον κρίνουμε, όπως ήδη ανέφερα στην προηγούμενη συνεδρίαση της επιτροπής, ότι το θέμα των Ναρκωτικών συνιστά όχι μόνο μείζον θέμα Δημόσιας Υγείας αλλά και θέμα που άπτεται και πολλών άλλων και σημαντικών πτυχών της κοινωνικής και της εθνικής μας ζωής, και ότι η Διακομματική Επιτροπή για την Αντιμετώπιση των Ναρκωτικών μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά με τις προτάσεις της στη διαμόρφωση αποτελεσματικότερης πολιτικής στο χώρο αυτό, τότε νομίζω πως θα έπρεπε να αρχίσει από τώρα και οπωσδήποτε πριν από τη λήξη της Συνόδου της Βουλής να διαμορφώνει συγκεκριμένες προτάσεις που θα αποτελέσουν την αφετηρία ευρύτερου προβληματισμού για ενδεχόμενες νομοθετικές ρυθμίσεις από την Ολομέλεια της Βουλής.

Το θέμα που προέκυψε από την κατάθεση Νομοσχεδίου του Υπουργείου Δικαιοσύνης και συζητήθηκε από την Επιτροπή μας στην προηγούμενη συνεδρίαση είναι ενδεικτικό της ανάγκης ανάληψης από μέρους της Επιτροπής πρωτοβουλιών που θα συμβάλλουν σε μια όσο το δυνατό πιο συντονισμένη νομοθετική παρέμβαση στα επιμέρους θέματα του προβλήματος των Ναρκωτικών.

Γενικά θεωρώ ότι χρειάζεται μία ενιαιοποίηση των μέχρι τώρα νόμων και των εν γένει ρυθμίσεων (προεδρικών διαταγμάτων και υπουργικών αποφάσεων) που αφορούν στα ναρκωτικά κατά τρόπο που να διασφαλίζουν ένα σαφές ενιαίο θεσμικό πλαίσιο με αποφυγή επαλληλίας αρμοδιοτήτων, νομοθετικών κενών και πλεονασμών, σποραδικών και συμπληρωματικών ρυθμίσεων με αυστηρά οριοθετημένο πυρήνα γενικών αρχών και με επαρκή ευελιξία προσαρμογής στις ανακλύπτουσες συνθήκες ως προς τα επί μέρους περιφερειακά θέματα.

Από το 1987 μέχρι σήμερα είχαμε 10 συνολικά νόμους που άπτονται άμεσα του θέματος των Ναρκωτικών. Με την προσθήκη της κατάθεσης και του Νομοσχεδίου του Υπ. Δικαιοσύνης οι νόμοι γίνονται 11. Μία ριζική αναθεώρηση και ένταξη όλων αυτών σε κοινό Νομοσχέδιο είναι ίσως ευκατάρτη αλλά προσκρούει σε σημαντικούς χρονικούς και τεχνικούς περιορισμούς.

Για το λόγο αυτό θεωρώ ότι μία πρώτη αλλά βασική στο όλο θέμα προσέγγιση θα ήταν η διαμόρφωση γενικών αλλά συγκεκριμένων προτάσεων ως προς το νομικό καθεστώς, τις αρμοδιότητες και τον τρόπο λειτουργίας των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στο χώρο των ναρκωτικών. Αναφέρομαι ιδιαίτερα στον Ο.ΚΑ.ΝΑ..

Όπως γνωρίζετε ο Ο.ΚΑ.ΝΑ. ιδρύθηκε με το νόμο 2161/93 και άρχισε να λειτουργεί βάσει αυτού του νόμου το 1995. Είναι αυτοδιοικούμενο Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου και τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας. Στο άρθρο 2 «Σκοποί και Αρμοδιότητες» αναφέρεται πως σκοπός του Οργανισμού είναι ο σχεδιασμός, η προώθηση, ο διυπουργικός συντονισμός και η εφαρμογή εθνικής πολιτικής σχετικά με την πρόληψη και τη θεραπεία, την επαγγελματική κατάρτιση και την επανένταξη των εξαρτημένων από φαρμακευτικές ουσίες

Όπως είναι αυτονόητο ο βασικός σκοπός του οργανισμού είναι ο διυπουργικός συντονισμός και η εφαρμογή Εθνική Πολιτικής στο χώρο των Ναρκωτικών, σκοπός όμως ανέφικτος από το ίδιο το νομικό καθεστώς που διέπει τον Ο.ΚΑ.ΝΑ.. Πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση αυτή θα πρέπει να είναι η αναβάθμιση του Ο.ΚΑ.ΝΑ. που προϋποθέτει την υπαγωγή του

κατ' ευθείαν στον Πρωθυπουργό, με άμεσο εποπτεύων Υπουργείο το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας. Με έστω δύο διυπουργικές συναντήσεις το χρόνο (υπό τη προεδρία του Πρωθυπουργού ή αναπληρούμενου από τον Υπουργό Υγείας) και με την εγκατάσταση γραφείων Ναρκωτικών στα συναρμόδια Υπουργεία ως τμήματα του συντονιστικού οργάνου (κατά το πρότυπο του Εθνικού Συντονιστικού Οργάνου Έρευνας) είναι δυνατόν να προκύψει ουσιαστικός συντονισμός και διαμόρφωση και υλοποίηση Εθνικής Πολιτικής στο χώρο αυτό.

Το σχήμα αυτό άλλωστε έχει υιοθετηθεί από τις περισσότερες χώρες της Ε.Ε.. Σε μία τέτοια περίπτωση ο ρόλος του Ο.ΚΑ.ΝΑ θα είναι αυστηρά συντονιστικός, επιτελικός, εφορευτικός και ελεγκτικός. Θα διοικείται από 9μελές Διοικητικό Συμβούλιο (αντί του 15μελούς) για να είναι ευέλικτο και αποτελεσματικό με σύνθεση που θα περιλαμβάνει τους εξής εξουσιοδοτημένους εκπροσώπους:

1 εκπρόσωπο του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας.

1 εκπρόσωπο του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

1 εκπρόσωπο του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας Και Θρησκευμάτων.

1 εκπρόσωπο του ΣΟΔΝ, συντονιστικό Όργανο Δίωξης ναρκωτικών (όργανο που συμπεριλαμβάνει τα 3 Υπουργεία που συμμετέχουν τώρα στο Δ.Σ. Ο.ΚΑ.ΝΑ., δηλαδή Δημόσιας Τάξης, Οικονομικών και Εμπορικής Ναυτιλίας).

1 εκπρόσωπο του Υπουργείου Εθνικής αμύνης, σε αντικατάσταση του εκπροσώπου του Υπουργείου Πολιτισμού.

1 εκπρόσωπο από ΚΕΔΚΕ.

1 εκπρόσωπο από τα Θεραπευτικά Προγράμματα συνολικά της χώρας και όχι από τις Θεραπευτικές Κοινότητες.

και θα δομείται κατά τμήματα (Διοικητικό-Προσωπικού, Οικονομικό, Τεχνικής και Επιστημονικής Υποστήριξης, Πληροφοριών και Δημόσιων Σχέσεων).

Η νομική του μορφή θα πρέπει να γίνει αντικείμενο προβληματισμού εάν, δηλαδή, θα πρέπει να παραμείνει ως ίδρυμα ιδιωτικού ή δημόσιου δικαίου. Η διατήρησή του ως Ιδιωτικού τού δίνει την απαιτούμενη ευχέρεια διακίνησης πόρων και γρήγορης λήψης αποφάσεων αλλά του στερεί τη δυνατότητα παρέμβασης -έστω και υπό τύπον άντλησης πληροφοριών- από δημόσιες υπηρεσίες. Τα αντίθετα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα ορίζουν την υπόστασή του ως Δημόσιου Φορέα. Ίσως μία υβριδική νομική φόρμουλα να ανταποκρινόταν καλύτερα στο ρόλο του Ο.ΚΑ.ΝΑ και κάτι τέτοιο θα πρέπει να αναζητηθεί.

Επί πλέον στον ΟΚΑΝΑ θα πρέπει να συγκλίνουν όλες οι εκθέσεις, όλα τα στοιχεία (ερευνητικά ή μη) που έχουν σχέση με το θέμα των ναρκωτικών, έστω και αν η πηγή του πρωτογενούς πληροφοριακού υλικού εντάσσεται στην αρμοδιότητα άλλων δημόσιων ή ιδιωτικών οργανισμών.

Ο Ο.ΚΑ.ΝΑ. θα πρέπει επίσης, να είναι το όργανο που αξιολογεί και εγκρίνει τη λειτουργία παντός προγράμματος θεραπευτικού, προληπτικού ή αποκατάστασης (επιχορηγούμενου ή μη από το Κράτος) και ο Ο.ΚΑ.ΝΑ. ελέγχει (με όργανα και τρόπους που θα ορισθούν) τη λειτουργία αυτών των προγραμμάτων με δυνατότητα, βάσει ορισμένων διαδικασιών, τη συνέχιση ή τη διακοπή της λειτουργίας τους χωρίς εξαιρέσεις.

Σε ένα τέτοιο πλαίσιο λειτουργίας, ενώ ο Ο.ΚΑ.ΝΑ. θα διατηρήσει τη δικαιοδοσία έγκρισης, παρακολούθησης και ελέγχου των προγραμμάτων και υπηρεσιών, ο ίδιος ο οργανισμός δεν θα έχει τη δυνατότητα υλοποίησης προγραμμάτων τα οποία είτε θα εγκρίνει όταν του υποβάλλονται ή θα τα υποκινεί και θα τα αναθέτει (δια προκηρύξεων ή άλλων μέσων) όταν το κρίνει απαραίτητο. Η απεξάρτησή του από την ευθύνη υλοποίησης προγραμμάτων θα προσδώσει στον Ο.ΚΑ.ΝΑ. τον ουσιαστικό του ρόλο ως Εθνικού Συντονιστικού Οργάνου, με αρμοδιότητες παραγωγής πολιτικής σε επιτελικό επίπεδο αξιολόγησης και ελέγχου της εφαρμοζόμενης πολιτικής καθώς και αξιολόγησης παντός, υπό οιαδήποτε μορφή χρηματοδοτούμενου από το Δημόσιο, φορέα υλοποίησης προγραμμάτων σχετικά με τα ναρκωτικά.

Πρακτικά σε ένα τέτοιο πλαίσιο αρμοδιοτήτων εντάσσεται η υποχρέωση όλων των φορέων (αυτοδιαχειριζόμενων ή μη) παροχής στον Ο.ΚΑ.ΝΑ των αιτούμενων πληροφοριών απαραίτητων για την αξιολόγηση των ίδιων των προγραμμάτων για τη διαμόρφωση της Εθνικής Πολιτικής καθώς και για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων της χώρας μας έναντι των συμβατικών της υποχρεώσεων με τους διεθνείς οργανισμούς (Ηνωμένα Έθνη, Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, Ευρωπαϊκή Ένωση, ΕΜΔΔΑ).

Επί πλέον στο ίδιο πλαίσιο θα ρυθμίζονται οι σχέσεις του Ο.ΚΑ.ΝΑ με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, ειδικότερα στον τομέα

της δομής και λειτουργίας των Κέντρων πρόληψης κατά τρόπο που να διασφαλίζει κεντρικό και ανεξάρτητο ποιοτικό έλεγχο των προγραμμάτων αλλά και διοικητική αυτοτέλεια (από την τοπική αυτοδιοίκηση) της λειτουργίας τους.

Όλα τα παραπάνω διαγράφουν το περίγραμμα μέσα στο οποίο ελπίζω να κινηθούν οι δικές σας σκέψεις προκειμένου να προχωρήσουμε σε πιο συγκεκριμένες και τεχνικά επεξεργασμένες προτάσεις.

Καθ. Κ. Ν. Στεφανής

ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΕΦΑΝΗΣ
ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
 Δορυλαίου 8, Πλ. Μαβίλη, 115 28, Αθήνα
 τηλ. 6400814 -7217763

Προς τα Μέλη
 Της Διακομματικής Κοινοβουλευτικής
 Επιτροπής για την Μελέτη και Αντιμετώπιση
 του Προβλήματος των Ναρκωτικών
 Αθήνα, 17 Νοεμβρίου 1999

Κύριοι Συνάδελφοι,

Το σημερινό θέμα της ημερήσιας διάταξης έχει σημασία εκτενόμενη πέρα από ότι υποδηλώνει ο τίτλος « Απολογισμός και Προτάσεις για τα προγράμματα Υποκατάστασης του ΟΚΑΝΑ» και αυτό γιατί οι οποιεσδήποτε θέσεις της επιτροπής στο θέμα της μελέτης του πιλοτικού προγράμματος αποτοξίνωσης με υποκατάστατα (μεθαδόνη στην προκείμενη περίπτωση), προσδιορίζει και την «ιδεολογική» προσέγγιση αλλά και τον γενικότερο προσανατολισμό δράσεων στην αντιμετώπιση των Ναρκωτικών.

Πιο συγκεκριμένα τίθεται το ερώτημα:

1. Συνέχιση των προγραμμάτων αυτών που τελικά αποσκοπούν στην απεξάρτηση αλλά για κάποιο ενδιάμεσο χρόνο -αρκετά μικρό- λειτουργούν ως προγράμματα ελεγχόμενης υποκατάστασης με μεθαδόνη. Σε αυτή την περίπτωση δεν θα ισχύει ο όρος του πιλοτικού αλλά του κανονικού προγράμματος που έχει καθιερωθεί και δεν υπόκειται σε δοκιμασία.

2. Συνέχιση του προγράμματος αυτού με διάρκεια σαφώς μειωμένη (τουλάχιστον στο ήμισυ), με εντατικοποίηση των μέσων ψυχολογίας, ψυχοεκπαιδευσης και ψυχοκοινωνικής στήριξης με προσαρτημένη μία δεύτερη φάση ελεγχόμενης χορήγησης υποκατάστατων (ποικίλων) για αρκετό χρονικό διάστημα, από φορείς του Υγειονομικού Συστήματος της Χώρας, σε όλους εκείνους που δεν έχουν επιτύχει την απεξάρτηση στην πρώτη φάση. Όπως είναι ευνόητο με την προσάρτηση μιας δεύτερης φάσης εγκαθίσταται σύστημα ελεγχόμενης «συντήρησης» (maintenance) με υποκατάστατα.

3. Κατάργηση των υφισταμένων προγραμμάτων και απαγόρευση χρήσης υποκατάστατων για το μέλλον και επικύρωση της παροχής της κοινωνικής μέριμνας σε «στεγνά» προγράμματα θεραπείας.

Για τη διευκόλυνση της συζήτησης επισυνάπτονται:

1. Αδρά περιγραφή των συστημάτων θεραπείας που εφαρμόζονται στη χώρα μας σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του ΕΚΤΕΠΝ του έτους 1998.

2. Τα αποτελέσματα εκφραζόμενα σε πίνακες, από τη λειτουργία των προγραμμάτων απεξάρτησης με υποκατάστατα του ΟΚΑΝΑ.

3. Οι απόψεις και προτάσεις της Προέδρου του ΟΚΑΝΑ, Καθ. κ. Α. Κοκκέβη, για το προκείμενο θέμα, τις συζητηθείσες -και εγκριθείσες;- από το διοικητικό συμβούλιο του ΟΚΑΝΑ

4. Οι απόψεις και προτάσεις της Καθ. κ. Π. Σπινέλλη, ως Μέλους της Τριμελούς επιτροπής αξιολόγησης των Προγραμμάτων Υποκατάστασης, επί του αυτού θέματος που περιέχονται σε απαντητική επιστολή της προς την Πρόεδρο του ΟΚΑΝΑ εξ αφορμής των προτάσεών της.

5. Απάντηση της Καθ. Α. Κοκκέβη στις προτάσεις της κ. Σπινέλλη

Πέραν του υλικού που περιέχεται στο φάκελο, κατά τη συζήτηση θα ληφθεί υπ' όψιν και άλλο συναφές υλικό όπως οι εκθέσεις του ΕΚΤΕΠΝ και η επιστολή του Προέδρου του ΚΕΘΕΑ κ. Νοταρά, που σας έχουν ήδη διανεμηθεί.

Επιπλέον θα σας ανακοινώσω προαιρετικά και τις επί του προκειμένου απόψεις της Ευρωβουλευτού κ. Μ. Γιαννάκου-Κουτσίκου, τώως μέλους της επιτροπής μας, υπό την ιδιότητά της του μέλους της τριμελούς επιτροπής αξιολόγησης των προγραμμάτων υποκατάστασης (υπενθυμίζεται ότι η

συσταθείσα τριμελής επιτροπή αποτελείται από τους κ.κ. Κ. Στεφανή, Μ. Γιαννάκου-Κουτσίκου, Κ. Σπινέλλη).

Τέλος θα προλογίσω τη συζήτηση με βραχύλογη πρότασή μου που δεν διαφοροποιείται σημαντικά από τη δεύτερη εναλλακτική πρόταση της παρούσης.

Με συναδελφικούς χαιρετισμούς

Καθηγητής Κ. Ν. Στεφανής

Σκέψεις για τις προοπτικές εξέλιξης των προγραμμάτων υποκατάστασης

Τα προγράμματα υποκατάστασης στη χώρα μας

Τα προγράμματα υποκατάστασης με μεθαδόνη εγκαινιάστηκαν για πρώτη φορά στη χώρα μας το 1996 από τον ΟΚΑΝΑ. Σήμερα λειτουργούν 4 συνολικά προγράμματα υποκατάστασης -δύο στην Αθήνα και δύο στη Θεσσαλονίκη, 600 περίπου θέσεων. Προβλέπεται δε η λειτουργία σύντομα και ενός πέμπτου προγράμματος στον Πειραιά, που θα καλύψει άλλες διακόσιες θέσεις.

Ως κύριος στόχος των προγραμμάτων υποκατάστασης τέθηκε εξ αρχής και ισχύει μέχρι σήμερα είναι αυτός της πλήρους απεξάρτησης συμπεριλαμβανομένης και αυτής από την υποκατάστατη ουσία. Η μείωση της βλάβης αποτελεί στόχο στο βαθμό που συνδέεται με αυτόν της απεξάρτησης. Η τριετής διάρκεια παραμονής των εξαρτημένων στα προγράμματα υποκατάστασης κρίθηκε ως ο μέγιστη χρονική διάρκεια προκειμένου να επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι.

Στην πορεία των τεσσάρων χρόνων λειτουργίας έγινε φανερό πως ο στόχος της μείωσης της βλάβης επετεύχθη σε ένα μεγάλο αριθμό των εξαρτημένων που παρακολούθησαν τα προγράμματα. Σύμφωνα με τα κριτήρια που θεσπίστηκαν για την εκτίμηση της μείωσης της βλάβης (μείωση των επιπλοκών στην υγεία, μείωση της εγκληματικότητας, μείωση της παράλληλης χρήσης ουσιών, βελτίωση στους τομείς των επαγγελματικών και οικογενειακών υποχρεώσεων) η επιτυχία του προγράμματος μπορεί να τεκμηριωθεί για τη μεγάλη πλειονότητα (60-70%) αυτών που παρακολούθησαν και ολοκλήρωσαν ή συνεχίζουν να παρακολουθούν τα προγράμματα υποκατάστασης.

Ως προς τον πρωταρχικό όμως στόχο της πλήρους απεξάρτησης, τα στοιχεία δείχνουν ότι με μέγιστο παραμονής τα τρία έτη, ο στόχος αυτός επετεύχθη για μια μειοψηφία (περίπου 10%) μόνο των εξαρτημένων που παρακολούθησαν τα προγράμματα.

Διαπιστώσεις και ανάγκες που προκύπτουν

Οι ακόλουθες διαπιστώσεις δίνουν τις διαστάσεις των αναγκών που προκύπτουν σήμερα ως προς τα προγράμματα υποκατάστασης.

Η ζήτηση για υποκατάσταση παρουσιάζει αυξανόμενους ρυθμούς λόγω της εξάπλωσης της επιδημίας. Επιπρόσθετα οι αποτυχημένες προσπάθειες θεραπείας πολλών εξαρτημένων σε στεγνά προγράμματα σε συνδυασμό με την αντίληψη που έχει διαμορφωθεί στους χρήστες και σε μερίδα του ευρύτερου πληθυσμού ότι τα προγράμματα υποκατάστασης αποτελούν "πανάκεια" για τη θεραπεία των εξαρτημένων ενισχύει την ελκυστικότητά τους.

Αντίθετα προς τον αυξανόμενο ρυθμό ζήτησης, η δυνατότητα κάλυψης της λίστα αναμονής από τα υπάρχοντα προγράμματα, είναι φθίνουσα, λόγω της συσσώρευσης σε αυτά εξαρτημένων που δεν καταφέρνουν να απεξαρτηθούν.

Το κόστος των τριετών προγραμμάτων υποκατάστασης είναι υψηλό ενώ ο λόγος κόστους/οφέλους φαίνεται να υστερεί σημαντικά και τέλος,

Η κοινή γνώμη, υποδαυλιζόμενη και από τα σχετικά δημοσιεύματα στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, αντιδρά θεωρώντας ότι η πολιτεία δεν εκτελεί το χρέος της, να παρέχει δηλαδή διέξοδο θεραπείας στα εξαρτημένα άτομα. Επί πλέον, η αυξανόμενη εγκληματικότητα που συνδέεται με τη χρήση των

ναρκωτικών αποδίδεται από μερίδα της κοινής γνώμης στην αδυναμία του κράτους να δώσει λύση στο πρόβλημα των εξαρτημένων.

Αναθεώρηση της πολιτικής:

Η παραπάνω περιγραφείσα αδυναμία της πολιτείας να καλύψει τις ανάγκες ενός μεγάλου αριθμού εξαρτημένων ατόμων με τις συνέπειες που αυτή συνεπάγεται (αύξηση της εγκληματικότητας, αύξηση της νοσηρότητας των εξαρτημένων καθώς και του κινδύνου μετάδοσης λοιμωδών νοσημάτων προς στο γενικό πληθυσμό, επιβάρυνση του συστήματος υγείας, κόστος από τις απουσίες στο χώρο της εργασίας, κλ.π.) καθώς και η διογκούμενη κοινωνική αντίδραση οδηγεί στην ανάγκη της επανεξέτασης και ενδεχόμενα της αναθεώρησης της υφιστάμενης πολιτικής των θεραπευτικών προγραμμάτων υποκατάστασης. Ανάγκη επανεξέτασης της πολιτικής συνεπικουρούμενη και από την πρόβλεψη, με βάση τους διαθέσιμους δείκτες, ότι είναι δύσκολη η αναχαίτιση και αντιστροφή στα αμέσως προσεχή χρόνια της εξάπλωσης της επιδημίας των ναρκωτικών καθώς και των συνεπειών της.

Σε παρόμοια αναθεώρηση της πολιτικής και της φιλοσοφίας τους αναγκάστηκαν να οδηγηθούν τα τελευταία χρόνια όπως δείχνει η διεθνής εμπειρία και πολλές άλλες χώρες επαναπροσδιορίζοντας τις από αυτήν της απεξάρτησης σε αυτή της μείωσης της βλάβης. Ευρωπαϊκές χώρες όπως π.χ. η Γαλλία, η Ισπανία, η Ελβετία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ολλανδία, έχουν προσχωρήσει σε σχήματα συντήρησης που απευθύνονται σε εξαρτημένα από ηρωίνη άτομα που πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια. Στις χώρες αυτές έχει γίνει προσπάθεια να βρεθούν σχήματα παροχής υπηρεσιών συντήρησης εκτός των ειδικών θεραπευτικών μονάδων υποκατάστασης, μειώνοντας έτσι το κόστος και διευρύνοντας τις δυνατότητες εύκολης γεωγραφικής πρόσβασης στις υπηρεσίες αυτές. Εκτός δε της διαφοροποίησης του πλαισίου στο οποίο παρέχεται η συντήρηση, έχουν διαφοροποιηθεί και οι ουσίες που χορηγούνται (π.χ. Μπουπρενορφίνη, ανταγωνιστές οπιοειδών, LAAM) για το σκοπό αυτό ώστε να εξυπηρετείται καλύτερα το όλο σύστημα.

Σκέψεις για ένα νέο σχήμα παροχής υπηρεσιών υποκατάστασης

Σε ένα νέο σχήμα παροχής υπηρεσιών υποκατάστασης προτείνεται η **πρωταρχική επιδίωξη να παραμένει αυτή της αποτοξίνωσης.**

Προς αυτή την κατεύθυνση:

Αυξάνεται ο αριθμός των μονάδων υποκατάστασης με προσθήκη νέων μονάδων σε μεγάλες πόλεις ώστε να καλύπτονται καλύτερα οι ανάγκες πρόσβασης ανάλογα με τον τόπο κατοικίας των χρηστών.

Ζ. Μειώνεται η χρονική διάρκεια παραμονής στις μονάδες αυτές από 3 σε 1 χρόνο με δυνατότητα επέκτασης -ανάλογα με την κατάσταση του χρήστη κατά τη λήξη του δωδεκαμήνου παραμονής, για ένα επί πλέον εξάμηνο.

Γίνεται προσπάθεια βελτίωσης της συχνότητας και της ποιότητας των συνοδευτικών της ψυχοκοινωνικών υπηρεσιών (περιλαμβάρονται σε αυτές προγράμματα πρόληψης υποτροπής και επανένταξης) με στόχο την αύξηση του αριθμού αποθεραπείας στο τέλος του προγράμματος. Για το σκοπό αυτό δίνεται έμφαση στην κατάρτιση των στελεχών των προγραμμάτων και εισάγεται σύστημα συνεχούς αξιολόγησης των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Για τα εξαρτημένα άτομα τα οποία δεν επιτυγχάνουν τον στόχο της απεξάρτησης υιοθετείται η αντιμετώπισή τους μέσω της συντήρησης. Παράλληλα συνεχίζεται η στήριξή τους με σκοπό την απεξάρτηση.

Προς την κατεύθυνση αυτή:

Μελετάται η δυνατότητα δημιουργίας ενός δικτύου δομών παροχής υπηρεσιών υγείας στις οποίες εξασφαλίζεται η κατάλληλη υποδομή π.χ. τύπου εξωτερικού ιατρείου, όπου χορηγείται η ουσία υποκατάστασης.

Δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για ένα αυστηρό σύστημα ελέγχου από τον ΟΚΑΝΑ της χορήγησης υποκαταστάτων και

υποχρεούνται οι εξαρτημένοι να είναι εγγεγραμμένοι σε μία κεντρική βάση δεδομένων μέσω της οποίας καταγράφεται και ελέγχεται η χορήγηση που τους γίνεται.

Υποχρεούνται οι λαμβάνοντες υποκατάστατα να συμμετέχουν μία φορά την εβδομάδα (για ένα δίωρο) σε προγράμματα ψυχοκοινωνικής υποστήριξης που παρέχονται σε εξουσιοδοτημένες για αυτό υπηρεσίες καθώς και, κατά περίπτωση, σε προγράμματα επαγγελματικής και κοινωνικής επανένταξης.

Σε περίπτωση που το εξαρτημένο άτομο επιθυμεί να κάνει εκ νέου μια συστηματική προσπάθεια απεξάρτησης του δίνεται η δυνατότητα να επανέλθει στο ετήσιο πρόγραμμα της απεξάρτησης.

Πιθανά μειονεκτήματα του νέου σχήματος παροχής υποκατάστασης και αντιμετώπισή τους

Εγγενή

Η προοπτική συνέχισης μετά τη λήξη του ετήσιου προγράμματος είναι πιθανό να έχει ως συνέπεια τη μείωση του κινήτρου των εξαρτημένων για αποτοξίνωση. Ο περιορισμός αυτής της παρενέργειας θα μπορούσε να επιτευχθεί με την προσπάθεια ποιοτικής αναβάθμισης των παρεχόμενων υπηρεσιών κατά τη διάρκεια του πρώτου χρόνου. Στα πλαίσια αυτά προτεραιότητα θα δοθεί στους παράγοντες εκείνους που είναι γνωστό ότι συντελούν στη διατήρηση της εξάρτησης και ιδιαίτερα στην παράλληλη ψυχοπαθολογία. Θα δοθεί για το σκοπό αυτό ιδιαίτερη προσοχή στην εκτίμηση των κινήτρων, στις αντιλήψεις των εξαρτημένων για τη "θεραπεία" με υποκατάστατα και στην ψυχιατρική διάγνωση ή συμπτωματολογία. Θα προβλέπεται παρακολούθηση με συστηματικό τρόπο και με έγκυρα διαγνωστικά εργαλεία σε όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Η επέκταση της παροχής υποκαταστάτων και η ανάθεση της σε μεγαλύτερο αριθμό φορέων ή ιατρών μπορεί να έχει ως συνέπεια την απώλεια του ελέγχου της χορήγησης τους και την αύξηση της καταστρατήγησης των κανόνων. Προκειμένου να προληφθεί ένα τέτοιο φαινόμενο απαιτείται μια πολύ προσεχτική μελέτη εφαρμοσιμότητας και κατάλληλης προετοιμασίας της υποδομής. Ακόμα, ένα σύστημα κεντρικής εγγραφής σε μια βάση δεδομένων των ατόμων εκείνων στα οποία χορηγούνται υποκατάστατα, έτσι ώστε σε κάθε χορήγηση ή συνταγογράφηση να ελέγχεται από τον χορηγούνται το πλήρες ιστορικό χορηγήσεων, θα εξασφαλίζει από το ενδεχόμενο καταχρηστικής χορήγησης.

Το ύψος της δαπάνης ενός τέτοιου συστήματος και της επιβάρυνσης που συνεπάγεται στο κοινωνικό σύνολο. Είναι σκόπιμο να απαντηθεί το ερώτημα αυτό με μια μελέτη οικονομική που θα λάβει υπόψη της όχι μόνο το άμεσο αλλά και το έμμεσο κόστος αυτού του σχήματος παροχής υπηρεσιών συγκρίνοντάς το και με άλλα σχήματα όπως για παράδειγμα το υπάρχον.

Εξωγενή -Κοινωνική αντίδραση

Η ένταξη των εξαρτημένων σε ένα πρόγραμμα συντήρησης θέτει ηθικά διλήμματα του τύπου της συνενόχης της πολιτείας στη συντήρηση της εξάρτησης, έστω από νόμιμες ουσίες. Ακόμα θα μπορούσε να διατυπωθεί το δίλημμα κατά πόσον δικαιώνεται η πολιτεία στο να εγκαταλείψει την προσπάθεια πέραν του τρίτου έτους εφόσον έστω και πολύ λίγα άτομα πιθανά να πετύχουν την απεξάρτηση. Σε παρόμοια ηθικά διλήμματα μπορούν να αντιταχθούν τα ακόλουθα επιχειρήματα: α. αν και οι πιθανότητες απεξάρτησης αυξάνουν με τη μακροχρόνια παραμονή για μια μικρή μειοψηφία, εντούτοις με το προτεινόμενο νέο σχήμα δίνεται σε πολύ μεγαλύτερο αριθμό η δυνατότητα να δοκιμάσουν να απεξαρτηθούν. Συνολικά επομένως αναμένεται η αύξηση του αριθμού αυτών που πιθανά θα αποτοξινωθούν αλλά και εκείνων για τους οποίους θα υπάρχει μείωση της βλάβης παρακολουθώντας το ετήσιο πρόγραμμα ή το πρόγραμμα συντήρησης και β. προβλέπονται

καλά οργανωμένες και με εύκολη προσβασιμότητα υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης για τα άτομα σε συντήρηση με στόχο να τα βοηθήσουν να ενταχθούν σε θεραπευτικά προγράμματα απεξάρτησης εφόσον το αποφασίσουν.

Η προοδευτική ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης σχετικά με τα οφέλη του νέου σχήματος η οποία θα τεκμηριώνεται από τα διαθέσιμα στοιχεία θα βοηθήσει ώστε να καμφθούν οι αντιστάσεις,

Συνέργια με άλλα προγράμματα του ΟΚΑΝΑ

Στα πλαίσια της υλοποίησης του σχεδίου που περιγράφεται, θα γίνει προσπάθεια να αξιοποιηθούν οι δυνατότητες που παρέχονται από άλλους τομείς δράσης του ΟΚΑΝΑ προκειμένου να εξασφαλίζεται η συνέργια και το αμοιβαίο όφελος και γενικότερα η καλύτερη απόδοση των επενδύσεων στα πλαίσια του τριετούς προγραμματισμού του ΟΚΑΝΑ.

Συνέργια για την υλοποίηση του σχεδίου θα υπάρχει κατά κύριο λόγο με:

α. Την **επικοινωνιακή καμπάνια** του ΟΚΑΝΑ που έχει ήδη ανατεθεί σε διαφημιστική εταιρεία,

Συγκεκριμένα, μέσω της καμπάνιας αυτής είναι δυνατόν:

να ευαισθητοποιηθούν οι "γνώμογγήτορες", οι επαγγελματίες και το ευρύτερο κοινό προκειμένου να φανεί η συλλογιστική και οι ανάγκες που καλύπτει το σχέδιο και να τεθεί το θέμα της υποκατάστασης στις πραγματικές του διαστάσεις (δεν αποτελεί θεραπεία της τοξικομανίας αλλά βοήθεια για τη μείωση της βλάβης)

να ενημερωθούν τα εξαρτημένα άτομα για το νέο σχήμα παροχής υπηρεσιών υποκατάστασης.

να ενημερωθούν κατά το δυνατό καλύτερα τα εξαρτημένα άτομα για όλο το φάσμα θεραπευτικών δυνατοτήτων που παρέχει η πολιτεία καθώς και για τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της υποκατάστασης, ώστε να είναι σε θέση να κάνουν υπεύθυνες επιλογές για την θεραπεία τους

β. Το **ενιαίο σύστημα πληροφορικής** που βρίσκεται σε προετοιμασία.

Συγκεκριμένα:

Θα υπάρχει πρόβλεψη για τη βάση δεδομένων στην οποία θα είναι καταχωρημένα όλα τα εξαρτημένα άτομα στα οποία χορηγούνται υποκατάστατα. Η δυνατότητα πρόσβασης στη κεντρική αυτή βάση, μέσω τερματικών στις δομές που θα δίνονται τα υποκατάστατα για συντήρηση, θα επιτρέπει τον έλεγχο της χορήγησης σε όλη τη χώρα.

Θα μπορούν Οι γιατροί και άλλοι επαγγελματίες υγείας του δικτύου χορήγησης υποκαταστάτων να επικοινωνούν μεταξύ τους μέσω του διαδικτύου (πεδία για discussion g r o u p s) προκειμένου να συζητούν και να ανταλλάσσουν εμπειρίες.

γ. Το Πρόγραμμα & Καταπολέμηση του Αποκλεισμού Από την Αγορά Εργασίας" του Εξειδικευμένου Κέντρου Επαγγελματικής Κατάρτισης του ΟΚΑΝΑ, το οποίο έχει υποβληθεί για έγκριση στο Υπουργείο Εργασίας

Συγκεκριμένα:

Μέσω του προγράμματος αυτού θα διευκολυνθεί ο στόχος της επαγγελματικής και κοινωνικής επανένταξης όσων εντάσσονται στο μονοετές θεραπευτικό πρόγραμμα καθώς και ατόμων που βρίσκονται σε σχήμα συντήρησης.

Τέλος θα πρέπει να σημειωθεί ότι συνέργια θα επιδιωχτεί γενικότερα με όλες τις συναφείς υπηρεσίες του ΟΚΑΝΑ όπως η κινητή μονάδα, το Κέντρο Βοήθειας, το Στέκι.

Τα επόμενα βήματα

Για την προετοιμασία του σχεδίου εξέλιξης των προγραμμάτων υποκατάστασης απαιτούνται:

α. Η οργάνωση μιας σύσκεψης με εμπειρογνώμονες από τον ελληνικό και διεθνή χώρο που θα είναι σε θέση να μας μεταδώσουν τις γνώσεις τους και την εμπειρία τους (τέλη

Νοεμβρίου -αρχές Δεκεμβρίου 1999)

β. Η προετοιμασία, με βάση τα συμπεράσματα από την σύσκεψη, μιας ολοκληρωμένης πρότασης. Θα περιλαμβάνει η πρόταση τη δημιουργία της κατάλληλης υποδομής και την πιλοτική εφαρμογή σε περιορισμένη κλίμακα (Ιανουάριος 2000).

γ. Ανάθεση και ολοκλήρωση μιας οικονομικής μελέτης κόστους οφέλους (Φεβρουάριος -Απρίλιος 2000). Η προετοιμασία της κοινής γνώμης (από το Δεκέμβριο του 1999, προοδευτικά)

δ. Έναρξη εργασιών υποδομής για την υλοποίηση (επαφές, εκπαίδευση, ενημέρωση των ειδικών, του γενικού πληθυσμού και του πληθυσμού των εξαρτημένων) (από Φεβρουάριο με στόχο την ολοκλήρωσή της για την πιλοτική εφαρμογή έως τον Ιούνιο του 2000).

ε. Πιλοτική εφαρμογή (Ιούνιος 2000 έως Δεκέμβριος 2001). Στη φάση αυτή, προβλέπεται συνεχής αξιολόγηση και ενδεχόμενα προοδευτική επέκταση ανάλογα με τα δεδομένα που προκύπτουν.

στ. Τελική αξιολόγηση και συνολικός επαναπροσδιορισμός (Ιανουάριος -Μάρτιος 2001).

Άννα Κοκκέβη
Πρόεδρος ΟΚΑΝΑ
11-10-99

ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΕΦΑΝΗΣ
ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
Δορυλαίου 8, Πλ. Μαβίλη, 115 28, Αθήνα
τηλ. 6400814 - 7217763

Προς
Αν. Καθ. Α. Κοκκέβη
Πρόεδρο ΟΚΑΝΑ

Αθήνα, 22 Νοεμβρίου 1999
Αρ.Πρωτ. 197

Έκθεση Τριμελούς Επιτροπής

Αξιολόγησης των Προγραμμάτων Υποκατάστασης (ΠΥ)

Ως μέλη της τριμελούς επιτροπής αξιολόγησης των προγραμμάτων υποκατάστασης (ΠΥ) μετά από διαβουλεύσεις και ανταλλαγές γνώμων και απόψεων καταλήξαμε στις ακόλουθες γενικές διαπιστώσεις και συμπεράσματα που αποτελούν και την κοινή απάντηση στις απόψεις που με έγγραφο της 11/10/99 διατύπωσε η πρόεδρος του ΟΚΑΝΑ Αν. Καθ. Α. Κοκκέβη, αναφορικά με τις προοπτικές εξέλιξης των ΠΥ.

Αναμφισβήτητα τίθεται εκ των πραγμάτων θέμα άμεσης αντιμετώπισης μιας εκκρεμότητας, δηλ. της εξέλιξης των ΠΥ, και συγκεκριμένα αν τα ΠΥ: α) θα διατηρήσουν την αφηρητική από την ίδρυσή τους βασική φιλοσοφία της απεξάρτησης, θα είναι δηλαδή προγράμματα απεξάρτησης με υποκατάστατες ουσίες (ΠΑΥ), β) αν θα μετεξελιχθούν σε προγράμματα πραγματικής υποκατάστασης (προγράμματα συντήρησης με υποκατάστατα - ΠΥΣ) και γ) αν θα διατηρηθούν μερικά από αυτά ως προγράμματα ΠΑΥ και θα εμπλουτισθούν με ΠΥΣ.

Τα δεδομένα τα οποία έθεσε υπαθέσθιν μας ο ΟΚΑΝΑ μας επιτρέπουν να προβούμε στις ακόλουθες διαπιστώσεις:

1. Ο αριθμός των ατόμων που επιζητούν την είσοδο στα ΠΥ είναι δυσανάλογα μεγαλύτερος από τον αριθμό θέσεων στα προγράμματα αυτά.

2. Ένας σημαντικός αριθμός (περίπου 1680) παραμένουν σε λίστα αναμονής.

3. Σε ένα σημαντικό ποσοστό τα ήδη ενταγμένα στα ΠΥ άτομα έχουν συμπληρώσει τη διετία παραμονής ενώ σημαντικό ποσοστό εξαντλούν και την τριετία (μετά από ετήσια παράταση παραμονής) και τίθεται το θέμα της περαιτέρω τύχης τους, δηλαδή αν θα παραταθεί ακόμα για αόριστο χρονικό διάστημα ή θα διακοπεί η παραμονή τους στα ΠΥ.

Είναι φανερό πως αν (όχι σιωπηρά αλλά επίσημα και τυπικά) αναγνωρισθεί το δικαίωμα παραμονής στα ΠΟΥ ατόμων που

δεν έχουν επιτύχει την απεξάρτησή τους (και από τα παράνομα οπιοειδή και από τη μεθαδόνη) τότε αυτομάτως μετατρέπονται τα ΠΥ από ΠΑΥ σε ΠΥΣ.

Προκειμένου να απαντηθεί αυτό το τελευταίο ερώτημα, τα στοιχεία που περιέχονται στο έγγραφο της Προέδρου του ΟΚΑΝΑ ως προς την αποδοτικότητα των ΠΟΥ είναι χρήσιμα. Από τα στοιχεία αυτά καταφαίνεται ότι ο αρχικός στόχος των ΠΥ, η απεξάρτηση, είχε δυσανάλογη με την προσπάθεια επιτυχία (μόνο 10% περίπου των μελών του προγράμματος επέτυχε βραχυπρόθεσμα αποτοξίνωση από οπιοειδή και μεθαδόνη) στους άλλους όμως δείκτες τους συνυφασμένους με τον περιορισμό της βλάβης στην υγεία και με την αντικοινωνική συμπεριφορά, τα αποτελέσματα είναι ιδιαίτερα θετικά και ενισχύουν την άποψη συνέχισης της λειτουργίας τους. Κατά συνέπεια θεωρούμε ότι είναι απαραίτητη η συνέχιση της λειτουργίας τους με κάποια μορφή και προϋποθέσεις.

Με βάση τα μέχρι τούδε αποτελέσματα γίνεται φανερό ότι το μέγιστο ποσοστό αποτοξίνωσης επιτυγχάνεται στα πρώτα δύο χρόνια παραμονής στο πρόγραμμα και κατ'επέκταση γίνεται επίσης αυτονόητη η ανάγκη περιορισμού της διάρκειας παραμονής στα ΠΑΥ με ταυτόχρονη ενίσχυση της ψυχολογικής και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης. Επί πλέον, δημιουργία πρόσθετων εναλλακτικών «στεγνών» ή «ημιστεγνών» δομών αποτοξίνωσης και ενθάρρυνση όλων εκείνων που παρακολούθησαν τα ΠΑΥ χωρίς επιτυχία, να ενταχθούν σε αυτά. Το μείζον θέμα που προκύπτει είναι ποια είναι η τύχη αυτών που δεν έχουν επιτύχει την αποτοξίνωση στα ΠΑΥ και δεν ενσωματώνονται σε «στεγνά» προγράμματα ή εξαρχής δεν προσεγγίζουν κανένα από τα λειτουργούντα προγράμματα. Για τα άτομα αυτά –που όπως καταδεικνύουν τα αριθμητικά δεδομένα αποτελούν τη μεγάλη πλειοψηφία των εξαρτημένων–

τίθεται το δίλημμα: να αφεθούν στην τύχη τους ή μέσω αυστηρά ελεγχόμενης χορήγησης υποκατάστατων, να καταβληθεί προσπάθεια απαγκίστρωσης από την παράνομη αγορά, και μείωσης των συνεπειών της εξάρτησης με την απώτερη προοπτική να ενταχθούν σε ΠΑΥ ή σε στεγνά προγράμματα. Στον προβληματισμό αυτό η τριμελής επιτροπή επιθυμεί, παρά τις ατομικές διαφοροποιήσεις, να σταθεί με περίσκεψη και να συστήσει ενδελεχή διερεύνηση της δεύτερης επιλογής, τόσο ως προς τις προϋποθέσεις, το χρόνο, τον τρόπο και τις συνέπειες της εφαρμογής τους.

Στο πλαίσιο αυτού του προβληματισμού ή τριμελής επιτροπή αναγνωρίζοντας την ανάγκη άμεσης άρσης της εκκρεμότητας ως προς τη συνέχιση και τη μετεξέλιξη των ΠΑΥ προτείνει:

1. Συνέχιση της λειτουργίας των ΠΥ ως ΠΑΥ με μειωμένη διάρκεια παραμονής και εντατικοποίηση των μέτρων ψυχολογικής και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης
2. Την επέκταση των ΠΑΥ σε 2-3 ακόμη περιφερειακά κέντρα
3. Την εγκατάσταση, σε πιλοτική βάση, πολυδύναμων κέντρων (στην Αθήνα κατ'αρχήν) στα οποία να λειτουργούν «στεγνά», «ημίστεγνα» και «υποκαταστασιακά» προγράμματα με πλέον της μίας ουσίας υποκατάστασης.
4. Τη διερεύνηση προϋποθέσεων τρόπων και μεθόδων εφαρμογής μικρού αριθμού προγραμμάτων συντήρησης με υποκατάστατες ουσίες (ΠΥΣ).
5. Την ενιαία αξιολόγηση με ίδια κριτήρια και εργαλεία όλων των λειτουργούντων προγραμμάτων στη χώρα μας.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Κ. Ν. ΣΤΕΦΑΝΗΣ

Κ. ΣΠΙΝΕΛΛΗ

Μ.ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ-
ΚΟΥΤΣΙΚΟΥ

ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΧΗΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ

Σύμφωνα με εισήγηση του Προέδρου της Επιτροπής καθορίστηκαν προεπιλεγμένοι τομείς ευθύνης των μελών με αντίστοιχες προβλεπόμενες δράσεις, προκειμένου να διευκολυνθεί το έργο της Επιτροπής.

ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

1. Υπηρεσίες καταστολής και δίωξης.
2. Δικαστικές Αρχές - Φυλακές.
3. Προγράμματα Πρόληψης.
4. Θεραπευτικά Προγράμματα.
5. Προγράμματα Αποκατάστασης.
6. Επικοινωνιακή Πολιτική (Μ.Μ.Ε.).
7. Επικοινωνία με ξένους Οργανισμούς, Κοινοβούλια.
8. Νομική επεξεργασία της κείμενης νομοθεσίας και επισήμανση ανάγκης για αλλαγές.
9. Σύνταξη Εκθέσεων και Προτάσεις.

ΔΡΑΣΕΙΣ

Α. ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΑΡΧΕΙΟΥ

1. Νομοθετικές πράξεις - Υπουργικές Αποφάσεις της χώρας μας - Πορίσματα Κοινοβουλευτικών Επιτροπών.
2. Τρέχουσα νομοθεσία των χωρών Ε.Ε. - Η.Π.Α. - Καναδά κ.α..
3. Αποφάσεις - Οδηγίες - Εκθέσεις διεθνών Οργανισμών (Γραφείο Ναρκωτικών Ο.Η.Ε. - Π. Ο.Υ. - UNESCO - Ε.Ε. - Συμβούλιο της Ευρώπης).
4. Θέσεις και απόψεις διεθνών Επιστημονικών Εταιρειών.
5. Θέσεις και απόψεις ελληνικών Εταιρειών και Οργανώσεων.
6. Clip Service των εγχωρίων Μέσων Ενημέρωσης σε θέματα σχετιζόμενα με τα ναρκωτικά.

Β. ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΑΠΟ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ (γραφική και προφορική υπό τύπον ακροάσεων)

1. Ηγεσία ή υπεύθυνη εκπροσώπηση αρμοδίων Υπουργείων (π.χ. Υπουργεία Υγείας και Πρόνοιας, Δικαιοσύνης, Δημόσιας Τάξης κ. α.)
2. Δημόσιες Υπηρεσίες (π.χ. Αστυνομία, Τελωνεία, Φυλακές, Διεύθυνση Σχολικής Υγείας κ.α.).
3. Συνδικαλιστικοί φορείς, Σωματεία και Σύνδεσμοι, Δημοτικοί Παράγοντες.
4. Ειδικοί επιστήμονες.
5. Εκπρόσωποι ιδιωτικών Μ.Μ.Ε., ΕΣΗΕΑ και συναφείς.
6. Φορείς παροχής Υπηρεσιών (Θεραπευτικών, πρόληψης κ.α.).
7. Ενδεχομένως και Υπεύθυνοι ξένων πρωτοποριακών προγραμμάτων (π.χ. Ελβετίας).

Γ. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

1. Σε αρμόδιες ή σχετικές με τα ναρκωτικά Υπηρεσίες (Διοικητικές Αρχές, Φυλακές κ.α.).
2. Σε Θεραπευτικές Μονάδες.
3. Ενδεχομένως σε ειδικά Κέντρα του εξωτερικού όπου εφαρμόζονται ειδικά προγράμματα.

Δ. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΑ Μ.Μ.Ε.

Ε. ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

1. Σύνταξη Έκθεσης Πεπραγμένων των επιμέρους εισηγητών ή ομάδων στην Ολομέλεια της Επιτροπής.
2. Σύνταξη εξαμηνιαίας Έκθεσης Πεπραγμένων στην Ολομέλεια της Βουλής και στα αρμόδια Υπουργεία.

ΣΤ. ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

1. Για πρωτοβουλίες και δράσεις εντός του υφισταμένου νομικού πλαισίου.

2. Για την αναμόρφωση του νομοθετικού πλαισίου με αντίστοιχες προτάσεις προς τα αρμόδια Υπουργεία και την Ολομέλεια της Βουλής.

Μετά την συζήτηση της εισήγησης του Προέδρου, η Επιτροπή κατέληξε στα ακόλουθα σχήματα εργασίας.

Τομείς Εργασίας - Εισηγητές

1. Ναρκωτικά και Διεθνείς Οργανισμοί
Μαριέτα Γιαννάκου - Κουτσίκου
2. Επικοινωνιακή Πολιτική
Τηλέμαχος Χυτήρης
Ευάγγελος Μαλέσιος
3. Προγράμματα πρόληψης - επανένταξη και αγωγή υγείας
Εμμανουήλ Σκουλάκης
Ευάγγελος Βλασσόπουλος
Παρθένα Φουντουκίδου
4. Θεραπευτικά προγράμματα και προτάσεις
Στέφανος Μανίκας
Φραγκλίνος Παπαδέλλης
5. Καταστολή, απονομή δικαιοσύνης
Γεώργιος Σούρλας
Αναστάσιος Καραμάριος
6. Νομική επεξεργασία νομοθεσίας
Ιωάννης Παπαδάτος
Χρήστος Μαρκογιαννάκης
Απόστολος Τασούλας
7. Οργάνωση Επισκέψεων
Αθανάσιος Γιαννόπουλος
Παρασκευάς Παρασκευόπουλος
Δημήτριος Κουτσόγιωργας
8. Αναβάθμιση του Ο.ΚΑ.ΝΑ.
Ιωάννη Παπαδάτος
Αωαστάσιος Καραμάριος
Φώτης Κουβέλης

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής) : Κύριοι συνάδελφοι, παρακαλώ το Σώμα να εξουσιοδοτήσει το Προεδρείο για την υπ' ευθύνη του επικύρωση των Πρακτικών των παρακάτω συνεδριάσεων: της Τετάρτης 9 Φεβρουαρίου 2000, της Τρίτης 22 Φεβρουαρίου 2000, της Παρασκευής 25 Φεβρουαρίου 2000, της Δευτέρας 28 Φεβρουαρίου 2000, της Τρίτης 29 Φεβρουαρίου 2000, της Τετάρτης 1 Μαρτίου 2000 το πρωί και της Τετάρτης 1 Μαρτίου 2000 το απόγευμα, της Πέμπτης 2 Μαρτίου 2000, της Παρασκευής 3 Μαρτίου 2000, της Δευτέρας 6 Μαρτίου 2000, της Τρίτης 7 Μαρτίου 2000, της Τετάρτης 8 Μαρτίου 2000, της Πέμπτης 9 Μαρτίου 2000 και της Παρασκευής 10 Μαρτίου 2000.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ : Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής) : Παρασχέθη η ζητηθείσα εξουσιοδότηση.

Κύριοι συνάδελφοι, αύριο έχουμε την ορκωμοσία του Προέδρου της Δημοκρατίας. Παρακαλούνται οι κύριοι Βουλευτές να είναι όλοι εδώ.

Επίσης εύχομαι σε όλους προσωπική επιτυχία.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΣΟΒΟΛΑΣ (Πρόεδρος του ΔΗ.Κ.ΚΙ.) : Και σε σας, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής) : Κύριοι συνάδελφοι, δέχεσθε στο σημείο αυτό να λύσουμε τη συνεδρίαση;

ΠΟΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ : Μάλιστα, μάλιστα.

Με τη συναίνεση του Σώματος και ώρα 16.42' λύεται η συνεδρίαση για αύριο ημέρα Σάββατο 11 Μαρτίου 2000 και ώρα 11.30' με αντικείμενο εργασιών του Σώματος: "Ορκωμοσία, σύμφωνα με το άρθρο 33 του Συντάγματος, του εκλεγέντος Προέδρου της Δημοκρατίας κ. Κωνσταντίνου Δημ. Στεφανόπουλου", σύμφωνα με την ειδική ημερήσια διάταξη που έχει διανεμηθεί.

